

UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT

Program de studii universitare de licență: Drept
Forma de învățământ: învățământ cu frecvență redusă (IFR), învățământ la distanță (ID),
învățământ cu frecvență(IF)

Suport de curs pentru disciplina:

DREPT COMERCIAL 1, 2

Titular de disciplină:
Conf.univ.dr. Sorana Popa

București
2023

CUPRINS

Introducere.....	6
a. Date privind titularul de disciplină.....	6
b. Date despre disciplină.....	6
c. Obiectivele disciplinei.....	6
d. Competențe acumulate după parcurgerea cursului.....	7
e. Resurse și mijloace de lucru	8
f. Structura cursului.....	8
g. Cerințe preliminare.....	9
h. Durata medie de studiu individual.....	9
i. Evaluarea.....	9
CAPITOLUL 1. Noțiuni introductive privind dreptul comercial.....	10
1.1. Introducere.....	10
1.2. Competențe.....	10
1.3. Conținutul unității de învățare.....	10
1.4. Rezumat.....	14
1.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	14
CAPITOLUL 2. Profesiuni comercianți.....	15
2.1. Introducere.....	15
2.2. Competențe.....	15
2.3. Conținutul unității de învățare.....	15
2.4. Rezumat.....	19
2.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	19
2.6. Temă de control.....	19
CAPITOLUL 3. Fondul de comerț. Auxiliarii comercianților.....	20
3.1. Introducere.....	20
3.2. Competențe.....	20
3.3. Conținutul unității de învățare.....	20
3.4. Rezumat.....	21
3.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	23
CAPITOLUL 4. Reguli generale privind înființarea societăților.....	24
4.1. Introducere.....	24
4.2. Competențe.....	24
4.3. Conținutul unității de învățare.....	24
4.4. Rezumat.....	37
4.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	38
CAPITOLUL 5. Reguli generale privind funcționarea societăților.....	39
5.1. Introducere.....	39
5.2. Competențe.....	39
5.3. Conținutul unității de învățare.....	39
5.4. Rezumat.....	47
5.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	49
CAPITOLUL 6. Reguli generale privind modificarea societăților.....	50
6.1. Introducere.....	50
6.2. Competențe.....	50
6.3. Conținutul unității de învățare.....	50
6.4. Rezumat.....	52
6.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	52

CAPITOLUL 7. Reguli generale privind dizolvarea societăților.....	53
7.1. Introducere.....	53
7.2. Competențe.....	53
7.3. Conținutul unității de învățare.....	53
7.4. Rezumat.....	55
7.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	56
CAPITOLUL 8. Reguli generale privind lichidarea societăților.....	57
8.1. Introducere.....	57
8.2. Competențe.....	57
8.3. Conținutul unității de învățare.....	57
8.4. Rezumat.....	60
8.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	61
CAPITOLUL 9. Societatea cu răspundere limitată.....	62
9.1. Introducere.....	62
9.2. Competențe.....	62
9.3. Conținutul unității de învățare.....	62
9.4. Rezumat.....	68
9.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	69
CAPITOLUL 10. Societatea pe acțiuni	70
10.1. Introducere.....	70
10.2. Competențe.....	70
10.3. Conținutul unității de învățare.....	70
10.4. Rezumat.....	77
10.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	78
10.6. Temă de control.....	78
CAPITOLUL 11. Societatea în comandită pe acțiuni.....	79
11.1. Introducere.....	79
11.2. Competențe.....	79
11.3. Conținutul unității de învățare.....	79
11.4. Rezumat.....	82
11.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	82
CAPITOLUL 12. Societatea în nume colectiv.....	83
12.1. Introducere.....	83
12.2. Competențe.....	83
12.3. Conținutul unității de învățare.....	83
12.4. Rezumat.....	88
12.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	88
CAPITOLUL 13. Societatea în comandită simplă.....	89
13.1. Introducere.....	89
13.2. Competențe.....	89
13.3. Conținutul unității de învățare.....	89
13.4. Rezumat.....	92
13.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	92
CAPITOLUL 14. Grupul de Interes Economic.....	93
14.1. Introducere.....	93
14.2. Competențe.....	93
14.3. Conținutul unității de învățare.....	93
14.4. Rezumat.....	98
14.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	98
CAPITOLUL 15. Reguli cu privire la formarea și executarea obligațiilor.....	99

15.1. Introducere.....	99
15.2. Competențe.....	99
15.3. Conținutul unității de învățare.....	99
15.4. Rezumat.....	104
15.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	104
CAPITOLUL 16. Contractul de vânzare	105
16.1. Introducere.....	105
16.2. Competențe.....	105
16.3. Conținutul unității de învățare.....	105
16.4. Rezumat.....	114
16.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	114
CAPITOLUL 17. Contractul de mandat și contractul de comision	115
17.1. Introducere.....	115
17.2. Competențe.....	115
17.3. Conținutul unității de învățare.....	115
17.4. Rezumat.....	120
17.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	120
CAPITOLUL 18. Contractul de consignație.....	121
18.1. Introducere.....	121
18.2. Competențe.....	121
18.3. Conținutul unității de învățare.....	121
18.4. Rezumat.....	122
18.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	122
CAPITOLUL 19. Contractul de expediție	123
19.1. Introducere.....	123
19.2. Competențe.....	123
19.3. Conținutul unității de învățare.....	123
19.4. Rezumat.....	124
19.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	124
CAPITOLUL 20. Contractul de agenție.....	125
20.1. Introducere.....	125
20.2. Competențe.....	125
20.3. Conținutul unității de învățare.....	125
20.4. Rezumat.....	129
20.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	129
CAPITOLUL 21. Contractul de intermediere	130
21.1. Introducere.....	130
21.2. Competențe.....	130
21.3. Conținutul unității de învățare.....	130
21.4. Rezumat.....	131
21.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	131
21.6. Temă de control.....	131
CAPITOLUL 22. Contractul de furnizare	132
22.1. Introducere.....	132
22.2. Competențe.....	132
22.3. Conținutul unității de învățare.....	132
22.4. Rezumat.....	133
22.5. Test de autoevaluare a cunostințelor.....	133
CAPITOLUL 23. Contractul de societate.....	134
23.1. Introducere.....	134

23.2. Competențe.....	134
23.3. Conținutul unității de învățare.....	134
23.4. Rezumat.....	136
23.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	136
CAPITOLUL 24. Contractul de cont curent.....	137
24.1. Introducere.....	137
24.2. Competențe.....	137
24.3. Conținutul unității de învățare.....	137
24.4. Rezumat.....	138
24.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	138
CAPITOLUL 25. Contractul de report.....	139
25.1. Introducere.....	139
25.2. Competențe.....	139
25.3. Conținutul unității de învățare.....	139
25.4. Rezumat.....	141
25.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	141
CAPITOLUL 26. Contractul de leasing.....	142
26.1. Introducere.....	142
26.2. Competențe.....	142
26.3. Conținutul unității de învățare.....	142
26.4. Rezumat.....	149
26.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	149
CAPITOLUL 27. Titlurile de valoare.....	150
27.1. Introducere.....	150
27.2. Competențe.....	150
27.3. Conținutul unității de învățare.....	150
27.4. Rezumat.....	159
27.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	159
CAPITOLUL 28. Proceduri de prevenire a insolvenței și de insolvență.....	160
28.1. Introducere.....	160
28.2. Competențe.....	160
28.3. Conținutul unității de învățare.....	160
28.4. Rezumat.....	178
28.5. Test de autoevaluare a cunoștințelor.....	178
28.6. Temă de control.....	178

1.

2. Introducere

Cursul este destinat studenților Facultății de Drept din cadrul Universității Ecologice din București – învățământ cu frecvență redusă/la distanță (IFR/ID), dar poate constitui un util material de studiu și pentru studenții la învățământ cu frecvență (IF).

a. Date privind titularul de disciplină

Nume și prenume:	POPA SORANA
E-mail:	sorana.popa@ueb.education

b. Date despre disciplină

Anul de studiu:	III
Semestrul:	1,2

c. Obiectivele disciplinei

Obiectivul general al disciplinei	Dreptul comercial reglementează raporturile patrimoniale, de drept privat, la care participa persoanele fizice sau juridice, ca profesioniști, în legătura cu exploatarea unei întreprinderi. Desi, potrivit prevederilor noului Cod civil, s-a renunțat la dualitatea drept civil-drept comercial, autonomia dreptului comercial poate fi susținută în continuare, datorită existenței unui mare număr de reglementări specifice care stabilesc regimul juridic al comercianților (Legea nr. 31/1990, O.U.G. nr. 44/2008, Legea nr. 85/2014 s.a.), precum și al contractelor speciale. Explicarea termenilor din dreptul comercial se face gradual, în funcție de tematica abordată. Am apelat în acest scop inclusiv la exemple din practica judiciară și la definiții ori explicații ale doctrinei de specialitate. Analiza comparativă a unor instituții comune diverselor ramuri de drept va ajuta să aveți o perspectivă mai amplă asupra temelor abordate și va determina reactualizarea cunoștințelor dobândite în anii anteriori de studiu.
-----------------------------------	--

	Cursul este astfel structurat în scopul de a fi util atât dumneavoastră ca studenți, cât și dumneavoastră ca viitori absolvenți, indiferent dacă veți lucra strict în domeniul dreptului comercial sau dacă veți aborda domenii adiacente.
Obiectivele specifice	• Explicarea noțiunilor de: comerț, activitate comercială, activități de producție, comerț și prestări servicii, profesioniști-comercianți, societăți, contracte, titluri de valoare, insolvență, faliment, bancrută frauduloasă. • Introducerea în domeniul activităților desfășurate de către comercianții persoane fizice și persoane juridice, societăți, în special, în domeniul regulilor specifice de formare și executare a obligațiilor în raporturile juridice la care participă profesioniștii-comercianți, al titlurilor de valoare (cambie, bilet la ordin, cec) și în domeniul procedurii insolvenței. • Dezvoltarea abilităților de lucru pe Internet în funcție de specificul dreptului comercial, prin completarea cunoștințelor teoretice cu rezolvarea testelor de autoevaluare, stimularea activităților de căutare pe Internet a legislației comerciale, precum și a unor soluții ale jurisprudenței.

d. Competențe acumulate după parcurgerea cursului

Competențe profesionale	• Cunoașterea conceptelor și a teoriilor aplicabile în materia dreptului comercial • Utilizarea limbajului juridic și a instrumentelor de logică juridică în scopul elaborării unor argumentări specifice dreptului comercial, în scris, dar și oral, cu prilejul unor dezbateri pe o anumită temă • Identificarea și interpretarea normelor juridice cu relevanță în materia dreptului comercial din legislația națională, europeană și internațională prin utilizarea unor metode comparative • Identificarea, interpretarea și aplicarea surselor de informare din domeniul dreptului (legislație, doctrină, jurisprudență) pentru soluționarea unor situații de speță • Folosirea metodei comparative în vederea determinării raportului dintre dreptul intern și dreptul european al contractelor • Realizarea unor proiecte sau studii cu privire la problemele de drept comercial întâlnite în diverse situații de fapt • Elaborarea actelor necesare înființării societăților
Competențe transversale	• Îndeplinirea obiectivelor profesionale, inclusiv prin abordarea unor teme de cercetare propuse • Însușirea și aplicarea tehnicii lucrului în echipă, inclusiv prin participarea la procesele simulate organizate de către facultate • Participarea la proiecte științifice și utilizarea resurselor de comunicare și de informare inclusiv într-o limbă de circulație internațională

e. Resurse și mijloace de lucru

Pentru o pregătire temeinică, vă sugerăm să efectuați toate testele de evaluare, astfel încât rezultatul pregătirii dumneavoastră să fie cât mai obiectiv. De asemenea, vă sugerăm să vă alcătuiți

propiile dumneavoastră planuri și scheme, acestea ajutându-vă la o mai bună sistematizare a cunoștințelor dobândite.

Fiecare curs debutează cu prezentarea obiectivelor pe care trebuie să le atingeți – din punctul de vedere al nivelului de cunoștințe – prin studierea temei respective. Vă recomandăm să le citiți cu atenție și apoi, la sfârșitul cursului, să le revedeți pentru a verifica dacă le-ați atins în întregime.

Testele de evaluare prezente la sfârșitul fiecărui curs vă vor ajuta să verificați modalitatea specifică de învățare și să vă îmbunătățiți cunoștințele. Timpul recomandat rezolvării testelor este de 30 de minute. Rezolvați testele numai după studierea în întregime a unui curs și nu vă uitați la răspunsuri decât după rezolvarea testului și numai dacă nu reușiți să găsiți răspunsul prin recitirea cursului.

La fiecare curs există indicată o bibliografie selectivă pe care vă sfătuim să o parcurgeți.

f. Structura cursului

Cursul de drept comercial este alcătuit din **28 de unități de învățare:**

- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. Noțiuni introductive privind dreptul comercial
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2. Profesiuniști-comercianți
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3. Fondul de comerț. Auxiliarii comercianților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4. Reguli generale privind înființarea societăților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5. Reguli generale privind funcționarea societăților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 6. Reguli generale privind modificarea societăților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 7. Reguli generale privind dizolvarea societăților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 8. Reguli generale privind lichidarea societăților
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 9. Societatea cu răspundere limitată
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 10. Societatea pe acțiuni
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 11. Societatea în comandită pe acțiuni
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 12. Societatea în nume colectiv
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 13. Societatea în comandită simplă
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 14. Grupul de Interes Economic
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 15. Reguli cu privire la formarea și executarea obligațiilor
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 16. Contractul de vânzare
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 17. Contractul de mandat și contractul de comision
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 18. Contractul de consignatie
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 19. Contractul de expediție
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 20. Contractul de agenție
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 21. Contractul de intermediere
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 22. Contractul de furnizare
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 23. Contractul de societate
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 24. Contractul de cont curent
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 25. Contractul de report
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 26. Contractul de leasing
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 27. Titlurile de valoare
- UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 28. Proceduri de prevenire a insolvenței și de insolvență

La sfârșitul fiecărui capitol beneficiați de modele de teste de autoevaluare care vă vor ajuta să stabiliți singuri ritmul de învățare și necesitățile proprii de repetare a unor teme. Totodată, sunt formulate **4 teme de control**, în vederea evaluării pe parcurs, astfel:

Tema 1 – Unitatea de învățare 2: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați elementele definitorii ale dreptului comercial”;

Tema 2 – Unitatea de învățare 10: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați administrarea societăților pe acțiuni”

Tema 3 - Unitatea de învățare 21: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați intermedierea în afaceri”

Tema 4 - Unitatea de învățare 28: „Formulați cererea introductivă în cadrul procedurii falimentului în numele unui creditor.”

Temele de control se prezintă de către fiecare student, iar rezultatele acestei evaluări se comunică de către cadrul didactic în mod direct și nemijlocit studenților.

Cursul de drept comercial poate fi studiat atât în întregime, potrivit ordinii prestabilite a unităților de învățare, dar se poate și fragmenta în funcție de interesul propriu mai accentuat pentru anumite teme. În vederea susținerii examenelor din semestrele 1 și 2 este obligatorie parcurgerea tuturor celor 28 de unități și efectuarea temelor de control.

g. Cerințe preliminare

Pentru o mai bună înțelegere a materiei, este necesară coroborarea cunoștințelor dobândite în cadrul acestei discipline cu cele acumulate la Drept civil. Teoria generală, Drept civil. Persoanele și la Drept civil. Obligații, având în vedere că disciplina se studiază în anul III, semestrele 1 și 2.

h. Durata medie de studiu individual

Durata medie de învățare estimăm a fi de aproximativ 28 de ore pentru fiecare semestru.

În vederea susținerii examenului semestrial considerăm necesar, de regulă, un studiu de o săptămână.

Studierea fiecărui capitol necesită un efort de cca. 2 ore, astfel încât cunoștințele specifice acestui domeniu să se fixeze temeinic.

i. Evaluarea

La finalizarea studierii celor 14 unități de învățare aferente fiecărui semestru, în vederea susținerii examenului, este obligatorie realizarea celor 2 teme de control semestriale.

Înainte de fiecare examen este indicat să parcurgeți din nou toată materia, cu atenție, durata estimată pentru această activitate fiind de aproximativ o săptămână.

Forma de evaluare (E-examen, C-colocviu/test final, LP-lucrări de control)		E
	- evaluarea finală	50

Stabilirea notei finale (procentaje)	- activități aplicative /laborator/lucrări practice/proiect etc.	-
	- teste pe parcursul semestrului	40
	- teme de control	10

3. DREPT COMERCIAL 1

4. UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. Noțiuni introductive privind dreptul comercial

1.1. Introducere

Acest capitol are drept scop prezentarea noțiunilor specifice dreptului comercial și a locului acestei ramuri de drept în cadrul științelor juridice (definirea dreptului comercial, obiectul reglementării, subiectele, metoda de reglementare, corelația cu alte ramuri de drept, dobândirea calității de profesionist, obligații profesionale).

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

1.2. Conținut

Definirea dreptului comercial. Dreptul comercial reprezintă un ansamblu de norme juridice (ramura de drept), care reglementează raporturile juridice născute între persoane fizice și/sau juridice în legătură cu acte și fapte juridice pe care legea le definește ca fiind acte de comerț, producție sau prestări servicii sau în calitatea lor de profesioniști.

Subiectele raporturilor juridice de drept comercial sunt persoane fizice sau persoane juridice, care pot avea sau nu calitatea de profesionist. Totodată, statul, ca subiect de drept privat (*de jure gestionis*), aflat pe o poziție de egalitate juridică cu cealaltă parte, poate avea calitatea de subiect al raportului juridic comercial.

Metoda de reglementare în ramura dreptului comercial, atât în situația în care la raporturile juridice participă numai persoane fizice sau juridice, cât și atunci când la aceste raporturi participă și statul, ca subiect de drept privat, este egalitatea juridică a părților.

Corelația cu alte ramuri de drept.

a) Dreptul comercial și dreptul civil.

Dreptul civil este acea ramură de drept care, așa cum a fost definită în doctrină, reglementează raporturile patrimoniale și personal - nepatrimoniale stabilite între persoane fizice și/sau persoane juridice, aflate pe poziții de egalitate juridică.

Asemănările dintre cele două ramuri de drept sunt importante, având în vedere că principalele instituții din dreptul comercial sunt preluate din dreptul civil. Pentru acestea, în dreptul comercial există, de regulă, reglementări speciale, iar în lipsa unor astfel de reglementări, dreptul civil reprezintă legea generală sau dreptul comun.

Principalele asemănări și deosebiri dintre dreptul civil și dreptul comercial sunt următoarele:

- ambele ramuri de drept reglementează raporturi patrimoniale și nepatrimoniale, ultimele dobândind un pronunțat caracter patrimonial în dreptul comercial în cazul intentării unor acțiuni în justiție (acțiunea în despăgubire, acțiunea în concurență neloială etc.);
- în ambele ramuri de drept metoda de reglementare este egalitatea juridică a părților;

- în ambele ramuri de drept la raporturile juridice participa persoane fizice si /sau juridice, inclusiv statul;
- în cazul neexecutării obligațiilor contractuale, consecințele sunt similare, dar exista si sancțiuni proprii dreptului comercial;
- exista atât principii comune, desprinse din dreptul civil, dar si principii specifice, proprii dreptului comercial.

b) Dreptul comercial si dreptul comerțului internațional.

Dreptul comerțului internațional reprezintă ansamblul normelor juridice care reglementează raporturile patrimoniale cu caracter de comercialitate si internaționalitate, stabilite între persoanele fizice si/sau juridice române si straine, inclusiv statul când acționează *de jure gestionis*, raporturi în care părțile se afla pe poziție de egalitate juridică.

Legătura dintre aceste doua ramuri de drept consta în faptul ca ambele au caracter patrimonial si comercial, implica săvârșirea de fapte de comerț, iar subiecte pot fi atât persoane fizice, cât si persoane juridice, care pot avea calitatea de comercianți. Normele juridice de drept comercial se aplica si în dreptul comerțului internațional. Astfel, de exemplu, se aplica în dreptul comerțului internațional normele Codului civil, prevederile Legii nr. 31/1990 privind societățile, ale Legii nr. 15/1990 etc. Dreptul comercial reprezintă dreptul comun față de dreptul comerțului internațional, acesta din urma manifestându-si constant autonomia.

Dreptul comerțului internațional se caracterizează prin existența elementului de extraneitate care determina apariția unui conflict de legi. Soluționarea acestuia de catre norme juridice conflictuale poate duce la aplicarea legii române daca aceasta este *lex causae* în raportul juridic respectiv.

c) Dreptul comercial si dreptul financiar.

Dreptul financiar este ramura de drept care reglementează raporturile juridice nascute în procesul de formare a bugetului de stat, precum si în legătura cu folosirea acestor sume în diferite scopuri, potrivit legii.

Deoarece principalele surse de venit la bugetul statului sunt impozitele, iar principalii platitori de impozite sunt comercianții, între cele doua ramuri de drept exista legaturi strânse. Ca si în dreptul comercial, în dreptul financiar majoritatea raporturilor juridice au un caracter patrimonial. În schimb, părțile, în dreptul financiar, se afla pe poziții de subordonare, deoarece, în raporturile de drept financiar, una dintre părți este un organ al statului cu atribuții fiscale. Normele de drept financiar au un caracter imperativ. Sancțiunile diferă în cele doua ramuri de drept. De exemplu, în dreptul financiar, distingem ca sancțiune majorările pentru întârziere la plata impozitelor.

d) Dreptul comercial si dreptul familiei.

Dreptul familiei este un ansamblu de norme juridice care reglementează „raporturile personale si patrimoniale ce izvorăsc din casatorie, rudenie, adopție si raporturile asimilate de lege, sub anumite aspecte, cu raporturile de familie, în scopul ocrotirii si întăririi familiei”.

Raporturile de dreptul familiei interesează cu cele de drept comercial în situația în care unul sau ambii soți au calitatea de comerciant ori de asociați/acționari la o societate comercială, precum si în cazul în care participarea soților la activități comerciale în forme asociative presupune efectuarea unor aporturi constând în bunuri comune. De asemenea, actele juridice referitoare la persoana si patrimoniul comerciantului persoana fizică sau asociat al unei societăți comerciale, în legătura cu viața sa de familie, influențează si activitatea sa comercială si sunt supuse publicității prin registrul comerțului. Cu toate ca în ambele ramuri de drept exista raporturi patrimoniale si nepatrimoniale, în dreptul comercial preponderente sunt raporturile patrimoniale, în timp ce, în dreptul familiei, exista mai ales raporturi nepatrimoniale. Metoda de reglementare în ambele ramuri de drept este egalitatea juridică a părților. Fiecare ramura de drept are sancțiuni specifice (de exemplu, în dreptul familiei exista decaderă din drepturile parintesti). În dreptul familiei, subiectele au o anumită calitate (soț, parinte, copil etc.). Aceasta calitate poate influența si participarea la raporturile juridice comerciale, astfel cum este cazul soților asociați la o societate comercială.

e) Dreptul comercial si dreptul muncii.

Dreptul muncii reprezinta „acea ramura a sistemului de drept alcatuita din ansamblul normelor juridice care reglementeaza relațiile individuale si colective de munca, atribuțiile organizațiilor sindicale si patronale, conflictele de munca si controlul aplicarii legislației muncii”.

Principalele asemanari si deosebiri sunt urmatoarele:

- obiectul ambelor ramuri de drept îl formeaza raporturile patrimoniale, dar si nepatrimoniale; în dreptul comercial, preponderente sunt raporturile patrimoniale;
- în ceea ce priveste poziția de egalitate juridica a părților, în dreptul muncii aceasta egalitate exista doar la momentul încheierii contractului de munca; pe parcursul desfasurarii raporturilor de munca, disciplina muncii implica subordonarea salariatului față de angajator, care are dreptul de a-l controla si de a-i da instrucțiuni;
- în dreptul muncii exista si o raspundere disciplinara, în afara de raspunderea materiala.

f) Dreptul comercial si dreptul penal.

Dreptul penal reprezinta „sistemul normelor juridice care reglementeaza relațiile de aparare sociala prin interzicerea ca infracțiuni, sub sancțiuni specifice denumite pedepse, a faptelor periculoase pentru valorile sociale, în scopul apararii acestor valori fie prin prevenirea infracțiunilor, fie prin aplicarea pedepselor celor care le savârsesc”. Dreptul penal ocroteste anumite valori ce formeaza obiectul unor drepturi subiective civile *lato sensu* (de exemplu, dreptul de proprietate). În circuitul comercial, încălcarea unor prevederi speciale poate implica sancțiuni penale. Mai mult, atât persoanele fizice, cât si persoanele juridice – comercianți pot fi subiect activ al savârșirii unor infracțiuni. În cazul societăților comerciale, personalul acestora poate fi sancționat în cazul savârșirii unor infracțiuni potrivit dispozițiilor Codului penal, ale Legii nr. 31/1990 sau ale altor legi speciale.

g) Dreptul comercial si dreptul procesual penal.

Dreptul procesual penal este format din totalitatea normelor juridice care reglementeaza procesul penal. Desi deosebirile sunt evidente, anumite instituții ale dreptului procesual penal sunt aplicabile în cazul angajarii raspunderii penale a comerciantului persoana fizica sau a societății comerciale.

h) Dreptul comercial si dreptul procesual civil.

Dreptul procesual civil este „acea ramura de drept, alcatuita din ansamblul normelor juridice care reglementeaza organizarea judiciara, competența organelor de jurisdicție, activitatea de judecata si cea de executare silita, precum si raporturile care se nasc între participanții la aceste activități, desfasurate în scopul soluționarii proceselor si cererilor privind drepturile civile ori interesele legitime care se pot realiza numai pe calea justiției. Norme juridice cu caracter procesual se gasesc si în Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului, în Legea nr. 58/1934 asupra cambiei si biletului la ordin etc. Acestea au un caracter special, derogatoriu de la dreptul comun cuprins în Codul de procedura civila.

Evoluția dreptului comercial în dreptul român

1. Perioada antica.

Forma primitiva a comerțului, caracterizata de ideea de schimb, a aparut în strânsa legatura cu ideea de proprietate. Diversificarea si cresterea volumului schimburilor datorate creșterii producției au determinat apariția si, ulterior, intensificarea circulației monedelor. Inițial, geto-dacii au folosit monede grecesti si romane (tetradrahme, dinari), pentru ca mai apoi acestia sa foloseasca si monede proprii. Intensificarea schimburilor comerciale si a circulației monedei proprii a dacilor au implicat si existența unor norme specifice în materia obligațiilor si a contractelor, dar nu s-au transmis pâna la noi informații cu privire la acestea. Primele elemente de drept, cu o identitate daco-romana proprie, distincta atât de dreptul civil roman, cât si de dreptul ginților, sunt prezente în actele juridice conținute în Tripticele din Transilvania, descoperite între anii 1786 – 1855, la Rosia Montana (Alburnus Maior). Acestea conțin reglementari originale în materia contractelor de vânzare, contractelor de societate, contractelor de depozit, contractelor de împrumut, precum si un proces-

verbal de desființare a unei asociații funciare ori acte juridice ce consfințesc raporturile de munca. Actele juridice descoperite au fost datate în sec. II d.Chr.

2. Perioada feudală

Cresterea producției a determinat înlesnirea schimburilor comerciale pe întreg teritoriul locuit de români – popor a cărui identitate s-a afirmat în secolele IX – XIV, fiind descoperite monede, obiecte din argint provenind din Imperiul Bizantin, Ungaria, Balcani, chiar și din ținuturile controlate de mongoli. Dezvoltarea ideii de proprietate privată, creșterea cantității de marfuri produse în târguri și centre orășenești au dus la practicarea mai intensă a raporturilor contractuale, acesta fiind începutul dreptului comercial.

Regulamentele organice din țara Românească (1831) și Moldova (1832) au instituit tribunalele comerciale și au definit actele de comerț, cum sunt, de exemplu: vânzarea de marfuri, comision, transport, navigație, cambie etc. Se făcea trimitere chiar la Codul comercial francez în măsura în care dispozițiile sale erau potrivite cu starea de fapt din Moldova, iar aceste reglementări traduse în românește, urmau a fi considerate principii de drept „în toate pricinile neguțătorești”.

Codul comercial a contribuit, prin prevederile sale, la dezvoltarea tranzacțiilor comerciale desfășurate până în prima jumătate a secolului al XX-lea. După cel de-al doilea război mondial, Codul comercial nu s-a mai aplicat în raporturile dintre agenții economici din cauza schimbării relațiilor sociale. Începând cu perioada de după Revoluția din 1989, Codul comercial a fost pus din nou în practică, redevenind reglementarea generală a activității comerciale în România, apoi a fost abrogat, în temeiul art. 230 alin. 1 lit. c) din Noul Cod Civil – Legea nr. 287/2009, odată cu intrarea în vigoare a acestuia, la data de 1 octombrie 2011.

Aplicarea normelor juridice de drept comercial

Aplicarea în timp a normelor juridice de drept comercial

Orice normă juridică se aplică pe perioada de timp cât aceasta normă este în vigoare, ceea ce înseamnă că orice lege, inclusiv cea comercială, produce efecte pe toată durata de timp cuprinsă între intrarea în vigoare și ieșirea acesteia din vigoare. Intrarea în vigoare a legii comerciale are loc, potrivit art. 78 din Constituție, la 3 zile după publicarea acesteia în Monitorul Oficial sau la o dată ulterioară prevăzută în textul său. Ziua în care legea a fost publicată în Monitorul Oficial nu se ia în calcul, iar prima zi în care legea va produce efecte juridice va începe după ora 24.00 a celei de-a treia zi de la publicare. Ieșirea din vigoare a legii comerciale se produce prin abrogare expresă ori implicită. Desuetudinea, rezultat al neaplicării timp îndelungat a unei legi, nu reprezintă o modalitate de ieșire din vigoare a legii.

Aplicarea legii comerciale în spațiu

Pe plan intern, aplicarea legii comerciale în spațiu are loc la nivelul întregii țări, ca efect al supremației legii. Însă, în raporturile comerciale cu elemente de extraneitate, există un conflict de legi care se rezolvă prin aplicarea normelor conflictuale. Astfel, există norme juridice conflictuale în Codul civil, în art. 2, conform căruia:

- imobilele sunt supuse legilor din țara unde acestea se afla (*lex rei sitae*);
- capacitatea civilă, în sens larg, a persoanelor fizice este supusă legii cetățeniei (*lex personalis est lex patriae*), iar capacitatea persoanei juridice este guvernată de legea naționalității, determinată în funcție de locul unde se afla sediul acesteia.

Aplicarea legii comerciale asupra persoanelor

Potrivit art. 2 alin. 2 NCC, “Prezentul cod este alcătuit dintr-un ansamblu de reguli care constituie dreptul comun pentru toate domeniile la care se referă litera sau spiritul dispozițiilor sale”, iar în temeiul art. 3 NCC: „(1) Dispozițiile prezentului cod se aplică și raporturilor dintre profesioniști, precum și raporturilor dintre aceștia și orice alte subiecte de drept civil. (2) Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere. (3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu ca scop obținerea de profit.”

Potrivit art. 6 alin.1 NCC: „Legea civila este aplicabila cât timp este în vigoare. Aceasta nu are putere retroactiva.”

Legea comerciala se aplica atât persoanelor fizice, cât si persoanelor juridice, în raport de obiectul reglementarii.

Deoarece Legea fundamentala prevede, în art. 16 alin. 1, faptul ca cetățenii sunt egali în fața legii si a autorităților publice, fara privilegii si fara discriminari, acest principiu se va aplica în toate ramurile de drept. Principiul egalității în fața legii se aplica nu numai cetățenilor români, ci si cetățenilor straini sau apatrizilor. Astfel, potrivit art. 18 alin. 1 din Constituție, cetățenii straini si apatrizii care locuiesc în România se bucura de protecția generala a persoanelor si a averilor.

Din punctul de vedere al subiectelor carora li se aplica, distingem:

- acte normative izvoare de drept comercial, aplicabile persoanelor fizice si persoanelor juridice: Codul civil, Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului etc.;
- legi comerciale aplicabile numai persoanelor juridice: Legea nr. 31/1990 privind societățile, Legea nr. 15/1990 privind transformarea unităților economice de stat în regii autonome si societăți comerciale;
- legi comerciale aplicabile numai persoanelor fizice: Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 44/2008 privind desfasurarea activităților economice de catre persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale si întreprinderile familiale.

Să ne reamintim

Intrarea în vigoare a legii comerciale are loc, potrivit art. 78 din Constituție, la 3 zile dupa publicarea acesteia în Monitorul Oficial sau la o data ulterior prevazuta în textul sau, în timp ce iesirea din vigoare a legii comerciale se produce prin abrogare expresa ori implicita.

Pe plan intern, aplicarea legii comerciale în spațiu are loc la nivelul întregii țari, ca efect al supremației legii. În raporturile comerciale cu elemente de extraneitate, exista un conflict de legi care se rezolva prin aplicarea normelor conflictuale.

Legea comerciala se aplica atât persoanelor fizice, cât si persoanelor juridice, în raport de obiectul reglementarii.

Exemplu: O societate comerciala care își stabileste sediul în România este supusa legii române, întrucât este persoana juridica româna.

1.3. Rezumat

Dreptul comercial reprezinta un ansamblu de norme juridice (ramura de drept), care reglementeaza raporturile juridice nascute între persoane fizice si/sau juridice în legatura cu acte si fapte juridice pe care legea le defineste ca fiind acte de comerț, producție sau prestari servicii sau în calitatea lor de profesioniști.

1.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Care este definiția dreptului comercial?
2. Enumerați izvoarele dreptului comercial.

1.5. Bibliografie recomandată

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Sorana Popa, Curs drept comercial 1,2, Biblioteca electronică, 2023

3. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
4. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
5. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
6. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
7. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
8. Codul civil, Legislație comercială la zi.
9. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2. Profesioniștii-comercianți

2.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la profesioniștii-comercianți, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale desfășurării activității comerciale.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

2.2. Conținut

2.2.1. Dobândirea, dovada și încetarea calității de profesionist.

Potrivit art. 3 alin. 2 și 3 NCC: “(2) Sunt considerați profesioniști toți cei care exploatează o întreprindere. (3) Constituie exploatarea unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, indiferent dacă are sau nu un scop lucrativ.”

A. Persoanele fizice dobândesc calitatea de comerciant dacă îndeplinesc condițiile generale prevăzute în O.U.G. nr. 44/2008.

Considerăm că persoanele fizice trebuie să îndeplinească alte două condiții, și anume:

1) să aibă **capacitate de exercițiu deplină**;

2) să **nu facă parte din categoriile de persoane cărora le este interzisă savârșirea actelor de comerț cu caracter profesional**.

1. Capacitatea de exercițiu deplină reprezintă „aptitudinea omului de a dobândi și exercita drepturile civile și de a-și asuma și executa obligațiile civile prin încheierea – personal și singur – a tuturor actelor juridice civile”.

În prezent, în temeiul O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoanele fizice autorizate, întreprinderile individuale și întreprinderile familiale, au calitatea de

comerciant si pot desfasura activitati economice ca membri ai unei întreprinderi familiale, inclusiv minorii de 16 ani.

O problema distincta exista în cazul în care minorul mosteneste un fond de comerț. În mod tradițional, doctrina a considerat ca, în cazurile în care comerțul ar fi profitabil, continuarea comerțului, în numele minorului, de catre reprezentanții legali ai acestuia, constituie un mijloc de ocrotire a minorului. Continuarea comerțului în aceste condiții s-ar face cu autorizarea instanțelor judecatoresti, menționata în registrul comerțului. În acest caz, minorul va dobândi calitatea de comerciant, iar nu reprezentantul sau legal. În schimb, raspunderea pentru faptele penale fiind personala, sancțiunile vor fi suportate de catre reprezentantul legal daca acesta a comis infracțiuni. În mod excepțional, minorul, indiferent de sex, care a împlinit vârsta de 16 ani poate dobândi calitatea de comerciant în condițiile în care, în temeiul art. 8 alin. 1 lit. a coroborat cu art. 31 din O.U.G. nr. 44/2008, este membru al unei întreprinderi familiale.

Tot de incapacitatea de a deveni comercianți sunt lovite si persoanele puse sub tutelă specială, precum si cele cu privire la care s-a luat masura de ocrotire a instituirii curatelei.

Persoanele puse sub tutelă specială printr-o hotărâre judecatoreasca definitiva nu pot încheia personal acte juridice deoarece, din cauza alienarii sau a debilitații mintale, nu au discernământ. Persoanele asupra carora s-a dispus aceasta masura nu pot încheia nici acte de comerț, cu atât mai puțin în condiții profesionale.

Spre deosebire de punerea sub tutelă specială, curatela este o masura de ocrotire care se ia în cazul persoanelor care, din cauza bolii, bătrâneții sau a unei infirmitați fizice, desi capabile, nu pot încheia singure anumite acte juridice si nici nu-si pot desemna un reprezentant . În aceste cazuri, autoritatea tutelara va desemna un curator pentru a reprezenta interesele acestor persoane. Desi curatela are un caracter temporar, iar masura nu aduce atingere persoanei în cauza, din cauza necesitații de a se asigura prezența permanenta a curatorului la toate actele ce se încheie, exercițiul faptelor de comerț ar deveni în mod sensibil îngreunat, daca nu imposibil. Pentru aceste motive, se considera ca aceasta masura afecteaza capacitatea de a fi comerciant a persoanei fizice.

2. În ceea ce priveste cea de-a doua condiție generala pentru dobândirea calitații de comerciant, ne referim la situațiile în care fie prestigiul unor funcții ori demnitați publice ar putea fi afectat de savârsirea cu caracter profesional a faptelor de comerț, fie, dimpotriva, ar putea exista banuiala folosirii atribuțiilor funcției publice pentru influențarea actelor comerciale, precum si la situațiile în care anumite domenii de activitate sunt excluse, prin lege, liberei inițiative, constituind asa-zisele „domenii rezervate” exclusiv statului, prin institutiile sale. Astfel, savârsirea faptelor de comerț cu caracter profesional este incompatibila cu urmatoarele funcții si demnitați publice:

- funcția de judecator, procuror sau judecator al Curții Constituționale;
- calitatea de deputat, senator, membru al Guvernului, membru al administrației publice locale, funcționar public; aceste persoane, potrivit Legii nr. 161/2003, nu pot fi comercianți persoane fizice, dar pot fi asociați ai societăților comerciale;
- calitatea de funcționar public;
- ofițerii si diplomații;
- persoanele care exercita profesii libere, precum avocații, notarii publici, arhitecții, medicii etc.

În situația încălcării acestor incompatibilitați, se vor aplica prevederile legii speciale în fiecare domeniu de activitate în vederea antrenării raspunderii profesionale sau disciplinare, dupa caz.

Aplicarea sancțiunii disciplinare nu afecteaza însa valabilitatea faptelor de comerț savârsite cu încălcarea acestor incompatibilitați, astfel încât, asa cum s-a aratat, aceste persoane vor putea totusi dobândi calitatea de comerciant.

Calitatea de comerciant nu poate fi dobândita de catre persoana fizica în domeniile care sunt excluse liberei inițiative fie datorita interesului ocrotit (cel general, reprezentat prin stat ca putere suverana), fie datorita riscurilor posibile. Astfel, unele activități au fost considerate monopol de stat, obiectul acestora fiind foarte variat de-a lungul timpului, pe masura liberalizarii economiei, în timp ce altele nu puteau forma obiect de activitate al societăților comerciale, sub sancțiunea nulității actului

constitativ. În temeiul Hotărârii Guvernului nr. 1323/1990, nu pot forma obiect de activitate al societății comerciale: activitățile care constituie infracțiuni, conform legii penale, sau sunt contrare dispozițiilor imperative ale legii, activitățile pentru care s-a instituit un monopol de stat, fabricarea și comercializarea de droguri, narcotice, substanțe psihotrope și anabolizante în alt scop decât cel medicamentos, imprimarea harților militare, fabricarea aparatelor de emisie-recepție și de interceptare a convorbirilor telefonice etc.

Nu pot avea calitatea de comercianți nici acele persoane față de care s-a aplicat sancțiunea decaderii din dreptul de a exercita o profesiune comercială, ca pedeapsa complementară aplicată de a alături de pedeapsa principală în cazul săvârșirii unor infracțiuni reglementate de legi comerciale speciale.

Persoanele fizice pot desfășura, cu caracter profesional, activitatea comercială fie individual și independent, fie ca întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale, fie ca membri ai unei întreprinderi familiale, în baza unei rezoluții administrative, eliberată în conformitate cu prevederile O.U.G. nr. 44/2008, de către directorul oficiului registrului comerțului. Adoptarea ordonanței a fost motivată de necesitatea reducerii birocrăției, combaterea corupției și scurtarea termenelor de eliberare a autorizațiilor, fiind stabilite criterii care nu lasă loc interpretării arbitrare și fiind mutată procedura de autorizare și înregistrare în totalitate la registrul comerțului. Prevederile ordonanței nu se aplică:

- persoanelor care exercită profesii liberale;
- activităților economice care se desfășoară în cadrul unui regim special sau cu privire la care sunt prevăzute prin alte acte normative anumite restricții de desfășurare sau interdicții;
- activităților de formare profesională prin ucenicie la locul de muncă reglementate prin legi speciale;
- serviciilor prestate în contextul art. 49 din Tratatul de instituire a Comunității Europene. De prevederile O.U.G. nr. 44/2008 beneficiază orice persoană fizică, cetățean român sau străin, aparținând unui stat membru al Uniunii Europene ori al Spațiului Economic European care desfășoară activități economice pe teritoriul României (art. 3 din ordonanță).

Persoanele fizice pot desfășura activități economice, potrivit O.U.G. nr. 44/2008, într-una din următoarele forme:

- a) individual și independent, ca persoane fizice autorizate (PFA);
- b) ca întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale;
- c) ca membri ai unei întreprinderi familiale.

B. Persoanele juridice dobândesc calitatea de comerciant prin înființarea lor în condițiile prevăzute de reglementările speciale în materie, urmată de înregistrarea acestora în registrul comerțului.

În afara de societățile comerciale, au calitatea de comerciant și alte persoane juridice, precum:

- regiile autonome, înființate în domenii strategice ale economiei naționale (industria de armament, industria energetică, exploatarea minereurilor și a gazelor naturale, posta, transporturi feroviare);
- organizațiile cooperatiste;
- grupurile de interes economic ș.a.

Nu vor putea dobândi calitatea de profesionist statul și unitățile administrativ-teritoriale, cu toate că aceste entități intervin în prezent în raporturi de drept privat, ca titulari ai dreptului de proprietate cu privire la domeniul privat ce le aparține.

Dovada calității de profesionist.

În cazul persoanelor fizice, dovada calității de profesionist se realizează în mod diferit, în funcție de forma de desfășurare a activității prin certificatul de înregistrare emis în condițiile O.U.G. nr. 44/2008. Persoanele juridice dobândesc calitatea de profesionist din momentul înregistrării lor în registrul comerțului. De aceea, în acest caz, dovada calității de profesionist se va face prin certificatul de înmatriculare (înregistrare) în registrul comerțului.

Încetarea calității de profesionist are loc în cazul persoanelor fizice în mod similar dobândirii, precum și în cazurile prevăzute de O.U.G. nr. 44/2008. Persoanele juridice își încetează existența și, prin urmare, pierd calitatea de profesionist în urma radierii din evidențele registrului comerțului. De

exemplu, potrivit art. 260 din Legea nr. 31/1990, ca urmare a dizolvării și lichidării, societățile comerciale vor fi radiate din registrul comerțului, la cererea lichidatorului sau din oficiu.

2.2.2. Obligațiile profesionistilor:

1. Obligația de a se înregistra în registrul comerțului. Profesionistii, atât persoane fizice, cât și persoane juridice, au obligația de a se înregistra în registrul comerțului atât la începutul desfășurării activității, cât și pe parcursul acesteia, dacă au intervenit acte sau fapte juridice noi sau care sunt de natura să modifice înregistrarea inițială. Această obligație, cât și conținutul ei sunt reglementate de către Legea nr. 265/2022 privind registrul comerțului. Sancțiunea neefectuării publicității acestor acte constă în inopozabilitatea față de terți a actelor și a faptelor neînregistrate.

2. Obligația de desfășurare a activității comerciale în limitele unei concurențe loiale. Libera concurență și accesul neîngrădit al profesionistilor pe piața reprezintă fundamentele unei economii de piață. Concurența între profesioniști care oferă produse și servicii identice ori similare este un principiu constituțional prin care se asigură libertatea comerțului. Astfel, potrivit art. 135 alin. 1 din Constituție, „economia României este o economie de piață, bazată pe liberă inițiativă și pe concurență”, iar statul are obligația de a asigura „libertatea comerțului, protecția concurenței loiale, crearea cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție”.

Asa cum a fost definită în doctrină, concurența reprezintă o confruntare între agenții economici pentru câștigarea și conservarea clientelei, în scopul rentabilizării propriii activități. Această confruntare între agenții economici în scopul atragerii clientelei trebuie să aibă loc în condițiile legii și potrivit uzanțelor cinstite în activitatea comercială. Astfel, sunt interzise faptele prin care se urmărește suprimarea liberului acces al comercianților pe piață ori practicile anticoncurențiale (monopoliste) care restrâng sau denaturează concurența (Legea nr. 21/1996, a concurenței). De asemenea, sunt interzise mijloacele frauduloase de atragere a clientelei savârsite sub forma faptelor de concurență neloială (Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale).

3. Obligația de a ține registrele contabile potrivit legii. Registrele comerciale reprezintă o oglindă a activității comerciantului, în sensul că toate operațiunile comerciale se înregistrează în ordinea efectuării lor. Acest lucru permite profesionistilor să dețină evidența propriei lor activități, în raport cu care vor întocmi situațiile financiare anuale. De asemenea, în cazul ivirii unui litigiu, registrele comerciale pot fi folosite ca mijloace de probă în litigiile dintre profesioniști, inclusiv de către persoanele fizice sau juridice de la care provin.

4. Respectarea drepturilor consumatorilor. Respectarea drepturilor consumatorilor este o obligație ce incumbea profesionistilor în temeiul unor legi speciale, precum Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, care reprezintă prima reglementare de acest gen din momentul trecerii României la economia de piață după anul 1989. Această reglementare cuprinde măsuri de protecție a drepturilor consumatorilor – aceste drepturi fiind strict determinate prin ordonanța -, precum și atribuțiile care revin autorităților care asigură respectarea acestor drepturi.

Să ne reamintim

Obligațiile profesionistilor sunt următoarele: obligația de înregistrare în registrul comerțului, obligația de a ține registrele contabile, obligația desfășurării comerțului în limitele concurenței loiale, obligația de a respecta drepturile consumatorului.

2.3. Rezumat

Persoanele fizice pot desfășura activități economice, potrivit O.U.G. nr. 44/2008, într-una din următoarele forme:

a) individual și independent, ca persoane fizice autorizate (PFA);

- b) ca întreprinzatori titulari ai unei întreprinderi individuale;
- c) ca membri ai unei întreprinderi familiale.

2.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Persoana fizică autorizată poate cumula această calitate cu cea de:

- magistrat
- salariat
- parlamentar
- funcționar public

2. PFA folosește, în principal, în realizarea activității economice:

- forța de muncă și aptitudinile sale profesionale
- clientela
- forța de muncă a angajaților săi
- publicitatea

3. Poate deveni PFA persoana fizică:

- având vârsta de 16 ani și capacitate deplină de exercițiu
- având vârsta de 18 ani și capacitate deplină de exercițiu
- având calitatea de funcționar public
- pusă sub tutelă specială

2.5. Bibliografie recomandată

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 20232. Popa Sorana, <i>Drept comercial</i>. Curs, biblioteca electronică

3. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
4. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
5. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
6. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
7. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
8. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
9. Codul civil, legislația specială la zi.

2.6. Temă de control: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați elementele definitorii ale dreptului comercial”

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3. Fondul de comerț. Auxiliarii comercianților

3.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la fondul de comerț, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale desfășurării activității comerciale cu ajutorul auxiliarilor comercianților.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

3.2. Conținut

Noțiunea și elementele componente ale fondului de comerț.

Definiția legală a fondului de comerț este cuprinsă în art. 11 lit. c din Legea nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, articol introdus prin Legea nr. 298/2001. Potrivit legii, fondul de comerț reprezintă „ansamblul bunurilor mobile și imobile, corporale și necorporale (marci, firme, embleme, brevete de invenții, vad comercial), utilizate de un comerciant în vederea desfășurării activității sale”.

Elementele necorporale ale fondului de comerț conferă comerciantului anumite drepturi, denumite și „drepturi privative”, în virtutea cărora comerciantul poate exploata în mod exclusiv aceste bunuri. Principalele elemente corporale ce fac parte din fondul de comerț al unui comerciant sunt, asadar, firma, emblema, vadul comercial și drepturile de proprietate industrială și de autor.

1. Firma este un element obligatoriu de identificare a comerciantului și constă în numele sau, după caz, denumirea sub care un comerciant își exercită comerțul și sub care semnează. Așa cum s-a

aratat, datorita faptului ca firma reprezinta un element de atragere a clientelei, ea dobândește o valoare economica si confera titularului un drept patrimonial, drept de proprietate incorporala ce poate fi transmis, în condițiile legii. Firma nu poate fi înstrăinată separat de fondul de comerț.

2. Emblema reprezintă un element facultativ de identificare a comerciantului si consta într-un semn sau o denumire care deosebeste un comerciant de un altul de același gen. S-a opinat ca „emblema își justifică recunoașterea ca element de identificare în măsura în care asigură un supliment de individualizare, printr-un semn sau o denumire, între comercianții care exercită activitatea comercială în același domeniu”. Ca și firma, emblema trebuie să se caracterizeze prin noutate. Dacă prin folosirea fără drept a unei embleme s-ar crea în mod intenționat o confuzie cu emblema folosită în mod legitim de un alt comerciant, fapta ar putea constitui infracțiunea de concurență neloială (art. 5 din Legea nr. 11/1991).

3. Vadul comercial a fost definit în doctrină fiind aptitudinea fondului de comerț de a atrage clientela. Aceasta este compusă din persoanele fizice sau juridice care folosesc sau procura în mod constant marfurile și serviciile produse de un comerciant.

4. Drepturile de proprietate industrială și de autor.

Drepturile de proprietate industrială pot avea ca obiect creații noi (invenții, inovații, desene și modele industriale, know-how) ori semne noi (marci de fabrică, de comerț sau de serviciu, indicații de proveniență).

Să ne reamintim

Elementele corporale ale fondului de comerț sunt bunurile imobile (clădiri, terenuri) pe care comerciantul le folosește pentru desfășurarea activității sale, precum și bunurile mobile destinate aceluiași scop (marfurile, materiile prime, materialele), în timp ce elementele necorporale sunt firma, emblema, clientela și vadul comercial, drepturile de autor și de proprietate industrială.

3.3. Rezumat

Dreptul comercial reprezintă o ramură de drept autonomă în contextul dreptului privat, întrucât dispune de o serie de reglementări specifice ale unor instituții proprii (activitățile de producție, comerț, și prestări servicii, profesioniștii-comercianți, societățile comerciale). Față de aceste reglementări, dreptul civil reprezintă regula generală, dreptul comun aplicabil în lipsa unor prevederi specifice.

Profesioniștii-comercianți sunt, potrivit reglementărilor în vigoare, persoanele fizice care au comerțul ca activitate profesională și societățile comerciale. În legătură cu activitatea desfășurată, comercianții sunt obligați să se înregistreze la Registrul comerțului, să țină registrele comerciale obligatorii, să desfășoare comerțul în limitele concurenței loiale și să respecte drepturile consumatorilor și sunt ajutați de persoane auxiliare, clasificate drept auxiliari autonomi (mijlocitori, agenți de comerț) sau dependenți.

3.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Testul I

1. Raporturile juridice de drept comercial sunt:

- a) raporturi juridice patrimoniale
- b) raporturi juridice personal-nepatrimoniale

- c) raporturi juridice obligatorii.
- 2. Subiect al raporturilor juridice de drept comercial poate fi:
 - a) persoana fizica
 - b) persoana juridica
 - c) statul.
- 3. Dreptul comun în reglementarea relațiilor comerciale este:
 - a) dreptul comerțului internațional
 - b) dreptul procesual civil
 - c) dreptul civil.
- 4. Constituie izvor de drept în materie comerciala:
 - a) actele normative interne
 - b) regulamentele comunitare
 - c) jurisprudența.
- 5. Aplicarea legii comerciale are loc:
 - a) la 3 zile după publicarea în Monitorul Oficial
 - b) din ziua publicării în Monitorul Oficial
 - c) la data prevăzută în textul de lege.
- 6. Interpretarea normelor juridice de drept comercial în funcție de rezultatul interpretării poate fi:
 - a) literala
 - b) extensiva
 - c) exhaustiva.
- 7. Principiul aplicării imediate a legii noi înseamnă:
 - a) aplicarea legii noi la situațiile nou-apărute după intrarea în vigoare a acesteia
 - b) aplicarea legii comerciale cu efect retroactiv
 - c) aplicarea legii comerciale noi în toate situațiile.
- 8. Conținutul raportului juridic de drept comercial este format din:
 - a) drepturile și obligațiile părților
 - b) conduita părților
 - c) persoane fizice și persoane juridice.
- 9. Uzurile comerciale sunt:
 - a) reguli de conduita obligatorii, născute dintr-o practică socială îndelungată
 - b) moduri de folosință a unor bunuri aflate în comerț
 - c) izvoare interpretative ale dreptului comercial.
- 10. Interpretarea contractelor comerciale se face potrivit:
 - a) voinței reale a părților
 - b) sensului literal al termenilor
 - c) interesului general.

Testul II

- 1. Înregistrările în registrul comerțului au rolul de a asigura:
 - a) publicitatea actelor și faptelor juridice
 - b) opozabilitatea față de terți
 - c) o evidență a contractelor încheiate de comercianți.
- 2. Registrele comerciale obligatorii sunt:
 - a) registrul-jurnal, registrul-inventar și registrul cartea mare
 - b) registrul-jurnal, registrul-inventar și registrul-copier
 - c) registrul-inventar, registrul-copier și registrul cartea mare.
- 3. Dovada calității de profesionist pentru persoana fizică se face prin:
 - a) certificatul de înregistrare

- b) orice mijloc de proba
- c) acte autentice.
- 4. Pot avea calitatea de profesionist :
 - a) persoana fizica
 - b) persoana juridica
 - c) statul si unitațile administrativ teritoriale.
- 5. Pentru a dobândi calitatea de profesionist, persoana fizica este obligata:
 - a) sa se înregistreze în registrul comerțului
 - b) sa plateasca taxe si impozite
 - c) sa efectueze fapte de comerț cu caracter profesional.
- 6. Întreprinderile familiale își înceteaza activitatea:
 - a) când mai mult de jumătate din membrii acesteia au decedat
 - b) prin decesul titularului
 - c) prin pierderea firmei.
- 7. Profesionistii sunt obligați din punct de vedere profesional:
 - a) sa plateasca taxele, impozitele si alte cheltuieli aferente
 - b) sa respecte drepturile consumatorilor
 - c) sa ceara radierea terților din registrul comerțului.
- 8. Încetarea calității de profesionist a persoanei fizice are loc:
 - a) prin radierea din registrul comerțului
 - b) prin încetarea de a mai savârși fapte de comerț
 - c) când sediul comercial nu este cunoscut de catre terți.
- 9. Constituie infracțiune fapta de:
 - a) confuzie
 - b) denigrare
 - c) dezorganizare.

3.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023

2. Popa Sorana, Drept comercial. Curs, biblioteca electronică

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenaru, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 4. Reguli generale privind înființarea societăților

4.1. Introducere

Această unitate de învățare tratează istoricul societăților comerciale, noțiunea de „societate” și elementele definitorii ale actului constitutiv al societății. Totodată, sunt prezentate înființarea și funcționarea societăților, precum și cazurile generale de dizolvare a acestor persoane juridice.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

4.2. Conținut

1. Istoricul societăților comerciale

1.1. Necesitatea înființării societăților comerciale și evoluția acestora

Încă din antichitate oamenii și-au manifestat dorința de a obține anumite marfuri și servicii și astfel au apărut și persoanele pregătite pentru a oferi aceste lucruri contra cost. Deoarece nevoile oamenilor s-au diversificat, schimbul inițial s-a transformat în activitate aducătoare de profit, iar această activitate a necesitat anumite reglementări juridice. Astfel, în Babilon, Codul lui Hammurabi reglementa diverse activități comerciale, între care se afla camata, negustorii profesioniști, contractele de împrumut, locațiune și împrumut.

Societatea comercială, alături de celelalte instituții de drept, a apărut ca urmare a progresului economic și social. Negustorii, prin efortul lor individual, nu mai erau în măsură să satisfacă necesitățile sporite de consum ale oamenilor. Astfel, în dreptul roman societatea comercială a fost definită ca fiind un contract consensual prin care două sau mai multe persoane se obligau să pună ceva în comun pentru a obține un câștig. Asociații puteau aduce în societate bunurile lor prezente și viitoare (*societas omnium bonorum*), un singur bun (*societas unius rei*) sau puteau să pună în comun veniturile lor (*societas questus*). În dreptul roman însă, societățile comerciale astfel înființate nu aveau personalitate juridică. Perioada Evului Mediu a adus o înflorire a comerțului în republicile italiene Genova, Veneția și Florența unde activitatea economică a cunoscut o înflorire reflectată atât în comerțul pe mare, cât și pe uscat. Aici au apărut primele societăți în comandita, care permiteau nobililor, militarilor și persoanelor aparținând clerului să speculeze asupra sumelor de bani deținute desfasurând acte de comerț prin persoane interpuse (comanditarii), deoarece aceste categorii de persoane aveau tutelă specială de a desfășura activități comerciale în nume propriu. Înființarea coloniilor de către Anglia, Olanda și Franța a determinat înființarea societăților anonime pe acțiuni, cum sunt Compania Olandeză a Indiilor Orientale (1602), Compania Insulelor Americii (1626), Compania Noii Franțe (1628) etc. Reglementarea sistematică a societăților comerciale a fost realizată

pentru prima data de catre Codul Comercial francez din anul 1807, care reglementeaza societatile în nume colectiv, în comandita si societatile anonime (societatea pe actiuni si în comandita pe actiuni). Aceasta reglementare a fost preluata si de alte tari si a fost consacrata si de Codul comercial român (1887), dar prin filiera Codului comercial italian (1882). Societatea cu raspundere limitata a fost reglementata la sfârșitul secolului al XIX-lea, mai întâi în Germania, de unde a fost preluata de Franța si, ulterior, de alte țari europene.

1.2. Reglementarea societăților comerciale în România

Primele reglementari distincte ale societăților comerciale s-au facut în Codul comercial, titlul VII – „Despre societăți si despre asociațiuni comerciale”, si erau avute în vedere societatea în nume colectiv, societatea în comandita simpla, societatea în comandita pe actiuni, societatea anonima (societatea pe actiuni) si asociția în participație.

Legea nr. 31/1990 privind societatile a abrogat parțial dispozițiile Codului comercial în materie de societăți, rămânând în vigoare numai dispozițiile referitoare la asociția în participațiune (art.251-256) si la asigurarile mutuale (art.257-263).

Normele juridice cuprinse în Legea nr.31/1990 au un caracter general, aplicându-se, ca regula generala, tuturor formelor de societate, dar cuprind si reguli speciale, aplicabile fiecărei forme de societate în parte. Legea societăților comerciale cuprinde anumite dispoziții imperative, de la care asociații nu pot deroga prin actul constitutiv pe care îl încheie. Dispozițiile Legii nr. 31/1990 se completeaza cu prevederile Codului civil în materie, precum si cu dispozițiile Codului muncii, ale Codului fiscal si ale Codului de procedura fiscala. Reglementari speciale în materie de societăți comerciale sunt cuprinse si în Legea nr.265/2022 privind registrul comerțului si care reglementeaza formalitățile privind înmatricularea societăților comerciale în registrul comerțului, Legea nr.82/1991 a contabilității – care stabileste registrele comerciale obligatorii, Legea nr.85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, Hotărârea Guvernului nr. 1323/1990 – enumera tipurile de activități ce nu pot face obiectul de activitate al societăților comerciale, iar H.G. nr. 656/1997 – Clasificarea activităților din economia naționala – C.A.E.N.. Totodata, Legea nr.15/1990 privind reorganizarea unităților economice de stat ca regii autonome si societăți comerciale, Ordonanța de Urgența a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit si adecvarea capitalului, care a abrogat Legea nr. 58/1998 – legea bancara si Ordonanța de Urgența a Guvernului nr. 97/2000 privind organizațiile cooperatiste de credit, Legea nr. 297/2004 – privind piața de capital si Legea nr.32/2000 – privind societatile de asigurare sunt reglementari speciale în materia societăților comerciale.

2. Noțiunea de „societate comerciala” si elementele definitorii ale actului constitutiv

2.1. Definirea societății comerciale

Structura si scopul societății comerciale o califica drept o entitate implicata în activități din sfera producției si a consumului de bunuri si servicii.

Noțiunea de societate comerciala poate fi desprinsa din ansamblul reglementarilor legale atât de drept comun (drept civil), cât si din reglementarile specifice în materie comerciala. În primul rând, societatile comerciale sunt incluse în sfera de reglementare a comercianților. Astfel, comercianții sunt persoanele fizice si asociațiile familiale, care efectueaza în mod obisnuit acte de comerț, societatile comerciale, companiile naționale si societatile naționale, regiile autonome, grupurile de interes economic cu caracter comercial si organizațiile cooperatiste. În al doilea rând, trebuie reținut caracterul legal al activității comerciale care constituie obiectul de activitate al societății, caracter desprins din prevederile art.2 din Ordonanța Guvernului nr.106/1999, conform carora societatea, ca si comerciantul persoana fizica, trebuie sa acționeze în cadrul activității sale autorizate conform legii. În al treilea rând, art.1 din Legea nr.31/1990 prevede caracterul asociativ în care se realizeaza faptele de comerț, motivația practica a constituirii societăților comerciale: „În vederea desfășurării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice si persoanele juridice se pot asocia si pot constitui societăți cu personalitate juridică (...)”. Exista însa dispoziții speciale care reglementeaza desfasurarea anumitor fapte de comerț doar în cadrul societăților comerciale, excluzând persoanele fizice chiar

daca acestea ar avea calitatea de comerciant. Clasificarea activitaților din economia națională – C.A.E.N., aprobată prin H.G. nr.656/1997, exclude inițiativei particulare exercitate de persoanele fizice activitățile de cumparare în scop de revânzare a produselor industriale sau agricole care, potrivit dispozițiilor legale, nu pot face obiectul comerțului particular și cumpararea produselor industriale sau agricole, în scop de prelucrare în vederea revânzării, dacă ceea ce ar rezulta din prelucrare nu poate face, potrivit dispozițiilor legale, obiectul comerțului particular. Concluzionăm astfel că numai societățile comerciale pot săvârși fapte de comerț în domeniile arătate în această clasificare.

Societatea comercială poate fi definită ca fiind o *entitate constituită pe baza de contract sau act unilateral – denumit generic „act constitutiv”*-, în virtutea căreia se creează o persoană juridică și în care asociații (persoane fizice sau juridice) stabilesc să pună în comun anumite bunuri (o valoare patrimonială) pentru săvârșirea de activități cu scop lucrativ în vederea realizării și împărțirii profitului obținut.

2.2. Personalitatea juridică a societății comerciale

Potrivit art.1 alin.1 din Legea nr.31/1990, „în vederea efectuării de activități cu scop lucrativ, persoanele fizice și persoanele juridice se pot asocia și pot constitui societăți cu personalitate juridică, cu respectarea dispozițiilor prezentei legi”, iar alin.2 prevede că „societățile cu sediul în România sunt persoane juridice române”.

Patrimoniul societății, ca universalitate de drepturi și obligații cu conținut patrimonial aparținând acesteia, este distinct de patrimoniile asociaților. Datorită acestei autonomii patrimoniale, în doctrină se apreciază că se produc următoarele consecințe:

1) bunurile aduse ca aport de către asociați trec din patrimoniul acestora și formează patrimoniul societății;

2) nu poate opera compensația între obligațiile societății față de terți și obligațiile terților față de asociați;

3) aplicarea procedurii falimentului față de societate implică doar patrimoniul acesteia;

4) bunurile aduse ca aport de către asociați garantează față de creditorii societății executarea obligațiilor de către aceasta (constituie gajul general al creditorilor sociali).

Fiind persoana juridică, societatea comercială are următoarele drepturi și obligații:

- societatea comercială poate participa în nume propriu la raporturi juridice;
- în cazul neexecutării obligațiilor față de creditori, răspunderea va aparține în principal societății; răspunderea asociaților comanditați și a asociaților la societatea în nume colectiv este subsidiară;
- societatea comercială are calitatea procesuală activă și pasivă, - societatea comercială își va exercita drepturile și își va îndeplini obligațiile cu bună-credință și potrivit scopului pentru care a fost înființată.

2.3. Aporturile asociaților

Prin „aport” înțelegem *cota de participare a fiecărui asociat la formarea și majorarea capitalului social al societății, valoarea patrimonială cu care acesta participă la capitalul social*.

Potrivit art.16 din Legea nr.31/1990, aporturile pot fi *în numerar* (obligatorii la toate formele de societate, dar nu sunt purtătoare de dobânzi), *în natura* (permise la toate formele de societate) sau *în industrie* (prestații în munca sau servicii permise numai asociaților la societatea în nume colectiv și asociaților comanditați).

Asumarea obligației de a efectua aportul poartă denumirea de *subscriere* și ia naștere la momentul semnării actului constitutiv, iar executarea efectivă a acestei obligații se numește *varsământ*.

Capitalul social este format din suma aporturilor asociaților și are atât o semnificație contabilă (cifra stabilită de asociați care înscrie în contabilitate la pasiv, deoarece se va restitui asociaților), cât și o semnificație juridică (reprezintă limita gajului general al creditorilor sociali). Astfel, în patrimoniul societății trebuie să existe bunuri de o valoare cel puțin egală cu cea a capitalului social. Aceste bunuri garantează creditorilor executarea obligațiilor de către societate, deoarece pot fi urmărite.

În cazul societății pe acțiuni și în comandita pe acțiuni, plafonul minim legal al capitalului social este de 90.000 lei, care va putea fi modificat de Guvern, în funcție de rata de schimb, astfel încât să reprezinte echivalentul în lei al sumei de 25.000 euro, iar în cazul societății cu răspundere limitată capitalul social este cel stabilit de asociați.

Pentru a asigura valorificarea drepturilor creditorilor, capitalul social trebuie să fie *fix* pe toată durata existenței societății, iar modificarea nu se va putea face decât dacă se modifică actul constitutiv; de asemenea, capitalul trebuie să fie *real* - bunurile ce formează patrimoniul societății trebuie să intre în mod efectiv în patrimoniul societății într-o valoare cel puțin egală cu cea a capitalului social și *intangibil* - deoarece nu se pot distribui dividende din capitalul social.

Capitalul social este divizibil în fracțiuni egale ca valoare, denumite *acțiuni* la societățile pe acțiuni și în comandita pe acțiuni, *partii sociale* la societățile cu răspundere limitată și *partii de interes* - în cazul societății în nume colectiv și al societății în comandita simplă.

2.4. Affectio societatis

Constituirea societăților comerciale are ca punct de plecare un element volitional - „*affectio societatis*” -, constând în dorința de a se asocia și de a desfășura o activitate comună, asociații urmărind realizarea aceluiași interes: bunul mers al societății în vederea maximizării profitului.

Pentru ca societatea comercială să existe, actul constitutiv al acesteia trebuie să prevadă colaborarea în exercitarea activității comerciale, care este scopul societății. Spre deosebire de comercianții persoane fizice, la care *affectio societatis* lipsește, societățile comerciale nu pot exista în lipsa acestui element volitional. Intenția de colaborare voluntară a asociaților în cadrul societății se bazează pe egalitatea juridică a acestora. Libertatea de asociere este reglementată atât la nivel constituțional, cât și de legislația comercială, în special în ceea ce privește libertatea de alegere a formei viitoare societăți comerciale.

2.5. Realizarea și împărțirea profitului

Noțiunea de „profit” cuprinde orice câștig material rezultat al activității economice, dar și evitarea unor pierderi (societățile de asigurare mutuală) ori bunurile și serviciile procurate de o societate în condiții mai avantajoase decât acelea care s-ar obține individual. Profitul se distribuie anual între asociați, sub formă de dividende, „proporțional cu cota de participare la capitalul social versat”. Asadar, dreptul la dividende aparține în primul rând asociaților. Au dreptul la dividende rezultând din constituirea dreptului de uzufruct cu privire la acțiunile societății pe acțiuni și uzufructuarii. Nudul proprietar va păstra însă dreptul de a vota în adunarea generală extraordinară. De asemenea, „nu se vor putea distribui dividende decât din profituri determinate potrivit legii”.

Pentru a fi legal distribuite dividendele, profitul trebuie să fie real, ceea ce înseamnă că în activitatea comercială a societății trebuie să înregistreze un excedent, un plus de valoare. Astfel, potrivit art.73 alin. 1, „administratorii sunt solidar răspunzători față de societate pentru: (...) existența reală a dividendelor plătite”.

Anterior distribuirii dividendelor, este obligatorie reîntregirea capitalului social sau reducerea acestuia la nivelul minim legal, dacă activitatea societății a înregistrat pierderi ale activului net.

Dacă se încalcă prevederile legale referitoare la modul de distribuire a dividendelor și societatea dovedește că asociații au cunoscut nelegalitatea distribuirii, societatea are la dispoziție acțiunea în restituirea dividendelor, acțiune care se prescrie în termen de 3 ani de la data distribuirii, iar administratorii pot fi sancționați cu închisoarea.

Din momentul în care adunarea generală a asociaților stabilește dividendele cuvenite asociaților, dreptul de a participa la împărțirea profitului devine un drept de creanță al asociatului față de societate. Obligația societății de a plăti asociaților dividendele devine exigibilă la termenul stabilit în adunarea generală sau de către legile speciale, dar nu mai târziu de 6 luni de la data aprobării situației financiare anuale. Sancțiunea nerespectării termenului legal de plată a dividendelor constă în plata de despăgubiri calculate la nivelul dobânzii legale, pentru prejudiciul cauzat prin întârziere, dacă prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale nu s-a stabilit o dobândă mai mare (art.67 alin.2). În obligațiile comerciale, daunele moratorii, sub forma dobânzii, au menirea de a repara

prejudiciul cauzat prin simpla întârziere în executarea obligației ce are ca obiect plata unei sume de bani. Prin convenția părților, înscrisă în actul constitutiv sau în acte adiționale ulterioare acestuia, se poate deroga de la regula distribuirii dividendelor proporțional cu cota de participare la formarea capitalului social a fiecărui asociat. Este interzisă însă stabilirea prin actul constitutiv a unor clauze în baza cărora s-ar rezerva în favoarea unuia dintre asociați totalitatea profitului sau prin care unii dintre asociați ar fi scutiți de obligația de a suporta pierderile din activitatea societății, clauzele fiind considerate ca fiind „leonine” și lovite de nulitate (art.1513 C. civ.). Nulitatea clauzelor așa-zis „leonine” nu afectează însă valabilitatea actului constitutiv, deoarece există interesul protejării terților care au contractat cu societatea și ale căror interese ar fi prejudiciate în cazul declarării nulității actului constitutiv al acesteia. Suntem de acord cu opinia potrivit căreia, în cazul în care clauza leonină a fost cauza determinanta a încheierii actului constitutiv, atunci acesta va fi nul.

Dacă actul constitutiv nu prevede modul de distribuire a dividendelor, se considera ca acestea vor fi distribuite în raport de cota de participare a fiecărui asociat la formarea capitalului social.

Pot fi însă incluse în contractul de societate unele avantaje rezervate fondatorilor, dar care nu pot depăși 6% din profitul net și nu pot fi repartizate pe o perioadă mai mare de 5 ani de la constituirea societății.

3. Formele în care se pot înființa societăți comerciale.

Potrivit art.2 din Legea nr.31/1990, societățile se vor constitui într-una din următoarele forme:

a) societate în nume colectiv; b) societate în comandita simplă; c) societate pe acțiuni; d) societate în comandita pe acțiuni și e) societate cu răspundere limitată.

Enumerarea din lege nu are un caracter exemplificativ, ci limitativ, deoarece nu este permisă constituirea de societăți comerciale decât într-una din aceste forme. Asociații au însă libertatea de a alege forma viitoare a societății, cu excepția unor activități comerciale a căror importanță impune reglementarea legală a formei de societate (de exemplu, în domeniul asigurărilor se constituie numai societăți pe acțiuni sau societăți cu răspundere limitată, iar în domeniul bancar – numai societăți pe acțiuni).

Societatea în nume colectiv are un caracter *intuitu personae*, deoarece se constituie dintr-un număr relativ restrâns de asociați, care se cunosc, iar asocierea se bazează pe deplină încredere dintre asociați și pe calitățile personale ale fiecăruia dintre ei. Conform art.85 alin.1 „asociații sunt obligați nelimitat și solidar pentru operațiunile îndeplinite în numele societății de persoanele care o reprezintă”. Răspunderea asociaților are un caracter subsidiar și nu înlătură răspunderea directă a societății cu patrimoniul propriu. Capitalul social al societății în nume colectiv se divide în părți de interes.

Societatea în comandita simplă cunoaște două categorii de asociați: asociații comanditari – care răspund în limita aportului la capitalul social și asociații comanditați – care răspund nelimitat și solidar. Obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul social, iar dacă acesta nu este îndestulător, creditorii sociali se pot îndrepta împotriva asociaților comanditați.

Societatea pe acțiuni este forma tipică a societăților de capitaluri. Obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul societății, acționarii răspunzând numai în limita aportului lor. Capitalul social se divide în acțiuni.

Societatea în comandita pe acțiuni este forma de societate în care răspunderea pentru obligațiile societății revine în principal acesteia, iar în subsidiar asociaților comanditați, care răspund nelimitat și solidar; asociații comanditari răspund în limita aportului.

Societatea cu răspundere limitată are un caracter mixt, fiind atât o societate de capitaluri, cât și o societate de persoane, numărul asociaților, ca și transferul părților sociale fiind limitate. Obligațiile sociale sunt garantate cu patrimoniul propriu, asociații răspunzând în limita aportului lor. Capitalul social se divide în părți sociale.

Potrivit art. 1888 NCC: „După forma lor, societățile pot fi:

- a) simple;
- b) în participație;

- c) în nume colectiv;
- d) în comandita simplă;
- e) cu răspundere limitată;
- f) pe acțiuni;
- g) în comandita pe acțiuni;
- h) cooperative;
- i) alt tip de societate anume reglementat de lege.”

4. Actul constitutiv al societății comerciale. Condiții de fond și condiții de formă.

Intenția persoanelor fizice sau juridice de a constitui societăți comerciale sau de a se asocia în cadrul acestora pentru desfășurarea de activități comerciale generatoare de profit se materializează în contracte sau în acte juridice unilaterale (statutul societății cu răspundere limitată cu asociat unic). Contractul, ca act juridic bi- sau multilateral, exprimă voința părților contractante de a da naștere, de a modifica sau de a stinge raporturi juridice. Încheierea contractelor și conținutul acestora sunt guvernate de principiul libertății de voință, care nu este limitat decât de dispozițiile de ordine publică și de principiile moralei (bunele moravuri). Încheierea unui contract cu încălcarea oricărei norme juridice imperative, chiar dacă acea normă nu ar avea la prima vedere o legătură directă cu ordinea publică este sancționată cu nulitatea absolută. Noțiunea de „ordine publică” evoluează în funcție de evoluția statului de la noțiuni de natură morală și politică la noțiuni de ordin economic – ordine publică economică – și, odată cu integrarea în Uniunea Europeană a României, - noțiuni de ordine publică europeană. Contractele astfel încheiate sunt obligatorii pentru părți întocmai ca și legea (*pacta sunt servanda*). Doctrina statuează faptul că voința asociaților, exprimată în contractul de societate, este izvorul întregii țesături de raporturi juridice care se nasc înăuntrul și în jurul societății comerciale. Legea nu vine decât să confere acestei manifestări de voință toate efectele juridice create de societatea comercială.

Manifestarea de voință a unei singure persoane de a se angaja din punct de vedere juridic este caracteristică actelor juridice unilaterale.

Potrivit art.5 din Legea nr.31/1990, societatea în nume colectiv și societatea în comandita simplă se constituie prin contract de societate, iar societatea pe acțiuni, societatea în comandita pe acțiuni sau societatea cu răspundere limitată se constituie prin contract de societate și statut. Când se constituie o societate cu răspundere limitată cu asociat unic, actul de voință fiind al unei singure persoane, se va încheia numai statutul.

Atât contractul de societate, cât și statutul, pot fi încheiate sub forma înscrisului unic sau sub forma a două înscrisuri separate. În ambele situații aceste acte juridice vor purta denumirea de „act constitutiv”.

Dacă se încheie acte distincte, statutul va cuprinde în mod obligatoriu datele de identificare ale asociaților și clauze reglementând organizarea, funcționarea și desfășurarea activității societății (art.5 alin.5).

Contractul de societate. Condiții de fond. Contractul de societate trebuie să respecte condițiile de validitate ale actelor juridice, și anume: capacitatea de a contracta, consimțământul părților, un obiect determinat și o cauză licită.

Potrivit art. 1179 NCC: „Condițiile esențiale pentru validitatea unui contract sunt:

1. capacitatea de a contracta;
2. consimțământul părților;
3. un obiect determinat și licit;
4. o cauză licită și morală.”

În ceea ce privește *capacitatea de a contracta*, potrivit art. 6 alin.2 din Legea nr.31/1990, așa cum a fost modificat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 82/2007, „nu pot fi fondatori persoanele care, potrivit legii, sunt incapabile sau care au fost condamnate pentru gestiune frauduloasă, abuz de încredere, fals, uz de fals, înșelăciune, delapidare, marturie mincinoasă, dare sau luare de mită, pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și sancționarea

spalarii banilor, precum si pentru instituirea unor masuri de prevenire si combaterea a finantarii actelor de terorism, cu modificarile si completarile ulterioare”, precum si pentru alte infractiuni prevazute de Legea nr.31/1990 sau de Legea nr.85/2014, asa cum au fost modificate si completate. Fondatorii sunt acele persoane care au avut un rol determinant în constituirea societății, precum si cele care semneaza actul constitutiv. Fiind vorba despre acte de dispoziție datorita necesității de a efectua aportul la capitalul social al societății, semnatarii actului constitutiv trebuie sa aiba capacitate de exercițiu deplina sau, în cazul minorilor, sa fie reprezentați legal cu acordul prealabil si special al autorității tutelare. De asemenea, persoanele puse sub curatela pot avea calitatea de asociați la o societate comerciala, deoarece aceasta nu implica pentru aceasta categorie de persoane dobândirea de catre ele însele a calității de comerciant.

Potrivit art. 56 lit. b) din Legea nr.31/1990, nulitatea unei societăți înmatriculate în registrul comerțului poate fi declarata de tribunal când toți fondatorii au fost, potrivit legii, incapabili la data constituirii societății. Daca incapacitatea unui asociat a intervenit pe parcursul desfasurarii activității societății, acesta poate fi exclus din societatea în nume colectiv, în comandita simpla sau cu raspundere limitata (art.222 alin.1 lit. b) din lege).

Persoanele care, desi au capacitate deplina de exercițiu, au fost condamnate prin hotărâre judecatoreasca definitiva pentru savârsirea infractiunilor menționate în art.6 alin.2 din Legea nr.31/1990, sunt decazute din dreptul de a se asocia si de a constitui societăți comerciale.

O alta condiție de fond a contractului de societate o reprezinta *consimțământul părților*. Aceasta condiție este o aplicație a principiului libertății contractuale în materia societăților comerciale si reprezinta manifestarea intenției de a se angaja prin contract si de a conlucra în vederea desfasurarii unei activități comerciale comune. Semnarea contractului de societate ca forma de exprimare a consimțământului este, de fapt, exteriorizarea elementului *affectio societatis*.

Partile contractante (fondatorii), fie persoane fizice, fie persoane juridice, trebuie sa exprime un consimțământ valabil, neafectat de vicii de consimțământ (eroare, dol sau violența).

În temeiul art. 1180 NCC: “Poate contracta orice persoana care nu este declarata incapabila de lege si nici oprita sa încheie anumite contracte”, iar potrivit art. 1882 alin.1 NCC: „Poate fi asociat orice persoana fizica sau persoana juridica, afara de cazul în care prin lege se dispune altfel. Un soț nu poate deveni asociat prin aportarea de bunuri comune decât cu consimțământul celuilalt soț, dispozițiile art. 349 aplicându-se în mod corespunzator.”

Potrivit art. 1206 NCC: „(1) Consimțământul este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violența. (2) De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune.”

Potrivit art. 1207 NCC: „(1) Partea care, la momentul încheierii contractului, se afla într-o eroare esențiala poate cere anularea acestuia, daca cealalta parte stia sau, dupa caz, trebuia sa stie ca faptul asupra caruia a purtat eroarea era esențial pentru încheierea contractului. (2) Eroarea este esențiala: 1. când poarta asupra naturii sau obiectului contractului; 2. când poarta asupra identității obiectului prestației sau asupra unei calități a acestuia ori asupra unei alte împrejurari considerate esențiale de catre părți în absența careia contractul nu s-ar fi încheiat; 3. când poarta asupra identității persoanei sau asupra unei calități a acesteia în absența careia contractul nu s-ar fi încheiat. (3) Eroarea de drept este esențiala atunci când priveste o norma juridica determinanta, potrivit voinței părților, pentru încheierea contractului. (4) Eroarea care priveste simplele motive ale contractului nu este esențiala, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare.”

Asadar, nulitatea contractului pentru eroare asupra identității persoanei asociaților este cauza de nulitate numai la societățile de persoane (societatea în nume colectiv si societatea n comandita simpla), nu si la societățile de capitaluri sau la societatea cu raspundere limitata.

Dolul determina anularea contractului numai daca provine de la cealalta parte din contract si daca, fara aceste mijloace viclene sau masinații, partea din contract la care ne referim nu ar fi contractat. În materia societăților comerciale, în cazul în care sunt mai mult de doi asociați, manoperele dolosive trebuie sa provina de la toți ceilalți asociați persoanei care reclama dolul pentru

ca sa determine nulitatea societății si sa fie grav. În caz contrar, asociatul are la dispoziție o acțiune în despăgubiri pentru acoperirea prejudiciului cauzat de autorul dolului. Potrivit art. 1214 NCC: „(1) Consimțământul este viciat prin dol atunci când partea s-a aflat într-o eroare provocata de manoperele frauduloase ale celeilalte părți ori când aceasta din urma a omis, în mod fraudulos, sa îl informeze pe contractant asupra unor împrejurari pe care se cuvenea sa i le dezvaluie. (2) Partea al carei consimțământ a fost viciat prin dol poate cere anularea contractului, chiar daca eroarea în care s-a aflat nu a fost esențială. (3) Contractul este anulabil si atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți. (4) Dolul nu se presupune.”

Violența, desi nu a fost întâlnita în practica, se poate manifesta sub doua forme: *violența fizica (vis)* sau *violența psihica (metum)* si poate fi îndreptata asupra persoanei asociatului sau asupra membrilor familiei acestuia (soț/soție, descendenți sau ascendenți. Potrivit art. 1216 NCC: „(1) Poate cere anularea contractului partea care a contractat sub imperiul unei temeri justificate induse, fara drept, de cealalta parte sau de un terț. (2) Exista *violența* când temerea insuflata este de asa natura încât partea amenințata putea sa creada, dupa împrejurari, ca, în lipsa consimțământului sau, viața, persoana, onoarea sau bunurile sale ar fi expuse unui pericol grav si iminent. (3) *Violența* poate atrage anularea contractului si atunci când este îndreptata împotriva unei persoane apropiate, precum soțul, soția, ascendenții ori descendenții părții al carei consimțământ a fost viciat. (4) În toate cazurile, existența *violenței* se apreciaza ținând seama de vârsta, starea sociala, sanatatea si caracterul celui asupra caruia s-a exercitat *violența*, precum si de orice alta împrejurare ce a putut influența starea acestuia la momentul încheierii contractului.”

Contractul încheiat în condițiile existenței viciilor de consimțământ nu este nul de drept, ci da loc numai acțiunii de nulitate

Obiectul contractului de societate este reprezentat, pe de o parte, de catre prestația la care părțile se obliga, iar de cealalta parte, strict în materia societăților comerciale, de catre activitatea desfășurata de catre societate, si anume faptele de comerț pe care asociații le-au stabilit ca obiect de activitate.

Potrivit art. 1225 NCC: „(1) Obiectul contractului îl reprezinta operațiunea juridica, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul si altele asemenea, convenita de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor si obligațiilor contractuale. (2) Obiectul contractului trebuie sa fie determinat si licit, sub sancțiunea nulității absolute. (3) Obiectul este ilicit atunci când este prohibit de lege sau contravine ordinii publice ori bunelor moravuri.”

Obiectul de activitate trebuie stabilit în stricta concordanța cu Nomenclatorul de clasificare a activităților din economia națională – CAEN, aprobat prin H.G. nr.656/1997, revizuit. Asociații sunt liberi sa stabileasca obiectul de activitate al societății, dar acesta trebuie sa întruneasca urmatoarele condiții cumulative : sa fie determinat, sa fie licit si sa fie moral.

Poate fi vorba despre un obiect de activitate principal si obiecte secundare de activitate. Potrivit H.G. nr.1323/1990, nu pot face obiectul de activitate al unei societăți comerciale:

- activitățile care, potrivit legii penale, constituie infracțiuni sau sunt contrare altor dispoziții legale imperative;
- activitățile care constituie, în condițiile stabilite de lege, monopol de stat;
- fabricarea sau comercializarea de droguri sau narcotice în alt scop decât ca medicament;
- remedii secrete (vrajitorie, ghicitorie);
- imprimarea harților cu caracter militar.

De asemenea, nu pot constitui obiect de activitate al societăților comerciale activitățile care constituie monopol de stat, conform Legii nr. 31/1996: fabricarea si comercializarea armamentului, munițiilor si explozibililor; producerea si comercializarea stupefiantelor si a medicamentelor care conțin stupefiante; extracția, producerea si prelucrarea în scopuri industriale a metalelor prețioase si a pietrelor prețioase; producerea si importul de marci postale si timbre fiscale; fabricarea, importul si comercializarea alcoolului si a bauturilor spirtoase; fabricarea si importul în vederea comercializării a produselor din tutun si a hârtiei pentru țigarete; organizarea si exploatarea sistemelor de joc cu miza,

directe si disimulate; organizarea si exploatarea pronosticurilor sportive. Pentru desfasurarea de activitati comerciale în aceste domenii se elibereaza licențe, contra unor tarife prestabilite.

Cauza contractului reprezinta scopul încheierii acestuia, ceea ce, în materia societăților comerciale, înseamna dorința de a obține profit si de a-l împărți cu ceilalți asociați. Cauza trebuie sa fie licita si morala, respectând legea si bunele moravuri. Lipsa cauzei echivaleaza cu lipsa obligației, aceasta neavând nici un efect. Tocmai de aceea existența cauzei se prezuma. Potrivit art. 1235-1236 NCC: „Art. 1.235. - Cauza este motivul care determina fiecare parte sa încheie contractul.

Art. 1.236. - (1) Cauza trebuie sa existe, sa fie licita si morala.

(2) Cauza este ilicita când este contrara legii si ordinii publice.

(3) Cauza este imorala când este contrara bunelor moravuri.”

Sanțiunea nerespectării condițiilor de fond ale actului juridic este nulitatea contractului de societate. În cazul incapacității, sanțiunea nulității va afecta întregul contract daca toți fondatorii au fost incapabili la momentul constituirii societății (art.56 lit. b din Legea nr.31/1990). Daca viciile de consimțământ si lipsa capacității se gasesc numai în persoana unuia sau a unora dintre asociați, exista posibilitatea salvarii contractului de societate prin utilizarea acțiunii în daune de catre asociatul prejudiciat.

Condițiile de forma ale contractului de societate

Regula generala, potrivit art.5 alin. 6 din Legea nr.31/1990, este ca actul constitutiv al societății comerciale se încheie sub forma înscrisului sub semnatura privata, care se semneaza de catre toți asociații sau numai de catre fondatori, în cazul societății pe acțiuni constituita prin subscripție publica. Numai în mod excepțional, într-unul din urmatoarele cazuri, contractul trebuie sa aiba forma autentica:

- a) când printre bunurile subscrise ca aport la capitalul social se afla un imobil;
- b) când se constituie o societate în nume colectiv sau în comandita simpla;
- c) când societatea pe acțiuni se constituie prin subscripție publica.

Forma înscrisului sub semnatura privata este ceruta *ad probationem*, iar forma autentica este ceruta de lege sub sanțiunea nulității (*ad nulitatem*) în conformitate cu prevederile art.56 lit. a din lege.

Potrivit art. 1884 alin. 2 NCC: „Sub sanțiunea nulității absolute, contractul prin care se înființeaza o societate cu personalitate juridica trebuie încheiat în forma scrisa si trebuie sa prevada asociații, aporturile, forma juridica, obiectul, denumirea si sediul societății.”

Actul constitutiv al societăților comerciale trebuie sa cuprinda anumite clauze contractuale obligatorii în funcție de tipul de societate. Astfel, art. 7 din Legea societăților comerciale prevede clauzele obligatorii ale actului constitutiv în cazul societății în nume colectiv, în comandita simpla sau cu raspundere limitata, în timp ce art. 8 reglementeaza astfel de clauze în privința societății pe acțiuni si în comandita pe acțiuni.

Clauzele contractuale obligatorii comune pentru toate formele de societate sunt urmatoarele:

- clauze privind identificarea asociaților, persoane fizice (nume si prenume, codul numeric personal, locul si data nasterii, domiciliul, cetățenia) sau persoane juridice (denumirea, sediul si naționalitatea, codul unic de înregistrare); la societățile în comandita simpla si pe acțiuni trebuie menționați si asociații comanditați;
- clauze privind identificarea societății comerciale nou-înființate: forma, denumirea (firma societății si, eventual, emblema) si sediul social;
- clauze determinate de specificul societății (obiectul de activitate principal si cel secundar, capitalul social - inclusiv valoarea, numarul si modul de repartizare a părților sociale sau a acțiunilor, partea fiecarui asociat la beneficii si la pierderi – cu interzicerea clauzelor leonine, precum si aporturile în natura si modul de evaluare a acestora, durata de funcționare a societății);
- clauze privind conducerea, administrarea si controlul gestiunii societății (luarea hotărârilor în adunarea generala, modul de lucru al administratorilor, organizarea acestora conform unui anumit sistem de administrare, puterile conferite acestora, persoana cenzorului sau a primului

auditor financiar);

- clauze privind sediile secundare ale societății (sucursale, agenții, reprezentanțe sau alte asemenea unități fara personalitate juridica) atunci când se înființează odata cu societatea sau condițiile pentru înființarea lor ulterioara;
- clauze privind avantajele rezervate fondatorilor;
- clauze privind dizolvarea si lichidarea societății;
- clauze privind modul de soluționare a litigiilor.

5. Înmatricularea (înregistrarea) societăților comerciale

Înființarea societăților comerciale parcurge, așa cum s-a observat în doctrina dreptului comercial, trei etape:

- etapa consensuală, în care viitorii asociați sau fondatorii redactează actul constitutiv potrivit voinței lor comune și în concordanță cu dispozițiile imperative ale legii;
- etapa administrativă, când registratorul verifică îndeplinirea condițiilor legale de către viitoarea societate și admite înregistrarea acesteia prin încheiere;
- etapa de publicitate, în care încheierea registratorului și actul constitutiv se publică în Monitorul Oficial și, ulterior, societatea se înregistrează și la organele fiscale.

Regula în materia actelor constitutive o reprezintă înscrisul sub semnatura privată, care este redactat de către asociați și poartă semnatura acestora, iar în cazul subscripției publice, se semnează de către fondatori. Actul constitutiv încheiat sub forma înscrisului sub semnatura privată dobândește data certă și prin depunerea la registrul comerțului (art. 5 alin.7). În situațiile în care legea impune forma autentică se va proceda la autentificarea înscrisului în condițiile Legii privind notarii publici și activitatea notarială (Legea nr.36/1995), asociații desemnând persoana împuternicită să reprezinte societatea.

În vederea dării de data certă sau pentru autentificarea actului constitutiv, asociații trebuie să prezinte dovada eliberată de registrul comerțului cu privire la disponibilitatea firmei și, eventual, a emblemei, precum și declarația pe proprie răspundere privind deținerea calității de asociat unic într-o singură societate cu răspundere limitată, potrivit art.17 alin.1 din lege.

Din momentul întocmirii actului constitutiv în forma cerută de lege, societatea comercială dobândește o capacitate de folosință restrânsă limitată la drepturile și obligațiile legate de înființarea valabilă a societății (denumită în doctrina „mică personalitate juridică”).

În termen de 15 zile de la întocmirea actului constitutiv, reprezentanții societății au obligația de a cere înmatricularea societății la registrul comerțului în a cărui rază teritorială își va avea sediul societatea (art.36 alin.1).

Cererea trebuie însoțită de următoarele acte:

- actul constitutiv al societății;
- dovada efectuării varsamentelor în condițiile actului constitutiv;
- dovada sediului declarat și a disponibilității firmei;
- în cazul aporturilor în natura subscrise și varsate la constituire, actele privind proprietatea, iar în cazul în care figurează și imobile, certificatul constatator al sarcinilor de care sunt grevate;
- actele constatatoare ale operațiunilor încheiate în contul societății și aprobate de asociați;
- declarația pe propria răspundere a fondatorilor, a primilor administratori, respectiv a primilor membri ai directoratului și ai consiliului de supraveghere, și, dacă este cazul, a cenzorilor, ca îndeplinesc condițiile prevăzute de prezenta lege;
- alte acte sau avize prevăzute de legi speciale în vederea constituirii.

Controlul legalității cererii de înmatriculare se realizează de către registratorul de registrul comerțului.

Pentru admiterea cererii de înregistrare, registratorul va putea dispune, prin încheiere motivată, administrarea unor dovezi suplimentare, precum și efectuarea unei expertize, pe cheltuielile părților (art.37 alin.3). În cazul societăților pe acțiuni, aporturile în natura, avantajele rezervate fondatorilor, precum și operațiunile încheiate de către aceștia în contul societății vor putea fi

expertizate de catre experti. Raportul întocmit de experti, depus la registrul comerțului prin grija fondatorilor, va fi publicat în Monitorul Oficial. Legea prevede ca nu pot fi numiți experti dintre persoanele care sunt rude sau afini până la gradul IV ori soții celor ce au efectuat aporturi în natura, între persoanele salariate ori remunerate de catre fondatori sau de cei ce au constituit aporturi în natura, precum si orice persoana careia îi lipseste independența datorita unor relații de afaceri, de munca sau de familie.

Oficiul Registrului comerțului va refuza înmatricularea unei societăți comerciale atunci când cererea de înmatriculare nu cuprinde toate mențiunile prevazute de lege, când firma nu se conformeaza dispozițiilor imperative ale Legii nr.265/2022, obiectul de activitate este contrar prevederilor H.G. nr.1323/1990, este ilicit sau imoral. Daca registratorul constata ca sunt îndeplinite cerințele legale privind constituirea societăților comerciale, va autoriza înființarea societății si va dispune, prin încheiere, înmatricularea acesteia în registrul comerțului, în conformitate cu Legea nr. 265/2022.

Înmatricularea societății se va efectua în 24 de ore de la pronunțarea de catre registrator a încheierii prin care se autorizeaza înmatricularea societății. De la data înmatricularii, societatea comerciala dobândește personalitate juridica (art.41). Certificatul de înregistrare, conținând codul unic de înregistrare, constituie dovada ca societatea comerciala a fost înmatriculata în registrul comerțului si a fost înregistrata în evidențele organului fiscal, precum si dovada calității de comerciant a persoanei juridice.

În scopul asigurarii publicității constituirii societății în mod eficient pentru o categorie larga de public, legea prevede obligativitatea publicarii în Monitorul Oficial, Partea a IV- a, a încheierii registratorului, în extras, pe cheltuiala societății. La cererea societății si pe cheltuiala acesteia, încheierea privind autorizarea înmatricularii va putea fi publicata în întregime. Sancțiunea neîndeplinirii cerințelor legale de publicitate prin Monitorul Oficial este inopozabilitatea față de terți a înregistrării societății. Din momentul înregistrării societății si al eliberării certificatului de înmatriculare ce cuprinde codul unic de înregistrare, se va realiza si înregistrarea societății la organele fiscale.

Daca mai înainte de înmatricularea societății, fondatorii sau reprezentanții acesteia au încheiat în contul viitoareii societăți anumite acte juridice se pune problema naturii juridice si a efectelor actelor încheiate în asemenea condiții. Potrivit dispozițiilor art. 35 alin.2 lit.e din Legea nr.31/1990, la cererea de înmatriculare trebuie anexate si „actele constatatoare ale operațiunilor încheiate în contul societății si aprobate de asociați”. Aceasta aprobare din partea asociaților se poate efectua fie prin actul constitutiv, fie printr-un alt act subsecvent.

Fondatorii si reprezentanții persoanei juridice nu vor fi exonerati de raspundere pentru aceste acte decât în situația în care societatea le-a preluat asupra sa: „fondatorii, reprezentanții si alte persoane, care au lucrat în numele unei societăți în curs de constituire, raspund solidar si nelimitat față de terți pentru actele juridice încheiate cu acestia în contul societății, în afara de cazul în care societatea, dupa ce a dobândit personalitate juridica, le-a preluat asupra sa. Actele astfel preluate sunt considerate a fi fost ale societății înca de la data încheierii lor” (art.53 alin.1). Desi reprezentanții societății încheie actele juridice în nume propriu, operațiunea făcându-se în contul societății, aceste acte vor fi considerate chiar din momentul încheierii ca fiind ale societății.

6. Cazuri de nerespectare a dispozițiilor Legii nr. 31/1990 privind înființarea societăților comerciale. Nerespectarea termenului pentru depunerea cererii de înmatriculare la Registrul Comerțului. În conformitate cu prevederile art. 36 alin. 1 din Legea nr.31/1990, în termen de 15 zile de la data încheierii actului constitutiv în forma prevazuta de lege pentru fiecare tip de societate, fondatorii, primii administratori sau primii membri ai directoratului sau ai consiliului de supraveghere ori un împuternicit ar acestora au obligația de a depune cererea de înmatriculare la registrul comerțului în a carui raza teritoriala își va avea sediul societatea. Daca reprezentantul societății sau fondatorii acesteia nu au depus cererea în termenul legal, oricare dintre asociați poate adresa o notificare sau poate formula o scrisoare recomandata prin care îi pune în întârziere. Daca persoana desemnata pentru

înființarea societății nu se conformează notificării în termen de 8 zile de la primirea acesteia, oricare asociat poate cere Oficiului Registrului comerțului efectuarea înmatriculării. Societatea va fi astfel înființată în mod valabil, dobândind personalitate juridică, cu toate consecințele care decurg din această calitate. Dacă cei împuterniciți să înființeze societatea nu s-au conformat notificării sau asociații au rămas în pasivitate și au trecut 3 luni de la data autentificării actului constitutiv, asociații vor fi eliberați de obligațiile ce decurg din subscripțiile lor (art. 47 alin.2).

Deși legea folosește termenul de „autentificare” atunci când se calculează cele 3 luni în care asociații mai pot acționa în vederea înființării legale a societății, considerăm, pentru identitate de rațiune, ca prevederea legală se aplică și societăților comerciale înființate prin înscris sub semnatura privată. Dacă asociații nu staruie în înființarea valabilă a societății, pe cale de consecință putem considera că nu mai există un element esențial al actului constitutiv, și anume *affectio societatis*.

În caz de neîndeplinire a obligației de a depune cererea de înmatriculare și documentele aferente în termenul legal de 15 zile de la întocmirea actului constitutiv, răspunderea fondatorilor, a primilor administratori ori a primilor membri ai directoratului și ai consiliului de supraveghere, după caz, pentru orice prejudiciu cauzat va fi o răspundere solidară și nelimitată (art.49)..

Termenul de 15 zile pentru depunerea cererii de înmatriculare este prevăzut și în Legea nr. 265/2022, art. 17, care arată că acest termen se calculează pentru societățile comerciale de la data actului constitutiv, iar pentru regiile autonome, companiile naționale, societățile naționale și organizațiile cooperatiste, de la data actului de înființare.

Încalcare ale dispozițiilor legale constatate după efectuarea înregistrării. În cazul unor neregularități constatate după înmatricularea societății în Registrul Comerțului, legea permite înlăturarea acestor neregularități printr-o acțiune în justiție, acțiunea în regularizare. Dacă este vorba însă despre încălcări grave ale legii în constituirea societăților comerciale, datorită repercusiunilor pe care o societate astfel înființată le-ar putea avea asupra certitudinii raporturilor comerciale, Legea nr.31/1990 reglementează și posibilitatea intentării acțiunii în anulare.

Acțiunea în regularizare se poate introduce dacă, în cazul constatării unor neregularități după înmatricularea societății, au trecut 8 zile și asociații nu le-au înlăturat. În această situație, orice persoană interesată (asociații societății, creditorii acesteia ori salariații) poate cere tribunalului înlăturarea acestor neregularități, sub sancțiunea plății de daune cominatorii (art.48 alin.1 și 2).

Potrivit art. 1886 alin. 1 NCC: „Asociații fondatori și primii administratori numiți prin contract răspund solidar pentru prejudiciul cauzat prin nerespectarea unei condiții de formă a contractului de societate sau a unei formalități necesare pentru constituirea societății ori, dacă este cazul, pentru dobândirea personalității juridice de către aceasta.”

Potrivit art. 1934 NCC: „(1) În cazul anulabilității societății pentru vicierea consimțământului sau incapacitatea unui asociat și atunci când regularizarea este posibilă, orice persoană interesată poate să pună în întârziere pe acela care este îndreptățit să invoce nulitatea, fie pentru a se face regularizarea, fie pentru a exercita acțiunea în anulare în termen de 6 luni de când a fost pus în întârziere, sub sancțiunea decaderii. Despre punerea în întârziere va fi înștiințată și societatea. (2) Societatea sau orice asociat poate, în termenul prevăzut la alin. (1), să propună instanței investite cu acțiunea în anulare orice măsuri de acoperire a nulității, în special prin rascumpărarea drepturilor sociale care aparțin reclamantului. În acest caz, instanța poate fie să pronunțe nulitatea, fie să declare obligatorii măsurile propuse, dacă acestea din urmă

Deoarece legea nu cuprinde dispoziții speciale, rezultă că acțiunea în regularizare poate fi folosită pentru înlăturarea oricărui tip de neregularitate. Dreptul la acțiunea în regularizare se prescrie prin trecerea unui an de la data înmatriculării societății a cărei regularizare se cere (art.48 alin.3). Și în acest caz, fondatorii, reprezentanții societății și primii membri ai organelor de conducere, administrare și control ale societății răspund nelimitat și solidar, în condițiile prevăzute de art. 49, deoarece aveau obligația de a înlătura neregularitățile în termen de 8 zile de la constatarea acestora.

Acțiunea în anularea societății poate fi intentată pentru neregularități care, de regulă, se referă la încălcarea dispozițiilor imperative ale legii referitoare fie la forma actului constitutiv, fie la

condițiile de validitate ale actului juridic. Si în aceasta situație, în scopul protejării intereselor terților si al salvării actului juridic, nulitatea deroga de la regulile generale.

Cazurile în care se poate cere nulitatea unei societăți deja înmatriculate sunt, conform art. 56, următoarele:

- a) lipsește actul constitutiv sau nu a fost încheiat în forma autentică în situațiile prevăzute de art. 5 alin.6;
- b) toți fondatorii au fost, potrivit legii, incapabili, la data constituirii societății;
- c) obiectul de activitate al societății este ilicit sau contrar ordinii publice;
- d) lipsește încheierea registrului de înmatriculare a societății;
- e) lipsește autorizarea legală administrativă de constituire a societății;
- f) actul constitutiv nu prevede denumirea societății, obiectul sau de activitate, aporturile asociaților sau capitalul social subscris;
- g) s-au încălcat dispozițiile legale privind capitalul social minim, subscris si varsat;
- h) nu s-a respectat numărul minim de asociați prevăzut de lege.

Având în vedere faptul ca prin reglementarea cazurilor în care se poate introduce acțiunea în anulare, putem considera ca se protejează un interes general, titular al dreptului la acțiune este orice persoană interesată. Instanța competentă este tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul societatea.

Deoarece legea nu reglementează un termen de prescripție pentru acțiunea în anulare, precum si datorită interesului general ocrotit, acțiunea în anulare este imprescriptibilă.

Potrivit art. 58 din lege, pe data la care hotărârea judecătorească de declarare a nulității a devenit irevocabilă, societatea își încetează existența si intra în lichidare. Nulitatea produce efecte numai pentru viitor, deoarece declararea nulității nu aduce atingere actelor încheiate în numele sau, iar nulitatea nu poate fi opusă terților de bună-credință. Deși s-a intentat o acțiune în anulare, asociații mai pot salva societatea dacă, până la punerea concluziilor pe fond la tribunal, înlătura cauza de nulitate (art. 57).

Potrivit art. 1932 alin. 1 NCC: „Nulitatea societății poate rezulta exclusiv din încălcarea dispozițiilor imperative ale prezentului capitol, stipulate sub sancțiunea nulității, sau din nesocotirea condițiilor generale de validitate a contractelor, dacă legea specială nu prevede altfel.”

Potrivit art. 1933 alin. 3 NCC: „Dreptul la acțiune, cu excepția nulității pentru obiectul ilicit al societății, se prescrie în termen de 3 ani de la data încheierii contractului.”

Potrivit art. 1935 alin. 1 NCC: „Societatea încetează de la data rămânării definitive a hotărârii prin care a fost constatată sau, după caz, declarată nulitatea si intra în lichidarea patrimoniului social.”

Potrivit art. 1935 alin. 3 NCC: „Nici societatea si nici asociații nu se pot prevala de nulitate față de terții de bunăcredință.”

Potrivit art. 1933 alin. 1 si 2 NCC: „(1) Nulitatea se acopera si nu va fi constatată sau declarată în cazul în care cauza nulității a fost înlăturată înainte de a se pune concluzii în fond în fața instanței de judecată. (2) Instanța, sesizată cu o cerere în constatarea sau declararea nulității, este obligată sa puna în discuția părților posibilitatea de remediere a cauzelor de nulitate care afectează contractul de societate si sa fixeze un termen util pentru acoperirea nulității, chiar dacă părțile se împotrivesc.”

O particularitate a hotărârii de declarare a nulității este si aceea ca prin aceasta hotărâre vor fi numiți si lichidatorii societății comerciale, deoarece, prin rămânerea irevocabilă a hotărârii, societatea intra în lichidare. Practic, declararea nulității societății produce aceleasi efecte ca si dizolvarea. Tribunalul, după pronunțarea hotărârii de declarare a nulității, are obligația de a o comunica Oficiului Registrului comerțului, care, după menționare, o va publica în extras în Monitorul Oficial. Dacă în urma neregularităților constatate după înmatriculare s-au produs prejudicii unor terțe persoane, deși legea nu reglementează în mod expres acest lucru, prin interpretarea teleologică a dispozițiilor art.49 putem deduce ca acestea se vor aplica si în situația de față. În plus, dacă pentru acoperirea prejudiciului cauzat de unele neregularități mai puțin importante art. 49 reglementează răspunderea nelimitată si solidară a fondatorilor, reprezentanților societății si a primilor membri ai organelor de

conducere, administrare si control, *a fortiori* trebuie sa consideram ca aceasta raspundere agravata este cu atât mai necesara în situația declarării nulității societății comerciale.

Obligațiile sociale asumate până în momentul declarării nulității societății sunt garantate cu patrimoniul social, asociații raspunzând în funcție de tipul de societate din care fac parte (art. 3).

Să ne reamintim

Societățile comerciale pot fi înființate, potrivit Legii nr. 31/1990, într-una din următoarele forme: societate cu raspundere limitata, societate pe acțiuni, societate în nume colectiv, societate în comandita pe acțiuni si societate în comandita simpla. Actul constitutiv al oricărei societăți comerciale prezintă următoarele elemente esențiale: intenția asociaților de a desfășura în comun o activitate comercială (*affectio societatis*), aporturile asociaților, realizarea si împărțirea profitului.

4.3. Rezumat

Societatea comercială poate fi definită ca fiind o *entitate constituită pe baza de contract sau act unilateral – denumit generic „act constitutiv”*-, în virtutea căruia se creează o persoană juridică si în care asociații (persoane fizice sau juridice) stabilesc să pună în comun anumite bunuri (o valoare patrimonială) pentru savârșirea de fapte de comerț în vederea realizării si împărțirii profitului obținut.

Potrivit art.2 din Legea nr.31/1990, „societățile comerciale se vor constitui într-una din următoarele forme: a) societate în nume colectiv; b) societate în comandita simplă; c) societate pe acțiuni; d) societate în comandita pe acțiuni si e) societate cu raspundere limitată.”

Înființarea societăților comerciale parcurge trei etape:

- etapa consensuală, în care viitorii asociați sau fondatorii redactează actul constitutiv potrivit voinței lor comune si în concordanță cu dispozițiile imperative ale legii;
- etapă administrativă, când registratorul verifică îndeplinirea condițiilor legale de către viitoarea societate si admite înregistrarea acesteia prin încheiere;
- etapa de publicitate, în care încheierea registratorului si actul constitutiv se publică în Monitorul Oficial si, ulterior, societatea se înregistrează si la organele fiscale.

Regula în materia actelor constitutive o reprezintă înscrisul sub semnatura privată, care este redactat de către asociați si poartă semnatura acestora, iar în cazul subscripției publice, se semnează de către fondatori. Actul constitutiv încheiat sub forma înscrisului sub semnatura privată dobândește data certă si prin depunerea la registrul comerțului (art. 5 alin.7). În situațiile în care legea impune forma autentică se va proceda la autentificarea înscrisului în condițiile Legii privind notarii publici si activitatea notarială (Legea nr.36/1995), asociații desemnând persoana împuternicită să reprezinte societatea.

Cererea de înregistrare a societății comerciale la registrul comerțului se depune în termen de 15 zile de la întocmirea actului constitutiv.

În cazul unor neregularități constatate după înregistrarea societății, asociații, precum si orice persoană interesată, au dreptul de a opta între acțiunea în regularizare si acțiunea în declararea nulității societății.

4.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Dacă nu s-a prevăzut altfel prin actul constitutiv, acțiunile sunt:

- a. nominative;
- b. nevotante;
- c. nominative cu dividend prioritar;
- d. la purtator;
- e. privilegiate.

Aporturile in numerar sunt obligatorii:*

- a. doar in cazul societatii cu raspundere limitata;
- b. doar in cazul societatii pe actiuni;
- c. doar in cazul societatii in comandita pe actiuni;
- d. doar in cazul societatii in nume colectiv;
- e. la constituirea oricarei forme de societate comerciala.

4.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial.Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023

2. Popa Sorana, Drept comercial. Curs, biblioteca electronică

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019

2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019

3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021

4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020

5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020

6. Codul civil, legislația specială la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 5. Reguli generale privind funcționarea societăților

5.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la funcționarea societăților, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale organelor statutare.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

5.2. Conținut

Organele statutare ale societăților comerciale

§ 1. Adunarea generala a asociațiilor

Adunarea generala a asociațiilor reprezintă organul de deliberare și de luare a deciziilor în cadrul societăților comerciale. La adunările generale participă toți asociații pentru a-și exprima punctul de vedere în legătură cu modul de realizare a obiectului de activitate al societății. Colaborarea voluntară a asociațiilor în cadrul societății (*affectio societatis*), exprimată inițial prin semnarea actului constitutiv, se manifestă pe toată durata de funcționare a societății prin participarea activă și interesată la sesiunile adunării generale a asociațiilor.

Potrivit legii, adunarea generala exprimă voința socială și are dreptul de a hotărî în toate problemele privind viața societății. Adunarea generala apare ca fiind organul suprem de conducere al societății, având o plenitudine de competențe și atribuții (numește și revocă administratorii și cenzorii, stabilește în sarcina celorlalte organe ale societății anumite competențe speciale etc.).

Potrivit art. 1911 NCC: „(1) Hotărârile sunt adoptate de asociații reuniți în adunarea asociațiilor. Contractul poate prevedea modul de convocare și desfășurare a acesteia, iar în lipsa, hotărârea poate fi adoptată și prin consultarea scrisă a acestora. (2) Hotărârile pot, de asemenea, rezulta din consimțământul tuturor asociațiilor exprimat în actul încheiat de societate.”

Limitele puterilor conferite adunării generale sunt stabilite de către lege sau, în condițiile în care legea permite, de către actul constitutiv.

Adunarea generala a asociațiilor, ca instituție, este reglementată de Legea nr.31/1990 doar în privința societăților pe acțiuni și în comandita pe acțiuni și a societăților cu răspundere limitată. Luarea deciziilor în cadrul societăților de persoane – societatea în nume colectiv și societatea în comandita simplă – se realizează cu votul tuturor asociațiilor, fără a exista un organ deliberativ instituționalizat.

Adunarea generala ordinara. Adunarea generala ordinara se întrunește cel puțin o dată pe an, în cel mult 5 luni de la încheierea exercițiului financiar și poate decide în toate problemele privind viața societății care nu sunt în sarcina adunării extraordinare. Potrivit legii, adunarea este obligată să dezbata și să hotărască, în afara problemelor înscrise pe ordinea de zi, cu privire la următoarele aspecte: modificarea situațiilor financiare anuale, numirea și revocarea administratorilor și a cenzorilor, a auditorului financiar, remunerația cuvenită acestor persoane, descarcarea de gestiune a administratorilor și a directorilor, stabilirea bugetului de venituri și cheltuieli, gajarea, închirierea sau desființarea uneia sau a mai multor unități ale societății (art. 111 din Legea nr. 31/1990). Datorită importanței acestui organ de deliberare și decizie, legea stabilește modul de convocare a asociațiilor, desfășurarea sesiunilor adunării, publicitatea privind hotărârile care de atac. Potrivit art. 117 din lege, în convocare trebuie să se arate locul și data ținerii adunării, precum și ordinea de zi, menționându-se explicit toate problemele care vor fi dezbătute în adunare.

În societatea în nume colectiv și în societatea în comandita simplă, hotărârile se iau cu votul asociațiilor care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social. Ca regulă generală, hotărârile în

adunarea generala se iau cu respectarea principiului majoritații, care înseamna jumătate plus unu, raportat la capital, de regula. În mod excepțional, la societatea cu raspundere limitata, legea cere o dubla majoritate – de capital si de asociați.

Adunarea generala extraordinara. Adunarea extraordinara se întrunește ori de câte ori este nevoie pentru a lua hotărâri în probleme ce implica modificarea actului constitutiv (art.113):

- schimbarea formei juridice a societății;
- mutarea sediului social;
- schimbarea obiectului de activitate;
- înființarea sau desființarea sediilor secundare;
- prelungirea duratei societății;
- majorarea capitalului social;
- reducerea capitalului social sau reîntregirea lui prin emisiune de noi acțiuni;
- fuziunea sau divizarea;
- dizolvarea anticipata a societății;
- conversia acțiunilor dintr-o categorie în cealalta;
- conversia unei categorii de obligațiuni în alta categorie sau în acțiuni;
- emisiunea de obligațiuni.

Adunarea generala a societăților de capitaluri poate delega o parte dintre atribuții care nu privesc domeniul de activitate principal catre consiliul de administrație sau catre directorat (art.114), spre exemplu: schimbarea sediului si a obiectului de activitate al societății, cu excepția domeniului si a activității principale, înființarea sau desființarea sediilor secundare, majorarea capitalului social.

Potrivit art. 1910 alin. 1 si 2 NCC: „(1) Asociații, chiar lipsiți de dreptul de administrare, au dreptul sa participe la luarea hotărârilor colective ale adunarii asociaților. (2) Hotărârile cu privire la societate se iau cu majoritatea voturilor asociaților, daca prin contract sau prin lege nu se stabileste altfel.”

În societatea cu raspundere limitata, hotărârile adunarii de modificare a actului constitutiv se iau cu votul unanim al asociaților, daca legea sau actul constitutiv nu prevad altfel. Datorita specificului societăților de persoane, regula unanimității de voturi se menține si în cazul hotărârilor luate de asociați pentru modificarea actului constitutiv.

Adunarea speciala. Aceasta adunare exista numai la societățile pe acțiuni si în comandita pe acțiuni, în condițiile în care prin actul constitutiv al acestor societăți s-a prevazut emiterea de acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fara drept de vot (art.95). Hotărârile pronunțate de aceasta adunare nu pot influența viața societății în ansamblu, acționarii luând parte la aceste adunari pentru discutarea problemelor specifice acestei categorii de acțiuni. Convocarea acționarilor, cvorumul si desfasurarea adunarii speciale vor respecta regulile prevazute de lege pentru adunarile generale (116 alin.2).

La societățile cu raspundere limitata cu asociat unic, rolul adunarilor generale este preluat de catre asociatul unic, care emite decizii scrise pentru exprimarea hotărârilor luate cu privire la viața societății.

În ceea ce priveste societățile în nume colectiv si societățile în comandita simpla, asociații vor decide cu majoritatea absoluta a capitalului social (art.77 corob. pe art.90).

Potrivit Legii nr.31/1990, în exercitarea dreptului de vot se aplica principiul „orice acțiune platita da dreptul la un vot în adunarea generala, daca prin actul constitutiv nu s-a prevazut altfel” (art.101). Principiul se aplica în mod similar si în societățile cu raspundere limitata, unde, potrivit art.193, fiecare parte sociala da dreptul la un vot.

Deoarece, în cazul societăților de persoane nu este reglementat dreptul de vot în adunarile generale, acest aspect trebuie stabilit prin voința asociaților reflectata în actul constitutiv. Se va ține înșsa cont de participarea fiecarui asociat la formarea capitalului social.

Daca în actul constitutiv al societății pe acțiuni s-a prevazut emiterea de catre societate a unor acțiuni preferențiale cu dividend prioritar, titularii acestor acțiuni nu vor avea drept de vot în adunarea generala. Acesti acționari vor înființa, pentru protejarea intereselor lor, adunarea speciala.

Votul în adunarea generală este, de regulă, deschis, votul secret fiind obligatoriu numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege: alegerea membrilor consiliului de administrație, respectiv a membrilor consiliului de supraveghere și a cenzorilor/auditorilor, demiterea sau revocarea acestora și luarea hotărârilor referitoare la răspunderea membrilor organelor de administrare, de conducere și de control ale societății.

Pentru opozabilitate față de terți, hotărârile adunării generale a acționarilor se depun la registrul comerțului pentru a fi menționate și a spre se publica în Monitorul Oficial, în termen de 15 zile de la data ținerii adunării generale.

Hotărârile adunarilor generale sunt obligatorii pentru toți asociații, chiar dacă nu au participat la adunare sau au votat împotriva, cu condiția ca aceste hotărâri să respecte legea și prevederile actului constitutiv. Acționarii nemulțumiți – care au lipsit de la adunare sau care, fiind prezenți, au votat contra și acest lucru s-a consemnat în procesul-verbal al sedinței – pot intenta acțiunea în anularea hotărârilor adunării generale. Din interpretarea textului legal (art.132 alin.2) rezulta că nu au acest drept acționarii care au participat la adunare, dar s-au abținut de la vot.

Dreptul de a ataca hotărârile adunării generale aparține și asociaților de la celelalte tipuri de societăți. Totodată, membrii consiliului de administrație, respectiv ai consiliului de supraveghere pot ataca hotărârile adunării generale, cu excepția celor referitoare la revocarea lor din funcție.

Potrivit art. 1910 alin. 3 NCC: „Prin excepție de la prevederile alin. (2), hotărârile privind modificarea contractului de societate sau numirea unui administrator unic se iau cu consimțământul tuturor asociaților.”

Hotărârile adunării generale pot fi atacate în justiție, pentru motive de nulitate relativă, în termen de 15 zile de la data publicării acestora în Monitorul Oficial, iar dacă se invocă motive de nulitate absolută, dreptul la acțiune este imprescriptibil. Potrivit art. 1912 NCC: „(1) Asociațul nemulțumit de o hotărâre luată cu majoritate o poate contesta la instanța judecătorească, în termen de 15 zile de la data la care a fost luată, dacă a fost prezent, și de la data comunicării, dacă a fost lipsă. Dacă hotărârea nu i-a fost comunicată, termenul curge de la data la care a luat cunoștința de aceasta, dar nu mai târziu de un an de la data la care a fost luată hotărârea. (2) Termenul de 15 zile prevăzut la alin. (1) este termen de caducitate.”

Acțiunea în anularea hotărârilor adunării generale se soluționează de către tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul societatea în camera de consiliu. Tribunalul, la cererea reclamantului, poate dispune, pe cale de ordonanță prezidențială, suspendarea hotărârii atacate, în schimbul unei cauțiuni.

După rămânerea definitivă a hotărârii de anulare, aceasta va fi menționată în Registrul Comerțului și publicată în Monitorul Oficial. De la data publicării, hotărârea va fi opozabilă tuturor acționarilor (art. 132 alin.10).

§ 2. Administrarea societăților comerciale

Pentru ca voința asociaților, exprimată în cadrul adunarilor generale, să producă efecte trebuie concretizată în fapte și acte juridice, operațiuni economice de natură a îndeplini obiectul și scopul societății comerciale. Aceste operațiuni, de natură a crește profitul societății, se fac în interesul societății și, în cele din urmă, al asociaților.

Administrarea reprezintă o formă de exercitare a atributelor dreptului de proprietate societară (posesie, folosință și dispoziție), în vederea atingerii obiectului și scopului social. Administratorul este cel care are exercițiul „dreptului de proprietate socială”, putând face orice act sau operațiune necesară pentru aducerea la îndeplinire a obiectului societății. Modalitățile concrete de administrare diferă, în concepția Legii nr.31/1990, în funcție de tipul de societate comercială. Astfel, societatea pe acțiuni are cel mai complex sistem de administrare, legea consacrand două sisteme în cazul pluralității de administratori: sistemul unitar (consiliul de administrație) și sistemul dualist (directorat și consiliu de supraveghere) – art.137- 1551. În societatea în comandită pe acțiuni, dacă sunt mai mulți administratori, aceștia se recrutează dintre asociații comandanți și se pot organiza în consilii de administrație, aplicându-se prevederile legii referitoare la societățile pe acțiuni, art. 137-152. La

societațile cu răspundere limitată, administrarea se realizează de către unul sau mai mulți administratori, asociați sau neasociați (art.197). În cadrul societăților în comandita simplă, administrarea poate fi încredințată unuia sau mai multor asociați comanditați (art. 88), iar în ceea ce privește societatea în nume colectiv, administrarea este asigurată de unul sau mai mulți administratori, fiecare având dreptul să reprezinte societatea, afară de stipulație contrară prin actul constitutiv, în condițiile și în limitele impuse de acest act (art. 75-76).

2.1 Administratorii sunt desemnați fie prin actul constitutiv, odată cu înființarea societății, fie, ulterior, prin hotărârea adunării generale ordinare. În doctrină s-au exprimat și păreri potrivit cărora desemnarea administratorilor s-ar putea face și de către adunarea extraordinară, potrivit principiului *qui potest plus potest minus*. Considerăm însă că adunarea generală extraordinară are un caracter excepțional și condiții de întrunire deosebite. Atribuțiile adunarilor fiind clar delimitate de către lege, nu considerăm că, datorită caracterului excepțional și al condițiilor superioare de cvorum și de vot specifice acestei adunări, atribuțiile adunării ordinare ar putea fi preluate de către adunarea extraordinară. Adunarea extraordinară nu „poate mai mult”, ci are atribuții specifice pe care le exercită în condiții speciale datorită efectelor pe care exercitarea acestor atribuții le –ar putea avea pentru societate. Dacă societatea pe acțiuni sau în comandita pe acțiuni se constituie prin subscripție publică, membrii consiliului de administrație sau ai consiliului de supraveghere vor fi numiți de adunarea constitutivă a subscriitorilor (art.28 pct.e).

Potrivit art. 7 din lege, actul constitutiv al societății în nume colectiv, în comandita simplă și al societății cu răspundere limitată trebuie să prevadă asociații care reprezintă și administrează societatea sau administratorii neasociați, datele lor de identificare, puterile ce li s-au conferit și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat.

În ceea ce privește societatea pe acțiuni, actul constitutiv trebuie să prevadă datele de identificare a primilor membri ai consiliului de administrație, respectiv a primilor membri ai consiliului de supraveghere, clauze privind administrarea, numărul membrilor consiliului de administrație și modul de stabilire a acestui număr, puterile conferite administratorilor, directorilor și membrilor directoratului și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat (art.8).

În cazul societăților în nume colectiv și în comandita simplă, pentru alegerea administratorilor de către asociați ulterior încheierii actului constitutiv este necesar votul asociaților care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social (art. 77 și 90).

La societățile cu răspundere limitată, administratorii numiți prin actul constitutiv se aleg de către adunarea asociaților cu majoritatea absolută a asociaților și a părților sociale (art. 192 alin.1).

Administratorii pot fi asociați sau neasociați (art.7 și art. 1382 alin.2 pct. a și d), persoane fizice sau persoane juridice. Deși prin Legea nr. 441/2006 s-au abrogat dispozițiile art.139 referitoare la administratorii persoane juridice, posibilitatea numirii unor astfel de persoane ca administratori reiese din interpretarea dispozițiilor art.7 și 8 coroborate cu prevederile art.81 care arată datele de identificare obligatorii atât pentru administratorii persoane fizice, cât și pentru administratorii persoane juridice care urmează să fie clauze în actul constitutiv. Mai mult, doar cu excepția directorilor societății pe acțiuni, în sistemul unitar, respectiv a membrilor directoratului, în sistemul dualist, administratorii și membrii consiliului de supraveghere pot fi persoane juridice. Odată cu numirea, persoana juridică trebuie să-și desemneze un reprezentant persoană fizică, aceasta fiind supusă aceluiași condiții, obligații și răspunderi ca și ceilalți administratori. Potrivit art. 1913 alin. 1 NCC: „Numirea administratorilor, modul de organizare a acestora, limitele mandatului, precum și orice alt aspect legat de administrarea societății se stabilesc prin contract sau prin acte separate.”

Potrivit art. 1913 alin. 2 NCC: „Administratorii pot fi asociați sau neasociați, persoane fizice ori persoane juridice, române sau străine.”

Persoana juridică nu va fi exonerată de răspundere prin numirea reprezentantului împreună cu care va avea o răspundere solidară față de societate. Reprezentantul persoanei juridice poate fi revocat oricând de către aceasta și va fi desemnat concomitent un înlocuitor.

Administratorii pot fi cetățeni români sau straini și trebuie sa aiba capacitatea de exercițiu deplina, deoarece urmeaza sa încheie acte de dispoziție în numele societății.

Totodata, administratorii trebuie sa îndeplineasca si anumite condiții referitoare la onorabilitate.

Pentru exercitarea efectiva a atribuțiilor impuse de funcția de administrare, legea limiteaza cumulul funcției de administrator la cel mult 5 mandate de administrator si/sau membru în consiliul de supraveghere în societăți pe acțiuni având sediul în România. În schimb, aceste persoane sunt obligate sa nu faca concurența societății, sub sancțiunea revocării si a răspunderii pentru daune, prin exercitarea funcției de administrator sau asociat la o societate concurenta (art. 153¹⁵).

În privința societății cu raspundere limitata, pentru a exercita funcția de administrator în alte societăți concurente sau pentru a desfasura pe cont propriu sau al altei persoane un comerț similar, este necesar acordul adunării asociaților (art.197).

La societățile pe acțiuni si în comandita pe acțiuni, exista interdicția cumulului între calitatea de administrator si cea de salariat : „Pe durata îndeplinirii mandatului, administratorii nu pot încheia cu societatea un contract de munca. În cazul în care administratorii au fost desemnați dintre salariații societății, contractul individual de munca este suspendat pe perioada mandatului” (art. 137¹ alin.3). Acest articol reglementeaza situația contractelor de munca încheiate pentru alte poziții decât cea de administrator sau director. Cu alte cuvinte, atunci când administratorul este desemnat dintre salariații societății, contractul de munca încheiat pentru poziția salarizata (inginer, informatician, director de producție), deținuta anterior numirii ca administrator de catre adunarea generala a acționarilor, este suspendat.

Administratorii sunt numiți pentru o perioada de cel mult 4 ani, daca actul constitutiv nu prevede o durata mai mica, cu excepția primilor membri ai consiliului de administrație, respectiv ai consiliului de supraveghere al caror mandat nu poate depasi 2 ani. Administratorii pot si realesi.

În societățile în nume colectiv si în comandita simpla, precum si în societățile cu raspundere limitata, în momentul în care asociații, întrunind majoritatea legala, desemneaza administratorii, le fixeaza acestora durata însarcinării, daca prin actul constitutiv nu se prevede altfel (art.77 si art.197 alin.3).

Pentru ca numirea administratorilor sa fie valabila, acestia trebuie sa o accepte în mod expres.

Odata numiți administratorii, societățile trebuie sa îndeplineasca condițiile de publicitate a numirii, cerute de lege.

Pentru activitatea pe care o desfasoara, administratorii sunt remunerați, conform deciziei asociaților. În privința societăților de persoane si a societăților cu raspundere limitata, cuantumul remunerației este stabilit de catre adunarea asociaților (art.77 si art.197 alin.3).

2.2. Natura juridica a funcției de administrator este aceea a unui mandat.

Concluzia se bazeaza pe dispozițiile exprese ale Legii nr.31/1990, art.72 : „Obligațiile si raspunderea administratorilor sunt reglementate de dispozițiile referitoare la mandat si cele special prevazute de aceasta lege”.

2.3. Atribuțiile administratorilor sunt urmatoarele:

- efectuarea formalităților prevazute de lege în vederea înființării societății (art.36) si depunerea semnaturilor la registrul comerțului (obligația revine administratorului desemnat ca reprezentant al societății (art.45);
- pastrarea documentelor privind constituirea societății (art.30 alin.2);
- verificarea existenței reale a varsamintelor efectuate de catre asociați (art. 73);
- întocmirea bilanțului societății si a contului de profit si pierderi, supravegherea respectării legii în distribuirea dividendelor;
- ținerea registrelor societății în conformitate cu legea;
- aducerea la îndeplinire a hotărârilor adunării generale;
- îndeplinirea obligațiilor prevazute de lege si de actul constitutiv, în limitele prevazute de acestea.

Potrivit legii, administratorii pot face toate actele de conservare, administrare si dispoziție prevazute de natura funcției lor. Administratorii pot face toate operațiunile cerute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al societății, în limitele actului constitutiv (art.70). Puterile administratorilor sunt limitate si de hotarârile adunării asociațiilor.

2.4. Raspunderea administratorilor deriva din natura juridica a funcției. Conform legii, raspunderea administratorilor se bazeaza pe regulile de la mandat si pe dispozițiile speciale ale Legii nr.31/1990. În ceea ce priveste raspunderea civila a administratorilor, aceasta poate fi angajata pentru fapte ce privesc constituirea sau funcționarea societății, conform atribuțiilor date acestor persoane de catre lege sau prin actul constitutiv. În situația în care exista mai mulți administratori, indiferent de forma de organizare, acestia vor raspunde solidar față de societate pentru actele si faptele efectuate în legatura cu: existența reala a varsamintelor efectuate de asociați, modul de distribuire a dividendelor, ținerea registrelor comerciale, îndeplinirea hotarârilor adunării generale, stricta îndeplinire a obligațiilor pe care legea sau actul constitutiv le impun (art.73). Administratorii mai sunt raspunzatori si pentru fapta altor persoane, aflate sub directa lor supraveghere (art.144² alin.2). Potrivit acestor dispoziții, administratorii raspund față de societate pentru prejudiciile cauzate prin actele îndeplinite de catre directori sau de personalul încadrat, când dauna nu s-ar fi produs daca ei ar fi exercitat supravegherea impusa de îndatoririle funcției lor. Acest tip de raspundere indirecta a administratorilor nu înlatura raspunderea persoanei care a savârsit fapta cauzatoare de prejudicii; dimpotriva, având un caracter subsidiar, administratorii vor raspunde numai daca prejudiciul nu a fost recuperat de catre societate de la persoana vinovata. În acest caz de raspundere pentru fapta altei persoane, daca exista mai mulți administratori, vorbim despre o raspundere divizibila, iar nu solidara. Pentru a produce efecte, solidaritatea trebuie prevazuta de lege sau sa rezulte din convenția părților. Deoarece legea nu a prevazut pentru acest caz solidaritatea, înseamna ca raspunderea va fi divizibila si va aparține administratorului caruia îi revenea obligația de supraveghere a celui ce a cauzat prejudiciul. Exista si un caz special de raspundere a administratorilor, în mod solidar cu predecesorii lor imediați, daca, având cunostința despre neregulile savârsite de acestia, nu le-au comunicat cenzorilor sau auditorilor (art.144² alin.4).

Asadar, raspunderea poate fi angajata atât pentru fapte comise, cât si pentru omisiuni. În cazul pluralității de administratori, raspunderea nu va aparține si administratorilor care s-au opus la actele prejudiciabile si opoziția lor a fost menționata în registrul deciziilor consiliului de administrație. Chiar daca au lipsit de la sedința respectiva, administratorii trebuie sa-si consemneze în scris opoziția față de actul prejudiciabil.

Deoarece administratorii sunt remunerați, raspunderea lor va fi angajata pentru culpa cea mai usoara, deoarece diligențele pe care trebuie sa le depuna aceste persoane în îndeplinirea mandatului lor sunt cele ale unui bun administrator (art.1080 C.civ.). Culpa va fi apreciata *in abstracto* dupa criteriul bunului proprietar; administratorul va raspunde indiferent de gravitatea culpei (art. 1540 C.civ.).

Acțiunea în raspundere este o acțiune sociala si se exercita prin hotarârea adunării generale ordinare împotriva fondatorilor, administratorilor, directorilor, membrilor directoratului si consiliului de supraveghere pentru daune cauzate societății de acestia datorita încălcării obligațiilor pe care le au față de societate (art.155). Chiar daca au fost aprobate situațiile financiare anuale de catre adunarea generala, aceasta nu este decazuta din dreptul de a exercita acțiunea în raspundere (art.186).

Potrivit art. 1915 NCC: „(1) Administratorii raspund personal față de societate pentru prejudiciile aduse prin încălcarea legii, a mandatului primit sau prin culpa în administrarea societății. (2) Daca mai mulți administratori au lucrat împreuna, raspunderea este solidara. Cu toate acestea, în privința raporturilor dintre ei, instanța poate stabili o raspundere proporționala cu culpa fiecaruia la savârsirea faptei cauzatoare de prejudicii.”

Directorii pot fi revocați oricând de catre consiliul de administrație. Acțiunea împotriva directorilor atrage suspendarea de drept a acestora din funcție pâna la ramânerea definitiva a hotarârii.

Acțiunea în răspundere împotriva membrilor consiliului de supraveghere se decide cu majoritatea prevăzută de lege pentru adunarea generală extraordinară, iar mandatul membrilor respectivi ai consiliului de supraveghere încetează de drept și se va trece la înlocuirea lor.

Administratorii, în cazul neîndeplinirii mandatului încredințat cu buna-credință și cu diligența bunului proprietar, pot fi revocați din funcție în orice moment, prin voința asociaților.

Potrivit legii, decizia de revocare a administratorilor se ia cu votul secret al asociaților, ca și hotărârea referitoare la angajarea răspunderii acestora (art. 130 alin. 2).

Răspunderea penală a administratorilor va putea fi angajată în cazul săvârșirii unor infracțiuni prevăzute de Codul penal și de Legea nr.31/1990 (art.271-282). Acțiunea penală se pune în mișcare la inițiativa procurorului.

2.5. Funcția de administrator încetează prin renunțare, revocare, incapacitate sau deces. În cazul societăților de capitaluri, revocarea este dată în competența adunării generale ordinare (art. 111).

§ 3. Controlul gestiunii societății comerciale

În scopul funcționării armonioase și profitabile a societăților comerciale, în virtutea legii și prin voința asociaților, activitatea organelor care administrează bunurile societății și gestionează operațiunile comerciale ale acesteia este supusă unei supravegheri atât din partea asociaților, cât și prin intermediul unor organe specializate.

În societățile de persoane, datorită mai ales numărului restrâns de asociați și încrederii existente între aceștia, controlul se exercită de către toți asociații, cu excepția celor care au atribuții de administrare.

La societățile cu răspundere limitată, controlul gestiunii va fi efectuat de către auditori financiari (persoane fizice sau persoane juridice) dacă societatea este obligată să se supună auditului, conform art. 33 alin. 1 din Legea nr.82/1991 coroborat pe prevederile art. 160 din Legea nr.31/1990, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară. Dacă societatea cu răspundere limitată nu este supusă obligației legale de auditare, controlul se va efectua de către cenzori, de către auditori financiari sau de către asociați, ca și în cazul societăților de persoane. În schimb, dacă societatea are mai multe de 15 asociați, numirea cenzorilor devine obligatorie, aplicându-se în privința acestora prevederile legale referitoare la cenzorii societăților pe acțiuni (art.199 alin.3 și 4).

Conform prevederilor art. 194 lit. b din Legea nr.31/1990, adunarea generală a asociaților în cadrul societății cu răspundere limitată este obligată să desemneze cenzorii, să îi revoce/demita și să le dea descarcare de activitate, precum și să decida contractarea auditului financiar, atunci când acesta nu are caracter obligatoriu potrivit legii.

În societățile în comandită pe acțiuni, controlul gestiunii se realizează fie prin cenzori, fie de către asociații comanditari, ca și la societatea în comandită simplă.

În privința societăților pe acțiuni, organele de control al gestiunii diferă în funcție de sistemul de administrare adoptat de către asociați. Dacă s-a adoptat sistemul unitar, controlul gestiunii va fi asigurat de către cenzori sau auditori financiari. În schimb, dacă asociații au optat pentru sistemul dualist, controlul gestiunii societății va fi asigurat de către auditori financiari și de către asociați, prin consiliul de supraveghere.

Cenzorii sunt desemnați la începutul desfășurării activității prin actul constitutiv (art. 7 și 8 din Legea nr.31/1990) care va cuprinde datele de identificare a primilor cenzori sau a primului auditor financiar. Ulterior, următorii cenzori, respectiv auditori vor fi desemnați prin hotărârea adunării generale ordinare.

În societățile cu răspundere limitată cenzorii și auditorii interni sunt aleși de adunarea asociaților, în condițiile art. 194 alin.1 lit. b. Durata mandatului cenzorilor este de 3 ani, cu posibilitatea de a fi realesi. Potrivit legii, mandatul cenzorilor are un caracter personal și cel puțin unul dintre ei trebuie să fie contabil autorizat sau expert contabil. Numărul cenzorilor trebuie să fie de fiecare dată impar. Cenzorii pot fi acționari, cu excepția cenzorului expert contabil sau contabil autorizat, care poate fi terț ce exercită profesia individual ori în forme asociative (art.160 alin.1).

Atribuțiile cenzorilor și ale auditorilor interni sunt următoarele : supravegherea gestiunii societății, verificarea conformității cu legea a situațiilor financiare, a modului de ținere a registrelor contabile și a modului de evaluare a patrimoniului. Situațiile financiare anuale vor putea fi aprobate de către adunarea generală numai dacă acestea sunt însoțite de raportul cenzorilor sau al auditorilor financiari.

Neregulile constatate în administrație vor fi aduse la cunoștința membrilor consiliului de administrație, iar încălcările importante ale legii și ale actului constitutiv vor fi prezentate adunării generale.

În exercitarea atribuțiilor lor, cenzorii au dreptul să obțină lunar de la administratori o situație despre mersul operațiunilor, dar pe care nu au voie să le comunice în particular asociaților sau terților.

Activitatea cenzorilor este remunerată cu o indemnizație fixă, determinată prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale (art.161 alin.3).

Răspunderea cenzorilor se determină conform regulilor de la mandat, în condiții similare ca și răspunderea administratorilor. Răspunderea cenzorilor poate fi civilă sau penală, după caz.

Situațiile financiare ale societăților de capitaluri care optează pentru sistemul dualist sau ale societăților care sunt supuse obligațiilor legale de auditare vor fi auditate de către auditori financiari, persoane fizice sau persoane juridice (art.160). Acestor societăți nu li se aplică dispozițiile art.159 alin. 1 referitoare la numărul cenzorilor și a auditorilor financiari.

Controlul gestiunii în cazul societății în comandită pe acțiuni se realizează prin cenzori sau auditori financiari, ca și la societățile pe acțiuni administrate în sistem unitar, deoarece, potrivit art. 187 din Legea nr.31/1990, societăților în comandită pe acțiuni nu li se aplică prevederile art.153-1551 din lege referitoare la sistemul dualist.

În cazul societăților pe acțiuni administrate în sistem dualist, controlul gestiunii este asigurat și de către consiliul de supraveghere, în temeiul art.153¹⁰ din Legea nr.31/1990. Datorită faptului că membrii consiliului de supraveghere sunt numiți de către acționari fie prin actul constitutiv, fie prin hotărârea adunării generale se asigură un control mai strict al acestora asupra gestiunii societății.

Pentru o corectă informare și pentru exercitarea efectivă a activității de supraveghere, consiliul poate crea comitete consultative, formate din cel puțin 2 membri ai consiliului și însărcinate cu desfășurarea de investigații și cu elaborarea de recomandări pentru consiliu, în domenii precum auditul (art.153¹⁰). În cazul societăților pe acțiuni ale caror situații financiare fac obiectul unei obligații legale de auditare financiară, crearea unui comitet de audit în cadrul consiliului de supraveghere este obligatorie (art.153¹⁰ alin.4). Cel puțin un membru al comitetului consultativ de investigare a activității de audit trebuie să fie independent, conform legii și să aibă experiența profesională relevantă în aplicarea principiilor contabile și de audit financiar.

Să ne reamintim

Adunările generale ale acționarilor pot fi de două tipuri:

- adunare generală ordinară și
- adunare generală extraordinară,

la care se adaugă o adunare specială (a titularilor de acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot).

5.3. Rezumat

Voința socială se exprimă în cadrul adunărilor asociaților. Adunarea generală ordinară se întrunește cel puțin o dată pe an, în cel mult 5 luni de la încheierea exercițiului financiar și poate decide în toate problemele privind viața societății care nu sunt în sarcina adunării extraordinare.

Ca regula generala, hotarârile în adunarea generala se iau cu respectarea principiului majoritații, care înseamna jumătate plus unu, raportat la capital, de regula. În mod excepțional, la societatea cu raspundere limitata, legea cere o dubla majoritate – de capital si de asociați.

Adunarea extraordinara se întrunește ori de câte ori este nevoie pentru a lua hotarâri în probleme ce implica modificarea actului constitutiv :

- schimbarea formei juridice a societății;
- mutarea sediului social;
- schimbarea obiectului de activitate;
- înființarea sau desființarea sediilor secundare;
- prelungirea duratei societății;
- majorarea capitalului social;
- reducerea capitalului social sau reîntregirea lui prin emisiune de noi acțiuni;
- fuziunea sau divizarea;
- dizolvarea anticipata a societății;
- conversia acțiunilor dintr-o categorie în cealalta;
- conversia unei categorii de obligațiuni în alta categorie sau în acțiuni;
- emisiunea de obligațiuni.

Adunarea speciala. Aceasta adunare exista numai la societățile pe acțiuni si în comandita pe acțiuni, în condițiile în care prin actul constitutiv al acestor societăți s-a prevazut emiterea de acțiuni preferențiale cu dividend prioritar fara drept de vot (art.95). Hotarârile pronunțate de aceasta adunare nu pot influența viața societății în ansamblu, acționarii luând parte la aceste adunari pentru discutarea problemelor specifice acestei categorii de acțiuni. Convocarea acționarilor, cvorumul si desfasurarea adunarii speciale vor respecta regulile prevazute de lege pentru adunarile generale (116 alin.2).

La societățile cu raspundere limitata cu asociat unic, rolul adunarilor generale este preluat de catre asociatul unic, care emite decizii scrise pentru exprimarea hotarârilor luate cu privire la viața societății.

Administrarea societăților comerciale se poate realiza de catre administratori persoane fizice sau juridice, cetățeni români sau straini, asociați sau neasociați. Atribuțiile administratorilor sunt urmatoarele:

- efectuarea formalităților prevazute de lege în vederea înființarii societății (art.36) si depunerea semnaturilor la registrul comerțului (obligația revine administratorului desemnat ca reprezentant al societății (art.45);
- pastrarea documentelor privind constituirea societății (art.30 alin.2);
- verificarea existenței reale a varsamintelor efectuate de catre asociați (art. 73);
- întocmirea bilanțului societății si a contului de profit si pierderi, supravegherea respectarii legii în distribuirea dividendelor;
- ținerea registrelor societății în conformitate cu legea;
- aducerea la îndeplinire a hotarârilor adunarii generale;
- îndeplinirea obligațiilor prevazute de lege si de actul constitutiv, în limitele prevazute de acestea.

În societățile de persoane, datorita mai ales numarului restrâns de asociați si încrederii existente între acestia, controlul gestiunii se exercita de catre toți asociații, cu excepția celor care au atribuții de administrare.

La societățile cu raspundere limitata, controlul gestiunii va fi efectuat de catre auditori financiari (persoane fizice sau persoane juridice) daca societatea este obligata sa se supuna auditului, conform art. 33 alin. 1 din Legea nr.82/1991 coroborat pe prevederile art. 160 din Legea nr.31/1990, în conformitate cu Standardele Internaționale de Raportare Financiara.

Daca societatea cu raspundere limitata nu este supusa obligației legale de auditare, controlul se va efectua de catre cenzori, de catre auditori financiari sau de catre asociați, ca si în cazul societăților de persoane. În schimb, daca societatea are mai multe de 15 asociați, numirea cenzorilor

devine obligatorie, aplicându-se în privința acestora prevederile legale referitoare la cenzorii societăților pe acțiuni (art.199 alin.3 și 4).

În societățile în comandita pe acțiuni, controlul gestiunii se realizează fie prin cenzori, fie de către asociații comanditari, ca și la societatea în comandita simplă.

În privința societăților pe acțiuni, organele de control al gestiunii diferă în funcție de sistemul de administrare adoptat de către asociați. Dacă s-a adoptat sistemul unitar, controlul gestiunii va fi asigurat de către cenzori sau auditori financiari. În schimb, dacă asociații au optat pentru sistemul dualist, controlul gestiunii societății va fi asigurat de către auditori financiari și de către asociați, prin consiliul de supraveghere.

5.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Obligațiile societății față de terți se pot compensa cu obligațiile terților față de asociați:

- a) la societățile cu răspundere limitată
- b) la societățile în nume colectiv
- c) nu poate opera compensația.

2. Aporturile în creanțe, asimilate aporturilor în natură, sunt permise:

- a) la societatea cu răspundere limitată
- b) la orice formă de societate
- c) la societățile de persoane.

3. Asociații care se pot obliga la prestații în munca sunt:

- a) asociații comanditari
- b) asociații societăților cu răspundere limitată
- c) acționarii.

4. Dreptul de a obține dividendele stabilite prin hotărârea asociaților este:

- a) un drept real;
- b) un drept social;
- c) un drept de creanță.

5. Sunt fondatori ai societății:

- a) persoanele care semnează actul constitutiv;
- b) persoanele care au un rol determinant în constituirea societății;
- c) primii asociați.

6. Capitalul social al unei societăți pe acțiuni este de minimum:

- a) 90.000 lei
- b) 25.000 lei
- c) 200 lei.

7. Din capitalul social fac parte:

- a) aporturile asociaților
- b) creanțele aparținând societății
- c) patrimoniul societății.

8. Acțiunea în restituirea dividendelor fictive poate fi intentată de către:

- a) societate
- b) asociați

- c) terți.
9. Drepturile transmise societății cu privire la bunurile constituite ca aport în natura pot fi:
- a) dreptul de proprietate
 - b) dreptul de uzufruct
 - c) dreptul de folosință.
10. Acțiunile sau părțile sociale dobândite de unul dintre soți în timpul casătoriei în schimbul aporturilor la o societate comercială sunt:
- a) bunuri comune
 - b) bunuri proprii ale asociatului
 - c) bunuri asupra cărora se exercită proprietatea pe cote-părți.

5.5. Bibliografie recomandată

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial. Curs, biblioteca electronică*, 2023
3. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
4. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
5. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
6. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
7. Gheorghe Piperea – „Protecția consumatorilor în contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
8. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
9. Codul civil, legislația specială - la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 6. Reguli generale privind modificarea societăților

6.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la modificarea actului constitutiv al societăților, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestor modificări.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

6.2. Conținut

Potrivit Legii nr. 31/1990 privind societățile, actul constitutiv poate fi modificat prin hotărârea adunării generale ori a Consiliului de administrație, respectiv Directoratului, adoptată în temeiul art. 114 alin. (1) din Lege, sau prin hotărârea instanței judecătorești în condițiile art. 223 alin. (3) și ale art. 226 alin. (2) din Lege [art. 204 alin. (1) din Lege]. Hotărârea adunării generale a asociațiilor reprezintă principalul mijloc de modificare a actului constitutiv și se ia în condițiile prevăzute de lege pentru adunarea generală extraordinară în cazul societății pe acțiuni și în comandită pe acțiuni (art. 115 din Lege). În cazul societăților de persoane și al societăților cu răspundere limitată, hotărârea se ia cu majoritatea absolută a asociațiilor și a părților sociale, în afară de cazul când în actul constitutiv se prevede altfel. Hotărârea instanței judecătorești, ca act modificator al societății, are un caracter excepțional și este prevăzută de lege în cazuri limitate. Astfel, modificarea actului constitutiv prin hotărâre judecătorească se poate face: 1) în cazul excluderii unui asociat – când excluderea unui membru la cererea unui asociat se pronunță de către instanța judecătorească, prin aceeași hotărâre se va dispune și cu privire la structura participării la capitalul social a celorlalți asociați [art. 223 alin. (3) din Lege]; 2) în cazul retragerii unui asociat - când fie nu există prevederi în actul constitutiv, fie nu se realizează acordul asociațiilor, datorită unor motive temeinice.

Actul modificator, respectiv hotărârea asociațiilor, poate avea forma înscrisului sub semnătură privată sau poate fi un act autentic. Forma autentică este obligatorie, potrivit legii, atunci când hotărârea asociațiilor are drept obiect: a) majorarea capitalului social prin subscrierea ca aport în natură a unui imobil; b) modificarea formei juridice a societății într - o societate în nume colectiv sau în comandită simplă; c) majorarea capitalului social prin subscripție publică [art. 204 alin. (2) din Lege].

Cererea de înregistrare mențiuni cu privire la modificarea actului constitutiv în registrul comerțului se depune, dacă legea nu prevede altfel, în termen de 15 zile de la data încheierii actului modificator. Temeiul înregistrării modificărilor în registrul comerțului îl reprezintă, de regulă, încheierea registratorului de registrul comerțului, dar, în cazurile de excludere și de retragere prevăzute de art. 223 alin. (3) și art. 226 alin. (2) din Legea nr. 31/1990 privind societățile, înregistrarea se va face în temeiul hotărârii judecătorești definitive pronunțate de către tribunal. Împotriva încheierii registratorului pronunțate se poate formula plângere în termen de 10 zile calendaristice, termen care începe să curgă în mod diferit, potrivit dispozițiilor Legii nr. 265/2022 privind registrul comerțului, respectiv de la comunicarea încheierii, de la data publicării încheierii în Buletinul electronic al registrului comerțului, dacă aceasta este anterioară comunicării sau, dacă încheierea nu este ridicată de la ghișeu în termenul de eliberare a documentației, solicitantul poate formula plângere în termen de 10 zile de la data publicării încheierii în Buletin. Totodată, orice persoană interesată, alta decât solicitantul, poate face plângere împotriva încheierii registratorului în termen de 10 zile calendaristice de la data publicării în Buletin ori în termen de 10 zile calendaristice de la data publicării înscrisurilor în Monitorul Oficial al României, acolo unde legea dispune astfel. Plângerea se depune la oficiul registrului comerțului, care o va menționa în registru și o va comunica tribunalului în 3 zile lucrătoare de la data depunerii. În caz contrar, la primul termen de judecată instanța va pune în vedere solicitantului ca până la următorul termen să facă dovada menționării în registrul comerțului a depunerii plângerii. Instanța competentă să soluționeze plângerile împotriva încheierii registratorului, precum și orice alte cereri legate de activitatea de înregistrare în registrul comerțului ori introduse, potrivit legii, de ONRC sau de orice persoane interesate este tribunalul în a cărui rază teritorială își are sediul social persoana juridică sau sucursala persoanei juridice. Plângerea nu este suspensivă de executare. Instanța soluționează plângerea în complet alcătuit dintr - un singur judecător, cu citarea părții și a oficiului registrului comerțului competent. Hotărârea prin care este

soluționată plângerea este executorie și este supusă numai apelului. Termenul de apel este de 15 zile de la comunicarea hotărârii. Actul modificator și notificarea cu privire la depunerea textului actualizat al actului constitutiv sunt trimise spre publicare, din oficiu, de către registrul comerțului la Monitorul Oficial [art. 204 alin. (5) din Lege].

În legătură cu dreptul de opoziție la modificarea actului constitutiv, legea prevede că acesta aparține creditorilor sociali, precum și oricărei persoane prejudiciate (art. 61 din Lege), iar prin acțiunea formulată se solicită instanței obligarea societății sau a asociaților la repararea prejudiciului cauzat de modificare. Opoziția se poate formula în termen de 30 de zile de la data publicării hotărârii asociaților sau a actului adițional modificator în Monitorul Oficial al României, Partea a IV - a, și se depune la oficiul registrului comerțului care, în termen de 3 zile de la data depunerii, o va menționa în registru și o va înainta instanței judecătorești competente.

Cele mai importante cazuri de modificare, în funcție de obiectul modificării, sunt următoarele: majorarea sau reducerea capitalului social, fuziunea și divizarea societăților, prelungirea duratei societăților și schimbarea formei de societate. Cele mai importante modificări se consideră că sunt cele care privesc însăși baza patrimonială a societății – majorarea, respectiv reducerea capitalului social.

Să ne reamintim

Cele mai importante cazuri de modificare, în funcție de obiectul modificării, sunt următoarele: majorarea sau reducerea capitalului social, fuziunea și divizarea societăților, prelungirea duratei societăților și schimbarea formei de societate.

6.3. Rezumat

Actul modificator, respectiv hotărârea asociaților, poate avea forma înscrisului sub semnătură privată sau poate fi un act autentic. Forma autentică este obligatorie, potrivit legii, atunci când hotărârea asociaților are drept obiect: a) majorarea capitalului social prin subscrierea ca aport în natură a unui imobil; b) modificarea formei juridice a societății într - o societate în nume colectiv sau în comandită simplă; c) majorarea capitalului social prin subscripție publică [art. 204 alin. (2) din Lege].

6.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Cesiunea partilor sociale produce efecte fata de terțele persoane:

- a. din momentul incheierii contractului de cesiune;
- b. din momentul autentificarii actului aditional;
- c. din momentul publicarii actului aditional in Monitorul Oficial;
- d. din momentul inscrierii mentiunii in Registrul Comertului;
- e. din momentul efectuarii inregistrarii fiscale.

6.5. Bibliografie recomandată

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial. Curs, biblioteca electronică*, 2023
3. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
4. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
5. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
6. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
7. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
8. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
9. Codul civil, legislația specială - la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 7. Reguli generale privind dizolvarea societăților

7.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la dizolvarea societăților, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestui proces.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

7.2. Conținut

Dizolvarea societăților comerciale este un proces declansat de apariția unor cauze determinate de lege, de drept, prin hotărârea judecatorească sau prin voința asociaților, și prin care se determina lichidarea societăților comerciale.

Principalele cazuri de dizolvare. Legea nr. 31/1990 prevede cazurile de dizolvare a societăților comerciale în art. 227-229 și în art.237. Cauzele dizolvării societăților comerciale, așa cum sunt reglementate la momentul actual, pot fi clasificate în cauze generale de dizolvare (art. 227 și art. 237 din lege) și cauze specifice anumitor forme de societăți (art. 228-229 din lege).

Potrivit art. 227 și art. 237 din Legea nr. 31/1990, societățile comerciale se dizolva din următoarele *cazuri generale*: trecerea timpului stabilit pentru durata societății, imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia, declararea nulității societății, hotărârea adunării generale, hotărârea tribunalului, falimentul, societatea nu mai are organe statutare

sau acestea nu se mai pot întruni, societatea nu a depus la Registrul comerțului situațiile financiare anuale, societatea si-a încetat activitatea, nu are sediul social cunoscut ori asociații au disparut, respectiv nu au domiciliul ori reședința cunoscută, societatea nu si-a completat capitalul social, potrivit legii, alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv.

Potrivit art. 1930 NCC: „(1) Sub rezerva unor dispoziții legale speciale, contractul încetează și societatea se dizolvă prin:

- a) realizarea obiectului societății sau imposibilitatea neîndoielnică a realizării acestuia;
 - b) consimțământul tuturor asociaților;
 - c) hotărârea instanței, pentru motive legitime și temeinice;
 - d) împlinirea duratei societății, cu excepția cazului în care se aplică dispozițiile art. 1.931;
 - e) nulitatea societății;
 - f) alte cauze stipulate în contractul de societate.
- (2) Societatea care intra în dizolvare se lichidează.”

1) *Trecerea timpului stabilit pentru durata societății.* Actul constitutiv al societăților comerciale trebuie să prevadă în mod obligatoriu durata societății (art. 7 lit. h și art. 8 lit. j).

În doctrina s-a opinat că o societate al cărei act constitutiv nu prevede durata societății este nelegal constituită și oricare dintre asociați va putea cere dizolvarea acesteia.

Dacă societatea este constituită pe o durată de timp determinată, trecerea acestui termen determină dizolvarea de drept a societății. Acest efect poate fi înlăturat dacă, cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea duratei societății, asociații sunt consultați de către membrii consiliului de administrație, respectiv directorat, pentru eventuala prelungire a acesteia. În cazul în care consiliul de administrație, respectiv directoratul, nu îndeplinesc obligația de a convoca adunarea generală, asociații pot solicita tribunalului în a cărui rază teritorială se află sediul societății efectuarea convocării. Prin aceeași încheiere instanța va stabili ordinea de zi, data ținerii adunării generale și persoana care o va prezida (art. 119 alin. 3).

2) *Imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia.* Obiectul de activitate al societății trebuie precizat în actul constitutiv, atât în ceea ce privește obiectul principal de activitate, cât și obiectele de activitate secundare, în conformitate cu prevederile cuprinse în Clasificarea activităților din economia națională – C.A.E.N. Dacă se constată imposibilitatea realizării obiectului de activitate, precum și în situația în care acesta este îndeplinit, societatea va înceta să existe. Considerăm că aceasta este o situație extrem de rară, întâlnită mai ales la societățile cu obiect unic de activitate sau la societățile constituite pentru un scop determinat (pentru o anumită activitate, a cărei încetare determină inutilitatea asocierii). Pentru a evita dizolvarea, asociații pot modifica actul constitutiv prin completarea obiectului de activitate în condițiile art. 204 din lege.

3) *Declararea nulității societății.* În cazul constatării unor neregularități după înmatricularea societății, orice persoană interesată se poate adresa instanței cu o acțiune în anularea actului constitutiv, în condițiile art. 56. Dacă nu se înlătură cauza de nulitate până la punerea concluziilor pe fond la tribunal, la data la care hotărârea judecătorească de declarare a nulității a devenit irevocabilă, societatea încetează fără efect retroactiv și intra în lichidare. Potrivit art. 1932 NCC: „(1) Nulitatea societății poate rezulta exclusiv din încălcarea dispozițiilor imperative ale prezentului capitol, stipulate sub sancțiunea nulității, sau din nesocotirea condițiilor generale de validitate a contractelor, dacă legea specială nu prevede altfel. (2) Este considerată nescrisă orice clauză contractuală contrară unei dispoziții imperative din prezentul capitol a cărei încălcare nu este sancționată cu nulitatea societății.”

4) *Hotărârea adunării generale.* Adunarea asociaților exprimă voința acestora. Așa cum societatea a luat ființă prin *mutuus consenssus*, în mod simetric va înceta prin *mutuus dissensus*. Deoarece hotărârea se ia pe parcursul desfășurării activității, indiferent de motive, asociații trebuie să convoace adunarea generală extraordinară, singura care poate decide dizolvarea anticipată. Aceasta

atribuție nu poate fi delegată consiliului de administrație sau directoratului. Adunarea generală extraordinară va lua această hotărâre cu respectarea cvorumului și a majorității cerute de lege pentru acest tip de adunare. Hotărârea se depune la Registrul Comerțului și se publică în Monitorul Oficial. De asemenea, trebuie respectat dreptul de opoziție al oricărei persoane interesate, în condițiile art. 62 din lege. În cazul societăților de persoane și al societăților cu răspundere limitată, asociații pot hotărî concomitent cu dizolvarea, în condițiile cerute de lege pentru modificarea actului constitutiv, și modul de lichidare a societății, dacă sunt de acord cu privire la modul de stingere a pasivului și cu privire la repartizarea și lichidarea patrimoniului social (art.235).

5) *Hotărârea tribunalului, la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății.* Divergențele dintre asociați care fac imposibilă continuarea funcționării societății apar sub forma lipsei sau a dispariției elementului *affectio societatis*, atunci când interesul social ajunge să fie încălcat sau pus în umbra de interesele personale ale asociaților.

6) *Falimentul societății.* Societățile comerciale supuse procedurii insolvenței potrivit Legii nr. 85/2014, deoarece se afla în stare de insolvență sau insolvență iminentă, vor fi dizolvate și lichidate în vederea acoperirii creanțelor creditorilor sociali. Dizolvarea se va pronunța de tribunalul investit cu procedura falimentului.

7) *Societatea nu mai are organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni.* Organele statutare ale societăților comerciale sunt adunarea generală a asociaților, administratorii și cenzorii (auditorii financiari). Dacă aceste organe nu sunt înființate potrivit Legii nr. 31/1990 sau nu își pot desfășura sesiunile, însăși activitatea societății nu se mai poate realiza.

8) *Societatea nu a depus, în cel mult 6 luni de la expirarea termenelor legale, situațiile financiare anuale sau alte acte care, potrivit legii, se depun la Oficiul Registrului Comerțului.*

Situațiile financiare ale comercianților se depun la Registrul Comerțului pentru a se asigura un control asupra activităților acestora și pentru a se vedea evoluția economiei în ansamblu. Deoarece dispoziția citată nu este suficient de precisă, putem considera că este vorba despre acele acte pentru care legea nu prevede sancțiunea inopozabilității față de terți.

9) *Societatea și-a încetat activitatea, nu are sediul social cunoscut ori nu îndeplinește condițiile referitoare la sediul social sau asociații au disparut ori nu au domiciliul cunoscut sau reședința cunoscută.* În această situație, inactivitatea societății justifică dizolvarea acesteia, cu condiția ca aceasta inactivitate să devină permanentă. Inactivitatea temporară trebuie anunțată organelor fiscale, înscrisă la Registrul comerțului și nu poate depăși 3 ani (art. 237 alin. 2).

10) *Societatea nu și-a completat capitalul social, în condițiile legii.* De la data expirării termenului prevăzut de lege, Oficiul Național al Registrului Comerțului va solicita tribunalelor dizolvarea acelor societăți care nu și-au îndeplinit obligația de majorare.

11) *Alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv* (nu s-a preschimbă certificatul de înmatriculare, numărul de asociați scade sub minimul legal, pierderea unei jumătăți din capitalul social etc.).

Modalitățile în care se poate face dizolvarea și efectele acesteia. În funcție de cauzele care au determinat dizolvarea, acest proces se poate realiza în trei modalități:

- de drept
- prin voința asociaților
- prin hotărâre judecătorească.

În cazul dizolvării prin hotărâre judecătorească, acțiunea poate fi introdusă la tribunal de către asociați, pentru motive temeinice, în temeiul art. 227 alin. 1 lit. e, dar și de către orice persoană interesată, inclusiv de către Registrul Comerțului, în temeiul art. 237 alin. 1. Orice persoană interesată poate face recurs în termen de 30 de zile de la publicarea hotărârii de dizolvare, cu respectarea procedurii prevăzute de art. 60 alin. 3 și 4. Pe data rămânerei definitive a hotărârii judecătorești de dizolvare, societatea comercială intră în lichidare.

Potrivit art. 1938 NCC: „În cazul în care contractul nu prevede altfel, societatea încetează și prin:

- a) moartea ori punerea sub tutelă specială a uneia dintre persoanele fizice asociate;
- b) încetarea calității de subiect de drept a uneia dintre persoanele juridice asociate;
- c) falimentul unui asociat.”

În toate cazurile dizolvarea societăților comerciale trebuie înscrisă în Registrul Comerțului și publicată în Monitorul Oficial, în afara de situația dizolvării societății ca urmare a trecerii timpului stabilit ca durată de funcționare a societății și va produce efecte numai după trecerea unui termen de 30 de zile de la publicare.

Potrivit art. 233, dizolvarea produce următoarele efecte:

- deschiderea procedurii lichidării (cu excepția fuziunii sau divizării totale, când dizolvarea se produce fără lichidare);
- directorii, administratorii, respectiv membrii directoratului nu mai pot efectua operațiuni comerciale noi, sub sancțiunea răspunderii personale și solidare pentru aceste operațiuni.

Deși legea prevede în sarcina societății dizolvate aceste limitări, societatea comercială își păstrează personalitatea juridică pentru operațiunile lichidării, până la terminarea acesteia.

Să ne reamintim

Potrivit art. 227 și art. 237 din Legea nr. 31/1990, societățile comerciale se dizolvă din următoarele *cazuri generale*: trecerea timpului stabilit pentru durata societății, imposibilitatea realizării obiectului de activitate al societății sau realizarea acestuia, declararea nulității societății, hotărârea adunării generale, hotărârea tribunalului, falimentul, societatea nu mai are organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni, societatea nu a depus la Registrul comerțului situațiile financiare anuale, societatea și-a încetat activitatea, nu are sediul social cunoscut ori asociații au dispărut, respectiv nu au domiciliul ori reședința cunoscută, societatea nu și-a completat capitalul social, potrivit legii, alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv.

7.3. Rezumat

Modalitățile în care se poate face dizolvarea și efectele acesteia. În funcție de cauzele care au determinat dizolvarea, acest proces se poate realiza în trei modalități:

- de drept
- prin voința asociaților
- prin hotărâre judecătorească.

7.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Dizolvarea unei societăți are ca efect lichidarea patrimoniului sau în cazul:

- a. fuziunii prin contopire a două societăți;
- b. fuziunii prin absorbția unei alte societăți;
- c. divizării totale;

- d. divizarii partiale;
- e. hotararii adunarii generale a asociatilor, a instantei de judecata ori in alte cazuri prevazute de lege.

7.5. Bibliografie recomandată

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial. Curs, biblioteca electronică*, 2023
3. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
4. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
5. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
6. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
7. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
8. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
9. Codul civil, legislația specială - la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 8. Reguli generale privind lichidarea societăților

8.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la lichidarea societăților, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestei etape.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

8.2. Conținut

Lichidarea societăților comerciale presupune inventarierea bunurilor aparținând societății și vânzarea acestora la licitație publică, în scopul plății datoriilor sociale, și, în același timp, operațiunea inversă, de recuperare a creanțelor aparținând societății de la debitori, inclusiv de la asociații care nu au efectuat integral varsamentele.

Spre deosebire de lichidarea judiciară aplicată în cursul procedurii insolvenței, lichidarea patrimoniului societăților comerciale potrivit prevederilor Legii nr. 31/1990 se face, în toate cazurile,

în interesul asociațiilor și este obligatorie, în temeiul art. 233 alin. 1 și art. 237 alin. 6. Există două excepții de la obligativitatea lichidării: dizolvarea societăților fără lichidare în cazul fuziunii și al divizării și dizolvarea fără lichidare când nu s-a cerut numirea unui lichidator (art. 237 alin. 8). Mai mult, lichidarea este o consecință firească, ce se petrece în temeiul legii, deoarece nicio societate nu poate rămâne perpetuu în faza de dizolvare.

Activitatea lichidatorilor. Lichidatorii înlocuiesc activitatea membrilor consiliului de administrație, respectiv a membrilor directoratului și a directorilor legată de administrarea și gestionarea patrimoniului societăților comerciale aflate în faza lichidării. Lichidatorii sunt desemnați prin hotărârea asociațiilor, luată în condițiile cerute pentru modificarea actului constitutiv, sau prin hotărâre judecătorească pronunțată de registratorul, la cererea oricărei persoane interesate. Actul de numire a lichidatorilor, menționând puterile conferite acestora, se depune la Registrul Comerțului și se publică în Monitorul Oficial.

Din momentul numirii lichidatorilor se va trece la predarea gestiunii de la administratori la lichidatori, pe baza de inventar și bilanț, din acest moment lichidatorii fiind obligați să primească și să păstreze patrimoniul societății (art. 253 alin. 4). Din momentul intrării în funcție a lichidatorilor nici o acțiune nu se va putea exercita pentru societate sau în numele acesteia decât prin lichidatori.

Lichidatorii pot fi persoane fizice sau persoane juridice, în acest ultim caz urmând să se desemneze un reprezentant al persoanei juridice. Lichidatorii persoane fizice și reprezentanții permanenți ai lichidatorilor persoane juridice trebuie să aibă calitatea de lichidatori autorizați.

Potrivit art. 1941 alin. 1 NCC: „Lichidarea se face, dacă nu s-a prevăzut altfel în contractul de societate sau prin convenție ulterioară, de toți asociații sau de un lichidator numit de ei cu unanimitate. În caz de neînțelegere, lichidatorul este numit de instanța judecătorească, la cererea oricărui dintre asociați.”

Potrivit art. 1941 alin. 4 NCC: „Pot fi numiți lichidatori atât persoane fizice, cât și persoane juridice, care au statut de practicieni în insolvență.” Potrivit art. 1941 alin. 2 și 3 NCC: „(2) Lichidatorul numit de asociați poate fi revocat de asociați cu unanimitate de voturi. El poate fi, de asemenea, revocat pentru motive temeinice, la cererea oricărei persoane interesate, de instanța judecătorească. (3) Lichidatorul numit de instanța judecătorească poate fi revocat numai de către aceasta, la cererea oricărei persoane interesate.”

Asociații pot hotărâi să confere lichidatorilor puteri speciale, dar hotărârile trebuie luate cu majoritatea cerută de lege pentru numirea lichidatorilor.

Potrivit legii, atribuțiile lichidatorilor sunt următoarele:

- să stea în judecată în numele societății;
- să execute și să termine operațiunile de comerț referitoare la lichidare;
- să vândă, la licitație publică, imobilele și orice avere mobilă a societății; vânzarea bunurilor se va putea face și în bloc, potrivit art. 255 alin. 1 lit. c;
- să facă tranzacții;
- să lichideze și să încaseze creanțele societății;
- să contracteze obligații cambiale, să facă împrumuturi neipotecate și să îndeplinească orice alte acte necesare (art. 255 alin. 1).

Potrivit art. 1944 NCC: „(1) Lichidatorii pot să încheie toate actele necesare lichidării și, dacă asociații nu au stipulat altfel, pot să vândă, chiar în bloc, bunurile sociale, să încheie convenții arbitrale și să facă tranzacții. (2) Ei reprezintă societatea în justiție, în condițiile prevăzute de lege. (3) Lichidatorii nu pot însă să inițieze noi operațiuni, sub sancțiunea de a răspunde personal și solidar pentru toate daunele ce ar putea rezulta.”

În cazul societăților care desfășoară activități cu impact asupra mediului și care beneficiază de o autorizație specială în acest sens, lichidatorii sunt obligați să efectueze și bilanțul de mediu.

Lichidatorii au aceeași răspundere ca și administratorii, bazată pe regulile de la mandat și pe dispozițiile speciale ale Legii nr. 31/1990. Controlul asupra activității lichidatorilor se exercită de

catre cenzori, respectiv de catre consiliul de supraveghere. Potrivit art. 1942 NCC: „Obligațiile si raspunderea lichidatorilor sunt reglementate de dispozițiile aplicabile administratorilor, în afara de cazul în care prin lege sau prin contractul de societate se dispune altfel.”

Deoarece societății îi sunt interzise operațiunile comerciale noi, încălcarea acestei restricții determina raspunderea personala si solidara a lichidatorilor pentru aceste operațiuni.

Lichidarea activului si a pasivului societăților comerciale

Lichidarea activului societăților presupune transformarea bunurilor aparținând acestora în bani, prin vânzare la licitație publica, si încasarea creanțelor de la debitorii sociali, inclusiv de la asociații care nu au efectuat integral varsamintele. În aceasta faza, lichidatorii se pot îndrepta prin acțiune si împotriva asociaților care raspund nelimitat si solidar ori împotriva celor care nu au efectuat integral varsamintele, cu condiția de a dovedi prin situația financiara anuala, ca fondurile de care dispune societatea nu sunt suficiente pentru acoperirea pasivului exigibil (art. 257).

Lichidarea pasivului societăților presupune plata datoriilor sociale catre creditori din sumele obținute ca urmare a lichidarii activului. Lichidatorii pot plati din banii proprii datoriile societății, dar nu vor putea exercita împotriva societății drepturi mai mari decât cele ale creditorilor plătiți. Nu vor putea fi platite asociaților sume de bani în contul părții ce li s-ar cuveni din lichidare înainte de a fi plătiți creditorii sociali. La cererea asociaților, sumele obținute din lichidarea activului vor putea fi consemnate la C.E.C. sau la o banca si se va putea face repartizarea acestora pe acțiuni si părți sociale, înainte de terminarea lichidarii, daca, în afara de sumele necesare plății datoriilor scadente sau care vor ajunge la scadența, mai ramâne un disponibil de cel puțin 10% (art. 256). Decizia lichidatorilor este supusa opoziției creditorilor sociali, în condițiile art. 62 din lege. Creditorii sociali se pot îndrepta împotriva lichidatorilor cu acțiunile care decurg din creanțele ajunse la termen, iar daca patrimoniul societății nu este suficient, se pot îndrepta si împotriva asociaților care nu au efectuat integral varsamintele (art. 259). În subsidiar, exista posibilitatea de a se îndrepta si împotriva asociaților care raspund nelimitat si solidar, daca acestia exista, în funcție de forma de societate.

Potrivit art. 1945 NCC: „Asociații sau, dupa caz, lichidatorul sunt ținuti a plati creditorii societății, a consemna sumele necesare pentru plata creanțelor exigibile la o data ulterioara, contestate sau care nu au fost înfațisate de creditori, si a înapoia cheltuielile ori avansurile facute în interesul social de unii asociați.”

Lichidarea nu-i libereaza pe asociați si nu împiedica declansarea procedurii falimentului.

Potrivit legii, atunci când un asociat raspunde nelimitat pentru obligațiile societății pe durata funcționarii acesteia, raspunderea sa pentru aceste obligații va fi nelimitata si în faza dizolvării si, daca este cazul, a lichidarii societății, iar daca raspunderea asociatului este în limita aportului pe toata durata de funcționare a societății, aceeasi raspundere va exista si în faza de dizolvare si lichidare a acesteia (art. 237¹). În schimb, daca asociatul abuzeaza, în fraudă creditorilor de caracterul limitat al raspunderii sale si de personalitatea juridica distincta a societății, raspunderea acestuia va deveni nelimitata, în temeiul legii (art. 237¹ alin. 3 si 4).

Finalizarea lichidarii. Potrivit art. 260 alin. 1, lichidarea societăților comerciale trebuie finalizata în termen de 3 ani de la data dizolvării, termenul putând fi prelungit pentru motive temeinice, prin hotărârea tribunalului, cu înca 2 ani. Daca în urma lichidarii se înregistreaza un beneficiu net, acesta va fi distribuit între asociați, conform prevederilor din actul constitutiv. Potrivit art. 1946 alin. 1 NCC: „Dupa plata datoriilor sociale, activul ramas este destinat rambursării aporturilor subscrise si varsate de asociați, iar eventualul excedent constituie profit net, care va fi repartizat între asociați proporțional cu partea fiecaruia la beneficii, daca nu s-a prevazut altfel prin contractul de societate sau prin hotărâre a asociaților, si cu aplicarea, daca este cazul, a prevederilor art. 1.912 alin. (1).”

În urma lichidarii, societățile comerciale vor fi radiate din registrul comerțului, la cererea lichidatorului facuta în termen de 15 zile de la terminarea lichidarii, sub sancțiunea amenzii pentru fiecare zi de întârziere, sau din oficiu, de catre registratorului.

Prin radierea societăților comerciale din registrul comerțului încetează personalitatea juridică a acestora.

Să ne reamintim

Potrivit legii, atribuțiile lichidatorilor sunt următoarele:

- să stea în judecată în numele societății;
- să execute și să termine operațiunile de comerț referitoare la lichidare;
- să vândă, la licitație publică, imobilele și orice avere mobilă a societății; vânzarea bunurilor se va putea face și în bloc, potrivit art. 255 alin. 1 lit. c;
- să facă tranzacții;
- să lichideze și să încaseze creanțele societății;
- să contracteze obligații cambiale, să facă împrumuturi neipotecare și să îndeplinească orice alte acte necesare (art. 255 alin. 1).

8.3. Rezumat

Lichidarea activului societăților presupune transformarea bunurilor aparținând acestora în bani, prin vânzare la licitație publică, și încasarea creanțelor de la debitorii sociali, inclusiv de la asociații care nu au efectuat integral varsamentele.

Lichidarea pasivului societăților presupune plata datoriilor sociale către creditori din sumele obținute ca urmare a lichidării activului.

8.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Dizolvarea anticipată a societății poate fi hotărâtă de către:

- a) adunarea generală extraordinară
- b) adunarea generală ordinară
- c) administratorii societății, delegați special în acest scop.

2. Ca efect al dizolvării, societății îi este interzis:

- a) să efectueze operațiuni comerciale noi
- b) să convoace adunarea asociaților
- c) să intenteze acțiunea în răspundere împotriva administratorilor.

3. Societatea se poate dizolva prin:

- a) îndeplinirea obiectului de activitate
- b) hotărârea consiliului de administrație
- c) decesul unuia dintre asociați.

4. Atribuțiile lichidatorilor sunt:

- a) încasarea creanțelor societății
- b) încasarea dividendelor
- c) efectuarea de tranzacții.

5. Lichidarea societăților comerciale se efectuează:

- a) din inițiativa și în interesul asociaților
- b) din inițiativa și în interesul creditorilor
- c) din inițiativa și în interesul altor persoane.

6. Inactivitatea societății care determina dizolvarea societății este de cel puțin:
- a) 1an
 - b) 2 ani
 - c) 3 ani.
7. În mod excepțional, dizolvarea societății nu este urmată de lichidare:
- a) în cazul fuziunii și al divizării
 - b) când nu s-a cerut numirea unui lichidator
 - c) nu există asemenea excepții, lichidarea este obligatorie.
8. Lichidator autorizat poate fi:
- a) persoana fizică
 - b) persoana juridică
 - c) persoana fizică și persoana juridică.
9. Răspunderea lichidatorilor se întemeiază pe regulile:
- a) contractului de mandat
 - b) contractului de muncă
 - c) contractului de antrepriză.
10. Lichidarea trebuie finalizată în termen de:
- a) 2 ani de la data dizolvării
 - b) 3 ani de la data dizolvării
 - c) 3 ani de la lichidarea activului.

8.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023

2. Popa Sorana, Drept comercial. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănușu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019

2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019

3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021

4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020

5. Gheorghe Piperea – „Protecția consumatorilor în contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020

6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012

7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 9. Societatea cu răspundere limitată

9.1. Introducere

În cadrul acestei unități sunt prezentate regulile speciale privind înființarea și funcționarea societății cu răspundere limitată.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

9.2. Conținut

1. Constituirea societății cu răspundere limitată

Societatea cu răspundere limitată este o societate comercială constituită de unul sau mai mulți asociați, persoane fizice și/sau persoane juridice, care pun în comun o valoare patrimonială în vederea desfășurării activității comerciale ce constituie obiectul de activitate al societății și împărțirii profitului rezultat și a caror răspundere pentru obligațiile sociale este în limita aportului.

Societatea cu răspundere limitată se înființează în temeiul actului constitutiv, încheiat cu respectarea condițiilor cerute de lege (art. 7, art. 11 și art. 36-45 din Legea nr. 31/1990).

Actul constitutiv al societății cu răspundere limitată trebuie să cuprindă clauzele obligatorii prevăzute de art. 7. Odată cu respectarea cerințelor comune fiecărei forme de societate comercială, societatea cu răspundere limitată prezintă anumite particularități, prezentate succint în cele ce urmează.

Societatea cu răspundere limitată poate avea ca asociați atât persoane fizice, cât și persoane juridice, asadar alte societăți comerciale. Numărul asociaților nu poate fi însă mai mare de 50 (art. 12), deoarece, în caz contrar, s-ar aduce atingere caracterului *intuitus personae* al asocierii.

Denumirea societății (firma) este formată dintr-o denumire proprie, la care se poate adăuga numele unuia sau al mai multor asociați, și va fi însoțită de mențiunea scrisă în întregime „societate cu răspundere limitată” sau „S.R.L.”

Capitalul social al societății cu răspundere limitată este stabilit de asociați și se divide în părți sociale egale. Părțile sociale nu pot fi reprezentate prin titluri negociabile art. 11 alin. 2). Administratorul care emite titluri negociabile reprezentând părți sociale ale unei societăți cu răspundere limitată va fi sancționat penal cu pedeapsa închisorii de la o lună la un an, alternativ cu pedeapsa amenzii (art. 275 alin. 1 pct. 4). De asemenea, societatea cu răspundere limitată nu poate

emite obligațiuni (art. 200 din lege). În ceea ce privește aporturile asociaților, așa cum trebuie reglementate prin actul constitutiv, acestea pot fi în numerar sau în natura.

Aporturile în numerar sunt obligatorii la constituirea oricărei forme de societate, iar aporturile în natura sunt admise la toate formele de societate, implicit și la constituirea societății cu răspundere limitată (art. 16 alin. 1 și 2). Legea nu prevede un raport obligatoriu între aportul în natura și aportul în numerar, aceste proporții fiind lăsate la aprecierea asociaților.

Aporturile în natura trebuie să fie evaluabile din punct de vedere economic, iar varsământul se efectuează prin transmiterea către societate a drepturilor corespunzătoare și prin predarea efectivă către societate a bunurilor aflate în stare de utilizare, după efectuarea evaluării. Deși au regimul juridic al aporturilor în natura, aporturile în creanțe nu sunt admise la societățile cu răspundere limitată (art. 16 alin. 3).

Aporturile în industrie, fie sub forma prestațiilor în munca, fie sub forma prestării de servicii, nu pot constitui aport la formarea sau majorarea capitalului social.

Dacă în momentul constituirii asociației încheie și statutul societății, acesta va respecta condițiile de formă cerute de lege pentru actul constitutiv, iar din punct de vedere al conținutului statutul dezvoltă clauzele actului constitutiv referitoare în special la funcționarea societății cu răspundere limitată.

În cazul înființării unei societăți cu răspundere limitată cu asociat unic se va întocmi numai statutul, deoarece nu sunt îndeplinite condițiile încheierii unui contract de societate – act juridic bilateral.

Formalitățile de înființare a societății cu răspundere limitată sunt cele reglementate ca reguli generale pentru toate tipurile de societăți comerciale.

2. Adunarea asociaților, administrarea și controlul gestiunii în societatea cu răspundere limitată

Potrivit art. 191 din Legea nr. 31/1990, hotărârile asociaților se iau în adunarea asociaților, care exprimă voința societății și poate decide în toate problemele cu care se confruntă societatea, în condiții de cvorum și majoritate diferite în funcție de implicațiile hotărârii adoptate, precum și în funcție de numărul de convocări.

Adunarea asociaților este obligată, în condițiile legii (art. 194), să efectueze următoarele activități principale:

- a) să aprobe situația financiară anuală și să stabilească repartizarea profitului net;
- b) să desemneze administratorii și cenzorii sau, după caz, auditorii interni, să îi revoce și să le dea descarcare de activitate, precum și să decida contractarea auditului financiar, atunci când acesta nu are caracter obligatoriu, potrivit legii;
- c) să decida urmarirea administratorilor și cenzorilor sau, după caz, a auditorilor interni pentru daunele pricinuite societății, desemnând și persoana însărcinată să o exercite;
- d) să modifice actul constitutiv.

Convocarea adunării asociaților se realizează de către administratori, cel puțin odată pe an sau ori de câte ori este necesar, iar sesiunea se desfășoară la sediul societății. Adunarea asociaților poate fi convocată și la cererea asociatului sau a asociaților care reprezintă cel puțin $\frac{1}{4}$ din capitalul social, arătându-se scopul convocării.

Administratorii vor convoca asociații prin scrisoare recomandată, dacă nu există alte prevederi în actul constitutiv, cu cel puțin 10 zile înainte de data fixată pentru adunare, în convocare arătându-se și ordinea de zi.

În adunarea asociaților, votul se exercită proporțional cu cota de participare la capitalul social a asociaților, potrivit principiului fiecare parte socială da dreptul la un vot (art. 193 alin. 1).

Hotărârile adunării generale se iau cu votul asociaților reprezentând majoritatea absolută a asociaților și a părților sociale, dacă actul constitutiv nu prevede altfel. Fac excepție hotărârile de modificare a actului constitutiv pentru care este necesar votul tuturor asociaților (art. 192). Prin actul constitutiv se poate prevedea ca votarea să se facă și prin corespondență.

Daca adunarea legal constituita nu poate lua o hotarâre valabila din cauza neîntrunirii majoritații cerute de lege, va fi convocata o noua adunare, care va putea lua hotarâri indiferent de numarul asociatilor prezenti si de partea de capital pe care acestia o reprezinta.

Legea nr. 31/1990 reglementeaza restrictii în exercitarea dreptului de vot pentru asociatii care au interese legate de aporturile în natura sau cu privire la anumite acte încheiate cu societatea. Daca se discuta asemenea probleme, asociatii în cauza trebuie sa se abtina de la vot (art. 193 alin. 2).

Hotarârile adunarii asociatilor sunt obligatorii pentru toti asociatii, chiar daca nu au luat parte la adunare sau au votat contra, aplicându-se prevederile art. 132 si urm. referitoare la societatile pe actiuni.

Dreptul asociatilor nemulțumiți de a ataca hotarârea adunarii generale se exercita în termen de 15 zile de la publicarea hotarârii în Monitorul Oficial, iar daca se invoca motive de nulitate absoluta, actiunea este imprescriptibila (art. 132 alin. 2 si 3).

În cazul societatilor cu raspundere limitata cu asociat unic, atribuțiile adunarii generale a asociatilor sunt exercitate de catre acesta. Asociatul unic are obligatia de a consemna în scris deciziile adoptate în exercitarea acestei atribuții (art. 1961 alin. 1 si 2).

Societatea cu raspundere limitata este administrata de catre unul sau mai multi administratori, asociati sau neasociati la societatea comerciala. Administratorii sunt desemnati fie prin actul constitutiv, fie prin hotarârea adunarii generale. Potrivit art. 77 alin. 1, asociatii care reprezinta majoritatea absoluta a capitalului social pot alege unul sau mai multi administratori, fixându-le atribuțiile si durata mandatului, daca actul constitutiv nu prevede altfel. Aceste prevederi trebuie corelate cu dispozitiile art. 192 care prevede ca adunarea generala a asociatilor decide cu votul majoritații absolute a capitalului social, dar si a partilor sociale.

Legea interzice cumulul calitații de administrator la doua societati concurente sau având acelasi obiect de activitate, precum si savârsirea de catre administratorul societatii a unor acte de comerț în nume propriu sau al altei persoane, fara acordul prealabil al asociatilor. Încalcarea acestei interdicții este sancționata cu revocarea din funcție si cu raspunderea pentru daune.

În cazul societatii cu raspundere limitata cu asociat unic este permis cumulul calitații de asociat unic cu cea de salariat (art. 1961 alin. 3).

În cazul pluralitații de administratori, se vor aplica prevederile art. 75, 76, 77 alin. 1 si ale art. 79 referitoare la administrarea societatilor în nume colectiv. Astfel, dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecarui administrator, daca actul constitutiv nu prevede altfel.

Modul de lucru al administratorilor este stabilit prin actul constitutiv.

Daca actul constitutiv prevede ca administratorii trebuie sa lucreze împreuna, decizia trebuie luata în unanimitate, în cazul unor divergențe urmând a decide asociatii care dețin majoritatea absoluta a capitalului social. Sunt exceptate actele urgente, a caror neîndeplinire poate cauza pagube societatii; pentru acestea poate decide un singur administrator, daca ceilalti se afla în imposibilitate de prezentare.

În schimb, daca actul constitutiv nu prevede modul de exercitare a mandatului, fiecare administrator poate lucra individual. Pentru operatiunile care depasesc limitele obisnuite ale comerțului, este nevoie de înstiințarea prealabila a celorlalti administratori, sub sancțiunea raspunderii pentru daune. În cazul opoziției unuia dintre acestia, vor decide asociatii care dețin majoritatea capitalului social (art. 78 alin. 1 si 2).

Administratorii vor exercita atribuțiile prevazute de lege pentru îndeplinirea obiectului de activitate al societatii, în condițiile actului constitutiv. De asemenea, vor aduce la îndeplinire hotarârile adunarii generale a asociatilor.

În afara de aceste obligatii, potrivit art. 198, administratorii vor ține un registru al asociatilor, în care se vor înregistra partile sociale deținute de catre fiecare asociat, precum si transferurile acestora. În cazul nerespectarii acestor obligatii, administratorii vor fi raspunzatori în mod solidar pentru daune.

Obligațiile și răspunderea administratorilor sunt reglementate, potrivit art. 72, de dispozițiile referitoare la mandat și de cele special prevăzute în această lege.

Dispozițiile privitoare la administrarea societăților pe acțiuni nu sunt aplicabile societăților cu răspundere limitată, indiferent dacă sunt sau nu supuse obligației de auditare (art. 196¹ alin. 4).

Controlul gestiunii societății cu răspundere limitată se exercită, conform prevederilor art. 160 alin. 1 și 2, de către auditori financiari, persoane fizice sau persoane juridice. Societățile comerciale ale căror situații financiare anuale sunt supuse auditului financiar, potrivit legii sau potrivit deciziei asociaților, vor organiza auditul intern potrivit normelor elaborate de către Camera Auditorilor Financieri din România.

Dacă nici legea nu prevede obligația numirii auditorilor și nici asociații nu hotărăsc acest lucru, adunarea asociaților va putea decide numirea cenzorilor. În cazul societăților cu răspundere limitată cu peste 15 asociați, numirea cenzorilor este obligatorie.

Atât cenzorii, cât și auditorii sunt numiți fie prin actul constitutiv, în temeiul art. 7 lit. e¹ din Legea nr. 31/1990, fie prin hotărârea asociaților.

La societățile cu răspundere limitată, unde nu este obligatorie numirea cenzorilor sau a auditorilor, controlul gestiunii societății se va efectua de către oricare dintre asociați care nu sunt și administratori, în virtutea dreptului de control pe care îl au și asociații în societatea în nume colectiv (art. 199 alin. 5). Asociații efectuează controlul asupra activității administratorilor prin exercitarea dreptului de vot în adunarea generală, prin dreptul de a cerceta registrele asociaților, precum și registrele contabile ale societății. Mai mult, situațiile financiare anuale sunt supuse aprobării adunării generale, urmând a fi depuse și înregistrate la Registrul Comerțului, în termen de 15 zile de la data desfășurării adunării generale în care au fost aprobate (art. 201¹ alin. 1).

3. Modul de transmitere a părților sociale

Părțile sociale sunt distribuite asociaților în raport de cota de participare a acestora la formarea capitalului social, în condițiile actului constitutiv. Părțile sociale conferă titularului calitatea de asociat la societatea cu răspundere limitată, în virtutea căreia asociatul are dreptul să exercite dreptul de vot în adunarea generală și are dreptul de a obține dividende dacă societatea înregistrează profituri.

Odată cu transmiterea părților sociale se realizează și transmiterea calității de asociat.

Potrivit art. 202 alin. 1, părțile sociale pot fi transmise între asociați. Deoarece legea nu precizează modul de transmitere a părților sociale, apreciem că aceasta transmisiune se poate face cu titlu oneros sau cu titlu gratuit, *inter vivos* sau *mortis causa*. Potrivit art. 1925 NCC: „Pierderea calității de asociat are loc prin cesiunea părților în societate, executarea silită a acestora, moartea, încetarea personalității juridice, falimentul, punerea sub tutelă specială judecătorească, retragerea și excluderea din societate.”

În cazul dobândirii părților sociale prin succesiune, dacă în actul constitutiv nu există o clauză de continuare cu mostenitorii, asociații vor fi obligați să plătească succesorilor asociatului contravaloarea părții sociale, conform ultimei situații financiare aprobate. Dacă se continuă activitatea societății împreună cu mostenitorii trebuie să nu se depășească numărul maxim de asociați prevăzut pentru societatea cu răspundere limitată, în acest scop succesorii desemnându-și un reprezentant.

Contractele de cesionare a părților sociale, ca și transmisiunile *mortis causa* trebuie înregistrate la Registrul Comerțului, prin înscrierea de mențiuni, în condițiile legii, precum și în registrul de asociați al societății, ținut prin grija administratorilor.

Față de terți, transmisiunea operează numai din momentul efectuării înregistrărilor în Registrul Comerțului.

4. Retragerea și excluderea asociatului din societate

Retragerea asociatului din societatea cu răspundere limitată este reglementată de dispozițiile art. 226 din Legea nr. 31/1990. Cazurile de retragere sunt prevăzute limitativ de către lege, fiind următoarele: prevederile actului constitutiv, acordul tuturor asociaților sau prin hotărârea tribunalului, pentru motive temeinice.

Daca asociatul se retrage din societate în condițiile actului constitutiv pentru ca nu este de acord cu modificările aduse acestuia va raspunde pentru pierderi si va avea dreptul la beneficii până în ziua retragerii sale (art. 194 alin 2 raportat la art. 224). Potrivit art. 1927 NCC: „(1) Asociatul unei societăți cu durata determinata sau având un obiect care nu se poate îndeplini decât într-un anumit timp se poate retrage pentru motive temeinice, cu acordul majorității celorlalți asociați, dacă prin contract nu se prevede altfel. (2) Dacă acordul nu este întrunit, asociatul se poate adresa instanței, care, hotărând asupra retragerii, va aprecia legitimitatea și temeinicia motivelor, oportunitatea retragerii în raport cu împrejurările și buna-credința a părților. În toate cazurile, asociatul este ținut să acopere daunele ce ar putea rezulta din retragerea sa.”

Repartizarea beneficiilor se va face conform actului constitutiv, la data prevăzută de acesta, nu la data retragerii asociatului. De asemenea, asociatul exclus va avea dreptul la contravaloarea aportului la capitalul social. Pentru operațiunile în curs de executare, asociatul retras nu este exonerat, suportând consecințele acestora până la terminarea lor (art. 225). Față de terți, asociatul va rămâne obligat pentru operațiunile făcute de societate până în ziua rămânării definitive a hotărârii de retragere.

Dacă asociatul se retrage din societate printr-o hotărâre judecătorească de retragere, instanța judecătorească ce pronunță hotărârea de retragere va stabili și structura participării la capitalul social a celorlalți asociați.

Drepturile asociatului retras, cuvenite în schimbul părților sociale deținute la societatea cu răspundere limitată, vor fi stabilite prin acordul asociaților sau de către un expert desemnat de către aceștia sau, în cazul unor neînțelegeri, de către tribunal (art. 226 alin. 3).

Excluderea asociatului din societatea cu răspundere limitată poate avea loc în condițiile art. 222 din Legea nr. 31/1990, dacă:

- a) asociatul exclus, pus în întârziere, nu efectuează aportul la care s-a obligat;
- b) asociatul administrator comite o fraudă în dauna societății sau se serveste de semnatura socială sau de capitalul social în folosul său sau al altora.

Asociatul exclus din cauza încălcării obligației de a efectua varsămintele în legătură cu aportul la care s-a obligat prin actul constitutiv, la termenele prevăzute de acesta, va suporta și plata despăgubirilor și a dobânzilor din momentul scadenței, ca orice debitor față de societate.

De asemenea, dacă administratorul este de rea-credință și comite fraude ori săvârșeste fapte de comerț pentru sine sau pentru alții sub acoperirea societății, va răspunde pentru prejudiciul cauzat odată cu excluderea din societate.

Asociații mai pot fi excluși din societate în condițiile art. 206 alin. 1, care reglementează dreptul de opoziție al creditorilor particulari ai asociaților la hotărârea de prelungire a duratei societății. Potrivit acestor dispoziții, dacă se admite opoziția, asociații pot opta între renunțarea la prelungirea duratei societății și excluderea asociatului debitor al oponentului din societate.

Excluderea se decide prin hotărâre judecătorească, la cererea societății sau a oricărui asociat, în acest ultim caz urmând a se cita și societatea, nu numai asociatul pârât. Prin aceeași hotărâre, instanța se va pronunța asupra structurii capitalului în privința celorlalți asociați.

Hotărârea definitivă de excludere se menționează la Registrul Comerțului, iar dispozitivul se publică, la cererea societății, în Monitorul Oficial (art. 223). Potrivit art. 1928 NCC: „La cererea unui asociat, instanța judecătorească, pentru motive temeinice, poate hotărî excluderea din societate a oricărui dintre asociați.”

Asociatul exclus va avea dreptul la beneficii, la contravaloarea aportului și va suporta pierderile până în ziua excluderii sale, în condițiile art. 224-225 din lege, prezentate anterior pentru asociatul retras din societate. Potrivit art. 1929 NCC: „(1) Un asociat care își pierde calitatea altfel decât prin cesiune sau executarea silită a părților sale în societate poate obține valoarea părților sale de la data încetării calității de asociat, iar ceilalți asociați sunt ținuți să îi plătească imediat ce aceasta a fost stabilită, cu dobânda legală de la data încetării calității de asociat. (2) În cazul în care părțile nu

convin asupra valorii părților de interes, aceasta se va stabili de către instanța în condițiile art. 1.901 alin. (3).”

Deoarece dreptul de a solicita excluderea aparține doar societății sau asociaților, aceasta sancțiune devine ineficientă în cazul societății cu răspundere limitată cu asociat unic. Credem că ar fi necesară o reglementare legislativă a acestei situații, în paralel cu modificarea cazurilor de dizolvare a societăților comerciale.

5. Dizolvarea și lichidarea societății cu răspundere limitată

Cazurile generale de dizolvare, prevăzute de art. 227 din Legea nr. 31/1990, sunt aplicabile și societăților cu răspundere limitată.

În plus, pentru societatea cu răspundere limitată există și cazuri speciale de dizolvare, prevăzute de art. 229, referitoare la falimentul, incapacitatea, excluderea, retragerea sau decesul unuia dintre asociați, când, datorită acestor cauze, numărul asociaților s-a redus la unul singur. Fac excepție societățile cu răspundere limitată al căror act constitutiv conține o clauză de continuare a activității cu moștenitorii sau când asociatul ramas hotărăște continuarea activității sub forma societății cu răspundere limitată cu asociat unic.

În cazul societăților cu răspundere limitată cu asociat unic, dacă se încalca prevederile art. 14 alin. 1 și 2, care instituie interdicția pentru persoanele fizice și juridice de a fi asociați unici la mai mult de o societate comercială, iar pentru societățile comerciale cu asociat unic – interdicția ca asociatul unic să fie tot o societate cu asociat unic, Legea nr. 314/2001 privind reglementarea situației unor societăți comerciale a instituit un caz special de dizolvare. Potrivit legii, dizolvarea societății va fi cerută de către Ministerul Finanțelor, ca reprezentant al statului, de către Camera de Comerț și Industrie sau de către orice persoană interesată. Societățile care sunt vizate de lege au fost supuse dizolvării de drept și radierii din Registrul Comerțului din oficiu, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii.

Lichidarea societății cu răspundere limitată se face cu respectarea dispozițiilor generale ale Legii nr. 31/1990 și a prevederilor actului constitutiv.

În cazul societății cu răspundere limitată cu asociat unic, potrivit art. 236 - în prezent abrogat - dizolvarea societății se făcea fără lichidarea patrimoniului și fără repartizarea activului net, deoarece, în temeiul legii, opera transmisiunea universală a patrimoniului de la societate la asociatul unic, acesta din urmă fiind obligat nelimitat față de creditorii sociali. Legea nr. 441/2006 a abrogat expres art. 236, astfel încât considerăm că lichidarea societăților cu răspundere limitată cu asociat unic se va face potrivit regulilor generale.

Legea nr. 31/1990 conține anumite prevederi speciale în legătura cu lichidarea societăților cu răspundere limitată, în art. 262-263, din Capitolul II.

Asociații, în lipsa prevederilor în actul constitutiv, sunt îndreptați să aleagă, cu unanimitate de voturi, lichidatorii patrimoniului societății. Dacă nu se întrunește votul tuturor asociaților, numirea lichidatorilor se va efectua de către instanța judecătorească, la cererea oricărui administrator sau asociat, data cu citarea părților. Împotriva hotărârii se poate face apel, în termen de 15 zile de la pronunțare.

Lichidatorii sunt obligați ca, la terminarea lichidării, să întocmească situația financiară și propunerea de repartizare a activului net.

Situația financiară se înregistrează la Registrul Comerțului și se publică pe pagina de internet a acestuia, conform prevederilor art. 185 alin. 3, apoi se notifică asociaților, împreună cu proiectul de repartizare.

Asociații nemulțumiți de modul de repartizare pot face opoziție în 15 zile de la notificarea situației financiare de lichidare și a proiectului de repartizare.

Pe data rămânerii definitive a sentinței de soluționare a opoziției sau la data expirării termenului de efectuare a opoziției, situația financiară de lichidare se consideră aprobată și lichidatorii sunt eliberați (art. 263 alin. 4).

Să ne reamintim

În cazul societăților cu răspundere limitată cu asociat unic, la decesul acestuia, când în actul constitutiv nu există clauza de continuare cu mostenitorii sau nu există mostenitori acceptanți, iar actul constitutiv nu prevede nici o cauză de dizolvare, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 229 din Legea nr. 31/1990, deoarece acestea se referă la dizolvarea societăților cu răspundere limitată prin decesul unuia dintre asociați, când, datorită acestei cauze, numărul asociaților s-a redus la unul singur. Se vor aplica în această situație prevederile art. 237 alin. 1 lit. a din Legea nr. 31/1990, conform cărora „la cererea oricărei persoane interesate, precum și a Oficiului Național al Registrului Comerțului, tribunalul va putea pronunța dizolvarea societății în cazurile în care: a) societatea nu mai are organe statutare sau acestea nu se mai pot întruni”.

Pentru societatea cu răspundere limitată există și cazuri speciale de dizolvare referitoare la falimentul, incapacitatea, excluderea, retragerea sau decesul unuia dintre asociați, când, datorită acestor cauze, numărul asociaților s-a redus la unul singur. Fac excepție societățile cu răspundere limitată al căror act constitutiv conține o clauză de continuare a activității cu mostenitorii sau când asociatul rămas hotărăște continuarea activității sub forma societății cu răspundere limitată cu asociat unic.

9.3. Rezumat

Societatea cu răspundere limitată se înființează prin act constitutiv, inclusiv în cazul în care este vorba despre un asociat unic. În cazul societății în nume colectiv, actul constitutiv se încheie în formă autentică și va cuprinde mențiunile prevăzute de lege.

În timp ce la societatea cu răspundere limitată asociații răspund pentru obligațiile sociale în limita aportului lor, la societatea în nume colectiv răspunderea este nelimitată și solidară.

În cazul societății în nume colectiv, deciziile se iau de către asociați, cu respectarea principiului majorității, întrucât nu există o adunare a asociaților.

Retragerea și excluderea asociaților din aceste societăți se realizează în condiții specifice, având în vedere caracterul intuitu persoane al asocierii.

Dizolvarea și lichidarea au loc în cazurile generale prevăzute de lege pentru toate formele de societate, precum și în situații special reglementate pentru aceste forme de societăți.

9.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Numărul minim de asociați pentru înființarea unei societăți cu răspundere limitată este de:
 - a) unul
 - b) doi
 - c) cinci.
2. La constituirea societății cu răspundere limitată nu sunt admise:
 - a) aporturile în natură
 - b) aporturile în creanțe
 - c) aporturile în industrie.
3. Adunarea asociaților va putea fi convocată la cererea asociaților care dețin:

- a) $\frac{1}{4}$ din capitalul social
 - b) $\frac{1}{2}$ din capitalul social
 - c) $\frac{3}{4}$ din capitalul social.
4. Acțiunea în anularea hotărârii adunării generale poate fi intentată:
- a) în termen de 15 zile de la publicarea hotărârii în Monitorul Oficial
 - b) este imprescriptibilă, dacă motivele sunt de nulitate absolută
 - c) este imprescriptibilă, dacă motivele sunt de nulitate relativă.
5. Legea interzice cumulul funcției de administrator:
- a) în mai mult de 2 societăți concurente
 - b) la mai mult de 3 consilii de administrație
 - c) la mai mult de 5 consilii de administrație.
6. În cazul pluralității de administratori:
- a) este obligatorie înființarea consiliului de administrație
 - b) se aplică prevederile actului constitutiv
 - c) administratorii pot lucra individual.
7. Natura juridică a funcției de administrator este aceea a:
- a) contractului de mandat
 - b) contractului de muncă
 - c) contractului de comision.
8. La societățile cu răspundere limitată:
- a) numirea cenzorilor este obligatorie
 - b) numirea auditorilor este facultativă
 - c) numirea cenzorilor și a auditorilor este facultativă.
9. Excluderea asociatului din societate are loc:
- a) dacă acesta nu a efectuat varsămintele
 - b) dacă a folosit capitalul social în folos propriu
 - c) dacă nu a participat la sesiunile adunării generale.
10. Asociații se pot retrage din societatea cu răspundere limitată
- a) când nu sunt de acord cu modificările actului constitutiv
 - b) când nu și-au primit dividendele
 - c) când nu au fost numiți în funcții de conducere.

9.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020

5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 10. Societatea pe acțiuni

10.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la societatea pe acțiuni, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acesteia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

10.2. Conținut

1. Constituirea societății pe acțiuni

Societatea pe acțiuni poate fi definită ca fiind *acea forma de societate comerciala constituita de catre asociati persoane fizice si/sau persoane juridice, care, în schimbul participarii la formarea capitalului social, dobândesc titluri de valoare negociabile, denumite acțiuni, scopul asocierii fiind desfasurarea unei activități comerciale în vederea maximizarii profitului si al împărțirii acestuia.*

Societatea pe acțiuni cunoaste doua modalități de constituire, si anume: constituirea simultana si constituirea continuata (prin subscripție publica).

Societatea pe acțiuni se înființeaza prin contract de societate si statut, încheiate sub forma înscrisului unic, denumit act constitutiv (art. 5 din Legea nr. 31/1990). Actul constitutiv trebuie semnat de catre toți asociații sau numai de catre fondatori, în cazul societății pe acțiuni constituita prin subscripție publica.

Potrivit art. 8 din lege, actul constitutiv al societății pe acțiuni va cuprinde:

- a) datele de identificare ale fondatorilor; numarul minim de acționari prevazut de lege este de cel puțin 2 (art. 10 alin. 3); daca societatea are un singur asociat pe o perioada mai mare de 9 luni, orice persoana interesata poate solicita instanței judecatoresti dizolvarea societății. Societatea aflata în aceasta situație mai poate fi salvata, daca, pâna la ramânerea irevocabila a hotărârii judecatoresti de dizolvare, numarul minim de asociați este completat;
- b) forma, denumirea si sediul social.

Firma societății pe acțiuni se compune dintr-o denumirea proprie, de natura a o deosebi de firma altor societăți, si va fi însoțita de mențiunea scrisa în întregime „societate pe acțiuni” sau „S.A.”

Actele care provin de la societate trebuie sa cuprinda denumirea si forma societății, numarul de înmatriculare în Registrul Comerțului, sediul social, capitalul social, inclusiv capitalul social varsat;

- c) obiectul de activitate al societății, cu precizarea domeniului si a activității principale;
- d) capitalul social subscris si cel varsat si, în cazul în care societatea are un capital autorizat, quantumul acestuia.

Capitalul social al societății pe acțiuni nu poate fi mai mic de 90.000 de lei; Guvernul va putea modifica, cel mult o dată la 2 ani, valoarea minimă a capitalului social, ținând seama de rata de schimb, astfel încât acest quantum să reprezinte echivalentul în lei al sumei de 25.000 de euro.

Capitalul social al societății pe acțiuni constituită prin subscriere integrală și simultană se va varsa în proporție de cel puțin 30% în momentul constituirii, diferența urmând a fi varsată astfel:

- pentru acțiunile emise în schimbul unui aport în numerar, în termen de 12 luni de la înmatricularea societății;

- pentru acțiunile emise în schimbul aportului în natură, în termen de cel mult 2 ani de la înmatriculare (art. 9);

- e) natura și valoarea bunurilor constituite ca aport în natură, numărul de acțiuni acordate pentru acestea și numele, sau, după caz, denumirea persoanei care le-a adus ca aport.

- Aporturile în creanțe nu sunt permise la societățile pe acțiuni constituite prin subscripție publică, iar aporturile în muncă nu sunt permise deloc la societățile pe acțiuni;

- f) numărul și valoarea nominală a acțiunilor, cu specificarea dacă sunt nominative sau la purtător.

Valoarea unei acțiuni trebuie să fie de cel puțin 0,1 lei (art. 93 din lege).

- f1) Dacă sunt mai multe categorii de acțiuni, actul constitutiv trebuie să arate numărul, valoarea nominală și drepturile conferite fiecărei categorii de acțiuni.

- f2) Orice restricții cu privire la transferul de acțiuni;

- g) datele de identificare ale primilor membri ai consiliului de administrație, respectiv ale primilor membri ai consiliului de supraveghere.

- g1) Puterile conferite administratorilor și, după caz, directorilor, și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat.

În contractul de societate pot fi desemnate ca administratori atât persoane fizice, cât și persoane juridice, cetățeni români sau străini, asociați sau neasociați, dar trebuie să se respecte prevederile legale cu privire la numire și la cumulul de calități;

- h) datele de identificare ale primilor cenzori sau a primului auditor financiar.

În cazul societății pe acțiuni constituită prin subscripție publică, cenzorii/auditorii sunt desemnați de către adunarea constitutivă;

- i) clauze privind conducerea, administrarea, funcționarea și controlul gestiunii societății de către organele statutare, numărul membrilor consiliului de administrație sau modul de stabilire a acestui număr.

Prin actul constitutiv, societățile pe acțiuni nou înființate vor opta pentru unul din cele două sisteme de administrare prevăzute de lege.

- i) Puterile de reprezentare conferite administratorilor și, după caz, directorilor, respectiv membrilor directoratului, și dacă ei urmează să le exercite împreună sau separat;

- j) durata societății.

Societățile pe acțiuni se pot înființa pentru o durată de timp stabilită prin actul constitutiv sau pe timp nelimitat.

- k) modul de distribuire a beneficiilor și de suportare a pierderilor.

- l) sediile secundare – sucursale, agenții, reprezentanțe sau alte asemenea unități fără personalitate juridică -, atunci când se înființează odată cu societatea, sau condițiile pentru înființarea lor ulterioară, dacă se are în vedere o atare înființare;

- m) orice avantaj special acordat, în timpul înființării societății sau până la momentul în care societatea este autorizată să își înceapă activitatea, oricărei persoane care a participat la constituirea societății ori la tranzacții conducând la acordarea autorizației în cauză, precum și identitatea beneficiarilor în cauză;

- n) quantumul total sau estimativ al cheltuielilor de constituire;

- o) modul de dizolvare și lichidare a societății.

Statutul societății pe acțiuni va fi actul care dezvoltă prevederile contractului în ceea ce privește organizarea și funcționarea societății pe acțiuni, în special.

Societatea pe acțiuni se constituie potrivit regulilor generale analizate, formalitățile fiind în esență aceleași pentru constituirea simultană, ca și pentru constituirea prin subscripție publică.

Societatea pe acțiuni devine persoană juridică din momentul înmatriculării la Registrul Comerțului (art. 41 alin. 1).

2. Funcționarea societății pe acțiuni. Sisteme de administrare

Organul de deliberare și decizie al societății pe acțiuni este adunarea generală a acționarilor. Aducerea la îndeplinire a hotărârilor adunării și savârșirea de fapte de comerț în numele societății revin administratorilor, iar controlul gestiunii societății pe acțiuni se realizează de către cenzori/auditori financiari, dar și de către consiliul de supraveghere (în sistem dualist).

Societatea pe acțiuni este administrată, potrivit dispozițiilor Legii nr. 31/1990, de către unul sau mai mulți administratori, persoane fizice sau persoane juridice, care pot face toate operațiunile cerute pentru aducerea la îndeplinire a obiectului de activitate al societății, afara de restricțiile arătate în actul constitutiv (art. 70 din lege).

În cazul pluralității de administratori, prin actul constitutiv al societății pe acțiuni acționarii trebuie să aleagă unul din cele două sisteme de administrare prevăzute de lege: sistemul unitar (art. 137 – 1521) sau sistemul dualist (art. 153- 15311) .

Dacă societatea pe acțiuni este administrată de un singur administrator, acestuia i se vor aplica dispozițiile legale referitoare la consiliul de administrație care nu presupun pluralitatea de administratori (art. 137 alin. 3).

Sistemul unitar de administrare. În acest sistem administratorii sunt desemnați prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale a acționarilor, luată în condițiile de cvorum și majoritate cerute de lege pentru adunarea ordinară. Dacă se desemnează mai mulți administratori, numărul acestora trebuie să fie întotdeauna impar. Nu este exclus să fie numit și un singur administrator, cu excepția societăților pe acțiuni ale căror situații financiare anuale fac obiectul unei obligații legale de auditare care sunt administrate de cel puțin 3 administratori.

Acționarii și membrii actuali ai consiliului de administrație vor nominaliza candidații pentru funcția de administrator, în condițiile legii.

Potrivit art. 137¹ alin. 3, în cazul societăților pe acțiuni calitatea de administrator este incompatibilă cu cea de salariat al societății. Dacă administratorii au fost desemnați dintre salariații societății, contractul individual de muncă se suspendă pe perioada mandatului de administrator.

Administratorii astfel desemnați vor lucra împreună, în cadrul consiliului de administrație, care se întrunește cel puțin o dată la 3 luni. Consiliul de administrație poate fi convocat de către președintele consiliului, care stabilește ordinea de zi. Convocarea poate fi făcută și la solicitarea motivată a doi dintre administratori sau a directorului general.

Consiliul de administrație este însărcinat cu îndeplinirea actelor necesare și utile legate de realizarea obiectului de activitate și are următoarele competențe de bază:

- stabilirea direcțiilor principale de activitate și de dezvoltare a societății;
- stabilirea sistemului contabil și de control financiar și aprobarea planificării financiare;
- numirea și revocarea directorilor și stabilirea remunerației lor;
- supravegherea activității directorilor;
- pregătirea raportului anual, organizarea sesiunilor adunării generale a acționarilor și aducerea la îndeplinire a hotărârilor acestora;
- introducerea cererii pentru declansarea procedurii insolvenței, potrivit Legii nr. 85/2014;
- alte atribuții delegate de adunarea generală, în temeiul art. 114 (mutarea sediului societății, schimbarea obiectului secundar de activitate al societății, înființarea sau desființarea sediilor secundare ale societății, majorarea capitalului social).

Consiliul de administrație poate delega o parte din aceste atribuții către directori, cu excepția competențelor de bază și a atribuțiilor delegate consiliului de către adunarea generală potrivit art. 114. Directorii sunt desemnați dintre administratori sau din afara membrilor consiliului de administrație (art. 143 alin. 2).

De asemenea, conducerea societății poate fi delegată de către consiliul de administrație unuia sau mai multor directori, numind pe unul dintre ei director general. Director general al societății poate fi și președintele consiliului de administrație. Potrivit legii, dacă situația financiară a societății pe acțiuni este supusă obligației de auditare, delegarea conducerii societății este obligatorie (art. 143 alin. 4). Directorii sunt responsabili cu luarea tuturor măsurilor aferente conducerii societății, în limitele obiectului de activitate.

Consiliul de administrație reprezintă societatea în raport cu terți și în justiție prin președintele sau (art. 143² alin. 1).

Puterile de reprezentare a societății pot fi delegate unuia sau mai multor administratori, care vor lucra împreună sau separat, conform împuternicirii.

Membrii consiliului de administrație trebuie să-și îndeplinească mandatul cu prudență și diligență, precum și cu loialitate și să pastreze informațiile confidențiale și secretele de afaceri, inclusiv după încetarea funcției, în condițiile stabilite de contract (art. 144¹ alin. 1 și 4).

Remunerația directorilor, obținută în temeiul contractului de mandat, este asimilată din punct de vedere fiscal veniturilor din salarii și se impozitează potrivit legislației în materie.

Răspunderea administratorilor se angajează pentru modul de îndeplinire a atribuțiilor prevăzute de art. 72 și art. 73 din lege, în condițiile analizate. Administratorii mai sunt răspunzători în mod indirect pentru faptele săvârșite de către salariații societății asupra cărora trebuie să exercite supravegherea, precum și pentru faptele săvârșite de către administratorii imediat precedenți (art. 144²). Aceste prevederi au fost de asemenea analizate în capitolul consacrat regulilor generale aplicabile fiecărei forme de societate comercială.

Administratorii sunt răspunzători față de creditorii societății în cazul declansării procedurii insolvenței, în condițiile Legii nr. 85/2014 acești creditorii având posibilitatea intentării unei acțiuni civile în răspundere împotriva administratorilor.

Sistemul dualist de administrare. Dacă prin actul constitutiv, în forma inițială sau prin modificări ulterioare, se decide adoptarea acestui sistem, administrarea societății pe acțiuni se va realiza de către un directorat și de către un consiliu de supraveghere (art. 153).

Socetățile pe acțiuni care optează pentru sistemul dualist de administrare nu sunt supuse controlului gestiunii de către cenzori, ci de către auditori financiari.

Consiliul de supraveghere este desemnat prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale a acționarilor la propunerea acționarilor sau dintre membrii existenți ai consiliului. Consiliul este format dintr-un număr impar de membri (3-11 membri), se întrunește cel puțin o dată la 3 luni, fiind convocat de către președintele consiliului, inclusiv la inițiativa a 2 dintre membrii săi ori ai directoratului (art. 153¹¹). Deciziile vor fi consemnate în procesul-verbal al sesiunii, semnat de către președintele de sesiune și de un membru al consiliului.

Membrii consiliului de supraveghere nu pot fi concomitenți și membri ai directoratului ori salariați ai societății.

Drepturile și obligațiile membrilor consiliului de supraveghere sunt stabilite conform regulilor de la mandat și ale dispozițiilor Legii nr. 31/1990. În privința acestora se vor aplica, asadar, prevederile art. 144¹, ale art. 144² alin. 1 și 5, ale art. 144³⁻⁴ și ale art. 150.

Consiliul de supraveghere are următoarele atribuții principale:

- exercită controlul permanent asupra conducerii societății de către directorat;
- numește și revocă membrii directoratului;
- verifică conformitatea cu legea, cu actul constitutiv și cu hotărârile adunării generale a operațiunilor de conducere a societății;
- raportează cel puțin o dată pe an adunării generale a acționarilor cu privire la activitatea de supraveghere desfășurată;
- poate convoca, în situații excepționale, justificate de interesul societății, adunarea generală a acționarilor.

Consiliul de supraveghere nu poate exercita atribuții de conducere a societății.

În exercitarea atribuțiilor sale, consiliul de supraveghere poate crea comitete consultative, formate din cel puțin 2 membri ai consiliului, pentru efectuarea de investigații și elaborarea de recomandări pentru consiliu. La societățile pe acțiuni supuse obligației legale de auditare, crearea acestor comitete este obligatorie. Comitetele astfel înființate vor înainta consiliului, în mod regulat, rapoarte cu privire la activitatea lor (art. 153¹⁰ alin. 1 și 4).

Directoratul este desemnat și își exercită atribuțiile sub controlul consiliului de supraveghere (art. 153¹ alin. 2 și art. 153² alin. 1). Membrii directoratului nu pot fi concomitent membri ai consiliului de supraveghere. Directoratul exercită conducerea exclusivă a societății și îndeplinește actele necesare și utile pentru realizarea obiectului de activitate al societății, cu excepția celor rezervate de lege consiliului de supraveghere și adunării generale a acționarilor (art. 153¹). De asemenea, directoratul reprezintă societatea în raporturile cu terții și în justiție.

Membrii directoratului își vor exercita atribuțiile potrivit regulilor de la mandat, dispozițiile prevăzute de lege cu privire la consiliul de administrație fiindu-le aplicabile în mod corespunzător (art. 153² alin. 6).

Administratorii, membrii directoratului și ai consiliului de supraveghere sunt desemnați pe o durată de cel mult 4 ani, în condițiile actului constitutiv, cu excepția primilor membri ai consiliului de administrație și ai consiliului de supraveghere, al caror mandat nu poate depăși 2 ani.

Mandatul trebuie acceptat în mod expres.

Persoanele care nu pot fi fondatori nu pot avea nici calitatea de administratori, directori, membri ai directoratului sau ai consiliului de supraveghere. Aceste condiții legate de onorabilitatea administratorilor au scopul de a proteja siguranța circuitului comercial, nu numai interesele particulare ale asociațiilor. Directorii și membrii directoratului sunt obligați inclusiv să nu facă concurența societății.

Legea nr. 31/1990 limitează cumulul calității de administrator sau de membru al consiliului de supraveghere la cel mult 5 mandate la societăți cu sediul în România. Dacă se încalcă aceste prevederi ale legii, administratorul sau acel membru al consiliului de supraveghere trebuie să demisioneze din funcțiile care depășesc cumulul admis, în termen de o lună de la apariția situației de incompatibilitate, în caz contrar pierzând mandatele care depășesc maximumul stabilit de lege, și va răspunde pentru daune.

Remunerația membrilor consiliului de administrație sau ai consiliului de supraveghere este stabilită prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale.

Deciziile în cadrul consiliului de administrație, ale directoratului sau ale consiliului de supraveghere se iau în prezența a cel puțin jumătate dintre membri, dacă prin actul constitutiv nu se prevede un număr mai mare și cu votul majorității membrilor prezenți, cu excepția deciziilor privind numirea și revocarea președinților acestor organe, când este nevoie de votul majorității membrilor acestora (art. 153²⁰ alin. 1 și 2).

Actul constitutiv poate prevedea ca, în cazuri excepționale, justificate prin urgența situației și prin interesul societății, deciziile consiliului de administrație sau ale directoratului pot fi luate prin votul unanim exprimat în scris al membrilor, fără a fi necesară întrunirea organului respectiv (art. 153²¹ alin. 1). Sunt exceptate deciziile referitoare la situațiile financiare anuale și la capitalul autorizat.

Pentru celelalte drepturi și obligații ale persoanelor însărcinate cu administrarea societății pe acțiuni, inclusiv acțiunea în răspundere, rămân valabile regulile generale expuse deja în capitolul special destinat funcționării societăților comerciale.

3. Acțiunile și obligațiunile emise de societatea pe acțiuni

Acțiunile reprezintă titluri de valoare, care încorporează dreptul proprietarului lor de a fi recunoscut ca acționar și ca titular al unei fracțiuni din capitalului social.

Acțiunile pot fi, în funcție de categoriile de drepturi conferite, ordinare sau preferențiale.

Potrivit legii, acțiunile vor fi nominative.

Acțiunile nominative au în cuprinsul lor înscris numele titularului și domiciliul acestuia. Pot fi emise în forma materială, pe suport de hârtie, sau în forma dematerializată, prin înscriere în registrul acționarilor societății.

Acțiunile preferențiale cu dividend prioritar fără drept de vot se emit în condițiile actului constitutiv și conferă titularului dreptul la un dividend prioritar prelevat asupra beneficiului distribuibil la exercițiului financiar, înaintea oricărei alte prelevări, precum și drepturile recunoscute titularilor de acțiuni ordinare, inclusiv dreptul de a participa la adunarea generală, cu excepția dreptului de vot. În schimb, titularii acestor acțiuni pot constitui adunarea specială, pe probleme specifice.

Acțiunile pot fi emise cu respectarea următoarelor condiții:

- 1) acțiunile se pot emite numai după înmatricularea societății (art. 93 alin. 2 lit. b);
- 2) societatea nu poate emite acțiuni mai mici decât valoarea nominală stabilită de lege (art. 93 alin. 1);
- 3) nu pot fi emise noi acțiuni în vederea majorării capitalului social mai înainte de a fi achitate complet cele din emisiunea precedentă (art. 92 alin. 3);
- 4) acțiunile emise de societățile pe acțiuni, prin oferta publică de valori mobiliare, sunt reglementate de Legea nr. 297/2004 privind piața de capital.

Acțiunile emise de societățile pe acțiuni conferă titularilor anumite drepturi. Astfel, acționarii au dreptul de a participa și de a vota în adunarea generală – cu restricțiile arătate în privința titularilor de acțiuni preferențiale –, dreptul de a fi informați de către administratori cu privire la activitatea societății și la gestiunea acesteia, dreptul de a primi dividende și dreptul asupra unei părți corespunzătoare cu participarea la capital în cazul lichidării societății (dacă se înregistrează un activ net distribuibil acționarilor).

Acțiunile pot fi transmise între acționari sau către persoane din afara societății, în condițiile legii și ale actului constitutiv. Astfel, legea limitează dobândirea de către societate a propriilor acțiuni, iar prin voința acționarilor, pot fi prevăzute clauze de agreement sau clauze de preemțiune.

Dreptul de proprietate asupra acțiunilor nominative emise în forma materială se transmite prin declarație făcută în registrul acționarilor și prin mențiunea făcută pe titlu, semnată de către cedent și de cesionar, personal sau prin mandatar.

Dacă acțiunile în forma dematerializată sunt tranzacționate pe o piață reglementată sau printr-un sistem alternativ de tranzacționare, vor fi aplicate prevederile referitoare la piața de capital.

Subscriitorii și cesionarii ulteriori sunt răspunzători solidar de plată acțiunilor timp de 3 ani, de la data când s-a menționat transmiterea acțiunilor (art. 98 alin. 3).

Acțiunile pot face obiectul garanției reale mobiliare sau pot fi grevate de un drept de uzufruct, situație în care uzufructuarul exercită dreptul de vot în adunarea generală ordinară, iar nudul proprietar – în adunarea generală extraordinară (art. 124 alin. 1).

Dobândirea propriilor acțiuni de către societate nu este permisă, potrivit art. 103 din lege.

Obligațiunile emise de societate. În cazul în care societatea pe acțiuni are nevoie de capital la un moment dat poate apela la o instituție de credit, poate decide majorarea capitalului social sau poate emite obligațiuni.

Obligațiunile sunt titluri de valoare, din categoria titlurilor de credit, emise de către societate în schimbul sumelor de bani împrumutate, care încorporează îndatorirea societății de a rambursa aceste sume și de a plăti dobânzile aferente.

Obligațiunile pot fi nominative și se transmit prin cesiune sau la purtător, când se transmit prin simplă tradițiune.

Obligațiunile pot fi emise ca urmare a hotărârii adunării generale extraordinare, luată în condițiile prevăzute de art. 115.

Valoarea nominală a unei obligațiuni nu poate fi mai mică de 2,5 lei (art. 167 din lege).

Obligațiunile din aceeași emisiune trebuie să fie de valoare egală, acordând deținătorilor drepturi egale.

Obligațiunile pot fi emise în forma materială, pe suport de hârtie, sau în forma dematerializată, prin înscriere în cont.

Prospectul de emisiune trebuie să fie accesibil publicului, de exemplu, prin publicare într-un cotidian de difuzare națională, prin publicare în format electronic sau dacă poate fi obținut de orice potențial investitor pe suport de hârtie de la sediul ofertantului sau al intermediarului etc.

Odata publicată, oferta devine obligatorie. La expirarea duratei stabilite, oferta devine caducă.

Nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la realitatea, exactitatea și acuratețea informațiilor conținute în prospectul de oferta angajează răspunderea ofertantului, a membrilor consiliului de administrație sau a administratorului unic ori a fondatorilor, în cazul subscripției publice.

Acțiunea în despăgubire poate fi intentată în 6 luni de la cunoașterea deficienței, dar nu mai târziu de 1 an de la închiderea ofertei publice (art. 182).

Subscripția obligațiunilor se va face pe exemplarele prospectului de emisiune, iar valoarea obligațiunilor subscrise trebuie să fie integral varsată.

Obligațiunile se rambursează de către societatea emitentă, de regulă, la scadență. În mod excepțional, rambursarea anticipată poate avea loc prin tragere la sorți, la o sumă superioară valorii lor nominale, stabilită de societate și anunțată public cu cel puțin 15 zile înainte de data tragerii la sorți (art. 176 alin. 1 și 2).

Obligațiunile convertibile pot fi preschimbate în acțiuni, în condițiile stabilite în prospectul de oferta publică.

4. Dizolvarea și lichidarea societății pe acțiuni

Cazurile generale de dizolvare sunt prevăzute de Legea nr. 31/1990 în art. 227 și art. 237, asupra cărora nu mai insistăm.

În afara acestor cazuri de dizolvare prevăzute de lege pentru toate formele de societate comercială, societatea pe acțiuni se dizolvă în trei cazuri speciale:

1) *în situația în care, datorită unor pierderi, activul net al societății s-a diminuat la mai puțin de jumătate din valoarea capitalului social subscris*, consiliul de administrație, respectiv directoratul, trebuie să convoace adunarea generală extraordinară pentru a decide dacă societatea trebuie dizolvată; adunarea poate decide, în loc de dizolvare, reducerea capitalului social în limita pierderilor, cu respectarea prevederilor legate de capitalul social minim.

2) *reducerea valorii activului patrimonial sub minimul legal de 90.000 lei* (art. 10). Potrivit art. 10 alin. 2, cu excepția cazului în care societatea este transformată într-o societate cu altă formă, capitalul social al societăților pe acțiuni nu poate fi redus sub minimul legal decât dacă valoarea sa este adusă la un nivel cel puțin egal cu minimul legal prin adoptarea unei hotărâri de majorare a capitalului social în același timp cu hotărârea de reducere a capitalului.

3) *reducerea numărului de acționari sub limita legală de 2 acționari* (art. 10 alin. 3). În cazul în care societatea are mai puțin de 2 acționari pe o perioadă mai lungă de 9 luni, orice persoană interesată poate solicita instanței dizolvarea societății. Societatea nu va fi dizolvată dacă, până la rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești de dizolvare, numărul minim de acționari prevăzut de lege este reconstituit.

Societatea pe acțiuni se lichidează în condițiile generale prevăzute de Legea nr. 31/1990, analizate anterior.

Să ne reamintim

Administrarea societăților pe acțiuni se poate realiza în sistem unitar – Consiliu de administrație – sau în sistem dualist – Consiliu de supraveghere și Directorat.

Obligațiunile sunt titluri de valoare, din categoria titlurilor de credit, emise de către societate în schimbul sumelor de bani împrumutate, care încorporează îndatorirea societății de a rambursa aceste sume și de a plăti dobânzile aferente. Obligațiunile pot fi nominative și se transmit prin cesiune sau la purtător, când se transmit prin simplă tradițiune. Valoarea nominală a unei obligațiuni nu poate fi mai mică de 2,5 lei. Obligațiunile pot fi emise în formă materială, pe suport de hârtie, sau în formă dematerializată, prin înscriere în cont.

10.3. Rezumat

Acțiunile pot fi emise cu respectarea următoarelor condiții:

- 1) acțiunile se pot emite numai după înmatricularea societății (art. 93 alin. 2 lit. b);
- 2) societatea nu poate emite acțiuni mai mici decât valoarea nominală stabilită de lege (art. 93 alin. 1);
- 3) nu pot fi emise noi acțiuni în vederea majorării capitalului social mai înainte de a fi achitate complet cele din emisiunea precedentă (art. 92 alin. 3);
- 4) acțiunile emise de societățile pe acțiuni, prin oferta publică de valori mobiliare, sunt reglementate de Legea nr. 297/2004 privind piața de capital.

To do:

Răspundeți la următoarea întrebare: „Care este valoarea minimă a unei acțiuni, conform Legii nr. 31/1990?”

Organul de deliberare și decizie al societății pe acțiuni este adunarea generală a acționarilor. Aducerea la îndeplinire a hotărârilor adunării și săvârșirea de fapte de comerț în numele societății revin administratorilor, iar controlul gestiunii societății pe acțiuni se realizează de către cenzori/auditori financiari, dar și de către consiliul de supraveghere (în sistem dualist).

Sistemul unitar de administrare. În acest sistem administratorii sunt desemnați prin actul constitutiv sau prin hotărârea adunării generale a acționarilor, luată în condițiile de cvorum și majoritate cerute de lege pentru adunarea ordinară. Dacă se desemnează mai mulți administratori, numărul acestora trebuie să fie întotdeauna impar. Nu este exclus să fie numit și un singur administrator, cu excepția societăților pe acțiuni ale căror situații financiare anuale fac obiectul unei obligații legale de auditare care sunt administrate de cel puțin 3 administratori.

Sistemul dualist de administrare. Dacă prin actul constitutiv, în formă inițială sau prin modificări ulterioare, se decide adoptarea acestui sistem, administrarea societății pe acțiuni se va realiza de către un directorat și de către un consiliu de supraveghere (art. 153).

Acțiunile reprezintă titluri de valoare, care încorporează dreptul proprietarului lor de a fi recunoscut ca acționar și ca titular al unei fracțiuni din capitalului social.

Acțiunile pot fi, în funcție de categoriile de drepturi conferite, ordinare sau preferențiale. La rândul lor, acțiunile ordinare, sunt nominative sau la purtător, în funcție de modul de transmitere.

Acționarii stabilesc felul acțiunilor prin actul constitutiv; în caz contrar, acțiunile vor fi nominative.

Obligațiunile sunt titluri de valoare, din categoria titlurilor de credit, emise de către societate în schimbul sumelor de bani împrumutate, care încorporează îndatorirea societății de a rambursa aceste sume și de a plăti dobânzile aferente.

Obligațiunile pot fi nominative și se transmit prin cesiune sau la purtător, când se transmit prin simplă tradițiune.

Societatea pe acțiuni se dizolvă în trei cazuri speciale (în afara cazurilor generale de dizolvare):

- 1) în situația în care, datorita unor pierderi, activul net al societății s-a diminuat la mai puțin de jumătate din valoarea capitalului social subscris,
- 2) reducerea valorii activului patrimonial sub minimul legal de 90.000 lei
- 3) reducerea numărului de acționari sub limita legală de 2 acționari.

10.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Societațile pe acțiuni se pot înființa în următoarele moduri:
 - a) constituire simultană
 - b) constituirea continuată
 - c) constituirea instantanee.
2. La societățile pe acțiuni nu sunt permise:
 - a) aporturile în muncă
 - b) aporturile în natură
 - c) aporturile în numerar.
3. În sistem dualist, societățile pe acțiuni sunt administrate de către:
 - a) Consiliul de Supraveghere
 - b) Consiliul director
 - c) Directorat.
4. Consiliul de administrație se întrunește:
 - a) lunar
 - b) o dată la 3 luni
 - c) o dată la 5 luni.
5. În relațiile cu terții, societatea pe acțiuni administrată în sistem dualist este reprezentată de:
 - a) Consiliul de Supraveghere
 - b) Directorat
 - c) directorul general.
6. Administratorii și membrii Consiliului de Supraveghere nu pot cumula decât cel mult:
 - a) 2 mandate
 - b) 3 mandate
 - c) 5 mandate.
7. Societațile pe acțiuni trebuie să aibă minimum:
 - a) 5 asociați
 - b) 3 asociați
 - c) 2 asociați.
8. Valoarea nominală a unei acțiuni este de:
 - a) 0,1 lei
 - b) 0,2 lei
 - c) 0,3 lei.
9. Dreptul de proprietate cu privire la acțiunile la purtător se transmite prin:
 - a) cesiune
 - b) tradițiune
 - c) notificare.
10. Obligațiunile emise de către societatea pe acțiuni sunt:
 - a) titluri de valoare
 - b) fracțiuni ale capitalului social

c) fracțiuni reprezentând un împrumut.

10.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

10.6. Temă de control: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați administrarea societăților pe acțiuni”

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 11. Societatea în comandită pe acțiuni

11.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la societatea în comandită pe acțiuni, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale funcționării acesteia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

11.2. Conținut

1. Constituirea societății în comandita pe acțiuni

Societatea în comandita pe acțiuni poate fi definită ca fiind *acea forma de societate constituită de către două sau mai multe persoane fizice sau juridice prin punerea în comun a unei valori patrimoniale, în schimbul căreia dobândesc acțiuni, asocierea vizând savârșirea de activități de producție, comerț sau prestări servicii în scopul repartizării profitului obținut, pentru obligațiile sociale asociației raspunzând diferit – asociații comanditari, în limita aportului, iar asociații comanditați, nelimitat și solidar.*

Constituirea societății în comandita se realizează conform regulilor generale, cu unele aspecte specifice ale actului constitutiv. Astfel, potrivit prevederilor art. 8, actul constitutiv trebuie să prevadă datele de identificare a fondatorilor, cu menționarea asociațiilor comanditați. Asociații pot fi atât persoane fizice, cât și persoane juridice, cu condiția existenței unui asociat comanditar și a unui asociat comanditat. Prin subscrierea capitalului, aceștia vor dobândi calitatea de acționar.

Firma societății în comandita pe acțiuni se compune dintr-o denumire proprie, de natură a o deosebi de firma altor societăți, și va fi însoțită de mențiunea scrisă în întregime „societate în comandita pe acțiuni”. Dacă numele unui asociat comanditar figurează în firma societății, răspunderea acestuia va fi nelimitată și solidară (art. 34).

2. Modalități de constituire

Societatea în comandita pe acțiuni se înființează în aceleași condiții ca și societatea pe acțiuni și în aceleași modalități, prin constituire simultană sau prin subscripție publică.

Formalitățile legate de constituire trebuie să respecte cerințele legate de publicitate și de înmatricularea societății în Registrul Comerțului. Din momentul înmatricularii, societatea dobândește personalitate juridică deplină.

Societatea în comandita pe acțiuni este reglementată de dispozițiile referitoare la societățile pe acțiuni, cu excepția art. 153 – 1551 referitoare la sistemul dualist de administrare.

3. Funcționarea societății în comandita pe acțiuni

Adunările generale ale acționarilor se întrunesc și au atribuțiile prevăzute de lege pentru societățile pe acțiuni.

În calitate de administratori pot fi numiți unul sau mai mulți asociați comanditați (art. 18 alin. 1). Dacă sunt desemnați mai mulți administratori, acestora li se vor aplica dispozițiile legii referitoare la consiliul de administrație.

Asociații comanditați sunt ținuti să respecte prevederile art. 80-83, referitoare la interdicția de a folosi fondurile sau bunurile aparținând societății, fără consimțământul prealabil scris al celorlalți asociați, în folosul propriu sau al altei persoane, precum și la obligația de a nu face concurența societății.

Dacă aportul la capitalul social aparține mai multor persoane, acestea sunt obligate solidar față de societate și trebuie să-și desemneze un reprezentant comun pentru exercitarea drepturilor decurgând din acest aport (art. 83).

Potrivit art. 85 din lege, asociații comanditați sunt obligați nelimitat și solidar pentru operațiunile îndeplinite în numele societății de persoanele care o reprezintă.

Asociații comanditari pot încheia operațiuni în contul societății numai pe baza unei procuri speciale pentru operațiuni determinate, dată de reprezentanții societății și înscrisă în Registrul comerțului. În caz contrar, comanditarul devine răspunzător față de terți nelimitat și solidar, pentru toate obligațiunile societății contractate de la data operațiunii încheiate de el (art. 89).

Administratorii pot fi revocați de adunarea generală a acționarilor, în condițiile de cvorum și majoritate stabilite de lege pentru adunarea generală extraordinară.

Cu aceeași majoritate, adunarea generală poate alege altă persoană în locul administratorului revocat, decedat sau care a încetat exercitarea mandatului său. Numirea trebuie aprobată și de ceilalți administratori, dacă sunt mai mulți (art. 189 alin. 3).

Administratorul revocat ramâne raspunzator fața de terți în mod nelimitat pentru obligațiile pe care le-a contractat în timpul administrației sale, putând exercita acțiunea în regres împotriva societății.

Administratorul desemnat în locul ramas vacant poate fi ales dintre asociații comanditari, deoarece, în temeiul legii, din momentul alegerii, devine asociat comanditat (art. 189 alin. 4).

Asociații comanditați, daca au calitatea de administrator, nu pot lua parte la deliberările adunarilor generale pentru alegerea cenzorilor sau, dupa caz, a auditorului financiar, chiar daca poseda acțiuni ale societății.

4. Dizolvarea si lichidarea societății în comandita pe acțiuni

Cazurile generale de dizolvare prevazute în art. 227 si art. 237 se aplica si societății în comandita pe acțiuni. De asemenea, societatea mai poate fi dizolvata, potrivit art. 229, în cazul în care, datorita falimentului, incapacității, excluderii, retragerii sau decesului unuia dintre asociați, numarul asociaților s-a redus la unul singur, în actul constitutiv nu exista o clauza de continuare cu mostenitorii sau nu exista mostenitori acceptanți, iar asociatul ramas nu decide schimbarea formei de societate.

Să ne reamintim

Societatea în comandita pe acțiuni poate fi definita ca fiind *acea forma de societate constituita de catre doua sau mai multe persoane fizice sau juridice prin punerea în comun a unei valori patrimoniale, în schimbul careia dobândesc acțiuni, asocierea vizând savârsirea de activități de producție, comerț sau prestări servicii în scopul repartizării profitului obținut, pentru obligațiile sociale asociații raspunzând diferit – asociații comanditari, în limita aportului, iar asociații comanditați, nelimitat si solidar.*

11.3. Rezumat

Constituirea societății în comandita se realizeaza conform regulilor generale, cu unele aspecte specifice ale actului constitutiv. Astfel, potrivit prevederilor art. 8, actul constitutiv trebuie sa prevada datele de identificare a fondatorilor, cu menționarea asociaților comanditați. Asociații pot fi atât persoane fizice, cât si persoane juridice, cu condiția existenței uni asociat comanditar si a unui asociat comanditat. Prin subscrierea capitalului, acestia vor dobândi calitatea de acționar.

Firma societății în comandita pe acțiuni se compune dintr-o denumire proprie, de natura a o deosebi de firma altor societăți, si va fi însoțita de mențiunea scrisa în întregime „societate în comandita pe acțiuni”. Daca numele unui asociat comanditar figureaza în firma societății, raspunderea acestuia va fi nelimitata si solidara (art. 34).

Societatea în comandita pe acțiuni se înființeaza în aceleasi condiții ca si societatea pe acțiuni si în aceleasi modalități, prin constituire simultana sau prin subscripție publica.

Formalitățile legate de constituire trebuie sa respecte cerințele legate de publicitate si de înmatricularea societății în Registrul Comerțului. Din momentul înmatricularii, societatea dobândește personalitate juridica deplina.

Societatea în comandita pe acțiuni este reglementata de dispozițiile referitoare la societățile pe acțiuni, cu excepția art. 153 – 1551 referitoare la sistemul dualist de administrare.

11.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Societatea în comandita pe acțiuni se înființează:
 - a) prin subscripție publică
 - b) prin constituire simultană
 - c) prin decizia instanței judecătorești.
2. În cazul pluralității de administratori la societățile în comandita pe acțiuni se înființează:
 - a) Consiliul de Supraveghere
 - b) Directoratul
 - c) Consiliul de administrație.
3. Dreptul de a reprezenta societatea în comandita pe acțiuni aparține:
 - a) asociaților comandați
 - b) asociaților comanditari
 - c) atât asociaților comandați, cât și asociaților comanditari.
4. Capitalul social minim pentru înființarea unei societăți pe acțiuni este:
 - a) de 90.000 lei
 - b) de 200 lei
 - c) cel hotărât de asociați.
5. Asociații unei societăți în comandita pe acțiuni pot fi:
 - a) numai persoane fizice
 - b) numai persoane juridice
 - c) atât persoane fizice, cât și persoane juridice.
6. Numărul minim de acționari la o societate în comandita pe acțiuni este de:
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 5.
7. Administratorii societății în comandita pe acțiuni sunt desemnați:
 - a) prin actul constitutiv
 - b) prin hotărârea adunării generale a acționarilor
 - c) prin votul unanim al asociaților.
8. În cazul înlocuirii unui administrator la societatea în comandita pe acțiuni numirea de către adunarea generală a noului administrator trebuie aprobată și de :
 - a) ceilalți administratori
 - b) Consiliul de Supraveghere
 - c) asociații comanditari.
9. Societatea în comandita pe acțiuni se dizolvă dacă singurul asociat comanditar este:
 - a) supus procedurii insolvenței
 - b) condamnat penal
 - c) asociat la o altă societate în comandita pe acțiuni.
10. Verificarea gestiunii societății în comandita pe acțiuni este efectuată de către:
 - a) cenzori
 - b) auditori
 - c) asociații comandați.

11.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 12. Societatea în nume colectiv

12.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la societatea în nume colectiv, precum și conceptele, principiile și legăturile fundamentale ale funcționării acesteia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

12.2. Conținut

1. Constituirea societății în nume colectiv

Societatea în nume colectiv este acea formă de societate constituită printr-un contract de societate de către două sau mai multe persoane pe baza deplinei încrederi și în scopul desfășurării unei activități comerciale generatoare de profit, obligațiile sociale fiind garantate cu patrimoniul societății și, în subsidiar, cu răspunderea nelimitată și solidară a asociaților.

Societatea în nume colectiv se înființează printr-un contract de societate, denumit act constitutiv, în condițiile prevăzute de lege pentru înființarea societăților comerciale.

Contractul de societate în nume colectiv se încheie în formă autentică, potrivit prevederilor art. 5 alin. 6 și prezintă unele particularități. Astfel, în calitate de asociați pot semna actul constitutiv

atât persoane fizice, cât și persoane juridice. Deoarece legea nu distinge și se referă generic la „asociați” (art. 3 alin. 2, art. 5 alin. 6 și art. 7), putem desprinde concluzia participării ca asociate la societatea în nume colectiv și a societăților comerciale, indiferent de forma de organizare. Aceste societăți vor avea, ca și asociații persoane fizice, o răspundere nelimitată și solidară, fără ca prin aceasta să se modifice răspunderea asociaților persoane fizice care compun societățile în cauză. Acești asociați vor avea răspunderea reglementată de lege pentru forma de societate din care fac parte. Potrivit art. 7, actul constitutiv al societății în nume colectiv trebuie să prevadă denumirea sau firma societății. Firma este numele sau, după caz, denumirea sub care un comerciant își exercită comerțul și sub care semnează; firma unei societăți în nume colectiv trebuie să cuprindă numele a cel puțin unuia dintre asociați, cu mențiunea „societate în nume colectiv”, scrisă în întregime; dacă numele unei persoane straine de societate figurează, cu consimțământul său, în firma unei societăți în nume colectiv, aceasta devine răspunzătoare nelimitat și solidar de toate obligațiile societății.

Contractul de societate trebuie să arate, de asemenea, capitalul social, cu menționarea aportului fiecărui asociat, în numerar sau în natură, valoarea aportului în natură și modul evaluării.

Deoarece legea nu stabilește un plafon minim al capitalului social, în cazul societății în nume colectiv aceasta valoare va fi stabilită potrivit voinței asociaților.

În privința aporturilor asociaților, legea nu cuprinde restricții, aporturile putând fi atât în numerar – obligatorii la toate formele de societate -, în natură sau în industrie. Aportul în industrie este permis și chiar necesar în considerarea calităților personale ale fiecărui asociat.

Aporturile în creanțe determină obligarea asociatului până în momentul în care societatea va obține plata sumei pentru care au fost aduse (art. 84).

Capitalul social se divide în părți de interes, care nu sunt titluri negociabile, fiind similare mai degrabă părților sociale, și care pot fi cesionate în condiții speciale.

Răspunderea nelimitată și solidară a asociaților rezultă din lege, nu din prevederile actului constitutiv. Astfel, în temeiul art. 3 alin. 2, creditorii societății se vor îndrepta mai întâi împotriva acesteia pentru obligațiile ei și, numai dacă societatea nu le plătește în termen de cel mult 15 zile de la data punerii în întârziere, se vor putea îndrepta împotriva acestor asociați. Însă, dacă există deja o hotărârea judecătorească împotriva societății, în temeiul art. 85 alin. 2, aceasta va fi opozabilă fiecărui asociat. Asociații răspund în aceste condiții cu toate bunurile lor mobile și imobile, prezente și viitoare.

2. Formarea voinței sociale, administrarea și controlul gestiunii în societatea în nume colectiv

Voința societății se exprimă prin intermediul asociaților, dar Legea nr. 31/1990 nu reglementează în privința acestor societăți o adunare generală. Potrivit art. 77 alin. 1, hotărârile privind viața societății sunt luate de către asociații care reprezintă majoritatea absolută a capitalului social.

Dacă sunt îndeplinite condițiile de majoritate, asociații pot hotărî în următoarele probleme:

- numirea administratorilor, stabilirea puterilor acestora, a duratei însărcinării și a remunerației acestora, dacă prin actul constitutiv nu se prevede altfel;
- revocarea administratorilor sau limitarea puterilor acestora, cu excepția cazului în care administratorii au fost numiți prin actul constitutiv;
- soluționarea divergențelor ivite în exercitarea mandatului administratorilor, conform art. 76 alin. 1 și art. 78 alin. 2;
- aprobarea situației financiare anuale (art. 86 alin. 1);
- introducerea acțiunii în răspunderea administratorilor.

Hotărârile care implică modificarea actului constitutiv se vor lua cu unanimitatea voturilor asociaților.

Asociații, care se afla într-o stare de conflict de interese față de societate, nu pot participa la deliberări și nu pot vota în temeiul părților de interes deținute sub sancțiunea plății de despăgubiri (art. 79).

Votul asociațiilor la societatea în nume colectiv se exprima, în condițiile actului constitutiv, de regula proporțional cu părțile de interes deținute. Se vor aplica în aceasta privință dispozițiile legale referitoare la societatea cu răspundere limitată. În mod similar, hotărârile asociațiilor pot fi anulate de către instanța de judecată, la cererea unuia dintre asociați.

Administrarea societății în nume colectiv se realizează de către unul sau mai mulți administratori, asociați sau neasociați, persoane fizice sau persoane juridice.

Administratorii pot fi desemnați prin actul constitutiv, în condițiile art. 7, sau prin hotărârea asociațiilor, conform art. 77, luată cu majoritate absolută de voturi.

Dacă sunt mai mulți administratori, dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecăruia dintre ei, în afara de stipulație contrară în actul constitutiv (art. 75).

Modul de lucru este cel stabilit tot prin actul constitutiv: dacă actul constitutiv prevede că administratorii trebuie să lucreze împreună, deciziile se vor lua în unanimitate, în cazul unor divergențe urmând a hotărî asociații care dețin majoritatea absolută a capitalului social; actele urgente pot fi îndeplinite de către un singur administrator, cu înștiințarea celorlalți, pentru evitarea producerii unei pagube; dacă actul constitutiv nu prevede modul de lucru, fiecare administrator poate lucra individual; pentru operațiunile care depășesc limitele obisnuite ale comerțului este necesară înștiințarea prealabilă a celorlalți administratori, iar dacă se înregistrează o opoziție, aceasta va fi soluționată de către asociații care dețin majoritatea capitalului social (art. 76 – 78 din lege).

Obligațiile și răspunderea administratorilor sunt reglementate de regulile de la mandat și de dispozițiile speciale ale Legii nr. 31/1990.

Controlul gestiunii societății se realizează de către asociați, fiecare având dreptul de control asupra activității economico-financiare a societății dacă nu exercită concomitent și atribuțiile de administrator (art. 199 alin. 5).

3. Cesiunea părților de interes ale asociațiilor

Părțile de interes sunt fracțiuni ale capitalului social al societății în nume colectiv, dobândite de către asociați în schimbul efectuării aporturilor. Potrivit art. 87, cesiunea aportului de capital social este posibilă dacă a fost permisă prin actul constitutiv. Datorită caracterului *intuitu personae* al societății în nume colectiv, cesiunea este admisă în condiții restrictive, stabilite prin voința asociațiilor.

Deoarece Legea nr. 31/1990 nu reglementează cesiunea părții de interes, aceasta va fi asimilată cesiunii de creanță, careia i se aplică dreptul comun în materie, și anume prevederile Codului civil.

Astfel, contractul de cesiune, încheiat în formă autentică datorită necesității înregistrării cesiunii la Registrul Comerțului, trebuie notificat societății. Notificarea este necesară deoarece asociații sunt îndreptați să cunoască persoana cesionarului care va fi asociat al societății în locul cedentului, luând locul acestuia.

Încheierea contractului trebuie însoțită de remiterea titlului, iar din momentul înregistrării la Registrul Comerțului va produce efecte față de terți.

Potrivit legii, cesiunea nu-l liberează pe asociatul cedent de ceea ce mai datorează societății din aportul sau de capital, deoarece, în limita capitalului social subscris, asociatul devine debitor față de societate.

Față de terți, cedentul are o poziție similară cu cea a asociatului exclus sau retras din societate, deoarece rămâne obligat față de terți pentru operațiunile asumate de către societate până în momentul cesiunii și până la terminarea acestora (art. 87 alin. 3 și art. 225).

4. Retragera și excluderea asociațiilor din societate

Legea nr. 31/1990 prevede, în art. 226, că retragera asociatului din societatea în nume colectiv este posibilă:

- a) în cazurile prevăzute în actul constitutiv;
- b) cu acordul tuturor celorlalți asociați;
- c) în lipsa unor prevederi în actul constitutiv sau când nu se realizează acordul unanim, asociatul se poate retrage pentru motive temeinice, în baza unei hotărâri a tribunalului, supusă numai recursului,

în termen de 15 zile de la comunicare; cu aceeași ocazie instanța se va pronunța și asupra structurii capitalului social corespunzătoare participării fiecărui asociat.

Dacă, în urma retragerii unui asociat din societate, rămâne un singur asociat, dizolvarea societății poate fi evitată numai dacă asociatul rămas hotărâște schimbarea formei de societate în societate cu răspundere limitată cu asociat unic.

Drepturile asociatului retras se stabilesc prin acordul asociaților, la nevoie cu ajutorul unui expert, în caz de divergențe urmând a decide instanța de judecată (art. 226 alin. 3).

Datorită specificului societății în nume colectiv, asociații au prin lege o serie de obligații și, corelativ acestora, societatea le conferă drepturi specifice. Astfel, potrivit art. 65 alin. 2, asociatul este obligat să verse capitalul social subscris la data stabilită în contract, sub sancțiunea plății de dobânzi pentru întârziere, dacă aportul neefectuat este în numerar. De asemenea, asociații sunt obligați să nu aducă atingere patrimoniului societății, în sensul de a nu-l folosi în interes propriu, în caz contrar beneficiile obținute urmând a se restitui societății, iar dacă s-a cauzat un prejudiciu, se vor plăti despăgubiri (art. 80). Asociații sunt obligați și să nu facă acte de concurență societății, prin operațiuni în nume propriu sau în contul altei persoane în cadrul unor societăți concurente sau având același obiect de activitate, fără consimțământul prealabil al celorlalți asociați (art. 82).

Drepturile de care beneficiază asociații la societățile în nume colectiv sunt drepturi derivând din calitatea de asociat, dar și drepturi rezultând din caracterul *intuitu personae* al asocierii (dreptul de a participa la luarea deciziilor și de a vota în acest sens, dreptul la o cota parte din beneficii – în condițiile actului constitutiv, dreptul de a folosi fonduri ce aparțin societății pentru cheltuieli facute sau care se vor face în interesul societății (art. 81 alin. 1 și 2) ori pentru cheltuieli particulare, cu acordul asociaților (art. 81 alin. 3); ca efect al dizolvării și lichidării, asociaților li se restituie contravaloarea aporturilor).

Asadar, asociații societății în nume colectiv pot fi excluși din societate pentru faptele prevăzute de art. 222 alin. 1, prin hotărâre judecătorească pronunțată la cererea societății sau a oricărui asociat, și anume dacă:

- a) asociatul, pus în întârziere, nu efectuează aportul la care s-a obligat;
- b) asociatul cu răspundere nelimitată este în stare de faliment sau a devenit legalmente incapabil;
- c) asociatul cu răspundere nelimitată se amestecă fără drept în administrație ori contravine dispozițiilor art. 80 și 82 (care prevăd condițiile în care asociații pot folosi fondurile aparținând societății);
- d) asociatul administrator comite fraudă în dauna societății sau se servește de semnatura socială sau de capitalul social în folosul său sau al altora.

Excluderea nu exonerează răspunderea asociatului pentru pierderile înregistrate de societate până la momentul hotărârii judecătorești definitive și da dreptul la beneficii a celor care repartizare se va face conform prevederilor actului constitutiv (art. 224-225).

Dispozitivul hotărârii de excludere se publică în Monitorul Oficial, iar hotărârea judecătorească se menționează la Registrul Comerțului pentru opozabilitate față de terți.

Dacă prin excludere societatea rămâne cu un singur asociat, societatea nu va fi dizolvată dacă asociatul rămas decide schimbarea formei juridice a societății în societate cu răspundere limitată cu asociat unic.

5. Dizolvarea și lichidarea societății în nume colectiv

Cazurile generale de dizolvare sunt cele prevăzute de art. 227 și art. 237 din Legea nr. 31/1990.

Potrivit art. 229, societățile în nume colectiv se dizolvă prin falimentul, incapacitatea, excluderea, retragerea sau decesul unuia dintre asociați, când, datorită acestor cauze, numărul asociaților s-a redus la unul singur, iar acesta din urmă nu decide schimbarea formei de societate în societate cu răspundere limitată cu asociat unic sau când există în actul constitutiv o clauză de continuare a activității cu mostenitorii.

Dacă un asociat decedează și nu există o convenție contrară, societatea trebuie să plătească mostenitorilor partea ce li se cuvine, conform ultimului bilanț aprobat, în termen de 3 luni de la

notificarea decesului asociatului. Mostenitorii si asociatii pot decide ca impreuna sa continue activitatea, situatie în care nu se mai datoreaza aceste sume. Mostenitorii vor ramâne raspunzatori pâna la publicarea schimbarilor intervenite, în condițiile art. 224 din lege.

Dizolvarea societăților în nume colectiv datorita reducerii numarului de asociati trebuie publicata în Monitorul Oficial si menționata la Registrul Comerțului.

Lichidarea societății în nume colectiv se efectueaza potrivit regulilor generale deja prezentate si potrivit dispozițiilor speciale ale Legii nr. 31/1990.

Astfel, conform art. 262, numirea lichidatorilor în societatea în nume colectiv va fi facuta prin votul unanim al asociaților daca actul constitutiv nu prevede altfel. În cazul în care exista opoziții, numirea lichidatorilor se va face prin hotarâre judecatoreasca, la cererea oricarui asociat sau a oricarui administrator. Hotarârea judecatoreasca de numire a lichidatorilor poate fi atacata cu recurs în termen de 15 zile de la pronunțare.

Lichidarea se finalizeaza cu întocmirea situației financiare si a proiectului de repartizare de catre lichidatori. Situația financiara a societății se va înregistra si publica pe pagina de internet a Registrului Comerțului.

Publicitatea asigura dreptul de opoziție al asociaților nemulțumiți de modul de repartizare a activului net, acestia putând exercita aceasta cale de atac în termen de 15 zile de la publicare. Pentru soluționarea opoziției, problemele legate de lichidare vor fi separate de cele ale repartizării, față de care lichidatorii pot ramâne straini (art. 263 alin. 3), deoarece repartizarea activului net se realizeaza în condițiile actului constitutiv sau prin hotarârea asociaților.

Dupa expirarea termenului de efectuare a opoziției sau dupa ramânerea irevocabila a hotarârii prin care s-a soluționat opoziția, lichidatorii vor fi eliberați de raspunderea ce le revine ca urmare a aprobarii situației financiare de lichidare si repartizare în acest mod.

Să ne reamintim

Asociații se pot retrage din societatea în nume colectiv în cazurile prevazute în actul constitutiv, cu acordul tuturor celorlalți asociati sau, în lipsa unor prevederi în actul constitutiv ori când nu se realizeaza acordul unanim, asociatul se poate retrage pentru motive temeinice, în baza unei hotarâri a tribunalului.

Asociații pot fi exclusi din societatea în nume colectiv daca, pusi în întârziere, nu efectueaza aportul la care s-au obligat, daca asociatul cu raspundere nelimitata este în stare de faliment sau a devenit legalmente incapabil, daca asociatul cu raspundere nelimitata se amesteca fara drept în administrație ori contravine dispozițiilor art. 80 si 82 (care prevad condițiile în care asociatii pot folosi fondurile aparținând societății) ori în situația în care asociatul administrator comite fraudă în dauna societății sau se serveste de semnatura sociala sau de capitalul social în folosul sau sau al altora.

12.3. Rezumat

În timp ce la societatea cu raspundere limitata asociatii raspund pentru obligațiile sociale în limita aportului lor, la societatea în nume colectiv raspunderea este nelimitata si solidara.

În cazul societății în nume colectiv, deciziile se iau de catre asociati, cu respectarea principiului majorității, întrucât nu exista o adunare a asociaților.

Retragerea si excluderea asociaților din aceste societati se realizeaza în condiții specifice, având în vedere caracterul intuitu persoane al asocierii.

Dizolvarea si lichidarea au loc în cazurile generale prevazute de lege pentru toate formele de societate, precum si în situații special reglementate pentru aceste forme de societati.

12.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Societatea în nume colectiv face parte din categoria:
 - a) societăților de persoane
 - b) societăților de capitaluri
 - c) societăților cu caracter mixt.
2. Numarul minim de asociați pentru înființarea unei societăți în nume colectiv este de :
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3 sau mai mulți.
3. Asociații societății în nume colectiv pot fi:
 - a) numai persoane fizice
 - b) numai persoane juridice
 - c) persoane fizice si/sau juridice.
4. Actul constitutiv al societății în nume colectiv se încheie:
 - a) în forma autentică
 - b) în forma înscrisului sub semnatura privată
 - c) în forma stabilită de asociați.
5. Capitalul social minim al societății în nume colectiv este de:
 - a) 200 lei
 - b) cel stabilit de asociați
 - c) 25.000 lei.
6. Aporturile la constituirea societății pot fi:
 - a) în natură
 - b) în numerar
 - c) în industrie.
7. Asociații unei societăți în nume colectiv raspund:
 - a) nelimitat si solidar
 - b) limitat la valoarea aportului
 - c) conjunct.
8. Controlul gestiunii societății în nume colectiv se realizează de către:
 - a) fiecare dintre asociați
 - b) experți contabili
 - c) cenzori.
9. Retragerea asociaților din societatea în nume colectiv se face:
 - a) cu acordul unanim al asociaților
 - b) cu acordul instanței de judecată, indiferent de motiv
 - c) prin voința unilaterală a asociaților.
10. Drepturile cuvenite asociatului retras din societatea în nume colectiv se stabilesc:
 - a) prin hotărârea instanței de judecată
 - b) de către asociați
 - c) prin actul constitutiv.

12.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 13. Societatea în comandită simplă

13.1. Introducere

În aceasta unitate de învățare sunt prezentate regulile speciale privind înființarea și funcționarea aplicabile societății în comandita simplă.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

13.2. Conținut

1. Constituirea societății în comandita simplă

Societatea în comandita simplă este o entitate constituită pe baza deplinei încrederi existente între asociați (persoane fizice și/sau juridice) și care beneficiază de personalitate juridică, în cadrul asocierii răspunderea asociaților comanditari fiind în limita aportului, iar răspunderea asociaților comanditați fiind nelimitată și solidară, iar capitalul social se divide în părți de interes.

Societatea în comandita simplă se constituie pe baza actului constitutiv, noțiune prin care desemnăm contractul de societate.

Actul constitutiv al societății în comandita simpla trebuie să cuprindă elementele obligatorii prevăzute de Legea nr. 31/1990 în art. 7 și trebuie încheiat în formă autentică.

Referindu-se la asociați, art. 7 din lege prevede că actul constitutiv trebuie să cuprindă datele de identificare ale asociaților comanditari și comandați.

Asadar, asociații pot fi persoane fizice sau persoane juridice și, deoarece legea nu precizează un număr minim de asociați, putem interpreta dispozițiile art. 7 în sensul existenței a cel puțin doi asociați – un asociat comanditar și un asociat comandat.

Firma unei societăți în comandita simpla trebuie să cuprindă numele a cel puțin unuia dintre asociații comandați, cu mențiunea „societate în comandita”, scrisă în întregime. Dacă numele unei persoane străine de societate figurează, cu consimțământul său, în firma unei societăți în comandita simpla, aceasta devine răspunzătoare nelimitat și solidar de toate obligațiile societății. Aceeași regulă se va aplica și comanditarului al cărui nume figurează în firma societății în comandita simpla.

Societatea în comandita simpla se înființează cu respectarea condițiilor generale obligatorii pentru toate formele de societate comercială și dobândește personalitate juridică din momentul înmatriculării în Registrul Comerțului.

2. Formarea voinței sociale, administrarea și controlul gestiunii în societatea în comandita simpla

În privința modului de luare a deciziilor, ca și la societatea în nume colectiv, legea nu reglementează în privința societății în comandita simpla o adunare generală a asociaților.

Deciziile cu privire la activitatea societății se iau de către toți asociații, comandați și comanditari. Asociații vor decide cu majoritate absolută a capitalului social în privința alegerii și revocării administratorilor, cu excepția acelor administratori numiți prin actul constitutiv, fixarea puterilor și a remunerației acestora, rezolvarea divergențelor ivite între administratori (art. 77), aprobarea situației financiare (art. 86) și exercitarea acțiunii în răspundere a administratorilor (art. 86).

Unanimitatea voturilor este necesară pentru modificarea actului constitutiv.

Potrivit art. 79, asociatul care are într-o anumită operațiune interese contrare față de cele ale societății – fie în nume propriu, fie în numele altei persoane – trebuie să se abțină de la deliberări și de la exercitarea dreptului de vot cu privire la această operațiune.

Votul asociaților se exercită potrivit principiului general al cotei de participare la formarea capitalului social, dacă prin actul constitutiv nu se prevede altfel.

Deciziile asociaților care sunt nelegale sau contravin actului constitutiv pot face obiectul acțiunii în anulare, adresată instanței judecătorești de către oricare dintre asociați care au lipsit sau au votat împotriva respectivei hotărâri.

Administrarea societății în comandita simpla se realizează de către unul sau mai mulți asociați comandați. Asociații comandați sunt singurii împuterniciți să reprezinte societatea în raporturile cu terți datorită răspunderii nelimitate și solidare pentru obligațiile asumate de către societate. Aceasta prevedere este o măsură de protecție acordată de lege terților. Dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecărui administrator, dacă prin actul constitutiv nu se prevede altfel (art. 75).

Dacă prin contractul de societate au fost desemnați mai mulți administratori care să lucreze împreună, deciziile acestora trebuie luate în unanimitate, iar dacă există divergențe, vor decide asociații care dețin majoritatea absolută a capitalului social (art. 76 alin. 1).

Administratorii sunt obligați să lucreze în limitele mandatului conferit prin actul constitutiv sau prin hotărârea asociaților.

Comanditarii pot încheia anumite operațiuni determinate în contul societății numai în baza unei procuri speciale, dată de reprezentanții societății și înscrisă la Registrul Comerțului (art. 89).

Actele încheiate cu depășirea limitelor împuternicirii sau în lipsa acesteia îi vor obliga pe comanditarii respectivi față de terți în mod nelimitat și solidar.

Controlul gestiunii societății în comandita simpla se efectuează de către asociații care nu au și calitatea de administrator. Acest drept aparține și asociaților comanditari, deoarece, potrivit

prevederilor art. 89 alin. 2 si 3, comanditarii pot face acte de supraveghere si au dreptul de a obține o copie a situațiilor financiare anuale, de a verifica registrele contabile si documentele justificative.

Asociații comanditari pot îndeplini si funcții în administrația internă a societății, cu condiția sa nu-si depaseasca atribuțiile intrând în raporturi juridice cu terții.

Asociații comandați beneficiaza de anumite drepturi speciale, prevazute de lege. Astfel, au dreptul de a folosi fonduri aparținând societății în folosul sau sau al altei persoane, cu consimțământul prealabil si scris al celorlalți asociați (art. 80-81). Asociatul care preia din fondurile societății mai mult decât suma fixata va raspunde pentru daune.

Totodata, asociații comandați sunt obligați sa nu ia parte, ca asociați cu raspundere nelimitata, în alte societăți concurente sau cu acelasi obiect de activitate si sa nu faca operațiuni comerciale, în acelasi tip de comerț sau în altul asemanator, în nume propriu sau al altei persoane, fara consimțământul prealabil al asociaților (art. 82).

Asociații societăților în comanda simpla sunt obligați, ca prin actele lor, sa nu aduca atingere patrimoniului societății.

Obligațiile sociale asumate sunt garantate cu patrimoniul social si cu raspunderea nelimitata si solidara a asociaților comandați; asociații comanditari raspund în limita aportului.

Raspunderea asociaților comandați are asadar un caracter subsidiar; creditorii social vor urmări în primul rând societatea, si numai în cazul în care nu-si satisfac astfel creanțele se pot îndrepta si împotriva asociaților comandați, hotărârea judecatoreasca obținuta împotriva societății fiindu-le opozabila în temeiul art. 85 alin. 2 din lege.

3. Cesiunea paților de interes

Se realizeaza în aceleasi condiții ca si la societățile în nume colectiv, fiind necesar în acest scop consimțământul prealabil al asociaților, fie prin actul constitutiv, fie printr-o decizie luata cu unanimitate de voturi (art. 87 din lege).

Cedentul va ramâne în continuare obligat față de societate pentru efectuarea varsamintelor.

Fața de terți cedentul va fi raspunzator în condițiile art.225, pentru operațiunile efectuate de societate sau în curs de efectuare în momentul cesiunii.

Regulile generale referitoare la cesiune se vor aplica si acestui tip de societăți.

4. Retragera si excluderea asociatului din societatea în comanda simpla are loc în condițiile art. 226 si, respectiv, ale art.226 din Legea nr. 31/1990, asa cum au fost analizate anterior pentru societatea în nume colectiv.

5. Dizolvarea si lichidarea societății în comanda simpla

În afara cauzelor generale prevazute de art. 227 pentru dizolvarea oricarei forme de societate comerciala, societatea în comanda simpla se dizolva, potrivit art. 229, în cazul falimentului, incapacității, excluderii, retragerii sau decesului singurului asociat comandat sau comanditar.

Societatea nu se dizolva daca în actul constituit exista o clauza de continuare cu mostenitorii acceptanți sau daca asociatul ramas decide schimbarea formei societății în societate cu raspundere limitata cu asociat unic.

Lichidarea societății în comanda simpla se face cu respectarea condițiilor generale, dar si a prevederilor specifice acestei forme de societate (art. 262-263).

Să ne reamintim

Societatea în comanda simpla este o entitate constituita pe baza deplinei încrederi existente între asociați (persoane fizice si/sau juridice) si care beneficiaza de personalitate juridica, în cadrul asocierii raspunderea asociaților comanditari fiind în limita aportului, iar raspunderea asociaților comandați fiind nelimitata si solidara, iar capitalul social se divide în pați de interes.

13.3. Rezumat

Actul constitutiv al societății în comandita simplă trebuie să cuprindă elementele obligatorii prevăzute de Legea nr. 31/1990 în art. 7 și trebuie încheiat în formă autentică. Referindu-se la asociați, art. 7 din lege prevede că actul constitutiv trebuie să cuprindă datele de identificare ale asociaților comanditari și comandați.

În privința modului de luare a deciziilor, ca și la societatea în nume colectiv, legea nu reglementează în privința societății în comandita simplă o adunare generală a asociaților.

Administrarea societății în comandita simplă se realizează de către unul sau mai mulți asociați comandați.

Controlul gestiunii societății în comandita simplă se efectuează de către asociații care nu au și calitatea de administrator.

13.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Actul constitutiv al societății în comandita simplă trebuie să fie:
 - a) act autentic
 - b) act sub semnatura privată
 - c) act unilateral.
2. Asociații comandați răspund:
 - a) în limita aportului
 - b) nelimitat și solidar
 - c) divizibil.
3. În calitate de administratori ai societății în comandita simplă pot fi numiți:
 - a) numai asociații comanditari
 - b) numai asociații comandați
 - c) atât asociații comanditari, cât și asociații comandați.
4. Hotărârea de modificare a actului constitutiv al societății în comandita simplă se ia:
 - a) cu unanimitate de voturi
 - b) cu majoritate absolută
 - c) cu majoritate simplă.
5. Controlul gestiunii societății în comandita simplă se efectuează de către:
 - a) cenzoři
 - b) auditori
 - c) asociații comanditari.
6. Asociații comandați pot folosi fondurile societății în comandita simplă:
 - a) în interes propriu, cu consimțământul prealabil scris al celorlalți asociați
 - b) în interesul altor persoane, cu consimțământul prealabil scris al celorlalți asociați
 - c) necondiționat și fără consimțământul celorlalți asociați.
7. Capitalul social al societății în comandita simplă se divide în:
 - a) părți sociale
 - b) părți de interes
 - c) acțiuni.
8. Asociații societății în comandita simplă pot cesa către terți fracțiunile din capitalul social deținute:
 - a) numai cu consimțământul prealabil și unanim al celorlalți asociați
 - b) cu consimțământul celorlalți asociați
 - c) fără consimțământul celorlalți asociați.
9. În cazul pluralității de administratori, în societatea în comandita simplă:
 - a) este obligatorie constituirea consiliului de administrație

- b) se înființează un consiliul director
 - c) dreptul de a reprezenta societatea aparține fiecarui administrator.
10. În societatea în comandita simplă, asociații comanditari:
- a) nu pot încheia operațiuni în numele societății
 - b) pot reprezenta societatea în relațiile cu terți
 - c) pot încheia operațiuni în numele societății în baza unei procuri speciale.

13.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

5. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
6. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Căpenaru, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protecția consumatorilor în contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 14. Grupul de Interes Economic

14.1. Introducere

Această unitate de învățare prezintă regulile specifice de înființare și funcționare a grupurilor de interes economic.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

14.2. Conținut

1. Constituirea Grupului de interes economic (G.I.E.)

Grupul de interes economic este expresia cea mai elaborată a libertății contractuale în materia instituțiilor dreptului comercial. Preluată din dreptul francez, instituția Grupului de interes economic este reglementată la noi prin Legea nr. 161/2003.

Potrivit definiției legale, *Grupul de interes economic – G.I.E. – reprezintă o asocierie între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor sai, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective* (art. 118 din lege).

Grupul de interes economic este persoana juridică cu scop patrimonial, care poate avea calitatea de comerciant sau necomerciant și nu poate fi compus din mai mult de 20 de membri.

Activitatea grupului se raportează la activitatea economică a membrilor sai, fiind însă un accesoriu al acestei activități.

Potrivit legii, Grupul nu poate:

- exercita, în mod direct sau indirect, o activitate de administrare ori de supraveghere a activității membrilor sai sau a unei alte persoane juridice, în special în domeniile personalului, finanțelor și investițiilor;
- să dețină acțiuni, părți sociale sau de interes, în mod direct sau indirect, la una dintre societățile comerciale membre; deținerea de acțiuni, părți sociale sau de interes în alta societate comercială este permisă doar în măsura în care aceasta este necesară pentru îndeplinirea obiectivelor grupului și dacă se face în numele membrilor;
- să angajeze mai mult de 500 de persoane;
- să fie folosit de către o societate comercială în scopul creditării, în alte condiții decât cele prevăzute expres de Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a unui administrator ori director al societății comerciale sau a soțului, rudelor sau afinilor până la gradul IV inclusiv ai administratorului sau ai directorului respectiv; de asemenea, dacă operațiunea de creditare privește o societate civilă sau comercială la care una dintre persoanele anterior menționate este administrator sau director ori deține, singură sau împreună cu una dintre persoanele sus-menționate, o cota de cel puțin 20% din valoarea capitalului social subscris;
- de asemenea, nu poate fi folosit de către o societate comercială în scopul transmiterii de bunuri, în alte condiții decât cele prevăzute expres de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la și de la administratorul sau directorul societății comerciale ori soțul, rudele sau afinii până la gradul IV inclusiv ai administratorului sau directorului respectiv; de asemenea, dacă operațiunea privește o societate civilă sau comercială la care una dintre persoanele anterior menționate este administrator sau director ori deține, singură sau împreună cu una dintre persoanele sus-menționate, o cota de cel puțin 20% din valoarea capitalului social subscris, cu excepția cazului în care una dintre societățile comerciale respective este filiala celeilalte;
- G.I.E. nu poate să fie membru al altui grup de interes economic sau grup european de interes economic;
- nu poate emite acțiuni, obligațiuni sau alte titluri negociabile.

Membrii grupului răspund nelimitat și solidar pentru obligațiile grupului, în lipsa unei stipulații contrare cu terți cocontractanți.

Răspunderea membrilor grupului, în afara de o stipulație contrară în actele încheiate cu terți, nu înlătură răspunderea grupului, ci are un caracter subsidiar. Potrivit legii, creditorii grupului se vor îndrepta mai întâi împotriva acestuia pentru obligațiile lui și, numai dacă acesta nu le plătește în termen de 15 zile de la data punerii în întârziere, se vor putea îndrepta împotriva membrilor grupului.

Grupul de interes economic se înființează pe baza de contract autentic, semnat de către toți membrii sai, denumit act constitutiv. În afara de forma autentică prevăzută de lege, considerăm, alături de alți autori, ca actul constitutiv al G.I.E. trebuie să respecte condițiile de validitate ale actului juridic.

Actul constitutiv trebuie sa conțină următoarele clauze obligatorii:

- denumirea (precedată de mențiunea „grup de interes economic” sau, prescurtat, „G.I.E.”), sediul, eventual, emblema;
- datele de identificare ale membrilor, C.N.P./C.U.I., domiciliul, respectiv cetățenia acestora;
- obiectul de activitate al grupului, cu precizarea domeniului și a activității principale, precum și a naturii comerciale sau necomerciale a activității;
- capitalul subscris și cel varsat, cu menționarea aportului fiecărui membru și a modului de varsare a acestuia, valoarea aportului în natura și a modului de evaluare, în cazul în care grupul se constituie cu capital;
- durata grupului;
- membrii grupului care reprezintă și administrează grupul sau administratorii nemembri, modul în care aceștia își exercită atribuțiile;
- clauze privind controlul gestiunii;
- sediile secundare sau condițiile privind înființarea lor ulterioară;
- modul de dizolvare și lichidare a grupului.

Membrii fondatori ai grupului trebuie să îndeplinească condițiile de moralitate prevăzute de lege și să nu mai fi fost condamnați penal, potrivit Legii nr. 31/1990, precum și pentru infracțiunile prevăzute de Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale și de către Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor.

Potrivit legii, Grupul de interes economic se poate constitui cu sau fără capital. Deși membrii grupului pot afecta scopului acestuia anumite valori patrimoniale, drepturile lor nu pot fi reprezentate prin titluri negociabile, orice clauză fiind lovită de nulitate (art.121).

Grupul nu poate avea drept scop obținerea de profituri pentru sine, deoarece se constituie în scopul înlăturării sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, iar dacă se obțin profituri, acestea vor fi distribuite între membrii săi cu titlu de dividende, potrivit actului constitutiv sau, în lipsa de astfel de prevederi, în cote egale.

Modificările aduse actului constitutiv al grupului se vor realiza în condițiile cerute pentru încheierea sa, inclusiv menționarea în Registrul Comerțului și publicitatea prin Monitorul Oficial.

Pot fi cooptați noi membri prin votul unanim al membrilor grupului.

La autentificarea actului constitutiv trebuie prezentată dovada disponibilității firmei și, eventual, a emblemei, precum și dovada sediului. Sediul grupului se va stabili:

- a) fie la locul în care se afla administrația centrală a grupului;
- b) fie la locul în care se afla administrația centrală a unuia dintre membrii grupului sau, în cazul unei persoane fizice, activitatea principală a acesteia, dacă grupul exercită o activitate la locul menționat.

Grupul de interes economic se înmatriculează în termen de 15 zile de la data autentificării actului constitutiv, în registrul comerțului în a cărui rază teritorială își va avea sediul grupul.

Din momentul înmatriculării, grupul dobândește personalitate juridică. Grupul de interes economic va dobândi și calitatea de comerciant numai dacă va săvârși acte de comerț.

În cazul încălcării cerințelor legale de constituire a grupului de interes economic, potrivit art. 133-135, trebuie făcută distincția între cazurile de nelegalitate. Astfel, în cazul nedeunerii cererii de înmatriculare în termenul legal, membrii grupului pot efectua ei înșiși această formalitate, după prealabilă somare a reprezentantului sau a fondatorilor grupului. Dacă actul constitutiv nu cuprinde mențiunile legale, poate fi evitată respingerea cererii numai prin îndreptarea acestor nelegalități. În schimb, pentru neregularitățile constatate după înmatriculare, există dreptul de a intenta o acțiune în regularizare recunoscut oricărei persoane interesate. Acțiunea se prescrie în 6 luni de la înmatriculare.

Fondatorii, reprezentanții grupului și primii membri ai organelor de conducere, administrare și control răspund nelimitat și solidar pentru prejudiciul cauzat datorită acestor neregularități.

Nulitatea grupului de interes economic poate fi declarată de tribunal dacă:

- 1) lipsește actul constitutiv sau acesta nu a fost încheiat în forma autentică;

- 2) toți fondatorii au fost, potrivit legii, incapabili la data constituirii grupului;
- 3) obiectul de activitate este ilicit sau contrar ordinii publice;
- 4) lipsește încheierea registrului de înmatriculare a grupului;
- 5) lipsește autorizația legală administrativă de constituire a grupului, atunci când aceasta este obligatorie;
- 6) actul constitutiv nu prevede denumirea, sediul sau obiectul de activitate.

Nulitatea nu va fi declarată dacă se înlătură cauza de nulitate mai înainte de punerea concluziilor pe fond la tribunal, cu excepția caracterului ilicit ori contrar ordinii publice a obiectului de activitate.

Dacă se declară nulitatea grupului, prin aceeași hotărâre se vor numi și lichidatorii, iar nulitatea va produce efecte numai pentru viitor. Hotărârea se va publica în Monitorul Oficial.

Astfel cum putem observa, Legea nr. 161/2003 preia în integralitate dispozițiile Legii nr. 31/1990 referitoare la constituirea societăților comerciale.

2. Funcționarea Grupului de interes economic

Organele prin care Grupul de interes economic își desfășoară activitatea sunt adunarea generală a membrilor grupului și administratorii acestuia.

Adunarea generală este organul decizional al Grupului de interes economic și se întrunește la inițiativa oricărui administrator sau la solicitarea oricărui membru, convocată fiind de către administratori.

Membrii grupului vor putea, de asemenea, dacă nici unul dintre ei nu se opune, să țină o adunarea generală și să ia orice hotărâre de competența adunării, fără respectarea formalităților cerute pentru convocarea acesteia.

Hotărârile se iau, în lipsa unor prevederi în actul constitutiv, cu unanimitate de voturi.

Pentru modificarea actului constitutiv este necesar votul unanim în timp ce, pentru aprobarea situației financiare anuale și pentru angajarea răspunderii administratorilor este suficientă majoritatea voturilor.

Administratorii grupului sunt persoane fizice, obligațiile și răspunderea fiind stabilite potrivit regulilor de la mandat și dispozițiilor legii, sau persoane juridice, iar drepturile și obligațiile acestora sunt stabilite pe baza unui contract de administrare.

Administratorii pot face toate operațiunile necesare îndeplinirii obiectului de activitate, iar puterea de reprezentare trebuie să li se acorde în mod expres, ca și posibilitatea de a-și substitui o altă persoană în exercitarea acestor puteri.

Administratorii sunt răspunzători în mod solidar pentru:

- existența registrelor cerute de lege și corecta lor ținere;
- exacta îndeplinire a hotărârilor adunării generale;
- stricta îndeplinire a îndatoririlor pe care legea și actul constitutiv le impun.

Controlul gestiunii grupului se realizează de către membrii acestuia datorită dreptului de a consulta documentele grupului. În urma acestor consultări, îl pot sesiza pe administrator, acesta fiind obligat să răspundă, în termen de 15 zile. Dacă administratorul nu răspunde la sesizare, membrii grupului se pot adresa instanței pentru stabilirea daunelor cominatorii.

Membrii grupului pot fi excluși, în condițiile art. 177 din lege, din cauza neefectuării aportului, a incapacității, falimentului, amestecului fără drept în administrarea grupului sau din cauza comiterii unei fraude împotriva grupului ori în situația admiterii opoziției creditorilor personali ai unui membru al grupului împotriva hotărârii de prelungire a duratei acestuia.

Legea reglementează posibilitatea retragerii membrilor grupului în cazurile prevăzute de actul constitutiv sau prin acordul unanim al membrilor grupului. Pentru motive temeinice, retragerea poate fi decisă și de către instanța de judecată, în condițiile art. 183.

3. Dizolvarea și lichidarea Grupului de interes economic

Grupul de interes economic se dizolvă în următoarele situații:

- a) expirarea termenului stabilit pentru durata grupului;

- b) imposibilitatea realizării obiectului de activitate al grupului sau realizarea acestuia;
- c) declararea nulității grupului;
- d) hotărârea adunării membrilor adoptată cu votul unanim al acestora, cu excepția situației în care actul constitutiv dispune altfel;
- e) hotărârea tribunalului, pentru motive temeinice, cum ar fi neînțelegerile grave dintre membri, care împiedică funcționarea grupului, precum și la cererea oricărei autorități publice competente;
- f) declararea falimentului grupului;
- g) alte cauze prevăzute de lege sau de actul constitutiv.

În cazul decesului unui membru, grupul va plăti partea ce se cuvine mostenitorilor, dacă nu se decide continuarea activității cu mostenitorii acceptanți.

Dizolvarea grupului determină declansarea lichidării, cu excepția fuziunii sau divizării.

Până la preluarea funcției de către lichidatori, administratorii își continuă mandatul. Actul de numire a lichidatorilor, inclusiv sentința pronunțată de instanța de judecată, se menționează la Registrul Comerțului și se publică în Monitorul Oficial.

Lichidatorii nu pot plăti membrilor grupului nici o sumă în contul părților de interes deținute înainte de a fi plătiți creditorii grupului.

Să ne reamintim

Grupul de interes economic – G.I.E. – reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlăturării sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

G.I.E. poate funcționa cu sau fără capital social și are calitatea de comerciant numai dacă săvârșeste fapte de comerț.

To do:

Enumerați 3 cauze care determină nulitatea G.I.E.

14.3. Rezumat

Grupul de interes economic este persoana juridică cu scop patrimonial, care poate avea calitatea de comerciant sau necomerciant și nu poate fi compus din mai mult de 20 de membri.

Activitatea grupului se raportează la activitatea economică a membrilor săi, fiind însă un accesoriu al acestei activități.

Adunarea generală este organul decizional al Grupului de interes economic și se întrunește la inițiativa oricărui administrator sau la solicitarea oricărui membru, convocată fiind de către administratori.

Administratorii grupului sunt persoane fizice, obligațiile și răspunderea fiind stabilite potrivit regulilor de la mandat și dispozițiilor legii, sau persoane juridice, iar drepturile și obligațiile acestora sunt stabilite pe baza unui contract de administrare.

Controlul gestiunii grupului se realizează de către membrii acestuia datorită dreptului de a consulta documentele grupului.

14.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Capitalul social minim al Grupului de interes economic (GIE) este:

- a) 500 euro

- b) 25.000 euro
- c) nu este obligatoriu.
- 2. GIE poate avea ca asociați:
 - a) persoane fizice
 - b) persoane fizice
 - c) atât persoane fizice, cât și persoane juridice.
- 3. Numarul maxim de membri ai GIE este de :
 - a) 500
 - b) 400
 - c) 20.
- 4. Unui GIE îi este interzis:
 - a) să emită acțiuni
 - b) să desfășoare activități comerciale
 - c) să dețină bunuri în proprietate.
- 5. Raspunderea membrilor grupului în raporturile cu terții este:
 - a) subsidiară
 - b) nelimitată și solidară
 - c) conjunctă.
- 6. GIE se înființează prin:
 - a) act autentic
 - b) înscris sub semnatura privată
 - c) hotărâre judecătorească.
- 7. Raspunderea administratorilor GIE este:
 - a) solidară
 - b) divizibilă
 - c) subsidiară.
- 8. Membrii GIE pot fi excluși:
 - a) din cauza comiterii unei fraude împotriva grupului
 - b) din cauza insolvenței
 - c) din cauza unor datorii mari.
- 9. Controlul gestiunii GIE se realizează de către:
 - a) membrii grupului
 - b) auditori financiari
 - c) cenzori.
- 10. GIE se dizolvă prin hotărârea membrilor adoptată:
 - a) cu majoritate simplă de voturi
 - b) cu 2/3 din voturi
 - c) în unanimitate.

14.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănu, „Tratat de drept comercial român”, Ediția a VI-a, actualizată, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Smaranda Angheni, „Drept comercial/Tratat”, Editura C.H. Beck, București, 2019
3. Vasile Nemes, „Drept comercial”, Ediția a IV-a, revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2021
4. Gheorghe Piperea, „Drept comercial român/Teoria generală, întreprinderea și insolvența”, Editura C.H. Beck, București, 2020
5. Gheorghe Piperea – „Protectia consumatorilor in contractele comerciale”, Editura C.H. Beck, București, 2020
6. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
7. Codul civil, Legea nr. 31/1990, legislația specială – la zi.

DREPT COMERCIAL 2

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 15. Reguli cu privire la formarea și executarea obligațiilor

15.1. Introducere

Unitatea de învățare prezintă izvoarele obligațiilor comerciale, încheierea contractelor comerciale, regulile cuprinse în Codul civil și specificul obligațiilor comerciale.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

15.2. Conținut

1. Izvoarele obligațiilor comerciale:

a) Faptul juridic – izvor de obligații în dreptul comercial. Așa cum s-a aratat, în doctrina dreptului comercial, faptul juridic (licit sau ilicit) poate fi generator de obligații comerciale.

Faptele juridice au fost definite, în sens larg, ca fiind atât „acțiunile omenesti – savârșite cu sau fără intenție de a se produce efecte juridice – cât și evenimentele, faptele naturale.”

Faptele juridice licite, care pot constitui izvoare ale obligațiilor comerciale, sunt cele desprinse din dreptul civil, ramura care reprezintă dreptul comun și în materia obligațiilor comerciale, precum gestiunea de afaceri, plata lucrului nedatorat și îmbogățirea fără just temei.

Potrivit art. 1165 NCC: „Obligațiile izvorasc din contract, act unilateral, gestiunea de afaceri, îmbogațirea fara justa cauza, plata nedatorata, fapta ilicita, precum si din orice alt act sau fapt de care legea leaga nasterea unei obligații.”

Potrivit art. 1357 alin. 1 NCC: „Cel care cauzeaza altuia un prejudiciu printr-o fapta ilicita, savârșita cu vinovație, este obligat sa îl repare.”

b) Actul juridic unilateral – izvor al obligațiilor comerciale

Actul juridic unilateral a fost definit în doctrina ca fiind o manifestare de voință provenind de la o singura parte, facuta cu intenția de a produce efecte juridice, respectiv de a naste, modifica ori de a stinge un raport juridic. Asa cum s-a observat, „ceea ce este caracteristic pentru actul unilateral de voință ca izvor de obligații este faptul ca simpla si unica voință de a se angaja din punct de vedere juridic, manifestata de catre o persoana, este suficienta pentru a da nastere unei obligații a acesteia, fara a fi necesara o acceptare din partea creditorului (...) de îndata ce voința unilaterală generatoare de obligații a fost manifestata, ea devine irevocabila, nemaiputând deci sa fie retractata de catre autor.”

Sunt considerate acte juridice unilaterale ce dau nastere unor obligații în sarcina autorului lor: oferta de a contracta, promisiunea publica de recompensa, titlurile de valoare si operațiunile de subscriere a acestora, promisiunea de a stipula un contract unilateral, constituirea unei societăți cu raspundere limitata cu asociat unic, în temeiul Legii nr. 31/1990.

c) Contractul – izvor de obligații comerciale

Contractul a fost definit în art. 1166 C. civ. ca fiind „acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic.”

Așadar, contractul este un act juridic bilateral, prin care iau naștere, se modifică sau se sting raporturile juridice dintre părți.

2. Încheierea contractelor

Încheierea contractelor se realizeaza, asa cum s-a aratat în doctrina, prin realizarea acordului de voință ca urmare a concordanței între oferta de a contracta si acceptarea acestei oferte.

Oferta de a contracta reprezinta, asadar, o manifestare de voință în sensul efectuării de catre o persoana a unei propuneri („policitațiune”) de a încheia o anumita operațiune determinata, adresata altei persoane.

Acceptarea ofertei este manifestarea de voință provenita de la destinatarul ofertei în sensul acceptării condițiilor acesteia.

Deoarece atât oferta de a contracta, cât si acceptarea ofertei fac parte din categoria actelor juridice unilaterale, acestea produc efecte juridice proprii, independent de încheierea sau nu a unor contracte. Potrivit art. 1188 NCC: „(1) O propunere constituie oferta de a contracta daca aceasta conține suficiente elemente pentru formarea contractului si exprima intenția ofertantului de a se obliga în cazul acceptării ei de catre destinatar. (2) Oferta poate proveni de la persoana care are inițiativa încheierii contractului, care îi determina conținutul sau, dupa împrejurari, care propune ultimul element esențial al contractului. (3) Dispozițiile art. 1.182-1.203 se aplica în mod corespunzator si atunci când împrejurările în care se încheie contractul nu permit identificarea ofertei sau a acceptării.”

Revocarea ofertei sau a acceptării înainte de formarea acordului de voință în sensul încheierii contractului bilateral, însa dupa ce una dintre părți a efectuat acte de executare a obligațiilor în temeiul ofertei, da dreptul acesteia din urma de a obține despagubiri (daune-interese).

Potrivit art. 1186 NCC: „(1) Contractul se încheie în momentul si în locul în care acceptarea ajunge la ofertant, chiar daca acesta nu ia cunostința de ea din motive care nu îi sunt imputabile. (2) De asemenea, contractul se considera încheiat în momentul în care destinatarul ofertei savârșeste un act sau un fapt concludent, fara a-l înștiința pe ofertant, daca, în temeiul ofertei, al practicilor statornicite între părți, al uzanțelor sau potrivit naturii afacerii, acceptarea se poate face în acest mod.”

Potrivit art. 1196 NCC: „(1) Orice act sau fapt al destinatarului constituie acceptare daca indica în mod neîndoielnic acordul sau cu privire la oferta, astfel cum aceasta a fost formulata, si ajunge în termen la autorul ofertei. Dispozițiile art. 1.186 ramân aplicabile. (2) Tacerea sau inacțiunea

destinatarului nu valoreaza acceptare decât atunci când aceasta rezulta din lege, din acordul părților, din practicile statornicite între acestea, din uzanțe sau din alte împrejurari.”

Potrivit art. 1193 – 1194 NCC: „Art. 1.193. - (1) Oferta fara termen de acceptare, adresata unei persoane care nu este prezenta, trebuie menținuta un termen rezonabil, dupa împrejurari, pentru ca destinatarul sa o primeasca, sa o analizeze si sa expedieze acceptarea. (2) Revocarea ofertei nu împiedica încheierea contractului decât daca ajunge la destinatar înainte ca ofertantul sa primeasca acceptarea sau, dupa caz, înaintea savârșirii actului ori faptului care, potrivit prevederilor art. 1.186 alin. (2), determina încheierea contractului. (3) Ofertantul raspunde pentru prejudiciul cauzat prin revocarea ofertei înaintea expirării termenului prevazut la alin. (1).

Art. 1.194. - (1) Oferta fara termen de acceptare, adresata unei persoane prezente ramâne fara efecte daca nu este acceptata de îndata. (2) Dispozițiile alin. (1) se aplica si în cazul ofertei transmise prin telefon sau prin alte asemenea mijloace de comunicare la distanță.”

3. Specificul obligațiilor comerciale

§ 1. Prețul în obligațiile comerciale

Potrivit regulilor dreptului comun, prețul trebuie sa fie stabilit în bani, sa fie determinat sau determinabil si sa fie real (sincer si serios).

În cazul contractelor încheiate între profesioniști, dacă părțile nu au stabilit prețul și nici vreo modalitate de determinare ulterioară a acestuia, se instituie prezumția că s-a avut în vedere *prețul practicat în mod obișnuit* în domeniul respectiv pentru prestații echivalente sau, în lipsa unui asemenea preț, un *preț rezonabil* (art. 1233 C.civ.). Caracterul rezonabil al prețului este o consecință a aplicării principiului bunei-credințe care trebuie să existe pe toată durata contractului.

Codul civil actual reglementează posibilitatea raportării la un factor de referință în vederea determinării prețului, în funcție de acordul părților. Dacă factorul de referință determinat de către părți nu mai există sau este inaccesibil, poate fi înlocuit cu factorul de referință cel mai apropiat. Suntem de părere că sintagma „factor de referință” are în vedere prețul curent al mărfurilor sau prețul stabilit în funcție de listele burselor sau ale mercurialelor din piețe, așa cum era stipulat în reglementarea anterioară a Codului comercial.

Prețul poate fi stabilit în moneda națională („leu”) sau într-o moneda străină, urmând ca plata sa fie facuta în moneda națională. părțile, plata va putea fi facuta în moneda țării, dupa cursul ce va avea schimbul la vedere în ziua scadenței si la locul plății; iar când în acea localitate n-ar fi un curs de schimb, dupa cursul pieței celei mai apropiate afara numai daca contractele poarta clauza „efectiv” sau o alta asemenea.”

Potrivit art. 1.232 NCC: “(1) Atunci când prețul sau orice alt element al contractului urmeaza sa fie determinat de un terț, acesta trebuie sa acționeze în mod corect, diligent si echidistant. (2) Daca terțul nu poate sau nu doreste sa acționeze ori aprecierea sa este în mod manifest nerezonabila, instanța, la cererea părții interesate, va stabili, dupa caz, prețul sau elementul nedeterminat de catre părți.”

Potrivit art. 1.233 NCC: “Daca un contract încheiat între profesioniști nu stabileste prețul si nici nu indica o modalitate pentru a-l determina, se presupune ca părțile au avut în vedere prețul practicat în mod obisnuit în domeniul respectiv pentru aceleasi prestații realizate în condiții comparabile sau, în lipsa unui asemenea preț, un preț rezonabil”, iar potrivit art. 1.234 NCC:” Atunci când, potrivit contractului, prețul se determina prin raportare la un factor de referință, iar acest factor nu exista, a încetat sa mai existe ori nu mai este accesibil, el se înlocuieste, în absența unei convenții contrare, cu factorul de referință cel mai apropiat “.

§ 2. Solidaritatea debitorilor

Solidaritatea debitorilor sau solidaritatea pasivă dă dreptul creditorului de a urmări pe oricare dintre debitorii săi pentru a obține executarea întregii obligații, astfel încât plata efectuată de către debitorul urmărit îi eliberează pe toți ceilalți. Întrucât solidaritatea nu se prezumă, în dreptul comun ea trebuie să rezulte din convenția părților sau din prevederile legii speciale. În schimb, în raporturile dintre profesioniști-comercianți, Codul civil instituie prezumția de solidaritate, ca o

măsură destinată să ofere creditorilor garanții împotriva insolvenței debitorilor: „Solidaritatea se prezumă între debitorii unei obligații contractate în exercițiul activității unei întreprinderi, dacă prin lege nu se prevede altfel” (art. 1446 C.civ.).

În acest fel, creditorul are dreptul de a urmări pe oricare dintre codebitori pentru întreaga datorie, la alegerea sa, acesta neputându-se opune și nici a obține împărțirea debitului (art. 1447 alin. 1 C.civ.). Debitorul care a plătit se va putea îndrepta cu o acțiune de regres împotriva celorlalți codebitori.

§ 3. Regimul juridic aplicabil dobânzilor în obligațiile comerciale

Potrivit art. 1489 alin. 1 C.civ., în obligațiile care au ca obiect o sumă de bani, dobânda este cea convenită de părți sau, în lipsă, cea stabilită de lege.

Cuantumul dobânzii este reglementat prin Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar. În temeiul O.G. nr. 13/2011, părțile sunt libere să stabilească nivelul dobânzii: „Părțile sunt libere să stabilească, în convenții, rata dobânzii atât pentru restituirea unui împrumut al unei sume de bani, cât și pentru întârzierea la plata unei obligații bănești” (art. 1 din ordonanță). În lipsa unei stipulații exprese în contract referitoare la nivelul dobânzii, se va plăti dobânda legală. Întrucât dobânda se datorează de către debitor pentru neexecutarea la termen a obligației de a plăti o sumă de bani, suntem în prezența unei dobânzi penalizatoare, care se stabilește la nivelul dobânzii de referință a Băncii Naționale a României, publicată în fiecare lună în Monitorul Oficial, plus 4 puncte procentuale. Dobânda de referință a înlocuit taxa de scont față de care se stabilea dobânda comercială și se calculează ca medie ponderată cu volumul tranzacțiilor, între dobânda de la depozitele atrase de Banca Națională a României și vânzările reversibile de titluri de stat efectuate de aceasta în luna anterioară celei pentru care se face anunțul. Nivelul dobânzii de referință variază astfel: în prima zi lucrătoare a anului se stabilește cuantumul pentru dobânda legală convenită pentru semestrul I al anului, iar cursul din prima zi lucrătoare a lunii iulie este cel stabilit pentru dobânda legală pe semestrul II al anului în curs (art. 3 alin. 4 din ordonanța sus-amintită). În raporturile dintre profesioniști și între aceștia și autoritățile contractante, dobânda legală penalizatoare se stabilește la nivelul ratei dobânzii de referință plus 8 puncte procentuale (art. 3 alin. 2¹ din O.G. nr. 13/2011).

În raporturile comerciale este permis anatocismul (dobânda la dobânda sau capitalizarea dobânzilor), în condițiile stabilite de O.G. nr. 13/2011. Astfel, capitalizarea dobânzilor și perceperea unei noi dobânzi este permisă dacă există o condiție specială în acest sens, iar plata anticipată a dobânzilor se poate face pentru cel mult 6 luni.

Potrivit art. 1523 NCC: „1) Debitorul se afla de drept în întârziere atunci când s-a stipulat ca simpla împlinire a termenului stabilit pentru executare produce un asemenea efect. (2) De asemenea, debitorul se afla de drept în întârziere în cazurile anume prevăzute de lege, precum și atunci când:

- a) obligația nu putea fi executată în mod util decât într-un anumit timp, pe care debitorul l-a lăsat să treacă, sau când nu a executat-o imediat, deși exista urgența;
- b) prin fapta sa, debitorul a făcut imposibilă executarea în natura a obligației sau când a încălcat o obligație de a nu face;
- c) debitorul și-a manifestat în mod neîndoielnic fața de creditor intenția de a nu executa obligația sau când, fiind vorba de o obligație cu executare succesivă, refuza ori neglijează să își execute obligația în mod repetat;
- d) nu a fost executată obligația de a plăti o sumă de bani, asumată în exercițiul activității unei întreprinderi;
- e) obligația se naște din savârșirea unei fapte ilicite extracontractuale.

§ 4. Locul executării obligațiilor comerciale

Potrivit art. 1494 C. civ., în lipsa unei stipulații contrare sau dacă locul plății nu poate fi determinat potrivit naturii prestației ori potrivit prevederilor contractuale, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor, obligațiile trebuie să fie executate:

- 1) la domiciliul, respectiv la sediul creditorului de la data plății, dacă este vorba despre obligații ce constau în plata unor sume de bani;
- 2) la locul situării bunului în momentul încheierii contractului, în cazul obligației de a preda un lucru individual determinat;
- 3) la domiciliul (sediul comercial) al debitorului, din momentul încheierii contractului, în cazul celorlalte obligații.

Să ne reamintim

Potrivit art. 1494 C. civ., în lipsa unei stipulații contrare sau dacă locul plății nu poate fi determinat potrivit naturii prestației ori potrivit prevederilor contractuale, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor, obligațiile trebuie să fie executate:

- 1) la domiciliul, respectiv la sediul creditorului de la data plății, dacă este vorba despre obligații ce constau în plata unor sume de bani;
- 2) la locul situării bunului în momentul încheierii contractului, în cazul obligației de a preda un lucru individual determinat;
- 3) la domiciliul (sediul comercial) al debitorului, din momentul încheierii contractului, în cazul celorlalte obligații.

15.3. Rezumat

Contractul reprezintă principalul izvor al obligațiilor.

Potrivit regulilor dreptului comun, prețul trebuie să fie stabilit în bani, să fie determinat sau determinabil și să fie real (sincer și serios).

Dacă prețul nu a fost stabilit în contract de către părți, acesta poate fi stabilit de către un terț. În contractele comerciale, părțile pot face referire la „adevaratul preț” sau la „prețul curent” al marfurilor, în conformitate cu prevederile Codului civil. Adevaratul preț (prețul curent) va fi determinat în funcție de listele bursei sau conform mercurialelor de la locul încheierii contractului sau de la locul cel mai apropiat. Dacă nici în acest mod nu se poate determina prețul marfii sau al serviciilor ce formează obiectul contractului, acest lucru se va realiza prin orice mijloc de probă.

În obligațiile comerciale codebitorii sunt ținute solidar, afara de stipulație contrară. Prezumția de solidaritate se extinde și asupra fidejursorului, chiar necomerciant, care garantează o obligație comercială.

Deoarece, în comerț, banii sunt fructiferi, fiind destinați să circule și să producă profit, lipsa de folosință a acestora este sancționată, iar creditorul nu mai trebuie să facă dovada prejudiciului, acesta fiind prezumat. Pentru ca regula curgerii de drept a dobânzilor – din momentul scadenței și fără punere în întârziere – să fie aplicată, trebuie îndeplinite următoarele condiții cumulative:

- 1) creanța să fie lichidă și exigibilă;
- 2) datoria să conste în plata unei sume de bani.

În raporturile comerciale este permis anatocismul (dobânda la dobânda sau capitalizarea dobânzilor), în condițiile stabilite de O.G. nr. 13/2011. Astfel, capitalizarea dobânzilor și perceperea unei noi dobânzi este permisă dacă există o condiție specială în acest sens, iar plata anticipată a dobânzilor se poate face pentru cel mult 6 luni.

15.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. În cazul pluralității de debitori, dacă nu există o clauză contractuală expresă, răspunderea va fi:
 - a) divizibilă
 - b) conjunctă
 - c) solidară.
2. În raporturile comerciale, dobânzile curg:
 - a) de drept
 - b) din ziua punerii în întârziere
 - c) de la data cererii de chemare în judecată.
3. Dobânzile se cumulează cu daunele-interese:
 - a) cu privire la toate obligațiile comerciale
 - b) în cazul fidejusiunii
 - c) când este prevăzută în contract o clauză penală.
4. În obligațiile comerciale instanța:
 - a) poate să acorde termen de grație
 - b) este obligată să acorde un termen de grație
 - c) nu poate să acorde un termen de grație.
5. Locul executării obligațiilor comerciale, în lipsa unor prevederi contractuale speciale, este:
 - a) sediul comercial al debitorului de la momentul încheierii contractului
 - b) sediul comercial al debitorului de la momentul executării obligațiilor
 - c) sediul comercial al creditorului.
6. În obligațiile comerciale, anatocismul este:
 - a) permis
 - b) interzis
 - c) recomandat.
7. Dovedirea actelor juridice cu o valoare mai mare de 250 lei vechi se face cu:
 - a) înscrisuri
 - b) martori
 - c) prezumții.
8. Forma scrisă este cerută ad validitatem pentru:
 - a) actul constitutiv al societăților comerciale
 - b) contractul de înrolare a echipajului
 - c) contractul de împrumut maritim.
9. Forma scrisă este cerută ad probationem în ceea ce privește:
 - a) contractul de asigurare
 - b) contractul de societate în participație
 - c) cambie.
10. Comunicarea registrelor comerciale poate fi admisă de instanța de judecată în litigiile privind:
 - a) insolvența
 - b) partajul bunurilor comune ale soților
 - c) orice litigiu comercial.

15.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, Drept comercial. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoșiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 16. Contractul de vânzare

16.1. Introducere

Unitatea de învățare prezintă aspectele specifice ale contractului de vânzare în raport cu dreptul comun în materie.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

16.2. Conținut

1. Noțiunea și caracterul juridic al contractului de vânzare-cumpărare

În spiritul reglementării Codului civil și al contribuției majore a doctrinei în această materie, definim vânzarea ca fiind *contractul prin care, una dintre părți, în calitate de vânzător, transmite sau se obligă să transmită celeilalte părți (cumpărător) dreptul de proprietate asupra unui bun determinat sau determinabil pentru care cumpărătorul se obligă să plătească un preț.*

Caracterul juridic al contractului de vânzare sunt următoarele:

- a) caracterul bilateral (sinalagmatic)
- b) caracterul oneros
- c) caracterul comutativ
- d) caracterul consensual

e) caracterul translativ de proprietate

Potrivit art. 1294 C.civ. anterior: „Vinderea este o convenție prin care doua părți se obliga între sine, una a transmite celeilalte proprietatea unui lucru si aceasta a plăti celei dintâi prețul lui.” În temeiul art. 1650 alin. 1 NCC: „Vânzarea este contractul prin care vânzatorul transmite sau, după caz, se obliga să transmită cumparatorului proprietatea unui bun în schimbul unui preț pe care cumparatorul se obliga să îl plătească.”

2. Condițiile de validitate ale contractului de vânzare-cumparare

Condițiile esențiale pentru validitatea oricărei convenții sunt reglementate în art. 1179 C.civ. și se referă la: capacitatea de a contracta, consimțământul valabil al părților, un obiect determinat și o cauză licită.

1. Capacitatea de a contracta este reglementată de dispozițiile generale referitoare la capacitatea de folosință și la capacitatea de exercițiu. În plus, având în vedere caracterizarea contractului de vânzare-cumparare drept act de dispoziție, restricțiile existente în Codul civil cu privire la încheierea acestui contract vor fi aplicabile și în privința contractului comercial de vânzare-cumparare.

Potrivit art. 1652 NCC: „Pot cumpara sau vinde toți cei cărora nu le este interzis prin lege.”

Potrivit art. 1653-1655 NCC: „Incapacitatea de a cumpara drepturi litigioase

Art. 1.653. - (1) Sub sancțiunea nulității absolute, judecătorii, procurorii, grefierii, executorii, avocații, notarii publici, consilierii juridici și practicienii în insolvență nu pot cumpara, direct sau prin persoane interpușe, drepturi litigioase care sunt de competența instanței judecătorești în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea. (2) Sunt exceptate de la prevederile alin. (1):

a) cumpararea drepturilor succesoriale ori a cotelor-părți din dreptul de proprietate de la comostenitori sau

coproprietari, după caz;

b) cumpararea unui drept litigios în vederea îndețulării unei creanțe care s-a născut înainte ca dreptul să fi devenit

litigios;

c) cumpararea care s-a făcut pentru apararea drepturilor celui ce stăpânește bunul în legătura cu care există dreptul

litigios.

(3) Dreptul este litigios dacă există un proces început și neterminat cu privire la existența sau întinderea sa.

În afara acestor interdicții care restrâng capacitatea de a încheia contractul de vânzare prevăzute în Codul civil, Legea nr. 31/1990 cuprinde interdicții cu caracter special, astfel: în temeiul art. 82 din Legea nr. 31/1990, asociații unei societăți în nume colectiv și asociații comanditați de la societățile în comandita nu pot avea calitatea de asociați cu răspundere nelimitată la alte societăți comerciale concurente ori cu același obiect de activitate și nici nu pot efectua, în nume propriu sau al altei persoane, operațiuni comerciale similare sau identice, fără consimțământul celorlalți asociați.

2. Consimțământul părților este o condiție esențială a încheierii contractului de vânzare, în sensul realizării acordului de voință cu privire la transmiterea dreptului de proprietate asupra unui bun și la plata unui preț.

Consimțământul trebuie să fie liber-exprimat, în sensul de a nu fi afectat de vicii de consimțământ (eroare, dol, violență și leziune), să fie dat cu intenția de a produce efecte juridice (de a se angaja prin contract) și de către o persoană capabilă de a contracta. Potrivit art. 1206 NCC: „(1) Consimțământul este viciat când este dat din eroare, surprins prin dol sau smuls prin violență. (2) De asemenea, consimțământul este viciat în caz de leziune.”

3. Obiectul contractului este „acela la care părțile sau numai una din părți se obliga”. Pentru a fi valabil din punct de vedere juridic, este unanim acceptat faptul că obiectul actelor juridice, în general, asadar și cel al contractului de vânzare-cumparare, trebuie să îndeplinească următoarele

condiții: sa existe, sa fie în circuitul civil, sa fie posibil, licit si moral si sa fie determinat ori determinabil.

Obiectul contractului de vânzare poate consta numai în bunuri mobile sau imobile, corporale sau necorporale.

Potrivit art. 1225 NCC: „(1) Obiectul contractului îl reprezintă operațiunea juridică, precum vânzarea, locațiunea, împrumutul și altele asemenea, convenită de părți, astfel cum aceasta reiese din ansamblul drepturilor și obligațiilor contractuale. (2) Obiectul contractului trebuie să fie determinat și licit, sub sancțiunea nulității absolute. (3) Obiectul este ilicit atunci când este prohibit de lege sau contravine ordinii publice ori bunelor moravuri”, iar în temeiul art. 1226 NCC: “ (1) Obiectul obligației este prestația la care se angajează debitorul. (2) Sub sancțiunea nulității absolute, el trebuie să fie determinat sau cel puțin determinabil și licit.”

O condiție esențială pentru realizarea efectului translativ de proprietate al contractului de vânzare-cumpărare este aceea ca bunul vândut să fie proprietatea vânzătorului, în virtutea principiului potrivit căruia nimeni nu se poate obliga la ceea ce nu are (*nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet*).

Sancțiunea în cazul în care vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate în cazul vânzării bunului altuia constă în rezoluțiunea contractului, restituirea prețului plătit de către cumpărător și, eventual, daune-interese.

Potrivit art. 1657 NCC: „Orice bun poate fi vândut în mod liber, dacă vânzarea nu este interzisă ori limitată prin lege sau prin convenție ori testament.”

Potrivit art. 1658 alin. 1 NCC: „Dacă obiectul vânzării îl constituie un bun viitor, cumpărătorul dobândește proprietatea în momentul în care bunul s-a realizat. În privința construcțiilor, sunt aplicabile dispozițiile corespunzătoare în materie de carte funciara.”

Potrivit art. 1230 NCC: „Dacă prin lege nu se prevede altfel, bunurile unui terț pot face obiectul unei prestații, debitorul fiind obligat să le procure și să le transmită creditorului sau, după caz, să obțină acordul terțului. În cazul neexecutării obligației, debitorul răspunde pentru prejudiciile cauzate”, iar în temeiul art. 1683 NCC: “(1) Dacă, la data încheierii contractului asupra unui bun individual determinat, acesta se afla în proprietatea unui terț, contractul este valabil, iar vânzătorul este obligat să asigure transmiterea dreptului de proprietate de la titularul sau către cumpărător. (2) Obligația vânzătorului se consideră ca fiind executată fie prin dobândirea de către acesta a bunului, fie prin ratificarea vânzării de către proprietar, fie prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care procură cumpărătorului proprietatea asupra bunului. (3) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, proprietatea se stramută de drept cumpărătorului din momentul dobândirii bunului de către vânzător sau al ratificării contractului de vânzare de către proprietar. (4) În cazul în care vânzătorul nu asigură transmiterea dreptului de proprietate către cumpărător, acesta din urmă poate cere rezoluțiunea contractului, restituirea prețului, precum și, dacă este cazul, daune-interese. (5) Atunci când un coproprietar a vândut bunul proprietate comună și ulterior nu asigură transmiterea proprietății întregului bun către cumpărător, acesta din urmă poate cere, pe lângă daune-interese, la alegerea sa, fie reducerea prețului proporțional cu cota-parte pe care nu a dobândit-o, fie rezoluțiunea contractului în cazul în care nu ar fi cumpărat dacă ar fi știut că nu va dobândi proprietatea întregului bun. (6) În cazurile prevăzute la alin. (4) și (5), întinderea daunelor-interese se stabilește, în mod corespunzător, potrivit art. 1.702 și 1.703. Cu toate acestea, cumpărătorul care la data încheierii contractului cunoștea că bunul nu aparținea în întregime vânzătorului nu poate să solicite rambursarea cheltuielilor referitoare la lucrările autonome sau voluptuare.”

Potrivit Codului civil, prețul vânzării trebuie să fie serios și determinat de părți. În privința condiției ca prețul să fie real, în doctrină, conținutul acestei noțiuni a fost stabilit în sensul că prețul este real în condițiile în care a fost prevăzut în contract cu intenția de a fi plătit efectiv, precum și dacă este sincer și serios (nesimulat). Potrivit art. 1665 NCC: „(1) Vânzarea este anulabilă atunci când prețul este stabilit fără intenția de a fi plătit. (2) De asemenea, dacă prin lege nu se prevede altfel,

vânzarea este anulabila când prețul este într-atât de disproportionat față de valoarea bunului, încât este evident ca părțile nu au dorit să consimtă la o vânzare.”

O altă condiție impusă prețului în cadrul contractului de vânzare-cumpărare comercială este aceea de a fi determinat sau determinabil. Potrivit art. 1660 NCC: „(1) Prețul constă într-o sumă de bani. (2) Acesta trebuie să fie serios și determinat sau cel puțin determinabil.” Potrivit art. 1661 NCC: „Vânzarea făcută pe un preț care nu a fost determinat în contract este valabilă dacă părțile au convenit asupra unei modalități prin care prețul poate fi determinat ulterior, dar nu mai târziu de data plății și care nu necesită un nou acord de voință al părților.”

4. Cauza (scopul) contractului de vânzare-cumpărare constă, potrivit doctrinei, în „obiectivul urmărit la încheierea unui asemenea act”.

Potrivit C.civ., pentru a fi valabil, contractul de vânzare-cumpărare trebuie să aibă o cauză licită, iar cauza este nelicită când este prohibită de lege, când este contrară bunelor moravuri sau ordinii publice.

Cauza (scopul) contractului de vânzare-cumpărare comercială constă, în primul rând, în „prefigurarea contraprestației”, ca și în cazul celorlalte contracte sinalagmatice. În al doilea rând, ceea ce este specific cauzei contractului comercial de vânzare-cumpărare este tocmai caracterul speculativ în vederea căruia se încheie contractul. Contractele comerciale nu se încheie în prefigurarea unei singure contraprestații, ci, tocmai în ideea unei repetabilități, a multiplicării profitului obținut.

Având în vedere acest aspect, în temeiul C.civ., cauza contractului de vânzare trebuie, în primul rând, să existe. Astfel, obligația vânzătorului este considerată fără cauză în lipsa prețului sau a caracterului derizoriu al acestuia. Sancțiunea lipsei cauzei constă în nulitatea convenției. În al doilea rând, cauza trebuie să fie reală (să nu fie falsă). Cauza este considerată falsă când există o eroare cu privire la motivul determinant pentru care s-a contractat și este sancționată cu nulitatea relativă a contractului.

În al treilea rând, cauza trebuie să fie licită în sensul de a nu fi contrară legii, ordinii publice sau bunelor moravuri, condiții prevăzute sub sancțiunea nulității absolute.

Potrivit art. 1235-1236 NCC: „Art. 1.235. - Cauza este motivul care determină fiecare parte să încheie contractul.

Art. 1.236. - (1) Cauza trebuie să existe, să fie licită și morală.

(2) Cauza este ilicită când este contrară legii și ordinii publice.

(3) Cauza este imorală când este contrară bunelor moravuri.”

Lipsa cauzei sau nevalabilitatea acesteia trebuie dovedită de către partea care o invocă.

3. Efectele contractului de vânzare

Ca și în dreptul civil, contractul de vânzare în dreptul comercial determină, prin încheierea sa, transferul proprietății și al riscurilor de la vânzător la cumpărător. Acest efect, în privința bunurilor individual determinate ce formează obiectul contractului, este de esență contractului de vânzare-cumpărare. Acest efect al contractului de vânzare-cumpărare este expres prevăzut în Codul civil, aplicabil și în dreptul comercial în virtutea prevederilor art. 3 alin. 1 C.civ.

Aceste prevederi consacră, de asemenea, principiul consensualismului cu privire la efectul translativ de proprietate al contractului de vânzare-cumpărare. Proprietatea și riscurile se transmit ca urmare a manifestării de voință a părților în acest sens, fără nici o altă formalitate, din momentul încheierii contractului. Pentru a opera transferul proprietății și, implicit, al riscurilor, nu este nevoie de clauze exprese în contract, acest efect producându-se de drept.

De la regula transmiterii de drept a proprietății din momentul realizării acordului de voință, s-au conturat anumite situații de excepție, în care transferul proprietății și al riscurilor este amânat la o dată ulterioară, fie prin acordul părților ori natura obiectului contractului de vânzare-cumpărare, fie prin dispozițiile exprese ale legii.

Transmiterea dreptului de proprietate și a riscurilor la o altă dată decât data încheierii contractului:

a) bunuri determinate generic (*res genera*). Proprietatea și riscurile se transmit în momentul

individualizării acestor bunuri prin numărare, măsurare ori cântărire;

Potrivit art. 1674 NCC: „Cu excepția cazurilor prevăzute de lege ori dacă din voința părților nu rezulta contrariul, proprietatea se stramută de drept cumparatorului din momentul încheierii contractului, chiar dacă bunul nu a fost predat ori prețul nu a fost plătit încă.”

b) contracte încheiate cu termen sau condiție. Transferul dreptului de proprietate este amânat până la împlinirea termenului sau a condiției suspensive ori va fi desființat prin împlinirea condiției rezolutorii. Numai neîndeplinirea condiției rezolutorii consolidează dreptul dobândit prin contractul de vânzare-cumpărare.

În cazul contractului de vânzare-cumpărare afectat de o condiție suspensivă, pierirea lucrului mai înainte de împlinirea condiției (*pendente conditione*), determină suportarea riscului în mod diferit, astfel:

1) dacă bunul a pierit în totalitate, riscul va fi suportat de către vânzător, ca debitor al obligației imposibil de executat (*res perit debitori*);

2) dimpotriva, dacă bunul a pierit doar parțial, riscul va fi suportat de către cumparator, care va plăti totuși prețul stabilit în contract, fiind obligat să preia bunul în starea în care se afla.

Dacă contractul de vânzare-cumpărare a fost afectat de o condiție rezolutorie, riscul se transmite odată cu dreptul de proprietate, la momentul încheierii contractului (în cazul bunurilor individual determinate) sau ulterior, în momentul individualizării bunurilor (în cazul bunurilor determinate generic). Asadar, riscul pieririi bunului mai înainte de împlinirea condiției rezolutorii va fi suportat de către cumparator. Dacă bunul pierde ulterior îndeplinirii condiției rezolutorii, contractul fiind desființat cu efect retroactiv, părțile sunt socotite ca și cum nu au încheiat nici un contract de vânzare-cumpărare și, în consecință, nu a operat transferul proprietății și al riscurilor;

c) contracte având ca obiect bunuri viitoare. Transmiterea dreptului de proprietate și a riscurilor are loc în momentul în care bunurile au dobândit existența materială sau, ulterior, după individualizarea acestora, în cazul în care bunurile sunt determinate generic;

d) contracte de vânzare-cumpărare care implică și operațiuni de transport al marfii efectuate în temeiul unui contract de transport. În acest caz, s-a observat în doctrina faptul că, în cazul bunurilor determinate generic (de exemplu, o anumită cantitate de marfă), individualizarea marfii are loc în momentul predării acesteia în custodia transportatorului, deoarece atunci are loc cântărirea, măsurarea, numărarea, iar nu în prezența cumparatorului care se afla în locul de destinație. Se consideră, asadar, ca acest transfer al proprietății și al riscurilor operează din momentul individualizării marfii și al predării ei către transportator.

În consecință, dacă bunurile au pierit fortuit în cursul transportului, riscul va fi suportat de către cumparator;

Condiția produce efecte retroactive din ziua încheierii contractului (*ex tunc*). Înainte de împlinirea condiției suspensive (*pendente conditione*), contractul de vânzare-cumpărare nu și va produce efectele și, ca urmare, creditorul nu poate cere executarea obligației (de exemplu, cumparatorul nu poate cere predarea bunului, iar vânzătorul – plata prețului), deoarece debitorul nu datorează nimic întrucât nu a operat transferul proprietății. În schimb, în cazul realizării condiției suspensive (*eveniente conditione*), contractul de vânzare-cumpărare va fi considerat retroactiv ca și cum ar fi fost pur și simplu: plata efectuată de către debitor, anterior, este valabilă, iar transferul de drepturi reale se consolidează. În cazul neîndeplinirii condiției suspensive, contractul de vânzare-cumpărare nu se va naște, iar prestațiile deja efectuate trebuie restituite.

Condiția rezolutorie este „acea condiție de a cărei îndeplinire depinde desființarea actului juridic.” (Gh. Beleiu, *Drept civil român*, Șansa, 1993, p. 158). În cazul în care condiția rezolutorie nu s-a realizat, actul este considerat ca fiind pur și simplu (operează transferul dreptului de proprietate); în schimb, îndeplinirea condiției determină desființarea contractului de vânzare-cumpărare cu efect retroactiv.

În cazul neîndeplinirii condiției suspensive, riscul contractului va fi suportat de către vânzător. Asadar, cum s-a aratat, vânzătorul nu va avea dreptul să ceară plata prețului, însă nici nu va fi obligat

sa predea alte bunuri ori sa plateasca daune-interese. Contractul nu se va considera încheiat si, drept urmare, nu iau nastere nici drepturile si obligațiile reciproce. În schimb, în situația în care contractul sub condiție a fost încheiat si cu obligația vânzătorului de a determina vasul într-un anumit termen si acest termen s-a scurs, cumparatorul are dreptul de a cere fie executarea contractului, fie daune-interese.

4. Obligațiile părților în contractul de vânzare-cumparare

Obligațiile vânzătorului. Potrivit art. 1672 NCC: „Vânzătorul are următoarele obligații principale:

1. sa transmita proprietatea bunului sau, dupa caz, dreptul vândut;
2. sa predea bunul;
3. sa îl garanteze pe cumparator contra evicțiunii si viciilor bunului”.

Potrivit art. 1673 NCC: „(1) Vânzătorul este obligat sa transmita cumparatorului proprietatea bunului vândut. (2) Odata cu proprietatea cumparatorul dobândește toate drepturile si acțiunile accesorii ce au aparținut vânzătorului. (3) Daca legea nu dispune altfel, dispozițiile referitoare la transmiterea proprietății se aplica în mod corespunzator si atunci când prin vânzare se transmite un alt drept decât dreptul de proprietate.”

a) Bunurile imobile sunt predate prin remiterea cheilor sau a titlului de proprietate. Bunurile mobile vor fi predate fie prin tradițiune reala (predare reala), când bunurile sunt puse în mod efectiv la dispoziția cumparatorului, prin remiterea cheilor depozitului, a recipisei de depozit, a titlurilor de proprietate, a conosamentului – în cazul marfurilor încarcate pe un vas de transport etc. sau prin simplul consimțământ al părților daca predarea nu se poate face în momentul vânzării sau daca cumparatorul „le avea în puterea sa” cu un alt titlu în momentul încheierii contractului. Acest tip de predare, denumit în doctrina „predare consensuala”, are loc în situația în care bunul nu exista la momentul contractului (bunuri viitoare – de exemplu, recolta înca neculeasa) sau în situația în care vânzătorul exercita cu privire la bun fie posesia, fie detențiunea precara (cum este cazul, spre exemplu, al depozitarului).

Predarea bunurilor mobile necorporale se face prin remiterea titlurilor sau prin predare consensuala, determinata prin sintagma „uzul ce face cumparatorul de dânsese cu consimțământul vânzătorului”.

Obligația de a preda bunul se refera si la accesoriile acestuia. De asemenea, exista obligația de predare si în privința fructelor civile (de exemplu, chirii, dividende, dobânzi) si a fructelor industriale ale bunului vândut, care sunt ale cumparatorului din momentul încheierii contractului.

Predarea bunului ce formeaza obiectul contractului de vânzare-cumparare se va face la data stabilita în contract, sub sancțiunea raspunderii pentru prejudiciul cauzat de întârzierea în executare sau a rezoluțiunii contractului cu daune-interese la cererea cumparatorului

b) Obligația de garanție

Potrivit C.civ., vânzătorul raspunde față de cumparator cu privire la linistita posesie a lucrului si cu privire la viciile aceluasi lucru.

Garanția împotriva evicțiunii. În temeiul C.civ., vânzătorul va raspunde față de cumparator în caz de evicțiune totala sau parțiala a bunului ce formeaza obiectul contractului, precum si cu privire la sarcinile care greveaza bunul vândut si care nu au fost declarate în momentul încheierii contractului. Evicțiunea a fost definita în doctrina ca fiind „pierderea dreptului de proprietate asupra lucrului, total sau în parte, ori tulburarea cumparatorului în exercitarea dreptului de proprietate, rezultând din valorificarea de catre un terț a unui drept asupra lucrului vândut, drept care exclude dreptul dobândit de catre cumparator în temeiul contractului de vânzare-cumparare”. Evicțiunea poate fi totala sau parțiala (de exemplu, o acțiune în revendicare ce are ca obiect o parte din bunuri), dar trebuie sa fie efectiva.

Potrivit art. 1695 NCC: „(1) Vânzătorul este de drept obligat sa îl garanteze pe cumparator împotriva evicțiunii care l-ar împiedica total sau parțial în stapânirea netulburata a bunului vândut. (2) Garanția este datorata împotriva evicțiunii ce rezulta din pretențiile unui terț numai daca acestea

sunt întemeiate pe un drept nascut anterior datei vânzării și care nu a fost adus la cunoștință cumparatorului până la acea dată. (3) De asemenea, garanția este datorată împotriva evicțiunii ce provine din fapte imputabile vânzătorului, chiar dacă acestea s-au ivit ulterior vânzării.”

Reglementări speciale referitoare la drepturile consumatorilor de a reclama viciile produselor cumparate sunt cuprinse într-o serie de legi speciale, precum:

- O.G. nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor;
- Legea nr. 608/2001 privind evaluarea conformității produselor;
- Legea nr. 449/2003 privind vânzarea produselor și garanțiile asociate acestora;
- Legea nr. 240/2004 privind răspunderea producătorilor pentru pagubele generate de produsele defecte;
- Legea nr. 245/2004 privind securitatea generală a produselor;
- Legea nr. 296/2004 - Codul Consumului.

Indiferent de bună- sau rea-credința a vânzătorului cu privire la cunoașterea viciilor ascunse ale lucrului, la cererea cumparatorului, vânzătorul poate fi obligat să restituie prețul (acțiune în rezoluțiunea vânzării – *actio redhibitoria*) sau numai o parte din preț (*actio estimatoria* sau *quantum minoris*) stabilită de un expert.

Însă, dacă pieirea bunului nu se datorează viciilor, ci cazului fortuit, riscul va fi suportat de către cumparator (*res perit domino*).

Potrivit art. 1707 NCC: „(1) Vânzătorul garantează cumparatorul contra oricărui viciu ascuns care face bunul vândut impropriu întrebuințării la care este destinat sau care îi micșorează în asemenea măsură întrebuințarea sau valoarea încât, dacă le-ar fi cunoscut, cumparatorul nu ar fi cumparat sau ar fi dat un preț mai mic. (2) Este ascuns acel viciu care, la data predării, nu putea fi descoperit, fără asistența de specialitate, de către un cumparator prudent și diligent. (3) Garanția este datorată dacă viciul sau cauza lui există la data predării bunului. (4) Vânzătorul nu datorează garanție contra viciilor pe care cumparatorul le cunoștea la încheierea contractului. (5) În vânzarile silite nu se datorează garanție contra viciilor ascunse.”

Potrivit art. 1709 alin. 2 NCC: „În cazul în care cumparatorul este profesionist, iar bunul vândut este mobil corporal, termenul prevăzut la alin. (1) este de două zile lucrătoare.”

Având în vedere că reglementările referitoare la protecția drepturilor consumatorilor au fost deja analizate, nu mai revenim asupra acestora.

Obligațiile cumparatorului. Principala obligație a cumparatorului este aceea de a plăti prețul. Această obligație se execută, potrivit convenției părților, „la ziua și la locul determinat prin contract” În lipsa unor asemenea prevederi contractuale exprese, „cumparatorul este dator să plătească la locul și la timpul în care se face predarea lucrului” (art. 1362 C.civ.).

Modalitatea de plată a prețului va fi stabilită prin contractul de vânzare-cumparare și poate consta într-o singură prestație sau din prestații succesive, în acest ultim caz, dacă părțile au înțeles să atribuie acestor termene un caracter esențial, contractul de vânzare-cumparare devine cu executare succesivă. Prin urmare, în caz de neexecutare a obligației prin neplata ratelor scadența, pentru fiecare rată va curge un termen de prescripție separat.

Dovada efectuării plății se face prin orice mijloc de probă, fiind vorba despre dovedirea unei situații de fapt.

Cumparatorul este obligat să ia în primire bunul cumparat și să suporte cheltuielile aferente, dacă nu se prevede altfel în contractul de vânzare-cumparare.

Potrivit art. 1719 NCC: „Cumparatorul are următoarele obligații principale:

- a) să preia bunul vândut;
- b) să plătească prețul vânzării.”

Potrivit art. 1720 NCC: „(1) În lipsa unei stipulații contrare, cumparatorul trebuie să plătească prețul la locul în care bunul se afla în momentul încheierii contractului și de îndată ce proprietatea este transmisă. (2) Dacă la data încheierii contractului bunurile se afla în tranzit, în lipsa unei stipulații

contrare, plata prețului se face la locul care rezulta din uzanțe sau, în lipsa acestora, la locul destinației.”

Potrivit art. 1721 NCC: „În cazul în care nu s-a convenit altfel, cumparatorul este ținut să plătească dobânzi asupra prețului din ziua dobândirii proprietății, dacă bunul produce fructe civile sau naturale, ori din ziua predării, dacă bunul nu produce fructe, însă îi procura alte foloase.”

Preluarea bunului se face la locul și în termenul stabilit în contractul de vânzare-cumpărare sau, în lipsa acordului părților, imediat după încheierea contractului sau la cererea cumparatorului, conform regulilor generale.

5. Consecințele în cazul nerespectării obligațiilor contractuale

În cazul neîndeplinirii obligațiilor ce decurg dintr-un contract sinalagmatic, reciprocitatea și interdependența obligațiilor specifice acestor contracte determină anumite consecințe specifice, și anume: posibilitatea părții care și-a executat sau este gata să-și execute propria obligație de a alege între excepția de neexecutare, rezoluțiunea contractului și executarea în natura a obligației rezultând din contract.

5.1. Excepția de neexecutare (*exceptio non adimpleti contractus*) a fost definită în doctrina drept „un mijloc de apărare aflat la dispoziția uneia dintre părțile contractului sinalagmatic, în cazul în care i se pretinde executarea obligației ce-i incumba fără ca partea care pretinde această executare să-și execute propriile obligații”.

5.2. Rezoluțiunea contractului de vânzare

Potrivit doctrinei, rezoluțiunea contractului reprezintă o „sanctiune a neexecutării culpabile a contractului sinalagmatic, constând în desființarea retroactivă a acestuia și repunerea părților în situația avută anterior încheierii contractului”.

Potrivit art. 1725 NCC: „(1) În cazul vânzării bunurilor mobile, cumparatorul este de drept în întârziere cu privire la îndeplinirea obligațiilor sale dacă, la scadența, nici nu a plătit prețul și nici nu a preluat bunul. (2) În cazul bunurilor mobile supuse deteriorării rapide sau deselor schimbări de valoare, cumparatorul este de drept în întârziere în privința preluării lor, atunci când nu le-a preluat în termenul convenit, chiar dacă prețul a fost plătit, sau atunci când a solicitat predarea, fără să fi plătit prețul.”

Potrivit art. 1556 NCC: „(1) Atunci când obligațiile născute dintr-un contract sinalagmatic sunt exigibile, iar una dintre părți nu execută sau nu oferă executarea obligației, cealaltă parte poate, într-o măsură corespunzătoare, să refuze executarea propriei obligații, afara de cazul în care din lege, din voința părților sau din uzanțe rezulta că cealaltă parte este obligată să execute mai întâi. (2) Executarea nu poate fi refuzată dacă, potrivit împrejurărilor și ținând seama de mica însemnată a prestației neexecutate, acest refuz ar fi contrar bunei-credințe.”

Potrivit art. 1549 NCC: „(1) Dacă nu cere executarea silită a obligațiilor contractuale, creditorul are dreptul la rezoluțiunea sau, după caz, rezilierea contractului, precum și la daune-interese, dacă i se cuvin. (2) Rezoluțiunea poate avea loc pentru o parte a contractului, numai atunci când executarea sa este divizibilă. De asemenea, în cazul contractului plurilateral, neîndeplinirea de către una dintre părți a obligației nu atrage rezoluțiunea contractului față de celelalte părți, cu excepția cazului în care prestația neexecutată trebuia, după circumstanțe, să fie considerată esențială. (3) Dacă nu se prevede altfel, dispozițiile referitoare la rezoluțiune se aplică și în cazul rezilierii.” Potrivit art. 1553 NCC: „(1) Pactul comisoriu produce efecte dacă prevede, în mod expres, obligațiile a căror neexecutare atrage rezoluțiunea sau rezilierea de drept a contractului. (2) În cazul prevăzut la alin. (1), rezoluțiunea sau rezilierea este subordonată punerii în întârziere a debitorului, afara de cazul în care s-a convenit că ea va rezulta din simplul fapt al neexecutării. (3) Punerea în întârziere nu produce efecte decât dacă indică în mod expres condițiile în care pactul comisoriu operează.”

În cazul în care a intervenit rezoluțiunea, fie de drept, fie în temeiul unei hotărâri judecătorești, contractul de vânzare-cumpărare va fi desființat cu consecința repunerii părților în situația anterioară. Așa cum s-a arătat, părțile „trebuie să-și restituie reciproc ceea ce fiecare a primit prin executarea totală sau parțială a contractului”.

Potrivit art. 1554 NCC: „(1) Contractul desființat prin rezoluțiune se considera ca nu a fost niciodată încheiat. Dacă prin lege nu se prevede altfel, fiecare parte este ținută, în acest caz, să restituie celeilalte părți prestațiile primite. (2) Rezoluțiunea nu produce efecte asupra clauzelor referitoare la soluționarea diferendelor ori asupra celor care sunt destinate să producă efecte chiar în caz de rezoluțiune. (3) Contractul reziliat încetează doar pentru viitor.”

Partea a carei culpa a fost reținută în pronunțarea rezoluțiunii va putea fi obligată și la daune-interese.

Executarea contractului de vânzare-cumpărare se impune în foarte multe situații, tocmai în ideea de a se asigura finalitatea încheierii unor operațiuni de vânzare-cumpărare: interpunerea în schimbul și circulația marfurilor.

Asadar, C.civ., partea în privința careia nu s-a executat obligația poate alege, în locul rezoluțiunii contractului, fie și cu daune-interese, executarea silită a debitorului, în condițiile Codului de procedura civilă, sau poate apela la executarea directă.

Să ne reamintim

În virtutea caracterului translativ de proprietate al contractului de vânzare-cumpărare, proprietatea și riscurile se transmit de la vânzător la cumpărător în momentul realizării acordului de voință.

Excepții:

- a) bunuri determinate generic (*res genera*).
- b) contracte încheiate cu termen sau condiție
- c) contracte având ca obiect bunuri viitoare
- d) contracte de vânzare-cumpărare care implică și operațiuni de transport al marfii efectuate în temeiul unui contract de transport
- e) bunuri care sunt procurate de vânzător de la un terț, în vederea transmiterii lor către cumpărător
- f) bunuri transportate pe apă .

16.3. Rezumat

Definim vânzarea ca fiind contractul prin care, una dintre părți, în calitate de vânzător, transmite celeilalte părți (cumpărător) dreptul de proprietate asupra unui bun determinat sau determinabil pentru care cumpărătorul se obligă să plătească un preț.

Obligațiile părților în contractul de vânzare sunt următoarele:

- a) Obligația vânzătorului de a preda bunul vândut.
- b) Obligația de garanție - Garanția împotriva evicțiunii
 - Garanția împotriva viciilor bunurilor ce fac obiectul contractului de vânzare-cumpărare. Principala obligație a cumpărătorului este aceea de a plăti prețul, în temeiul art. 1719 lit. b) C. civ., raportat la art. 1674 C. civ. Această obligație se execută, potrivit convenției părților sau, în lipsă, „la locul în care bunul se afla în momentul încheierii contractului și de îndată ce proprietatea este transmisă” (art. 1720 alin. 1 C. civ.). În cazul bunurilor aflate în tranzit la data încheierii contractului, dacă părțile nu au prevăzut altfel, plata prețului se va efectua la locul care se stabilește potrivit uzanțelor sau, în lipsa acestora, la locul de destinație.

Cumpărătorul este obligat, în temeiul art. 1719 alit. a) C. civ., să ia în primire bunul cumpărat. Preluarea bunului se face la locul și în termenul stabilit în contractul de vânzare sau, în lipsa acordului

părților, la sediul vânzătorului, imediat după încheierea contractului, sau la cererea cumpărătorului, conform regulilor generale.

În temeiul art. 1666 alin. 2 C.civ., cheltuielile determinate de preluarea și transportul bunului sunt în sarcina cumpărătorului, dacă prin contract nu s-a stabilit altfel.

Potrivit art. 1666 alin. 1 C.civ., în lipsă de stipulație contrară, cumpărătorul are obligația de a suporta și cheltuielile legate de încheierea contractului de vânzare (redactarea actului, autentificare acestuia, eventuale taxe de timbru, onorariu de avocat sau taxe notariale etc.).

Consecințele în cazul nerespectării obligațiilor contractuale:

- Excepția de neexecutare (*exceptio non adimpleti contractus*)
- Rezoluțiunea contractului de vânzare

16.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Pentru a caracteriza un contract de vânzare-cumpărare ca fiind comercial, trebuie să existe:

- a) intenția de revânzare a bunului
- b) intenția de a plăti prețul
- c) intenția de a preda bunul.

2. Contractul de vânzare-cumpărare nu se poate încheia de către:

- a) prepuși, în nume propriu, în același domeniu de activitate comercială cu cel al patronului lor
- b) soți, între ei, în timpul căsătoriei
- c) asociații societății în nume colectiv.

3. Obiect al contractului de vânzare-cumpărare îl pot constitui numai:

- a) bunurile mobile
- b) bunurile imobile
- c) bunurile imobile prin destinație.

4. Dacă prețul nu a fost prevăzut în contract, acesta poate fi determinat apelând la:

- a) "adevărul preț"
- b) un arbitru
- c) orice mijloc de probă.

5. Dreptul de proprietate se transmite la o dată ulterioară încheierii contractului de vânzare-cumpărare în cazul:

- a) bunurilor transportate pe apă
- b) bunurilor determinate generic
- c) bunurilor transportate cu avionul.

6. Dacă în contractul de vânzare-cumpărare nu s-a stabilit calitatea bunurilor individual determinate, acestea trebuie preluate:

- a) în starea în care se găsesc la momentul vânzării
- b) în condiții medii de calitate
- c) în cea mai bună calitate.

7. Conținutul obligației de garanție ce incumbă vânzătorului constă în:

- a) garanția pentru vicii ascunse
- b) garanția pentru vicii aparente
- c) garanția împotriva evicțiunii.

8. În lipsa unei prevederi contractuale exprese, plata prețului se face:

- a) în momentul încheierii contractului
- b) în momentul predării lucrului

- c) în momentul transmiterii dreptului de proprietate.
9. Locul plății prețului, în lipsa unei clauze contractuale, este:
- locul încheierii contractului
 - sediul comercial al debitorului
 - locul predării bunului.
10. Rezoluțiunea de drept a contractului de vânzare-cumpărare intervine:
- pentru expirarea termenului esențial
 - în cazul pactului comisoriu expres de gradul IV
 - în cazul tuturor contractelor sinlagmatice.

16.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

- Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
- Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

- Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
- Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
- M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
- Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
- Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
- Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 17. Contractul de mandat și contractul de comision

17.1. Introducere

În această unitate de învățare sunt prezentate formarea și executarea contractului de mandat și de comision, precum și efectele acestora.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

17.2. Conținut

1. Definiția și caracterele juridice ale contractului de mandat

Putem defini contractul de mandat drept un *contract bilateral*, în temeiul căruia, una dintre părți (mandantul) da împuternicire celeilalte părți (mandatarul) pentru ca aceasta din urmă, în schimbul unei remunerații, să încheie în numele și pe seama mandantului anumite acte juridice.

Contractul de mandat prezintă următoarele caractere juridice:

- a) este un contract bilateral (sinalagmatic)
- b) este un contract comutativ
- c) este un contract cu titlu oneros
- d) este un contract consensual.

2. Condițiile de validitate ale contractului de mandat Potrivit Codului civil, pentru validitatea convențiilor trebuie întrunite următoarele condiții:

- a) capacitatea de a contracta
- b) consimțământul valabil al părților care se obliga
- c) un obiect determinat
- d) o cauză licită.

a. Capacitatea de a contracta reprezintă o condiție esențială la încheierea contractelor.

În ceea ce privește contractul de mandat, mandatarul trebuie să aibă capacitatea de a încheia actele juridice care pentru mandant sunt acte de producție, comerț sau prestări servicii, asadar este necesară capacitatea deplină de exercițiu, deoarece, fiind parte în contract, trebuie să exprime un consimțământ valabil. Mandantul, având calitatea de profesionist-comerciant, trebuie să aibă, la rândul său, capacitate deplină de exercițiu.

b. Consimțământul.

Consimțământul se poate manifesta în mod expres sau tacit, rezultând în acest ultim caz din însăși executarea contractului (art. 2013 alin. 1 C. civ.). Mai mult, în temeiul art. 2014 alin. 1 C. civ., „în absența unui refuz neîntârziat, mandatul se consideră acceptat dacă privește actele a căror încheiere intră în exercitarea profesiei mandatarului ori pentru care acesta și-a oferit serviciile fie în mod public, fie direct mandantului”. Potrivit art. 2013 NCC: „(1) Contractul de mandat poate fi încheiat în forma scrisă, autentică ori sub semnatura privată, sau verbală. Acceptarea mandatului poate rezulta și din executarea sa de către mandatar. (2) Mandatul dat pentru încheierea unui act juridic supus, potrivit legii, unei anumite forme trebuie să respecte acea formă, sub sancțiunea aplicabilă actului însuși. Prevederea nu se aplică atunci când forma este necesară doar pentru opozabilitatea actului față de terți, dacă prin lege nu se prevede altfel.”

Pentru a fi valabil, consimțământul trebuie să fie liber exprimat și să nu fie afectat de vicii de consimțământ (eroare, dol, violența sau leziune).

c. Obiectul contractului de mandat îl constituie obligații de „a face” în ceea ce-l privește pe mandatar. Fiind vorba despre un contract bilateral, în obiectul contractului de mandat comercial intră și obligația mandantului de a-i plăti mandatarului remunerația, conform contractului.

Obiectul contractului trebuie să fie determinat, posibil și licit și să conste într-un fapt personal al debitorului. Mandatul poate fi general sau special.

d. Cauza contractului sau scopul constă în folosul material obținut din executarea prestațiilor reciproce și trebuie să fie licită.

3. Proba contractului de mandat

În ceea ce privește mandatul expres, acesta se dovedește potrivit regulilor generale cu privire la probe. De multe ori mandatul se dovedește printr-un înscris numit „procură”. Mandatul tacit se dovedește cu orice mijloc de probă, deoarece urmează a se dovedi împrejurările de fapt care demonstrează fără putință de tăgădă intenția părților de a încheia un asemenea act juridic. Acceptarea mandatului tacit rezulta din însăși executarea acestuia.

4. Efectele contractului de mandat. Obligațiile părților

Fața de terți, prin contractul de mandat se stabilesc raporturi juridice directe între mandant și terț. Între părți, contractul de mandat da naștere unor drepturi și obligații specifice, reciproce, în sarcina ambelor părți.

1. Obligațiile mandatarului sunt următoarele:

a) Obligația de a executa mandatul, în condițiile împuternicirii primite, cu prudență și diligență. Actele facute în lipsa împuternicirii sau cu depășirea limitelor acesteia nu-l vor obliga pe mandant decât în măsura în care acesta, socotindu-le profitabile, le ratifica, potrivit principiului *ratihabito mandato aequiparatur* (ratificarea valorează mandat).

Mandatul se va executa personal de către mandatar, cu excepția cazului în care s-a prevăzut posibilitatea substituirii. Chiar în absența unei autorizări exprese, mandatarul își poate substitui un terț dacă:

- a) împrejurări neprevăzute îl împiedică să aducă la îndeplinire mandatul;
- b) îi este imposibil să îl înștiințeze în prealabil pe mandant asupra acestor împrejurări;
- c) se poate prezuma că mandantul ar fi aprobat substituirea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică.

În aceste situații, mandatarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe mandant cu privire la substituție.

Dacă substituția nu a fost autorizată de mandant, mandatarul va răspunde pentru actele persoanei pe care și-a substituit-o ca și cum le-ar fi îndeplinit el însuși.

b) Obligația de a executa mandatul cu bună-credință și cu diligența unui bun proprietar, conform instrucțiunilor primite de la mandant, sub sancțiunea răspunderii pentru prejudicii sub forma daunelor-interese.

Deoarece este vorba despre un mandat remunerat (cu titlu oneros), conduita mandatarului în executarea împuternicirii va fi analizată prin raportare la un model ideal, abstract, al bunului proprietar. Astfel, și răspunderea mandatarului va fi angajată pentru cea mai ușoară culpă

c) Obligația de a remite mandantului sumele de bani primite de la terț.

În temeiul art. 2019 C.civ., mandatarul este ținut să dea socoteală despre gestiunea sa și să remită mandantului tot ceea ce a primit în temeiul împuternicirii sale, chiar dacă ceea ce a primit nu ar fi fost datorat mandantului (plată nedatorată). În perioada în care bunurile primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori în numele lui se află în deținerea mandatarului, acesta este obligat să le conserve. Potrivit art. 2020 NCC: „Mandatarul datorează dobânzi pentru sumele întrebuințate în folosul sau începând din ziua întrebuințării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere.”

Potrivit art. 2017 NCC: „(1) Mandatarul nu poate să depășească limitele stabilite prin mandat. (2) Cu toate acestea, el se poate abate de la instrucțiunile primite, dacă îi este imposibil să îl înștiințeze în prealabil pe mandant și se poate prezuma că acesta ar fi aprobat abaterea dacă ar fi cunoscut împrejurările ce o justifică. În acest caz, mandatarul este obligat să îl înștiințeze de îndată pe mandant cu privire la schimbările aduse executării mandatului.”

2. Obligațiile mandantului sunt:

a) Obligația de a pune la dispoziția mandatarului mijloacele necesare pentru îndeplinirea mandatului (art. 2025 C. civ.).

Deoarece Codul civil nu cuprinde dispoziții mai detaliate în această privință, deducem faptul că intră în conținutul acestei obligații atât punerea la dispoziție a documentelor de proveniență a mărfurilor încredințate mandatarului spre vânzare, a unor cataloage, mostre, tarife, a altor informații în funcție de natura operațiunii, cât și a sumelor de bani necesare în vederea executării mandatului, dacă nu există în contract o stipulație contrară.

b) Obligația de a plăti mandatarului remunerația stabilită prin contractul de mandat (art. 2027 C.civ.).

Dacă mandatul este cu titlu oneros, mandantul este obligat să plătească mandatarului remunerația, chiar și în cazul în care, fără culpa mandatarului, mandatul nu a putut fi executat.

În cazul în care nu s-a stabilit cuantumul remunerației prin contract, acesta va fi determinat de către instanța de judecată, potrivit naturii operațiunii.

c) Obligația de a restitui cheltuielile efectuate de mandatar cu executarea mandatului (art. 2025 alin. 2 și art. 2026 C.civ.). Potrivit dreptului comun, această obligație constă în restituirea cheltuielilor ocazionate de mandat și suportate de către mandatar, precum

5. Dreptul de retenție al mandatarului

În temeiul art. 2029 C.civ., în scopul de a garanta toate creanțele sale împotriva mandantului izvorâte din mandat, mandatarul are un drept de retenție asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.

6. Încetarea contractului de mandat

Contractul de mandat încetează, potrivit Codului civil, prin revocarea mandatarului, prin renunțarea mandatarului la mandat, prin moartea, ocrotirea prin tutela specială, insolvabilitatea și falimentul mandantului sau a mandatarului. Mandantul sau mandatarul care, fără o cauză justă, prin revocarea sau renunțarea sa, întrerupe executarea mandatului, va răspunde pentru prejudiciul cauzat, cu daune-interese .

1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de comision

Putem defini astfel contractul de comision ca fiind acel contract prin care una dintre părți („comitent”) dă împuternicire celeilalte părți („comisionar”) pentru ca aceasta, în schimbul unei remunerații („comision”) , să încheie afaceri comerciale în nume propriu, dar pe seama comitentului.

Obiectul contractului de comision îl reprezintă „achiziționarea sau vânzarea de bunuri ori prestarea de servicii” pe seama comitentului și în numele comisionarului (art. 2.043 C. civ.).

Contractul de comision determină producerea unor **efecte** atât în raporturile dintre părți, cât și față de terți.

În raporturile dintre părți se aplică, în privința drepturilor și a obligațiilor reciproce, regulile de la contractul de mandat, cu unele deosebiri. Prin încheierea contractului de comision se nasc raporturi juridice directe între comitent și comisionar, al căror conținut constă în drepturi și obligații reciproce.

Obligațiile comisionarului sunt următoarele:

a) Obligația de a îndeplini împuternicirea conferită de către comitent în limitele acesteia și în conformitate cu instrucțiunile primite de la comitent.

b) Obligația de a îndeplini împuternicirea cu bună - credință și cu diligența unui bun profesionist. Ca și în cazul contractului de mandat, comisionarul va răspunde pentru cea mai ușoară culpă de nerespectarea obligațiilor asumate prin contractul de comision.

c) Obligația de a l informa pe comitent despre îndeplinirea însărcinării, precum și despre toate împrejurările de natură să determine modificarea împuternicirii.

Obligațiile comitentului sunt următoarele:

a) Obligația de a plăti comisionarului comisionul stabilit prin contract.

b) Obligația de a-i restitui comisionarului cheltuielile ocazionate de îndeplinirea împuternicirii.

Față de terți, în temeiul contractului de comision, comisionarul este direct obligat către persoana cu care a contractat, ca și cum afacerea ar fi fost a sa proprie.

Încetarea contractului de comision nu este reglementată expres în Codul civil. Astfel, vor fi aplicabile dispozițiile referitoare la încetarea contractului de mandat, cuprinse în art. 2.030 C. civ.

Să ne reamintim

Față de terți, prin contractul de mandat se stabilesc raporturi juridice directe între mandant și terț. Între părți, contractul de mandat da naștere unor drepturi și obligații specifice, reciproce, în sarcina ambelor părți.

17.3. Rezumat

Contractul de mandat poate fi definit drept un contract bilateral, în temeiul caruia, una dintre părți (mandantul) da împuternicire celeilalte părți (mandatarul) pentru ca aceasta din urmă, în schimbul unei remunerații, să încheie în numele și pe seama mandantului anumite acte juridice care pentru mandant sunt acte de producție, comerț și prestări servicii.

Obligațiile mandatarului sunt următoarele:

a) Obligația de a executa mandatul, în condițiile împuternicirii primite, cu buna-credință și cu diligența unui bun proprietar, conform instrucțiunilor primite de la mandant, sub sancțiunea răspunderii pentru prejudicii sub forma daunelor-interese.

b) Obligația de a da socoteală

Obligațiile mandantului sunt:

a) Obligația de a pune la dispoziția mandatarului mijloacele necesare pentru îndeplinirea mandatului

b) Obligația de a plăti mandatarului remunerația stabilită prin contractul de mandat

c) Obligația de a restitui cheltuielile efectuate de mandatar cu executarea mandatului.

În scopul de a garanta dreptul la remunerație al mandatarului, precum și la restituirea cheltuielilor ocazionate acestuia de îndeplinirea însărcinării, este instituit un drept de retenție ce are ca obiect lucrurile mandantului reținute asupra bunurilor primite cu ocazia executării mandatului de la mandant ori pe seama acestuia.

17.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. În contractul de mandat afacerile se încheie:
 - a) în numele mandantului
 - b) în numele mandatarului
 - c) în numele și pe seama mandantului.
2. Contractul de mandat este un contract:
 - a) consensual
 - b) solemn
 - c) real
3. Împuternicirea de a contracta poate fi dată:
 - a) scris
 - b) verbal
 - c) tacit.
4. Mandatul general poate avea ca obiect:
 - a) numai afaceri comerciale
 - b) numai afaceri civile
 - c) atât afaceri comerciale, cât și civile.
5. Obiectul contractului de mandat trebuie să fie:
 - a) posibil și licit
 - b) să conste într-un fapt personal al debitorului
 - c) să fie stabilit în bani.
6. Dacă prin același mandat au fost desemnați mai mulți mandatari:
 - a) fiecare poate lucra separat

- b) trebuie sa lucreze împreuna
- c) se pot substitui unul celuilalt.
- 7. Proba contractului de mandat se face:
 - a) prin orice mijloc de proba
 - b) cu înscrisuri
 - c) cu martori.
- 8. Mandatarul raspunde în caz de neexecutare a obligațiilor:
 - a) pentru cea mai usoara culpa
 - b) în caz de culpa grava
 - c) proporțional cu gravitatea faptei.
- 9. Privilegiul mandatarului consta în:
 - a) dreptul de retenție asupra bunurilor mobile ale mandantului
 - b) dreptul de retenție asupra documentelor de proveniența a marfurilor
 - c) dreptul de retenție asupra prețului de vânzare a marfurilor.
- 10. Fața de terți, mandatarul:
 - a) este angajat direct si personal
 - b) raspunde indirect
 - c) nu raspunde în caz de neexecutare a obligațiilor izvorâte din contractul încheiat cu acestia.

17.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile si comerciale. Teorie, jurisprudenta, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 18. Contractul de consignatie

18.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de consignație, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

18.2. Conținut

Putem defini contractul de consignație ca fiind *contractul încheiat între consignant, pe de-o parte, și consignatar, de cealaltă parte, și prin care consignantul încredințează consignatarului anumite mărfuri sau alte bunuri mobile spre a fi vândute de către acesta, în nume propriu, dar pe seama consignantului.*

Între consignant și consignatar, contractul dă naștere unor drepturi și obligații reciproce. Contractul de consignație nu are efect translativ de proprietate cu privire la bunurile date în consignație de către consignant.

Obligațiile consignatarului sunt:

- 1) Obligația de a primi bunurile și de a lua toate măsurile pentru păstrarea în bună stare a bunurilor ce i-au fost încredințate [art. 2.060 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a asigura bunurile la o societate de asigurare agreată de către consignant [art. 2.060 alin. (2) C. civ.].
- 3) Obligația de a îndeplini împuternicirea în limitele stabilite prin contract (art. 2.056 C. civ.).
- 4) Obligația de a da socoteală despre operațiunile efectuate și de a remite consignantului prețul vânzării bunurilor.

Obligațiile consignantului sunt:

- 1) Obligația de a preda consignatarului bunurile mobile ce urmează a fi vândute [art. 2.057 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a-i plăti consignatarului remunerația stabilită prin contractul de consignație fie ca sumă fixă, fie procentual în raport de prețul bunului vândut.
- 3) Obligația de a-i restitui consignatarului cheltuielile ocazionate de depozitarea și conservarea bunurilor primite în consignație (art. 2.059 C. civ.).

Față de terți, contractul de consignație nu produce efecte juridice; astfel nu se stabilesc raporturi juridice directe între consignant și terț, însă, deoarece consignatarul încheie contractele de vânzare cu terții în nume propriu, dar pe seama consignantului, transferul dreptului de proprietate va opera direct între consignant și terț.

Încetarea contractului de consignație are loc potrivit regulilor de la mandat, prin revocarea sa de către consignant, renunțarea consignatarului, din cauzele indicate în contract, moartea, dizolvarea, falimentul, radierea consignantului sau a consignatarului, instituirea tutelei speciale sau a consilierii judiciare cu privire la consignatar, instituirea tutelei speciale cu privire la consignant și, dacă instanța apreciază în acest sens, prin instituirea consilierii judiciare cu privire la consignant (art. 2.063 C. civ.)

Să ne reamintim

Putem defini contractul de consignație ca fiind *contractul încheiat între consignant, pe de-o parte, și consignatar, de cealaltă parte, și prin care consignantul încredințează consignatarului*

anumite mărfuri sau alte bunuri mobile spre a fi vândute de către acesta, în nume propriu, dar pe seama consignatarului.

18.3. Rezumat

Obligațiile consignatarului sunt:

- 1) Obligația de a primi bunurile și de a lua toate măsurile pentru păstrarea în bună stare a bunurilor ce i-au fost încredințate [art. 2.060 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a asigura bunurile la o societate de asigurare agreată de către consignat [art. 2.060 alin. (2) C. civ.].
- 3) Obligația de a îndeplini împuternicirea în limitele stabilite prin contract (art. 2.056 C. civ.).
- 4) Obligația de a da socoteală despre operațiunile efectuate și de a remite consignatarului prețul vânzării bunurilor.

Obligațiile consignatarului sunt:

- 1) Obligația de a preda consignatarului bunurile mobile ce urmează a fi vândute [art. 2.057 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a-i plăti consignatarului remunerația stabilită prin contractul de consignație fie ca sumă fixă, fie procentual în raport de prețul bunului vândut.
- 3) Obligația de a-i restitui consignatarului cheltuielile ocazionate de depozitarea și conservarea bunurilor primite în consignație (art. 2.059 C. civ.).

18.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Contractul de consignație are următoarele caractere juridice:

- a) este un contract unilateral;
- b) este un contract sinalagmatic;
- c) este un contract real.

18.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015

4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile si comerciale. Teorie, jurisprudenta, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022   5. Radu Rizoiu, Codul insolventei adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022   6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 19. Contractul de expediție

19.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de expediție, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

19.2. Conținut

Potrivit art. 2.064 C. civ., „*contractul de expediție este o varietate a contractului de comision prin care expeditorul se obligă să încheie, în nume propriu și în contul comitentului, un contract de transport și să îndeplinească operațiunile accesorii*”.

Obligațiile expeditorului sunt următoarele:

- 1) Obligația de a executa împuternicirea primită de la comitent [art. 2.067 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a da socoteală cu privire la îndeplinirea însărcinării .

Obligațiile comitentului. În virtutea caracterului sinalagmatic al contractului de expediție, comitentul are următoarele obligații:

- 1) Obligația de a pune la dispoziția expeditorului mărfurile care urmează a fi transportate și documentele aferente .
- 2) Obligația de a - i plăti expeditorului comisionul și de a - i rambursa cheltuielile accesorii.

Să ne reamintim

Contractul de expediție este o varietate a contractului de comision prin care expeditorul se obligă să încheie, în nume propriu și în contul comitentului, un contract de transport și să îndeplinească operațiunile accesorii.

19.3. Rezumat

Obligațiile expeditorului sunt următoarele:

- 1) Obligația de a executa împuternicirea primită de la comitent [art. 2.067 alin. (1) C. civ.].
- 2) Obligația de a da socoteală cu privire la îndeplinirea însărcinării .

Obligațiile comitentului. În virtutea caracterului sinalagmatic al contractului de expediție, comitentul are următoarele obligații:

- 1) Obligația de a pune la dispoziția expeditorului mărfurile care urmează a fi transportate și documentele aferente .
- 2) Obligația de a - i plăti expeditorului comisionul și de a - i rambursa cheltuielile accesorii.

19.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Are drept de retenție:

- a) mandantul;
- b) mandatarul;
- c) comitentul;
- d) expeditorul.

2. Privilegiul special al mandatarului constă în:

- a) dreptul de a fi plătit pentru munca depusă;
- b) dreptul de a achiziționa bunurile mandantului la un preț redus;
- c) dreptul de retenție asupra bunurilor mandantului ce se află în detenția sa.

19.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:
1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, <i>Drept comercial</i> . Curs, biblioteca electronică, 2023
Bibliografie generală:
1. Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 20. Contractul de agenție

20.1. Introducere

Unitatea de învățare are drept obiectiv prezentarea modalității de formare și executare a contractului de agenție.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

20.2. Conținut

1. Cadrul legislativ al contractului de agenție

Odată cu adoptarea și intrarea în vigoare a Codului civil actual, prin care s-a realizat unificarea dispozițiilor de drept privat, în temeiul art. 230 lit. w) din Legea nr. 71/2011, a fost abrogată și Legea nr. 509/2002 privind agenții comerciale permanente, iar contractul de agenție este reglementat în Titlul IX, Capitolul X al Codului civil (art. 2072-2095).

2. Definiția și caracterele juridice ale contractului de agenție

Putem defini contractul de agenție ca fiind *un contract între un agent comercial permanent („agent”) și un comerciant, persoana fizică sau juridică („comitent”), prin care comitentul îl împuternicește în mod statornic pe agent, în schimbul unei remunerații, pentru ca acesta să negocieze ori să negocieze și să încheie afaceri comerciale în numele și pe seama comitentului.*

În baza contractului de agenție, activitatea de intermediere se realizează pe o durată de timp determinată sau nedeterminată și are ca obiect o serie de acte juridice încheiate în una sau mai multe zone geografice determinate, unde agentul beneficiază de exclusivitate. Așa cum s-a aratat, exclusivitatea poate avea ca obiect anumite zone geografice sau anumite categorii de comercianți.

Contractul de agenție prezintă următoarele caractere juridice:

- a) caracterul bilateral (sinalagmatic)
- b) caracterul oneros
- c) caracterul comutativ
- d) caracterul consensual
- e) contractul este cu executare succesivă.

3. Forma contractului de agenție

Potrivit art. 2078 C.civ., contractul de agenție se încheie în formă scrisă, autentică sau sub semnătură privată. Dacă prin lege nu se prevede altfel, forma scrisă este necesară numai pentru dovada contractului.

4. Obiectul contractului de agenție

Contractul de agenție poate avea ca obiect împuternicirea dată de comitent agentului, în mod statornic, de a negocia afaceri pentru comitent sau de a negocia și încheia afaceri în numele și pe seama comitentului. Este vorba despre afaceri comerciale, iar nu de încheierea de acte juridice civile, întrucât agentul acționează cu titlu profesional în activitatea de intermediere, iar comitentul îl împuternicește statornic să îi reprezinte interesele față de terți, astfel încât, și în privința comitentului,

prin repetabilitatea operațiunilor, deducem existența caracterului profesional, în sensul de activitate comercială.

5. Efectele contractului de agenție

Între agent și comitent, obligațiile contractuale trebuie îndeplinite cu bună-credință și cu diligența unui bun profesionist. Agentul trebuie să îndeplinească, personal sau prin prepușii săi, obligațiile ce decurg din împuternicirea care îi este dată, cu bună-credință și loialitate (art. 2079 alin. 1 Civ.).

Obligațiile agentului sunt următoarele (art. 2079 alin. 2 C.civ.):

a) *Obligația de a-i procura și de a-i comunica comitentului informațiile care l-ar putea interesa pe acesta cu privire la regiunile stabilite în contract, precum și de a-i comunica toate celelalte informații necesare de care dispune.*

Această obligație este justificată de necesitatea luării unor decizii de afaceri întemeiate pe condițiile reale existente pe o anumită piață la un moment dat.

b) *Obligația de a depune diligența necesară pentru negocierea și, dacă este cazul, încheierea contractelor pentru care este împuternicit în condiții cât mai avantajoase pentru comitent.* Directiva 86/653/CEE conține o prevedere similară, redactată însă mult mai succint, conform căreia „în relațiile sale cu agentul comercial, comitentul trebuie să acționeze loial și de bună-credință”, iar, în relațiile cu terții – „să facă eforturile necesare pentru negocierea și, după caz, încheierea tranzacțiilor de care a fost mandatat să se ocupe” (art. 3 alin. 2 lit. a) coroborat pe art. 4 alin. 1 din directivă);

c) *Obligația de a îndeplini sarcina primită* personal sau prin prepușii săi, în conformitate cu instrucțiunile primite și în scopul realizării intereselor comitentului.

Posibilitatea substituirii agentului cu o altă persoană („subagent”), în tot sau în parte, este supusă de către lege prevederilor Codului civil referitoare la contractul de mandat (art. 2079 alin. 3 C.civ.).

Astfel, făcând aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 2023 C. civ. referitoare la substituirea făcută de mandatar în contractul de mandat, agentul va fi răspunzător pentru prejudiciul cauzat comitentului în cazul în care:

- 1) nu i s-a acordat facultatea de a substitui pe cineva;
- 2) când i s-a dat posibilitatea substituirii, fără a se arăta persoana subagentului, iar subagentul ales de către agent este o persoană „necapabilă” și „nesolvabilă” (răspunderea pentru diligența cu care a ales persoana care l-a substituit și i-a dat instrucțiunile privind executarea mandatului).

Comitentul va avea, în temeiul art. 2023 alin. 6 C. civ., o acțiune directă împotriva subagentului.

d) *Obligația de a respecta în mod corespunzător instrucțiunile rezonabile primite de la comitent.* Legea prevede în sarcina agentului obligația de a respecta instrucțiunile comitentului, însă numai acele instrucțiuni care au un caracter rezonabil, oferind astfel agentului dreptul de a aprecia posibilitatea îndeplinirii lor în raport de condițiile de fapt și de drept specifice operațiunii, zonei geografice ori posibilităților economice.

e) *Obligația de a depozita bunurile sau eșantioanele într-o modalitate care să asigure identificarea lor* ca aparținând unui anume comitent.

Obligațiile comitentului sunt reglementate în art. 2080 C.civ., trebuie executate cu loialitate și bună-credință și sunt următoarele:

a) *Obligația de a pune la dispoziția agentului, în timp util și într-o cantitate corespunzătoare, mostre, cataloage, tarife și orice alte documente necesare agentului pentru executarea împuternicirii sale.* Această obligație trebuie executată în timp util pentru a da agentului posibilitatea îndeplinirii obligațiilor sale în sensul prezentării ofertei aparținând comitentului și încheierii de contracte în legătură cu aceasta.

b) *Obligația de a furniza agentului informațiile necesare executării contractului de agenție.* În afară de obligația de a-i comunica agentului prețurile ori tarifele bunurilor sau serviciilor oferite de comitent spre contractare terților, comitentul trebuie să-i comunice agentului și alte informații de

care depinde executarea contractului de agenție, să-i dea instrucțiuni etc. Totodată, comitentul trebuie să-l informeze pe agent despre acceptarea ori refuzul unor operațiuni comerciale negociate sau, după caz, încheiate de agent.

c) *Obligația de a înștiința pe agent, într-un termen rezonabil, atunci când anticipează că volumul contractelor va fi semnificativ mai mic decât acela la care agentul s-ar fi putut aștepta în mod normal.* Așa cum am mai precizat, agentul, datorită statorniciei relațiilor stabilite cu comitentul, poate anticipa anumite decizii de afaceri sau în legătură cu evidența afacerilor acestuia. Însă, dacă intervin modificări în structura afacerilor comitentului ori în volumul acestora, care nu ar putea fi anticipate de către agent, acesta trebuie înștiințat pentru a putea negocia ori încheia afaceri în mod profitabil.

d) *Obligația de a plăti agentului remunerația în condițiile și la termenele stabilite în contract sau prevăzute de lege.* În ceea ce privește remunerația, aceasta se cuvine agentului „pentru toate contractele încheiate ca efect al intervenției sale” (art. 2082 alin. 1 C.civ.).

Remunerația poate fi exprimată în quantum fix sau variabil, prin raportare la numărul contractelor sau actelor de comerț, ori la valoarea acestora, când se numește comision.

În cazul înlocuirii agentului, noul agent nu va avea dreptul la comision dacă acesta se cuvine agentului inițial.

Potrivit art. 2085 C.civ., dreptul la comision se naște la data la care se îndeplinește una din următoarele condiții:

- 1) comitentul și-a executat obligațiile contractuale față de terța persoană;
- 2) comitentul ar fi trebuit să-și execute obligațiile față de terța persoană conform contractului;
- 3) terța persoană și-a executat obligațiile contractuale.

Față de terți, în virtutea regulilor de la mandat, prin încheierea contractului între agent și terți se stabilesc raporturi juridice directe între aceștia din urmă și comitent. Astfel, obligațiile născute din contractul încheiat cu terțul vor fi executate de către comitent, respectiv de către terț.

În schimb, contractul de agenție în sine nu produce efecte juridice față de terți.

6. Încetarea contractului de agenție

Contractul de agenție încetează, conform Codului civil în vigoare, în următoarele cazuri:

a) *la expirarea termenului*, în cazul contractelor încheiate pe o durată determinată; în cazul în care contractul, deși încheiat pe o durată determinată, continuă să fie executat de ambele părți după expirarea termenului, acesta se consideră transformat, potrivit legii, într-un contract încheiat pe o durată nedeterminată (art. 2088 C.civ.);

b) *prin denunțare unilaterală*, în cazul contractelor încheiate pe o perioadă nedeterminată sau al contractelor încheiate pe o perioadă determinată, care prevăd o condiție expresă privind posibilitatea denunțării unilaterale (art. 2089 alin. 1 și 2 C.civ.).

c) o altă modalitate de încetare a contractului de agenție este reprezentată de *rezilierea contractului*, la cererea părții interesate, fără preaviz, înainte de expirarea termenului contractului, în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către cealaltă parte.

Să ne reamintim

Contractul de agenție încetează în următoarele cazuri:

- a) la expirarea termenului, în cazul contractelor încheiate pe o durată determinată;
- b) prin denunțare unilaterală, în cazul contractelor încheiate pe o perioadă nedeterminată sau al contractelor încheiate pe o perioadă determinată, care prevăd o condiție expresă privind posibilitatea denunțării unilaterale
- c) o altă modalitate de încetare a contractului de agenție este reprezentată de rezilierea contractului, la cererea părții interesate, fără preaviz, înainte de expirarea termenului contractului, în cazul neîndeplinirii din culpa gravă a obligațiilor contractuale de către cealaltă parte .

20.3. Rezumat

Contractul de agenție este un contract între un agent permanent („agent”) și un comerciant, persoana fizică sau juridică („comitent”), prin care comitentul îl împuternicește în mod statornic pe agent, în schimbul unei remunerații, pentru ca acesta să negocieze ori să negocieze și să încheie afaceri în numele și pe seama comitentului.

În baza contractului de agenție, activitatea de intermediere se realizează pe o durată de timp determinată sau nedeterminată și are ca obiect o serie de acte juridice încheiate în una sau mai multe zone geografice determinate, unde agentul beneficiază de exclusivitate.

Obligațiile agentului sunt următoarele:

- a) obligația de a îndeplini sarcina primită personal sau prin prepușii săi, în conformitate cu instrucțiunile primite și în scopul realizării intereselor comitentului
- b) obligația de a-i procura și de a-i comunica comitentului pentru care acționează informațiile privitoare la regiunea sau regiunile stabilite în contract, care l-ar putea interesa pe comitent, precum și toate informațiile necesare de care dispune

Obligațiile comitentului sunt următoarele:

- a) obligația de a pune la dispoziția agentului în timp util și într-o cantitate corespunzătoare mostre, cataloage, tarife și orice alte documente necesare agentului pentru executarea împuternicirii sale, referitoare la bunurile sau serviciile respective
- b) obligația de a furniza agentului informațiile necesare executării contractului de agenție
- c) obligația de a înștiința pe agent în timp util atunci când va prevedea ca volumul operațiunilor comerciale va fi sensibil inferior celui pe care agentul l-ar fi putut anticipa în mod normal
- d) obligația de a plăti agentului remunerația în condițiile și la termenele prevăzute în contract sau prin lege .

Fața de terți, în virtutea regulilor de la mandat, prin încheierea contractului între agent și terți se stabilesc raporturi juridice directe între aceștia din urmă și comitent. Astfel, obligațiile născute din contractul încheiat cu terțul vor fi executate de către comitent, respectiv de către terț.

În schimb, contractul de agenție în sine nu produce efecte juridice față de terți.

Contractul de agenție încetează în următoarele cazuri:

- a) la expirarea termenului, în cazul contractelor încheiate pe o durată determinată;
- b) prin denunțare unilaterală, în cazul contractelor încheiate pe o perioadă nedeterminată sau al contractelor încheiate pe o perioadă determinată, care prevăd o condiție expresă privind posibilitatea denunțării unilaterale
- c) o altă modalitate de încetare a contractului de agenție este reprezentată de rezilierea contractului, la cererea părții interesate, fără preaviz, înainte de expirarea termenului contractului, în cazul neîndeplinirii din culpa gravă a obligațiilor contractuale de către cealaltă parte .

20.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Contractul de agenție se poate încheia:

- a) în scris
- b) verbal
- c) tacit.

2. În contractul de agenție, clauza de neconcurență nu poate fi invocată de comitent în cazul:

- a) rezilierii contractului de către instanța de judecată ca urmare a culpei comitentului

- b) denunțării unilaterale a contractului
- c) pactului comisoriu expres.
- 3. Remunerația cuvenită agentului se calculează în funcție de:
 - a) salariul minim pe economie
 - b) uzanțele comerciale ale zonei
 - c) cifra de afaceri a comitentului.
- 4. Agentul răspunde pentru daune în cazul în care:
 - a) a ales ca subagent care să-l substituie o persoană insolubilă
 - b) terțul nu și-a îndeplinit obligațiile contractuale
 - c) comitentul nu și-a îndeplinit obligațiile.
- 5. În îndeplinirea atribuțiilor sale, agentul trebuie să acționeze:
 - a) loial și cu bună-credință
 - b) cu diligența unui bun proprietar
 - c) cu seriozitate.
- 6. Dreptul la comision al agentului se naște, potrivit legii:
 - a) la data încheierii contractului cu terțul
 - b) la data la care comitentul și-a executat sau ar fi trebuit să-și îndeplinească obligațiile
 - c) la data la care terțul și-a îndeplinit obligațiile.
- 7. Agentul poate, fără împuternicire specială, să efectueze următoarele operațiuni în numele comitentului:
 - a) să primească o plată
 - b) să acorde amânări pentru creanțele comitentului
 - c) să primească reclamații cu privire la viciile bunurilor.
- 8. Contractul de agenție încetează prin:
 - a) renunțare
 - b) denunțare unilaterală
 - c) expirarea termenului.

20.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie: 1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023 2. Popa Sorana, <i>Drept comercial</i>. Curs, biblioteca electronică, 2023
Bibliografie generală: 1. Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019 2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012 3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015 4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022 5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 21. Contractul de intermediere

21.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de intermediere, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

21.2. Conținut

Intermedierea este o operațiune care cuprinde mai multe contracte, inclusiv contractul de mandat, de comision, de consignație, de expediție, de agenție și contractul de curtaaj. Curtierul a fost definit drept un intermediar care, cu titlu profesional și în schimbul unei remunerații, pune în legătură două persoane care doresc să încheie un contract. Codul civil actual reglementează această operațiune sub denumirea de contract de intermediere.

Potrivit art. 2.096 alin. (1) C. civ., „*intermedierea este contractul prin care intermediarul se obligă față de client să îl pună în legătură cu un terț, în vederea încheierii unui contract*”.

Intermediarul (curtierul) nu este prepusul clientului, fiind independent față de acesta. În executarea obligațiilor sale, intermediarul, persoană fizică sau persoană juridică, acționează ca un profesionist, însă nu are putere de reprezentare, întrucât rolul său este acela de simplu mijlocitor. Cu toate acestea, „intermediarul poate reprezenta părțile intermediate la încheierea contractului intermediat sau a altor acte de executare a acestuia numai dacă a fost împuternicit expres în acest sens” (art. 2.102 C. civ.).

Caracterele juridice ale contractului de intermediere sunt următoarele: a) este un contract consensual – contractul de intermediere se încheie prin simplul acord de voință al părților, fără vreo formalitate suplimentară; b) este un contract cu titlu oneros – întrucât intermediarul este, de regulă, un profesionist, acest caracter este prezumat; fiecare parte urmărește, de fapt, prin încheierea contractului, obținerea unui folos patrimonial; c) este un contract comutativ – din chiar momentul încheierii sale, părțile din contractul de intermediere cunosc existența și întinderea obligațiilor reciproce; d) este un contract sinalagmatic – prin încheierea contractului de intermediere, părțile dobândesc obligații reciproce și interdependente.

Obligațiile intermediarului (curtierului) sunt următoarele:

1) Obligația de a - i găsi clientului o persoană cu care acesta să încheie un contract. Această obligație dă naștere dreptului de a fi remunerat de către client, astfel încât este calificată drept obligație de rezultat.

2) Obligația de informare. Potrivit art. 2.100 C. civ., „intermediarul este obligat să comunice terțului toate informațiile cu privire la avantajele și oportunitatea încheierii contractului intermediat, cu condiția să nu prejudicieze în mod culpabil interesele clien - tului”. Obligația de informare trebuie

executată corect și complet, astfel încât să asigure încheierea contractului dintre terț și client, fără a dezvălui însă secretele profesionale ale acestuia din urmă și fără a - l prejudicia din cauza unei informări nesatisfăcătoare.

Obligațiile clientului:

1) Obligația de a - i plăti intermediarului remunerația. Această obligație ia naștere în momentul în care intermediarul și - a îndeplinit însărcinarea de a găsi clientului un cocontractant, iar contractul urmărit a fost încheiat. În temeiul art. 2.097 alin. (1) C. civ., „intermediarul are dreptul la o remunerație din partea clientului numai în cazul în care contractul intermediat se încheie ca urmare a intermediării sale”. În lipsa convenției părților sau a unor prevederi legale speciale, intermediarul are dreptul la o remunerație în conformitate cu practicile anterioare statornicite între părți sau cu uzanțele existente între profesioniști pentru astfel de contracte. În cazul în care intermedierea a fost realizată de mai mulți intermediari, fiecare are dreptul la o cotă egală din remunerația stabilită global, dacă prin contract nu s - a stipulat altfel. Pluralitatea de intermediari poate rezulta din același contract de intermediere sau din contracte separat.

2) Obligația de a - i comunica intermediarului încheierea contractului intermediat. Această obligație se află în strânsă legătură cu dreptul intermediarului de a fi remunerat, drept care se naște numai la momentul încheierii contractului dintre client și terț. Astfel, potrivit art. 2.101 alin. (1) C. civ., „clientul are obligația să comunice intermediarului dacă s - a încheiat contractul intermediat, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii acestuia, sub sancțiunea dublării remunerației, dacă prin contract nu se prevede altfel”. De asemenea, în cazul în care remunerația se stabilește în funcție de valoarea contractului intermediat sau de alte elemente esențiale ale acestuia, clientul are obligația de a comunica și aceste informații.

3) Obligația de a restitui intermediarului cheltuielile ocazionate de executarea contractului. Această obligație există numai dacă este prevăzută expres în contractul de intermediere (art. 2.098 C. civ.)

Să ne reamintim

Intermedierea este contractul prin care intermediarul se obligă față de client să îl pună în legătură cu un terț, în vederea încheierii unui contract.

21.3. Rezumat

Caracterele juridice ale contractului de intermediere sunt următoarele: a) este un contract consensual – contractul de intermediere se încheie prin simplul acord de voință al părților, fără vreo formalitate suplimentară; b) este un contract cu titlu oneros – întrucât intermediarul este, de regulă, un profesionist, acest caracter este prezumat; fiecare parte urmărește, de fapt, prin încheierea contractului, obținerea unui folos patrimonial; c) este un contract comutativ – din chiar momentul încheierii sale, părțile din contractul de intermediere cunosc existența și întinderea obligațiilor reciproce; d) este un contract sinalagmatic – prin încheierea contractului de intermediere, părțile dobândesc obligații reciproce și interdependente.

21.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Când se naște dreptul la remunerație al intermediarului?

21.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

21.6. Temă de control: „Realizați un referat de maximum 5 pagini în care să tratați intermedierea în afaceri”

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 22. Contractul de furnizare

22.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de furnizare, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

22.2. Conținut

Putem defini contractul de furnizare ca fiind *acel contract în temeiul căruia una dintre părți, în calitate de „furnizor”, se obligă să transfere dreptul de proprietate și să predea anumite bunuri ori să presteze anumite servicii la unul sau mai multe termene succesive, stabilite anticipat prin contract, iar cealaltă parte, denumită „beneficiar”, se obligă să plătească prețul acestor bunuri ori servicii.*

Contractul de furnizare produce, în temeiul art. 1.771 C. civ., efecte similare contractului de vânzare.

Obligațiile principale ale furnizorului, reglementate de art. 1.766 - 1.767 C. civ., sunt următoarele:

a) obligația de a transmite proprietatea bunurilor ce formează obiectul contractului; această obligație se execută în momentul predării;

b) obligația de a preda bunurile care fac obiectul contractului, la termenele și în condițiile stabilite prin contract; dacă predarea se realizează prin încheierea de către furnizor a unui contract de expediție, obligația se consideră executată în momentul predării bunurilor în custodia căraușului (transportatorului);

c) obligația de a presta serviciile stabilite potrivit contractului ; atât predarea bunurilor, cât și prestarea serviciilor se realizează la mai multe termene succesive, ulterioare încheierii contractului ori în mod continuu [art. 1.766 alin. (1) C. civ.]

Obligațiile beneficiarului constau în:

a) preluarea bunurilor ce formează obiectul contractului, la termenele și în condițiile prevăzute în contract, prin efectuarea recepției de către beneficiar, în vederea constatării cantității și a calității acestora;

b) plata prețului produselor sau serviciilor , conform contractului sau potrivit dispozițiilor legale.

Să ne reamintim

Contractul de furnizare = *acel contract în temeiul căruia una dintre părți, în calitate de „furnizor”, se obligă să transfere dreptul de proprietate și să predea anumite bunuri ori să presteze anumite servicii la unul sau mai multe termene succesive, stabilite anticipat prin contract, iar cealaltă parte, denumită „beneficiar”, se obligă să plătească prețul acestor bunuri ori servicii.*

22.3. Rezumat

Contractul de furnizare produce, în temeiul art. 1.771 C. civ., efecte similare contractului de vânzare.

22.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

Prin angajarea răspunderii contractuale se urmărește:

- a. salvagardarea contractului;
- b. sancționarea debitorului;
- c. repararea prejudiciului moral al creditorului;
- d. repararea materială a prejudiciului cauzat prin neexecutarea contractului.

22.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 23. Contractul de societate

23.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de societate, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

23.2. Conținut

Putem defini astfel contractul de societate ca fiind *acel contract, în temeiul căruia, două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice se obligă reciproc să coopereze în vederea desfășurării unei anumite activități ce constituie obiectul societății, iar în vederea realizării acestuia să pună în comun anumite bunuri, cunoștințe sau prestații, cu scopul de a realiza și împărți beneficiile ce vor rezulta.*

Contractul de societate este întâlnit în cele mai diverse domenii de activitate, de la activități de producție, de comerț și de prestări servicii la activități agricole ori activități specifice profesiilor liberale. Pentru toate acestea, Codul civil reprezintă cadrul legal general. Astfel, în temeiul art. 1.888 C. civ., în funcție de formă, societățile pot fi: a) simple; b) în participație; c) în nume colectiv; d) în comandită simplă; e) cu răspundere limitată; f) pe acțiuni; g) în comandită pe acțiuni; h) cooperative; i) alt tip de societate anume reglementat de lege.

Societatea simplă nu are personalitate juridică. Cu toate acestea, dacă asociații doresc dobândirea personalității juridice, prin actul de modificare a contractului de societate va trebui ca ei să indice, în mod expres, forma juridică a acesteia și să pună de acord toate clauzele cu dispozițiile legale aplicabile societății nou - înființate [art. 1.892 alin. (1) și (2) C. civ.].

Între asociați, prin semnarea contractului de societate iau naștere drepturi și obligații specifice, constând în efectuarea aporturilor, participarea la profit și pierderi, transmiterea drepturilor societare etc. Astfel, capitalul social al societății este format prin aporturi în numerar, în bunuri sau în prestații ori cunoștințe specifice [art. 1.894 alin. (1) și (3) coroborate pe art. 1.882 alin. (3) C. civ.].

Între asociați și societate există o serie de drepturi și obligații specifice. Astfel, în temeiul obligației generale de a acționa cu bună - credință pe tărâm contractual, asociații au față de societate o obligație de neconcurență , în temeiul căreia „asociatul nu poate face concurență societății pe cont propriu sau pe contul unei terțe persoane și nici nu poate face pe socoteala sa ori pe socoteala altuia vreo operațiune care ar putea fi păgubitoare pentru societate” [art. 1.903 alin. (1) C. civ.].

În raport de cota de participare la formarea capitalului social, asociații au dreptul, respectiv obligația, de a primi o parte dintre beneficii și de a suporta o fracțiune din pierderile înregistrate în activitatea societății .

În privința dreptului de a folosi bunuri ori sume de bani ce aparțin societății , Codul civil prevede faptul că, în lipsa unei stipulații contrare, fiecare asociat poate folosi bunurile sociale în interesul societății, potrivit cu destinația acestora și fără să stânjenească drepturile celorlalți asociați.

De departe, însă, unul dintre cele mai importante drepturi ale asociaților este acela de a participa la luarea hotărârilor în cadrul adunării asociaților (dreptul de a participa la adunare și de a vota în cadrul acesteia). Astfel, în temeiul art. 1.910 alin. (1) C. civ., „asociații, chiar lipsiți de dreptul de administrare, au dreptul să participe la luarea hotărârilor colective ale adunării asociaților”.

Față de terți , societatea este reprezentată de către administratorii care au dreptul special de reprezentare sau, în lipsa unei asemenea împuterniciri speciale date prin contract sau printr - un act subsecvent, de către oricare dintre asociați [art. 1.919 alin. (1) C. civ.].

Contractul de societate încetează și societatea se dizolvă într - unul dintre următoarele cazuri generale, sub rezerva dispozițiilor cuprinse în legi speciale: a) realizarea obiectului societății sau imposibilitatea neîndoielnică a realizării acestuia; b) consimțământul tuturor asociaților; c) hotărârea instanței, pentru motive legitime și temeinice; d) împlinirea duratei societății, cu excepția cazului în care se aplică dispozițiile art. 1.931 C. civ. referitoare la prelungirea tacită a contractului de societate ; e) nulitatea societății; f) alte cauze stipulate în contractul de societate.

Să ne reamintim

Contractul de societate = *acel contract, în temeiul căruia, două sau mai multe persoane fizice și/sau juridice se obligă reciproc să coopereze în vederea desfășurării unei anumite activități ce constituie obiectul societății, iar în vederea realizării acestuia să pună în comun anumite bunuri, cunoștințe sau prestații, cu scopul de a realiza și împărți beneficiile ce vor rezulta.*

23.3. Rezumat

Din punct de vedere formal, contractul în vederea înființării unei societăți simple nu este supus unor condiții speciale, cu excepția necesității formei scrise și, eventual, auten - tice, în cazul constituirii ca aport a unor bunuri imobile. De regulă, așadar, forma scrisă a contractului de societate simplă este cerută numai ad probationem . Sunt asimilate societăților simple și societățile supuse condiției înmatriculării conform legii și rămase neînmatriculate, precum și societățile de fapt.

23.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Care sunt formele de societate reglementate de Codul civil?

2. Arătați diferențele dintre societatea simplă și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990.

23.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 24. Contractul de cont curent

24.1. Introducere

În cuprinsul acestui capitol sunt prezentate cunoștințele referitoare la contractul de cont curent, precum și conceptele, principiile și legitățile fundamentale ale acestuia.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

24.2. Conținut

Contractul de cont curent a fost definit în doctrină ca fiind un contract în temeiul căruia „părțile se înțeleg ca, în loc să achite separat și imediat creanțele lor reciproce, izvorâte din prestațiile făcute de una către cealaltă, lichidarea să se facă la un anumit termen, de către partea care va fi debitoare”.

În doctrina dreptului comercial, **efectele contractului de cont curent** au fost clasificate în două categorii: efecte principale (transferul dreptului de proprietate, novația, indivizibilitatea, compensația) și efecte secundare (curgerea dobânzilor, dreptul la comision și la alte cheltuieli).

Transferul dreptului de proprietate are ca obiect valoarea înscrisă în cont și operează între transmitător și primitor, acesta din urmă devenind titularul dreptului de proprietate privind valoarea respectivă. Astfel, în temeiul art. 2.173 C. civ., contractul de cont curent are ca efect principal transferul proprietății remiterilor către primitorul lor, prin aceea că el le trece în debitul său. Înscrisura în contul curent a unui efect de comerț sau a unui alt titlu de credit se presupune a fi făcută sub „rezerva încasării”, dacă în contract nu se prevede altfel (art. 2.177 C. civ.). Doctrina a mai arătat că înscrisura creanței în cont nu afectează dreptul de a promova acțiuni și de a formula excepții în legătură cu actul juridic din care rezultă prestația respectivă. În cazul anulării acestuia, înregistrarea din cont va fi radiată. În speță, s-a reținut că transferul sumei de bani în discuție s-a făcut pe bază de dispoziție scrisă a conducerii societății reclamante, pârâta efectuând operațiunea de transfer a banilor pe baza contractului de cont curent dintre părți, care cuprinde obligația pârâtei de a efectua operațiuni de virare de bani din contul reclamantei, la cererea expresă a acesteia, directorul societății fiind persoană autorizată să ceară efectuarea unor astfel de operațiuni.

Novația obligației operează între transmitător și primitor, în sensul că obligațiile născute din remiterile anterioare se novează (art. 2.173 C. civ.). Prin novație ia naștere o nouă obligație în temeiul contractului de cont curent. Potrivit art. 1.609 C. civ., novația operează în trei modalități: 1) când debitorul contractează față de creditorul său o obligație nouă, care înlocuiește și stinge obligația inițială; 2) când un nou debitor este substituit celui vechi, care este liberat de creditor; în acest caz, novația poate opera fără consimțământul debitorului inițial; 3) când, ca efect al unui contract nou, un alt creditor este substituit celui inițial, față de care debitorul este eliberat.

Tot ca efect al contractului de cont curent, se produce și **compensația** reciprocă între părți până la concurența debitului și a creditului, sub rezerva plății soldului creditor (art. 2.173 C. civ.). Jurisprudența menționează și **indivizibilitatea** ca efect al contractului curent, în sensul că sumele înscrise în cont ca efect al prestațiilor reciproce își pierd individualitatea până la data încheierii contului. Un alt efect al contractului de cont curent constă în **curgerea de dobânzi** pentru sumele trecute în cont în debitul primitorului de la data înscrierii acestora până la încheierea contului (art. 2.173 C. civ.). Dobânda aplicabilă este cea stabilită de părți sau, în lipsă, cea legală, și va fi calculată pentru fiecare zi de întârziere, dacă părțile nu au stabilit altfel. În acest sens, dobânzile curg de drept din momentul înscrierii operațiunii în cont, iar nu de la data scadenței (data scadenței este, în acest caz, data stabilită în contractul de cont curent la care se va face lichidarea datoriilor reciproce).

Încheierea contului curent este reglementată în art. 2.179 alin. (1) C. civ. și va avea loc la scadența termenelor stabilite prin contract sau la momentul încetării contractului de cont curent. În cazul în care părțile au stabilit prin contractul de cont curent anumite termene la care să se încheie contul, soldul creditor al fiecărei perioade va reprezenta primul post al perioadei următoare.

Încetarea contractului de cont curent poate avea loc, în condițiile art. 2.183 C. civ. Astfel, contractul de cont curent încetează în următoarele cazuri: a) de drept, la scadența termenului convenit de părți; b) în cazul contractului încheiat pe o durată nedeterminată, prin denunțare unilaterală, cu notificarea prealabilă a celeilalte părți cu cel puțin 15 zile anterior declarării unilaterale a încetării contractului; c) în caz de incapacitate, insolvență sau moarte, oricare dintre curențiști, reprezentantul incapabilului sau moștenitorul putând denunța contractul cu înștiințarea celeilalte părți cu 15 zile înainte.

Să ne reamintim

Contractul de cont curent este contractul în temeiul căruia „părțile se înțeleg ca, în loc să achite separat și imediat creanțele lor reciproce, izvorâte din prestațiile făcute de una către cealaltă, lichidarea să se facă la un anumit termen, de către partea care va fi debitoare”.

24.3. Rezumat

Efectele contractului de cont curent au fost clasificate în două categorii: efecte principale (transferul dreptului de proprietate, novația, indivizibilitatea, compensația) și efecte secundare (curgerea dobânzilor, dreptul la comi - sion și la alte cheltuieli).

24.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

- 1, Arătați cum se produc efectele contractului de cont curent.
2. Este contract de finanțare:
 - a. Contractul de know how
 - b. Contractul de leasing
 - c. Contractul de cont curent

24.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenaru, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

25.1. Introducere

Unitatea de învățare prezintă formarea și executarea contractului de report.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

25.2. Conținut

1. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de report

Putem defini contractul de report ca fiind *un contract complex ce constă, pe de o parte, în cumpararea pe bani gata a unor titluri de credit care circula în comerț și în revânzarea simultană cu termen și la un preț determinat către aceeași persoană a unor titluri de aceeași specie.*

Contractul de report prezintă următoarele caractere juridice:

- a) este un contract bilateral (sinalagmatic) deoarece da naștere unor obligații reciproce în sarcina ambelor părți;
- b) este un contract cu titlu oneros – părțile urmăresc, prin încheierea contractului, obținerea unui folos patrimonial;
- c) este un contract comutativ – existența și întinderea obligațiilor reciproce este cunoscută de părți în momentul încheierii contractului; astfel, spre exemplu, reportatul dă în report (vinde temporar) acțiuni aparținând unei anumite categorii, vânzarea făcându-se la valoarea nominală a acestora; la termenul convenit, va cumpăra acțiuni de aceeași specie de la reportator (care, de obicei, este o instituție bancară), însă la prețul determinat prin contract, care va fi mai mare decât cel din vânzarea inițială;
- d) contractul are un caracter real, având în vedere faptul că, pentru valabilitatea contractului, legea impune predarea reală a titlurilor date în report.

2. Condițiile de validitate ale contractului de report sunt cele reglementate în art. 1179 C. civ. și se referă la capacitate, consimțământ, obiect și cauză.

În ceea ce privește capacitatea părților, observăm faptul că au calitatea de părți în contract reportatul (persoana care deține titlurile de credit) și reportatorul (persoana care va cumpăra temporar aceste titluri, de regulă, o bancă).

Reportatul trebuie să aibă capacitate deplină de exercițiu.

Potrivit art. 1.772 alin. 1 NCC: „Contractul de report este acela prin care reportatorul cumpără de la reportat cu plată imediată titluri de credit și valori mobiliare circulând în comerț și se obligă, în același timp, să revândă reportatului titluri sau valori mobiliare de aceeași specie, la o anumită scadență, în schimbul unei sume determinate.”

Potrivit art. 1.772 alin. 2 NCC: „Contractul de report se încheie prin reținerea titlurilor sau valorilor mobiliare, iar dacă acestea sunt nominative, prin îndeplinirea formalităților necesare pentru transmiterea lor”.

Reportatorul este, de regulă, un comerciant (instituție bancară) și, în calitate de persoană juridică, trebuie să aibă, prin lege, actul de înființare ori statut, dreptul de a efectua asemenea operațiuni. Consimțământul trebuie să fie expres în sensul efectuării operațiunii reportului și să fie însoțit de predarea reală a titlurilor de credit.

Manifestarea de voință trebuie să provină de la ambele părți și să fie în sensul încheierii unei vânzări cu termen și a unor vânzări a unor titluri de credit care circula în comerț. Consimțământul trebuie să fie dat simultan pentru ambele vânzări.

Obiectul contractului îl formează titlurile de credit care circula în comerț (acțiuni, obligațiuni). Cu privire la acestea se efectuează două vânzări: una pe bani gata, între reportat și reportator, și alta, cu termen, între reportator și reportat. Diferența dintre prețul plătit și cel încasat de către reportator se numește „report” (profit). Deși din dispozițiile legale ar rezulta că în contractul de report există două prețuri – cel inițial, plătit de reportator, și prețul plătit la scadența de către reportat, majoritatea doctrinei consideră că în contractul de report există de fapt un singur preț stabilit de părți și plătit la scadență. Acest preț este stabilit în momentul încheierii contractului și este plătit în scopul redobândirii titlurilor de credit.

Cauza contractului este legată de intenția reportatului de a obține un credit, o sumă de bani din vânzarea temporară a titlurilor de credit, în timp ce reportatorul efectuează o operațiune speculativă în sensul obținerii unui profit („report”) din revânzarea către reportat a unor titluri din aceeași specie.

3. Efectele contractului de report

Asa cum s-a arătat, în temeiul contractului de report are loc transferul dreptului de proprietate cu privire la titlurile de credit de la vânzător la cumpărător, în temeiul art. 1772 NCC. Acest transfer al dreptului de proprietate are loc în privința ambelor vânzări, în dublu sens și la termene diferite.

În calitate de proprietar, în temeiul primei vânzări, reportatorul are dreptul să culeagă fructele civile ale titlurilor de credit (dividende, dobânzi), dacă părțile nu au stabilit altfel prin contractul de report.

4. Încetarea contractului de report se produce, de regulă, la împlinirea termenului stabilit de părți. La scadență, părțile pot conveni să prelungească contractul de report pentru o altă durată determinată, păstrându-se condițiile din contractul inițial. Aceasta prelungire poate avea loc pentru mai multe termene succesive.

Să ne reamintim

Obiectul contractului îl formează titlurile de credit care circula în comerț (acțiuni, obligațiuni). Cu privire la acestea se efectuează două vânzări: una pe bani gata, între reportat și reportator, și alta, cu termen, între reportator și reportat. Diferența dintre prețul plătit și cel încasat de către reportator se numește „report” (profit).

25.3. Rezumat

Contractul de report poate fi definit ca fiind un contract complex ce constă, pe de o parte, în cumpărarea pe bani gata a unor titluri de credit care circula în comerț și în revânzarea simultană cu termen și la un preț determinat către aceeași persoană a unor titluri de aceeași specie. În temeiul contractului de report are loc transferul dreptului de proprietate cu privire la titlurile de credit de la vânzător la cumpărător. Acest transfer al dreptului de proprietate are loc în privința ambelor vânzări, în dublu sens și la termene diferite. În calitate de proprietar, în temeiul primei vânzări, reportatorul are dreptul să culeagă fructele civile ale titlurilor de credit (dividende, dobânzi), dacă părțile nu au stabilit altfel prin contractul de report.

Încetarea contractului de report se produce, de regulă, la împlinirea termenului stabilit de părți. La scadență, părțile pot conveni să prelungească contractul de report pentru o altă durată determinată, păstrându-se condițiile din contractul inițial. Aceasta prelungire poate avea loc pentru mai multe termene succesive.

25.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Obiectul contractului de report îl formează:
 - a) acțiunile
 - b) obligațiunile
 - c) warantele.
2. Contractul de report încetează prin:
 - a) renunțare
 - b) împlinirea termenului
 - c) denunțare unilaterală.
3. Contractul de report este un contract:
 - a) consensual
 - b) solemn
 - c) real.
4. În temeiul contractului de report, între reportat și reportator operează un dublu transfer al dreptului de:
 - a) proprietate
 - b) uz
 - c) uzufruct.
5. Dividendele titlurilor de credit reportate aparțin, în temeiul primei vânzări:
 - a) reportatului
 - b) reportatorului
 - c) proporțional, ambelor părți.

25.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, bibliotecă electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 26. Contractul de leasing

26.1. Introducere

Obiectivul acestei unități de învățare îl reprezintă descrierea formării și executării contractului de leasing.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

26.2. Conținut

1. Aspecte generale, noțiunea și caracterele juridice ale contractului de leasing

Ca instrument de credit și de finanțare a afacerilor contractul de leasing a fost cunoscut, într-o formă primară, și în dreptul roman, unde împrumutatorul (creditor) își asigura garantarea creanței sale păstrând dreptul de proprietate cu privire la bunul determinat prin convenție.

Operațiunile de leasing, inclusiv în ceea ce privește leasing-ul imobiliar, au fost dezvoltate în special în Statele Unite și în Marea Britanie. La origine, în limba engleză, termenul „lease” desemna locațiunea bunurilor imobile, dar a fost extins ulterior la toate categoriile de locațiune.

În România, primele reglementări cu privire la leasing au fost cuprinse în Legea nr. 72/1993 privind regimul vamal al bunurilor importate, ce fac obiectul tranzacțiilor de leasing - care se aplică în domeniul raporturilor juridice de drept al comerțului internațional - și O.G. nr. 12/1995 privind unele măsuri referitoare la regimul vamal al mașinilor, utilajelor și instalațiilor importate în cadrul tranzacțiilor de leasing. Însă, reglementarea cuprinzătoare a instituției leasing-ului s-a realizat prin adoptarea O.G. nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing.

Literatura de specialitate a oferit, de-a lungul timpului, o serie de definiții ale leasing-ului. Astfel, într-o opinie, leasing-ul a fost definit drept „o modalitate specifică de finanțare, careia îi este proprie păstrarea de către finanțator a nedei proprietăți a bunului închiriat, care este transmis în posesie și folosință, pentru o perioadă determinată, beneficiarului utilizator, perioada caracterizată ca irevocabilă (deoarece părțile nu o pot schimba).” Un alt autor caracterizează leasing-ul ca fiind „acea operațiune juridică prin care o persoană (de obicei, societate specializată în acest scop), cumpără un bun spre a-l închiria unei alte persoane, numită utilizator (care, în mod obișnuit, este tot o întreprindere) care, la sfârșitul contractului de locație, are un drept de opțiune între trei posibilități, și anume:

- a) de a continua contractul de locație;
- b) de a-l rezilia;
- c) de a cumpara bunul respectiv contra unui preț, convenit în așa fel încât să se țină seama, cel puțin în parte, de varsămintele efectuate cu titlu de chirie (adică de amortizarea bunurilor pe această cale și, deci, de valoarea reziduală).”

Locatarul/utilizatorul poate opta pentru cumpararea bunului înainte de sfârșitul perioadei de leasing, dar nu mai devreme de 12 luni, dacă părțile convin astfel și dacă achită toate obligațiile asumate prin contract (art. 1 alin. 1 din O.G. nr. 51/1997).

După cum putem observa din această reglementare, operațiunile de leasing includ și o promisiune unilaterală de vânzare, care are natura juridică a unei obligații de „a face” în sarcina locatorului/finanțatorului. De asemenea, operațiunile de leasing sunt fapte de comerț obiective atunci

când bunul este cumpărat în scopul de a-l oferi în leasing, sau fapte de comerț unilaterale atunci când locatarul / utilizatorul este un necomerciant.

Potrivit legii, operațiunile de leasing se realizează, așa cum s-a aratat în doctrina, în trei etape și anume:

- etapa „prealabilă”, pre-contractuală, în care orice persoană fizică sau juridică va formula o „cerere fermă”, în care să precizeze bunul ce va constitui obiectul contractului de leasing; dacă s-a stabilit acordul de voință cu privire la bunul astfel determinat între utilizator și furnizor, operațiunea a fost calificată în practica drept antecontract de vânzare-cumpărare, prin care furnizorul (promitentul) se obligă să încheie cu un terț (finanțatorul) – care este și beneficiar al promisiunii -, în condițiile determinate de utilizator, contractul de vânzare-cumpărare cu privire la acel bun;
- etapa desfasurării contractului de leasing („etapa locațiunii” cum a fost denumită) este caracterizată prin desfasurarea unui raport juridic între finanțator și utilizator;
- etapa „opțiunii”, care intervine la expirarea contractului de leasing și se caracterizează prin dreptul de opțiune al utilizatorului de a cumpăra bunul, de a prelungi contractul de leasing sau de a înceta raporturile contractuale; și această etapă se caracterizează prin obligația finanțatorului de a respecta dreptul de opțiune al utilizatorului cu privire la încheierea a două contracte: contractul de vânzare-cumpărare sau un nou contract de leasing, cu aceeași natură juridică.

Obiect al operațiunilor de leasing și al O.G. nr. 51/1997 îl formează și contractele de leasing încheiate cu un locatar/utilizator final de către locatarul/utilizatorul unui bun ce face deja obiectul unui contract de leasing (art. 1 alin. 11 din ordonanță).

Pornind de la aceste elemente, vom defini contractul de leasing ca fiind *acel contract, în temeiul căruia una dintre părți, în calitate de locatar/ finanțator, transmite, pentru o durată determinată și în schimbul unor plăți periodice (rate de leasing), dreptul de folosință asupra unui bun determinat către cealaltă parte (locatar/utilizator), păstrând pentru sine dreptul de proprietate și respectând dreptul de opțiune al locatarului/utilizatorului, exercitat la sfârșitul perioadei de leasing, de a cumpăra bunul, de a prelungi contractul de leasing sau de a înceta raporturile contractuale.*

Contractul de leasing prezintă următoarele caractere juridice:

- a) este un contract consensual
- b) contractul de leasing are un caracter bilateral (sinalagmatic)
- c) contractul de leasing are un caracter oneros,
- d) contractul de leasing are un caracter comutativ
- e) contractul de leasing este un contract cu executare succesivă.
- f) contractul de leasing are un caracter *intuitu personae* în privința utilizatorului, fiind încheiat în considerarea persoanei acestuia din punct de vedere al solvabilității.
- g) contractul de leasing constituie titlu executoriu, în temeiul art. 8 din O.G. nr. 51/1997.

Datorită acestor caractere juridice putem concluziona faptul că natura juridică a contractului de leasing este aceea a unui contract comercial numit, de sine statator și complex, întrunind caracteristicile unei operațiuni de finanțare, dar și pe cele ale unui împrumut de folosință, ale locațiunii, mandatului comercial și al promisiunii unilaterale de vânzare.

2. Principalele categorii de leasing pot fi determinate prin analiza prevederilor O.G. nr. 51/1997. Asadar, potrivit prevederilor ordonanței, distingem:

- a) leasing-ul financiar (art. 2 lit. d din ordonanță);
- b) leasing-ul operațional (art. 2 lit. d raportat la art. 6 alin. 1).

Leasing-ul financiar presupune recuperarea totală a valorii bunului în perioada de leasing, precum și obținerea de profit și are ca obiect, așa cum s-a aratat,³⁶⁸ în special echipamente industriale. În schimb, prin leasing-ul operațional se urmărește recuperarea parțială a valorii bunului deoarece durata contractului de leasing este mai scurtă decât durata de funcționare a bunului ce formează obiectul contractului;

- c) leasing mobilier – când are ca obiect bunuri mobile aflate în circuitul civil, inclusiv dreptul de utilizare a programului pentru calculator;

d) leasing imobiliar – care are ca obiect bunuri imobile prin natura lor sau prin destinație, potrivit art. 2 alin. 2 din O.G. nr. 51/1997;

e) contractul de *lease-back*, reglementat în art. 22 din O.G. nr. 51/1997 este o operațiune prin care „beneficiarul vinde un bun societății de leasing, bun pe care îl închiriaza de la aceasta, rambursând astfel, prin ratele de leasing, creditul acordat – de valoare egală cu prețul de vânzare al bunului”;

f) contractul de leasing *time-sharing* este reglementat în art. 23 din ordonanța; conform acestuia „bunurile ce fac obiectul unui contract de leasing pot fi utilizate în sistem de leasing de mai multe societăți comerciale dacă între acestea și locator / finanțator s-a încheiat un contract în acest sens” sau de către două sau mai multe societăți de leasing.

3. Condițiile de validitate ale contractului de leasing sunt cele reglementate în art. 1179 C. civ. drept condiții de fond necesare pentru validitatea actelor juridice, și anume: capacitatea de a contracta, consimțământul valabil al părților, un obiect determinat, o cauză licită.

Capacitatea de a contracta trebuie analizată prin prisma părților din contractul de leasing atât din punct de vedere al capacității de a încheia acte juridice (condiție supusă regulilor Codului civil), cât și din punct de vedere al aptitudinii și condițiilor legale necesare pentru a deveni comerciant (vârsta de 18 ani și îndeplinirea unor condiții speciale atât pentru persoanele fizice, cât și pentru persoanele juridice).

Părțile în contractul de leasing poartă denumirea de:

- „locator / finanțator” – societatea de leasing, persoana juridică română sau străină, înființată în condițiile Legii nr. 31/1990 privind societățile comerciale, care are ca obiect principal de activitate desfășurarea operațiunilor de leasing și un capital social de minimum 200.000 de euro, în echivalent în lei (art. 3 alin. 1 corob. cu art. 19 din O.G. nr. 51/1997); societatea de leasing procură bunul de la producător (furnizor), capacitatea acesteia de a contracta fiind supusă principiului specialității capacității, iar actele juridice se încheie prin organele sale reprezentative;

- „locator / utilizator” este orice persoană fizică sau juridică, română sau străină. Asadar, legea nu cere, pentru a încheia contractul de leasing în calitate de locator / utilizator, calitatea de comerciant. În privința persoanei fizice care încheie contractul de leasing în calitate de locator / utilizator, este necesară condiția deplinei capacități de exercițiu (vârsta de 18 ani) sau, pentru minorii între 14 și 18 ani, încuviințarea instanței de tutelă.

Capacitatea cerută persoanei juridice pentru a încheia contractul de leasing în calitate de locator / utilizator trebuie analizată în condițiile actului de înființare a acesteia.

Consimțământul părților reprezintă voința de a încheia contractul de leasing, manifestată în exterior (voința exteriorizată). Pentru a fi valabil exprimat, consimțământul trebuie să provină de la o persoană capabilă (cu discernământ), să fie exprimat cu intenția de a produce efecte juridice (consimțământul dat din complezență sau *jocandi causa* nu este de natură de a angaja persoana respectivă în mod valabil) și să nu fie alterat de vicii de consimțământ (eroare, dol, violența și leziune).

Obiectul contractului de leasing este reprezentat de conduita părților sau bunurile ce formează obiectul contractului.

Ca regula generală, și obiectul contractului de leasing trebuie să existe, să fie în circuitul civil, să fie determinat, să fie posibil și să fie licit și moral.

Potrivit O.G. nr. 51/1997, obiectul contractului de leasing constă în bunuri imobile prin natura lor sau prin destinație și bunuri mobile, aflate în circuitul civil, cu excepția înregistrărilor pe bandă audio și video, a pieselor de teatru, a manuscriselor, a brevetelor, a drepturilor de autor și a bunurilor necorporale (art. 1 alin. 2 din ordonanță).

Mai poate constitui obiect al contractului de leasing, dreptul patrimonial de autor asupra programelor pentru calculator, dacă titularul dreptului de autor a autorizat această operațiune (art. 1 alin. 3 din ordonanță).

Pe de altă parte, având în vedere caracterul bilateral (sinalagmatic) al contractului, obiect al contractului îl constituie și prețul la care face referire art. 2 din O.G. nr. 51/1997 prin definirea unor termeni. Astfel, în înțelesul ordonanței:

a) valoarea de intrare reprezinta valoarea la care a fost achiziționat bunul de catre finanțator (costul de achiziție);

b) valoarea totala reprezinta valoarea totala a ratelor de leasing, la care se adauga valoarea reziduala;

c) valoarea reziduala reprezinta valoarea la care, dupa achitarea de catre utilizator a tuturor ratelor de leasing, prevazute în contract si a celorlalte sume datorate conform contractului, se face transferul dreptului de proprietate asupra bunului catre locatar / utilizator si este stabilita de catre părți;

d) rata de leasing reprezinta:

- în cazul leasing-ului financiar, cota-parte din valoarea de intrare a bunului si dobânda de leasing, care se stabileste pe baza ratei dobânzii convenite prin acordul părților;

- în cazul leasing-ului operațional, chiria se stabileste prin acordul părților.

Cauza contractului de leasing trebuie sa existe, sa fie reala, licita si morala. În general, se considera ca reprezinta o cauza a contractului de leasing garantarea utilizarii unui bun în favoarea locatarului ca si cum ar avea calitatea de proprietar, platind în schimb avansul si ratele de leasing; existența dreptului de opțiune la sfârșitul perioadei de leasing, cu posibilitatea pentru locatar de a deveni proprietar etc.

Sanctiunea lipsei cauzei consta în nulitatea relativa a contractului de leasing. În situația în care cauza contractului de leasing este ilicita, sanctiunea consta în nulitatea absoluta a contractului.

Din punctul de vedere al formei contractului de leasing, O.G. nr. 51/1997 prevede necesitatea formei scrise ca instrument de proba a actului juridic. Astfel, potrivit art. 7, „contractul de leasing se încheie în scris”, iar în cazul încetării contractului de leasing din culpa utilizatorului

sau prin dispariția totala a bunului prin furt, dauna totala, distrugere totala, survenita înainte de împlinirea unui an de la intrarea în vigoare a contractului, contractul de leasing nu-si va schimba natura juridica, iar bunul va constitui în continuare, din punct de vedere fiscal si contabil, obiect al contractului de leasing. Sanctiunea nerespectării acestei condiții consta în imposibilitatea dovedirii contractului prin alte mijloace de proba.

În practica, părțile încheie contractul de leasing în forma scrisa.

În conformitate cu prevederile art. 6 din O.G. nr. 51/1997, contractul de leasing trebuie sa cuprinda urmatoarele elemente:

- date cu privire la părți

- clauza privind definirea contractului de leasing ca leasing financiar sau operațional

- denumirea bunului care face obiectul contractului de leasing si caracteristicile de identificare ale acestuia

- valoarea ratelor de leasing si termenul de plata al acestora

- perioada de utilizare în sistem de leasing a bunului

- clauza privind obligația asigurării bunului

- valoarea totala a contractului de leasing.

În plus față de aceste elemente cu caracter general – obligatoriu, contractul de leasing financiar trebuie sa cuprinda si urmatoarele clauze referitoare la:

- valoarea de intrare a bunului

- valoarea reziduala a bunului, convenita de catre părți (când este cazul)

- valoarea avansului

- rata de leasing.

Potrivit principiului libertății contractuale, părțile pot stabili si alte clauze.

4. Publicitatea operației de leasing se realizeaza fie prin înregistrarea acestora în contabilitatea utilizatorului (în cazul leasing-ului financiar) sau a finanțatorului (în cazul leasingului operațional), în conformitate cu reglementările contabile în vigoare (art. 20 din ordonanța).

De asemenea, contractele de leasing care au ca obiect utilizarea bunurilor imobile vor fi înscrise în cartea funciara (art. 21).

5. Efectele contractului de leasing

Ca orice contract bilateral, contractul de leasing da naștere unor drepturi și obligații reciproce în sarcina ambelor părți.

Potrivit O.G. nr. 51/1997, obligațiile locatorului/finanțatorului sunt următoarele (art. 9 din ordonanța):

- a) obligația de a respecta dreptul locatarului/utilizatorului de a alege furnizorul de bunuri, potrivit intereselor sale;
- b) obligația de a contracta bunul cu furnizorul desemnat de către locatar/utilizator, în condițiile expres formulate de către acesta sau, după caz, de a dobândi dreptul definitiv de utilizare asupra programului pentru calculator;
- c) obligația de a încheia contractul de leasing cu locatarul/utilizatorul și de a transmite acestuia, în temeiul contractului de leasing, drepturile ce deriva din contract, cu excepția dreptului de dispoziție, iar în cazul programelor pentru calculator, să transmită dreptul de utilizare asupra programelor de către locatar/utilizator, fără a-și mai putea exercita acest drept pe perioada derulării contractului de leasing.
- d) Obligația de a respecta dreptul de opțiune al locatarului/utilizatorului de a cumpara bunul, de a prelungi contractul de leasing, fără a schimba natura leasingului, sau de a înceta raporturile contractuale.
- e) Obligația de a garanta locatarului/utilizatorului folosința liniștită a bunului, în condițiile în care acesta a respectat toate clauzele contractuale.
- f) Obligația de a asigura bunurile oferite în leasing la o societate de asigurare, dacă prin contractul de leasing părțile nu au convenit altfel.

Obligațiile locatorului/utilizatorului sunt următoarele:

- a) obligația de a efectua recepția și de a lua în primire bunul la termenul și în condițiile de livrare agreeate cu furnizorul (art. 10 lit. a din O.G. nr. 51/1997);
- b) obligația de a exploata bunul conform instrucțiunilor elaborate de către furnizor și de a asigura instruirea personalului desemnat să-l exploateze (art. 10 lit. b din ordonanța);
- c) obligația de a nu greva de sarcini bunul care face obiectul contractului de leasing decât cu acordul finanțatorului (art. 10 lit. c din ordonanța);
- d) obligația de a achita sumele datorate conform contractului de leasing (ratele de leasing, asigurări, impozite, taxe), în cuantumul și la termenele prevăzute în contract (art. 10 lit. d din ordonanța);
- e) obligația de a suporta cheltuielile legate de întreținerea bunului, precum și alte cheltuieli aferente contractului de leasing (art. 10 lit. e din ordonanța);
- f) obligația de a-și asuma, pe întreaga perioadă a contractului, în lipsa unei stipulații contrare, toate obligațiile care decurg din folosirea bunului direct sau prin prepusii săi, inclusiv riscul pierderii, distrugerii, avarierii bunului, din cauze fortuite, și continuitatea plății ratelor de leasing până la achitarea integrală a valorii contractului de leasing (art. 10 lit. f din lege);
- g) obligația de a permite locatorului / finanțatorului de a verifica periodic starea și modul de exploatare a bunului care face obiectul contractului de leasing (art. 10 lit. g din ordonanța);
- h) obligația de a-l informa pe locator/finanțator, în timp util, despre orice tulburare a dreptului de proprietate venită din partea unui terț (art. 10 lit. h din ordonanța);
- i) obligația de a nu aduce modificări bunului și de a nu schimba locul situării bunului, declarat în contract, fără acordul finanțatorului/locatorului (art. 10 lit. i din ordonanța);
- j) obligația de a restitui bunul conform prevederilor contractului de leasing (art. 10 lit. f din ordonanța).

Reciprocitatea și interdependența obligațiilor, specifice contractelor sinalagmatice, determină o serie de consecințe în cazul neexecutării obligațiilor contractuale.

5.1. O primă consecință este posibilitatea invocării excepției de neexecutare a contractului (*exceptio non adimpleti contractus*), în cazul în care una dintre părți, deși nu și-a executat propria obligație, pretinde totuși celeilalte să și-o execute pe a sa. Așa cum s-a aratat în doctrină, o condiție

esențială pentru invocarea excepției de neexecutare este aceea a simultaneității de executare, astfel ca, prin contractul încheiat, părțile să nu fi convenit un termen de executare doar a uneia din obligațiile reciproce.

Având în vedere faptul că, în contractul de leasing, sunt stabilite termene pentru plata ratelor de leasing diferite de momentul predării bunului, considerăm că nu este îndeplinită condiția simultaneității de executare a obligațiilor și, astfel, nu este posibilă invocarea excepției de neexecutare.

5.2. În cazul neexecutării culpabile a obligațiilor de către una dintre părți în cadrul contractului de leasing, la cererea celeilalte părți, se va putea pronunța de către instanța de judecată rezilierea contractului.

1) cazul în care locatarul/utilizatorul refuză să primească bunul la termenul agreed cu furnizorul și/sau în contractul de leasing (art. 14 alin. 1 teza I din ordonanța)

Rezilierea va putea fi cerută în acest caz numai dacă bunul a fost recepționat de către utilizator fără obiecțiuni; în schimb, dacă bunul nu corespunde cerințelor formulate de către utilizator prin contractul de vânzare-cumpărare sau prin contractul de leasing, utilizatorul nu poate fi obligat să-l ia în primire.

Acest caz de reziliere consacră dreptul finanțatorului de a rezilia unilateral contractul, cu daune-interese, în timp ce este exonerat de răspundere în cazul nelivrării bunului sau al livrării acestuia în condiții necorespunzătoare (art. 14 alin. 2 din O.G. nr. 51/1997).

2) Dacă locatarul/utilizatorul se află în stare de reorganizare judiciară și/sau faliment (art. 14 alin. 1 teza a II-a din ordonanța) se aplică prevederile Legii nr. 85/2014 care reglementează procedura insolvenței referitoare la situația în care debitorul supus acestei proceduri deține un bun aparținând altei persoane. Astfel, în condițiile art. 86 alin. 1 și 2 din legea susmenționată, finanțatorul are posibilitatea de a denunța unilateral contractul de leasing.

3) Situația prevăzută în art. 15 din O.G. nr. 51/1997, a utilizatorului care nu plătește, timp de 2 luni consecutiv de la scadența, ratele de leasing. În acest caz, în urma rezilierii contractului de leasing, utilizatorul va fi obligat să restituie bunul și să plătească ratele scadente până la momentul restituirii. Așa cum am mai arătat, deși legea nu prevede expres, și utilizatorul poate cere rezilierea contractului, după cum părțile pot prevedea rezoluțiunea de drept a contractului de leasing prin formularea unor pacte comisorii exprese.

5.3. În cazul în care locatorul/finanțatorul nu respectă dreptul de opțiune al locatarului/utilizatorului cu privire la prelungirea contractului de leasing, cumpărarea bunului sau, dimpotrivă, încetarea raporturilor juridice, în temeiul art. 16 din O.G. nr. 51/1997, utilizatorul va putea formula o acțiune civilă în pretenții pentru a obține daune-interese în vederea acoperirii prejudiciului cauzat prin neîndeplinirea acestei obligații. Instanța astfel sesizată va putea, la cererea utilizatorului, să pronunțe o hotărâre judecătorească ce va ține loc de contract de vânzare-cumpărare.

Această dispoziție are caracterul unei sancțiuni aplicate finanțatorului pentru nerespectarea tocmai a elementului ce constituie finalitatea contractului de leasing: dreptul de opțiune al utilizatorului.

6. Încetarea contractului de leasing se poate produce fie la expirarea termenului contractual (a perioadei de leasing), fără ca utilizatorul să-și exprime dreptul de opțiune sau fără ca acesta să opteze pentru prelungire contractului, fie pe parcursul contractului de leasing într-unul din următoarele cazuri:

a) pierderea totală a bunului ce formează obiectul contractului de leasing (încetare de drept) sau pierderea parțială a acestuia (rezilierea operează la cererea utilizatorului, fiind lăsată la aprecierea instanței de judecată, conform regulilor dreptului comun);

b) desființarea titlului utilizatorului, în temeiul căruia s-a încheiat contractul de leasing cu utilizatorul final determină încetarea de drept a contractului, conform art. 1 alin. 11 din O.G. nr. 51/1997;

- c) desființarea titlului finanțatorului (de exemplu, contractul de vânzare-cumparare a bunului de la furnizor este considerata în doctrina o cauza de încetare a contractului de leasing, în virtutea principiului *nemo dat quod non habet* sau *quod nullum est nullum producit effectum*);
- d) rezilierea contractului de leasing.

Să ne reamintim

Încetarea contractului de leasing se poate produce fie la expirarea termenului contractual (a perioadei de leasing), fara ca utilizatorul sa-si exprime dreptul de opțiune sau fara ca acesta sa opteze pentru prelungire contractului, fie pe parcursul contractului de leasing într-unul din urmatoarele cazuri:

a) pieirea totala a bunului ce formeaza obiectul contractului de leasing (încetare de drept) sau pieirea parțiala a acestuia (rezilierea opereaza la cererea utilizatorului, fiind lasata la aprecierea instanței de judecata, conform regulilor dreptului comun);

b) desființarea titlului utilizatorului, în temeiul caruia s-a încheiat contractul de leasing cu utilizatorul final determina încetarea de drept a contractului, conform art. 1 alin. 11 din O.G. nr. 51/1997;

c) desființarea titlului finanțatorului (de exemplu, contractul de vânzare-cumparare a bunului de la furnizor este considerata în doctrina o cauza de încetare a contractului de leasing, în virtutea principiului *nemo dat quod non habet* sau *quod nullum est nullum producit effectum*);

d) rezilierea contractului de leasing.

26.3. Rezumat

Contractul de leasing poate fidefinit ca fiind acel contract, în temeiul caruia una dintre părți, în calitate de locator/ finanțator, transmite, pentru o durata determinata si în schimbul unor plăți periodice (rate de leasing), dreptul de folosință asupra unui bun determinat catre cealalta parte (locatar/utilizator), pastrând pentru sine dreptul de proprietate si respectând dreptul de opțiune al locatarului/utilizatorului, exercitat la sfârșitul perioadei de leasing, de a cumpara bunul, de a prelungi contractul de leasing sau de a înceta raporturile contractuale.

Principalele categorii de leasing:

- a) leasing-ul financiar
- b) leasing-ul operațional
- c) leasing mobilier
- d) leasing imobiliar
- e) contractul de *lease-back*,
- f) contractul de leasing *time-sharing* .

26.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. La sfârșitul perioadei de leasing, utilizatorul poate opta pentru:
 - a) cumpararea bunului
 - b) prelungirea contractului de leasing
 - c) încetarea contractului.
2. Obligația locatorului de a respecta dreptul de opțiune al utilizatorului pentru cumpararea bunului este o obligație de:
 - a) “a face”

- b) “a da”
 - c) “a nu face”.
3. Cumpararea bunului în timpul perioadei de leasing poate avea loc:
- a) cu cel puțin 6 luni înainte de sfârșitul perioadei de leasing
 - b) cu cel puțin 12 luni înainte de sfârșitul perioadei de leasing
 - c) cu cel puțin 18 luni înainte de sfârșitul perioadei de leasing.
4. Contractul de leasing este un contract:
- a) consensual
 - b) solemn
 - c) real.
5. Riscul contractului de leasing va fi suportat de catre:
- a) finanțator
 - b) utilizator
 - c) furnizor.
6. În cazul neexecutării obligațiilor de catre una dintre părțile contractului de leasing, cealalta parte va putea sa invoce:
- a) excepția de neexecutare
 - b) rezilierea contractului
 - c) nulitatea contractului.
7. Rezilierea contractului de leasing poate interveni daca utilizatorul nu plateste ratele de leasing în termen de:
- a) 2 luni de la scadența
 - b) 3 luni de la scadența
 - c) 4 luni de la scadența.
8. Contractul de leasing se încheie:
- a) în scris
 - b) verbal
 - c) tacit.
9. Prin intermediul contractului de leasing, utilizatorului i se transmit următoarele prerogative:
- a) posesia
 - b) folosința
 - c) dispoziția.
10. Contractul de leasing înceteaza prin:
- a) pieirea bunului
 - b) revocare
 - c) denunțare unilaterala.

26.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial*. Curs, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpenaru, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019

2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, ”Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile si comerciale. Teorie, jurisprudenta, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 27. Titlurile de valoare

27.1. Introducere

Obiectivul acestei unități îl reprezintă explicarea naturii juridice, a caracterelor și a funcțiilor titlurilor de valoare, precum și a modalităților de transmitere a cambiei, biletului la ordin și cecului.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

27.2. Conținut

1. Natura, caracterele juridice și clasificarea titlurilor de valoare

Putem defini titlurile de valoare ca fiind acele *înscrișuri sub semnatura privată, în temeiul cărora posesorul lor legitim poate exercita, la scadența, dreptul de creanță menționat în titlu.*

Titlurile comerciale de valoare prezintă, așa cum s-a arătat, următoarele caractere juridice, denumite de unii autori și „trasături”:

- a) caracterul constitutiv
- b) caracterul formal
- c) caracterul literal
- d) titlurile de valoare conferă drepturi autonome, independente. În literatura juridică de specialitate, titlurile de valoare au fost clasificate în funcție de conținutul lor, de modul în care circula și în funcție de cauza.

Astfel, în funcție de conținut, doctrina a clasificat titlurile de valoare în efecte de comerț, valori mobiliare și titluri reprezentative ale marfurilor.

Efectele de comerț (cambia, biletul la ordin, cecul, polițele de asigurare pe viață emise la ordin, titlurile emise de stat), sunt înscrișuri ce conferă posesorilor lor legitimi dreptul la plata unei sume de bani.

Valorile mobiliare (acțiuni și obligațiuni emise de societățile comerciale) reprezintă unele înscrișuri ce conferă titularilor drepturi complexe, patrimoniale și personal-nepatrimoniale.

Spre deosebire de înscrisurile care încorporează drepturi de creanță în dreptul civil, titlurile comerciale de valoare sunt negociabile și circula mult mai ușor. Operațiunea cesiunii de creanță necesară în dreptul civil pentru transmiterea drepturilor de creanță constatate prin înscris nu este necesară în dreptul comercial deoarece titlul de valoare este constitutiv de drepturi prin el însuși, iar dreptul este încorporat în titlu.

Titlurile reprezentative ale marfurilor (conosamentul, recipisa de depozit, warantul) sunt înscrisuri ce conferă un drept real asupra unei cantități de marfuri aflate în depozite, magazine, docuri sau care au fost încărcate pe nave pentru a fi transportate. Posesorul titlului este considerat una și aceeași persoană cu titularul dreptului real și poate dispune de aceste marfuri.

În funcție de modul în care circula, titlurile de valoare sunt clasificate în trei categorii:

- titluri nominative
- titluri la purtător
- titluri la ordin

În funcție de cauza lor, titlurile de valoare pot fi:

- titluri cauzale
- titluri abstracte

2. Cambia

1. Noțiunea, caracterele specifice și funcțiile cambiei

Întrucât Legea nr. 58/1934 definește cambia, în doctrina dreptului comercial au fost formulate mai multe definiții.

Cambia a fost definită drept *un înscris prin care o persoană, denumită „tragator” sau „emitent” da dispoziție alte persoane, numită „tras”, să plătească o sumă de bani la scadența sau la ordinul unei a treia persoane, numită „beneficiar”*.

Cambia, așa cum s-a precizat, prezintă următoarele caractere specifice:

- a) cambia este un titlu de credit
- b) cambia are ca obiect plata unei sume de bani
- c) cambia este un titlu complet
- d) cambia este un titlu la ordin
- e) cambia este un titlu formal
- f) cambia este un titlu abstract
- g) cambia creează obligații autonome
- h) cambia creează obligații necondiționale
- i) cambia creează obligații solidare
- j) cambia constituie o faptă de comerț obiectivă, și ca urmare creează obligații comerciale.
- k) cambia constituie titlul executoriu

Funcțiile cambiei. Opiniile exprimate în doctrină converg în a delimita trei funcții specifice ale cambiei:

- 1) funcția de instrument de schimb valutar,
- 2) funcția de instrument de credit,
- 3) funcția de instrument de plată.

2. Condițiile de valabilitate a cambiei

În privința condițiilor de fond, deoarece Legea nr. 58/1934 nu cuprinde reglementări speciale, sunt aplicabile prevederile Codului civil referitoare la condițiile de validitate a actelor juridice. Aceste condiții se referă la: capacitatea de a contracta, consimțământul valabil al celui care se obligă, un obiect determinat, o cauză licită.

Condițiile de formă a cambiei. Cambia trebuie să îmbrace forma scrisă și să cuprindă anumite mențiuni obligatorii.

Mențiunile obligatorii ale cambiei sunt cele prevăzute în art. 1 pct. 1-8 din lege și se referă la:

- a) denumirea de cambie
- b) ordinul necondiționat de a plăti o sumă de bani determinată

- c) numele trasului
- d) indicarea scadenței.
- e) aratarea locului unde trebuie facuta plata.
- f) numele aceuia caruia sau la ordinul caruia trebuie facuta plata (numele beneficiarului).
- g) data si locul emiterii cambiei.
- h) semnatura celui care emite cambia (tragator).

3. Transmiterea cambiei prin gir

Drepturile rezultate din cambie pot fi transmise, ca orice drepturi de creanță, prin cesiune de creanță sau printr-un mod specific cambiei, si anume prin gir.

Asa cum s-a aratat, girul reprezinta *actul juridic prin care posesorul cambiei („girant”) transmite altei persoane („giratar”), printr-o declarație scrisa si semnata pe titlu si prin predarea titlului, toate drepturile izvorând din înscrisul cambial respectiv.*

Spre deosebire de cesiunea de creanță, girul prezinta avantajul unei garantari de catre girant a executarii obligației trasului față de giratar, acestuia din urma neputându-i-se opune excepțiile ce puteau fi opuse girantului. Giratarul dobândește un drept propriu si autonom.

Pentru a fi valabil, girul trebuie sa îndeplineasca condițiile de fond necesare pentru validitatea actelor juridice, cât si unele condiții, de fond si de forma, specifice înscrisurilor cambiale.

În primul rând, girul trebuie sa fie necondiționat si sa aiba ca obiect întreaga creanță prevazuta în titlu (art. 14 din Legea nr. 58/1934).

În al doilea rând, girul trebuie sa fie scris pe cambie sau pe adaos (*allonge*), acesta fiind o foaie lipita de înscris, iar nu o foaie separata, si trebuie însoțit de semnatura girantului. Formula girului consta în expresii de genul „girat catre ...”, „platiți lui ...” sau „plațile la ordinul lui ...”.

Girul în care nu se menționeaza data este prezumat de lege ca fiind facut înainte de expirarea termenului stabilit pentru efectuarea protestului de neplata (art. 22 alin. 2 din lege). Girul facut posterior protestului de neplata sau dupa expirarea termenului pentru protest produce numai efectele unei cesiuni ordinare (art. 22 alin. 1 din lege).

Legea mai prevede ca girul „la purtator” este echivalentul unui gir în alb (art. 14 alin. 3), dar, spre deosebire de girul în alb, girul la purtator desemneaza giratarul în persoana posesorului titlului (prin mențiuni de genul „catre prezentator” sau „platiți purtatorului” etc.).

În temeiul art. 16 alin. 1 din lege, girul transmite toate drepturile izvorâte din cambie (efectul translativ), atât în ceea ce priveste drepturile principale, cât si cele accesorii.

4. Acceptarea cambiei

Deoarece, asa cum am aratat, prin emiterea cambiei, tragatorul da ordin trasului de a plati la scadența sau la ordinul beneficiarului o anumita suma de bani menționata în titlu, pentru a se naste în mod valabil obligația trasului în temeiul cambiei este necesara acceptarea din partea acestuia.

Numai prin acceptarea cambiei trasul devine debitor cambial, fiind obligat în mod solidar alaturi de ceilalți semnatori ai înscrisului (tragator, giranți, avalisti).

Potrivit art. 24 din Legea nr. 58/1934, posesorul cambiei sau un detentor al acesteia poate prezenta trasului, la domiciliul acestuia, pâna la scadența, cambia spre acceptare.

Din folosirea sintagmei „poate prezenta” deducem caracterul facultativ al prezentarii cambiei spre acceptare.

Exista însa situații, prevazute expres de lege, în care prezentarea cambiei spre acceptare este obligatorie. Astfel, potrivit art. 26 din lege, cambia platibila la un anumit timp de la vedere trebuie prezentata spre acceptare în termen de 1 an de la data emiterii titlului, iar acest termen poate fi prelungit sau redus de catre tragator ori numai redus de catre giranți. De asemenea, daca tragatorul a prevazut în înscrisul cambial clauza prezentarii cambiei spre acceptare, aceasta operațiune este obligatorie (art. 25 din lege).

Acceptarea cambiei se face prin folosirea unei expresii de genul: „acceptat”, „voi plati”, „voi onora” etc., semnata de catre tras (art. 28 din lege). În virtutea legii, simpla semnatura a trasului pusa pe față cambiei este socotita acceptare.

Ca efect al acceptării cambiei, acceptantul (trasul) devine obligat cambial principal și va răspunde pentru plata cambiei către posesorul titlului, în mod solidar cu tragatorul, giranții și avalistii (art. 52 din lege). Așa cum s-a opinat, trasul acceptant este debitor cambial principal și direct, iar tragatorul, giranții și avalistii sunt debitori de regres, obligați să plătească numai dacă trasul acceptant nu a plătit.

Acceptarea cambiei poate fi revocată prin stergerea acceptării mai înainte de înapoierea titlului, fapt care echivalează cu un refuz al acceptării (art. 32 din lege).

În cazul în care trasul refuză acceptarea, acest refuz trebuie constatat, în termenele stabilite pentru acceptare, printr-un act autentic („protest de neacceptare”), întocmit de executorul judecătoresc în condițiile art. 66-73 din Legea nr. 58/1934.

Refuzul de acceptare da dreptul posesorului cambiei de a exercita dreptul de regres împotriva giranților, tragatorului și a celorlalți obligați chiar înainte de scadența fixată prin cambie (art. 48 alin. 1 pct. b) din lege).

5. Plata cambiei

În vederea plății sumei de bani înscrise în titlu, cambia trebuie prezentată spre plată. În acest scop, posesorul cambiei cu scadența la o zi fixă sau la un anumit termen de la vedere trebuie să prezinte cambia la plată în ziua în care aceasta ar trebui plătită sau într-una din următoarele două zile lucrătoare (art. 41 alin. 1 din Legea nr. 58/1934).

Plata cambiei trebuie cerută în primul rând trasului, în calitate de debitor principal, indiferent dacă a acceptat sau nu cambia (art. 42 alin. 2 pct. 1 din lege), domiciliatarului, dacă a fost indicat în titlu (art. 4 alin. 2), avalistului trasului, iar, în subsidiar, debitorilor de regres.

Cambia trebuie plătită la scadența (art. 44 din lege) sau la momentul prezentării, dacă scadența este „la vedere”, însă în cel mult 1 an de la data emiterii titlului sau în termenul stabilit de tragator sau giranți (art. 37 din lege).

Prezentarea cambiei spre plată se face la locul și adresa indicate în cambie, iar în lipsa acestora, la unul din următoarele locuri (art. 42 din lege):

- la domiciliul trasului sau al persoanei desemnate să plătească pentru el;
- la domiciliul acceptantului prin intervenție sau al persoanei desemnate să plătească pentru acesta;
- la domiciliul indicatului, la nevoie.

Potrivit art. 46 din Legea nr. 58/1934, astfel cum a fost introdus prin O.U.G. nr. 39/2008, prezentarea unei cambii la plată se poate face în original sau prin trunchiere, în format electronic. Trunchierea reprezintă un procedeu informatic, la care pot recurge instituțiile de credit între care există convenții în contextul unor aranjamente de plată sau care au aderat la un sistem de plăți similar. Acest procedeu presupune următoarele operațiuni succesive: transpunerea în format electronic a informațiilor relevante de pe cambia originală, reproducerea imaginii cambiei originale în format electronic și transmiterea informației electronice obținute către instituția de credit platitoare. Primind aceste informații, instituția de credit are obligația de a verifica legalitatea cambiei în original, inclusiv din punct de vedere al succesiunii girurilor și de a garanta acuratețea și conformitatea informațiilor relevante și a imaginii cambiei cu cambia în original, sub sancțiunea răspunderii pentru daune (art. 462 din lege).

Plata cambiei se face în mod valabil doar la scadența, orice plată anticipată făcându-se pe riscul trasului (art. 44 alin. 1 și 2 din lege).

Dovada efectuării plății se face prin mențiunea făcută pe titlu, însoțită de predarea acestuia către tras (art. 43 din lege). Deși legea folosește numai noțiunea de „tras”, ne alăturăm opiniei potrivit căreia aceeași soluție se aplică și în cazul plății efectuate de un alt debitor cambial.

3. Biletul la ordin

3.1. Noțiunea și caracteristicile biletului la ordin

Deoarece legea nu definește biletul la ordin, în doctrina acesta a fost definit ca fiind „*un înscris prin care o persoană, numită emitent ori subscriitor, se obligă să plătească o sumă de bani la scadența unei alte persoane, numită beneficiar, sau la ordinul acesteia*”.

Biletul la ordin prezinta urmatoarele caractere juridice:

- a) este un titlu de credit;
- b) este un titlu la ordin;
- c) este un titlu formal si complet;
- d) obligația încorporata în titlu este abstracta, autonoma si necondiționata;
- e) are ca obiect plata unei sume de bani;
- f) este un titlu executoriu, în temeiul art. 61 coroborat cu art. 106 din lege.

3.2. Condițiile de valabilitate ale biletului la ordin

În privința condițiilor de fond, având în vedere faptul ca si biletul la ordin face parte din categoria actelor juridice, trebuie îndeplinite condițiile generale de validitate prevazute în art. 1179 C. civ.

Legea nr. 58/1934 nu prevede în mod expres forma scrisa a biletului la ordin. Însa, la fel ca si în situația cambiei, făcând referire la „textul titlului” (art. 104 din lege), la necesitatea semnăturii emitentului pe titlu, deducem, ca o condiție de forma, necesitatea formei scrise. De asemenea, în temeiul art. 104 din Legea nr. 58/1934, biletul la ordin trebuie sa cuprinda urmatoarele mențiuni obligatorii:

- 1) denumirea de bilet la ordin,
- 2) promisiunea necondiționata de a plati o suma de bani determinata,
- 3) aratarea scadenței,
- 4) aratarea locului unde trebuie facuta plata,
- 5) numele aceuia sau la ordinul caruia trebuie facuta plata,
- 6) aratarea datei si a locului emiterii,
- 7) semnatura emitentului.

3.3. Girul, avalul si plata biletului la ordin

Având în vedere dispozițiile art. 106 din Legea nr. 58/1934, în privința biletului la ordin sunt aplicabile regulile prevazute de lege în materia cambiei, inclusiv în ceea ce priveste girul, avalul si plata acestui titlu de valoare.

Asupra acestor reguli generale, prezentate anterior, nu vom mai reveni.

Cu privire la avalul biletului la ordin, putem observa ca, în temeiul art. 106 alin. 3 din lege, daca avalul nu arata pentru cine a fost dat, se prezuma a fi dat pentru emitent.

4. Cecul

4.1. Aspecte generale privind cecul, noțiunea si caracterele juridice ale cecului

Legea nr. 59/1934 nu cuprinde o definiție a acestui titlu de valoare, însa doctrina, pe baza principiilor legale, a formulat o serie de definiții ale cecului. Astfel se considera ca cecul reprezinta *un titlu de credit sau un înscris, prin care o persoana, numita „tragator” da ordin unei banci, la care are un disponibil banesc, numita „tras”, sa plateasca, la prezentarea titlului, o suma de bani unei alte persoane, numita „beneficiar”*.

Cecul prezinta urmatoarele caractere juridice:

- a) este un titlu la ordin (art. 1 pct. 2 din lege);
- b) este un titlul complet si formal (art. 1 si 2 din lege);
- c) încorporeaza obligația abstracta, necondiționata si autonoma, de plata a unei sume de bani „la vedere” sau „la prezentare”;
- d) constituie titlu executoriu, în vederea executării fiind necesar sa se procedeze la învestirea acestuia cu formula executorie (art. 53 din lege).

4.2. Tipuri de cecuri. Cecul barat, cecul platibil în cont, cecul netransmisibil, cecul de calatorie si cecul circular

Cecul barat (art. 38 – 39 din Legea nr. 59/1934). Potrivit legii, cecul barat prezinta doua linii paralele puse pe fața înscrisului de catre tragator sau de catre posesorul acestuia (art. 38 alin. 1 si 2 din lege).

Cecul platibil în cont consta în înscrierea pe titlu de către tragator sau de către posesorul acestuia a cuvintelor „platibil în cont”, „numai prin virament” sau a unei alte expresii echivalente, prin care se interzice plata în numerar (art. 40 din lege).

Cecul netransmisibil nu poate fi platit decât primitorului sau, la cerea acestuia, să fie acreditat în contul sau curent (art. 41 din lege).

Cecul de calatorie. În acest caz, tragatorul subordonează plata cecului existenței pe titlu, în momentul prezentării, a unei a doua semnături la fel cu cea a primitorului (art. 42 din lege).

Cecul circular este un titlu de credit la ordin, emis de o societate de credit, anume autorizată, pentru sume pe care le are disponibile de la primitorii cecurilor în momentul emisiunii, platibil la vedere în oricare din locurile arătate de către emitent (art. 79 alin. 1 din lege).

4.3. Condițiile de valabilitate a cecului

Condițiile de fond sunt cele prevăzute în dreptul comun pentru validitatea actelor juridice.

Condițiile de formă. Deși nu este prevăzută expres în Legea nr. 59/1934, forma scrisă a cecului reprezintă o cerință obligatorie, rezultată din interpretarea expresiei „textul înscrisului” folosită în art. 1 din lege. În practică, se folosește un înscris tipizat al cărui formular a fost aprobat conform Normelor tehnice nr. 9/1994 emise de către B.N.R.

Pentru validitatea cecului legea prevede următoarele mențiuni obligatorii (art. 1 din lege):

- 1) denumirea de „cec” trecută în însuși textul titlului,
- 2) ordinul necondiționat de plată a unei sume de bani determinate în titlu.
- 3) numele celui care trebuie să plătească (trasul).
- 4) arătarea locului unde trebuie făcută plată.
- 5) arătarea datei și a locului emiterii.
- 6) semnătura celui care emite cecul (tragatorul).

4.4. Transmiterea cecului

În funcție de categoria din care face parte, cecul se transmite în mod diferit, astfel:

a) cecul la ordin este transmisibil, potrivit art. 15 alin. 1 din lege, prin gir. Aceasta transmisie se va face prin gir indiferent dacă titlul poartă sau nu mențiunea „la ordin”. Girul poate fi făcut și în folosul tragatorului sau al unui alt obligat, aceștia putând la rândul lor să gireze din nou cecul (art. 15 alin. 3 din lege).

Girul trebuie să fie necondiționat și total, sub sancțiunea nulității girului parțial (art. 16 din lege).

Sancțiunea nulității se aplică și în cazul girului făcut trasului. Acesta va avea însă valoarea unei chitanțe (art. 16 alin. 5);

b) cecul la purtător. În cazul în care cecul cuprinde mențiunea platibil „la purtător” ori pe cea „sau la purtător” este considerat de lege la purtător. Transmiterea unui astfel de cec se face prin simplă tradițiune (remitere materială) a titlului;

c) cecul nominativ cuprinde numele beneficiarului sau clauza „nu la ordin” ori o altă expresie echivalentă (art. 5 alin. 2 și 3 din lege) și se va transmite prin cesiunea de drept comun.

4.5. Avalul cecului

Potrivit Legii nr. 59/1934, plata unui cec poate fi garantată printr-un aval dat pentru întreaga sumă sau numai pentru o parte a acesteia (art. 26 din lege).

Avalul poate fi dat de un terț sau chiar de un semnatar al cecului, cu excepția trasului. Se consideră că un aval din partea trasului – a bancii care trebuie să facă plată – echivalează cu o acceptare a cecului, interzisă în art. 4 din lege în mod expres.

Avalul se da pe cec și trebuie exprimat în cuvintele „pentru aval” sau o altă expresie echivalentă și trebuie semnat de avalist (art. 27 din lege).

Legea prevede că în mențiunea făcută pe titlu despre aval trebuie să se indice pentru cine a fost dat, în caz contrar fiind socotit dat pentru tragator.

Avalistul va fi ținut în același mod ca și persoana pentru care a garantat (art. 28 alin. 1 din lege). Mai mult, obligația avalistului este valabilă chiar și în situația în care obligația celui avalizat ar fi nula pentru orice alt motiv decât pentru un viciu de formă.

Dacă avalistul a plătit cecul, va dobândi toate drepturile rezultând din acest titlu împotriva persoanei pentru care a garantat și a celor care sunt obligați față de aceasta în temeiul cecului (art. 28 alin. 3 din lege).

4.6. Plata cecului

Cecul este platibil la vedere, orice mențiune contrară fiind considerată nescrisă (art. 29 din lege). Asadar, în baza acestor prevederi legale, precum și în temeiul art. 4 din aceeași lege, prezentarea cecului spre acceptare este interzisă. În consecință, trasul, în lipsa acceptării, nu este debitor de drept cambial față de posesorul cecului și nu va răspunde în caz de neplata. În temeiul art. 13 din lege, tragarul răspunde pentru plată, iar clauza prin care acesta s-ar descărca de răspundere va fi considerată nescrisă.

Se opinează că poziția juridică a trasului este aceea a unei persoane care plătește pentru tragar (solvens).

Prezentarea cecului la bancă în vederea plății trebuie făcută în termenele prevăzute de lege (art. 30).

Nerespectarea acestor termene este sancționată de lege cu pierderea dreptului de regres împotriva giranților și a garanților, în situația în care trasul nu efectuează plată (art. 30 alin. 1 din lege).

Prezentarea cecului la plată se poate face în original sau prin trunchiere (art. 321 din lege).

Această obligație revine trasului și în situația în care se prezintă trasului spre plată un cec original care poate fi girat (art. 36 din lege).

Potrivit legii, prezentarea unui cec la o casă de compensații echivalează cu o prezentare la plată (art. 32 din lege).

Dovada plății se face prin mențiunea „achitat” înscrisă pe titlu și prin predarea acestuia, la cererea trasului. Legea permite efectuarea unor plăți parțiale, situație în care, la cererea trasului, plată parțială se menționează pe titlu, beneficiarul dând trasului o chitanță cu privire la suma (art. 35 din lege).

Plata cecului determină liberațiunea în ceea ce privește pe toți semnarii acestuia în calitate de obligați, mai puțin trasul, în cazul nerespectării termenelor legale de prezentare a cecului la plată.

În această situație, deși decăzut din dreptul de a exercita regresul împotriva giranților și a garanților, beneficiarul cecului se va putea îndrepta împotriva trasului în cadrul termenului de prescripție.

Fiind titlu executoriu, asemenea cambiei, cecul poate fi investit cu formula executorie de către judecatorie, iar încheierea de investire poate fi atacată doar cu recurs (art. 53 din lege).

Debitorul poate face opoziție la somația de executare a cecului în termen de 5 zile de la primirea acesteia. Competența materială și teritorială aparține judecătoriei care a investit titlul cu formula executorie, iar opoziția va fi judecată de urgență și cu precădere potrivit Codului de procedură civilă (art. 54 din lege).

Să ne reamintim

În cazul în care cecul cuprinde mențiunea platibil „la purtător” ori pe cea „sau la purtător” este considerat de lege la purtător. Transmiterea unui astfel de cec se face prin simplă tradițiune (remitere materială) a titlului;

27.3. Rezumat

Cambia a fost definită drept *un înscris prin care o persoană, denumită „tragator” sau „emitent” da dispoziție alte persoane, numită „tras”, să plătească o sumă de bani la scadența sau la ordinul unei alte persoane, numită „beneficiar”*.

Funcțiile cambiei. Opiniile exprimate în doctrina converg în a delimita trei funcții specifice ale cambiei:

- 1) funcția de instrument de schimb valutar,
- 2) funcția de instrument de credit,
- 3) funcția de instrument de plată.

Drepturile rezultate din cambie pot fi transmise, ca orice drepturi de creanță, prin cesiune de creanță sau printr-un mod specific cambiei, și anume prin gir.

Asa cum s-a aratat, **girul** reprezintă *actul juridic prin care posesorul cambiei („girant”) transmite altei persoane („giratar”), printr-o declarație scrisă și semnată pe titlu și prin predarea titlului, toate drepturile izvorând din înscrisul cambial respectiv*.

Potrivit art. 24 din Legea nr. 58/1934, posesorul cambiei sau un detentor al acesteia poate prezenta trasului, la domiciliul acestuia, până la scadența, cambia spre acceptare.

Ca efect al acceptării cambiei, acceptantul (trasul) devine obligat cambial principal și va răspunde pentru plata cambiei către posesorul titlului, în mod solidar cu tragatorul, giranții și avalistii (art. 52 din lege).

În cazul în care trasul refuză acceptarea, acest refuz trebuie constatat, în termenele stabilite pentru acceptare, printr-un act autentic („protest de neacceptare”), întocmit de executorul judecătoresc în condițiile art. 66-73 din Legea nr. 58/1934.

Refuzul de acceptare da dreptul posesorului cambiei de a exercita dreptul de regres împotriva giranților, tragatorului și a celorlalți obligați chiar înainte de scadența fixată prin cambie (art. 48 alin. 1 pct. b) din lege).

În vederea plății sumei de bani înscrise în titlu, cambia trebuie prezentată spre plată. În acest scop, posesorul cambiei cu scadența la o zi fixă sau la un anumit termen de la vedere trebuie să prezinte cambia la plată în ziua în care aceasta ar trebui plătită sau într-una din următoarele două zile lucrătoare (art. 41 alin. 1 din Legea nr. 58/1934).

Plata cambiei trebuie cerută în primul rând trasului, în calitate de debitor principal, indiferent dacă a acceptat sau nu cambia (art. 42 alin. 2 pct. 1 din lege), domiciliatarului, dacă a fost indicat în titlu (art. 4 alin. 2), avalistului trasului, iar, în subsidiar, debitorilor de regres.

Cambia trebuie plătită la scadența (art. 44 din lege) sau la momentul prezentării, dacă scadența este „la vedere”, însă în cel mult 1 an de la data emiterii titlului sau în termenul stabilit de tragator sau giranți (art. 37 din lege).

Deoarece legea nu definește **biletul la ordin**, în doctrina acesta a fost definit ca fiind „un înscris prin care o persoană, numită emitent ori subscriitor, se obligă să plătească o sumă de bani la scadența unei alte persoane, numită beneficiar, sau la ordinul acesteia”.

Se considera că **cecul** reprezintă *un titlu de credit sau un înscris, prin care o persoană, numită „tragator” da ordin unei banci, la care are un disponibil banesc, numită „tras”, să plătească, la prezentarea titlului, o sumă de bani unei alte persoane, numită „beneficiar”*.

În funcție de categoria din care face parte, cecul se transmite în mod diferit, astfel:

- a) cecul la ordin este transmisibil, potrivit art. 15 alin. 1 din lege, prin gir.
- b) cecul la purtător. În cazul în care cecul cuprinde mențiunea platibil „la purtător” ori pe cea „sau la purtător” este considerat de lege la purtător. Transmiterea unui astfel de cec se face prin simplă tradițiune (remitere materială) a titlului;
- c) cecul nominativ cuprinde numele beneficiarului sau clauza „nu la ordin” ori o altă expresie echivalentă (art. 5 alin. 2 și 3 din lege) și se va transmite prin cesiunea de drept comun.

Potrivit Legii nr. 59/1934, plata unui cec poate fi garantată printr-un aval dat pentru întreaga sumă sau numai pentru o parte a acesteia (art. 26 din lege).

Avalul poate fi dat de un terț sau chiar de un semnatar al cecului, cu excepția trasului. Cecul este platibil la vedere, orice mențiune contrară fiind considerată nescrisă (art. 29 din lege). Fiind titlu executoriu, asemenea cambiei, cecul poate fi investit cu formula executorie de către judecătoria, iar încheierea de investire poate fi atacată doar cu recurs (art. 53 din lege).

27.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Fac parte din categoria valorilor mobiliare:
 - a) acțiunile și obligațiunile
 - b) recipisa de depozit
 - c) cambia.
2. Cambia este un titlu:
 - a) concret
 - b) abstract
 - c) formal.
3. În cazul girului în alb lipsește mențiunea:
 - a) persoanei beneficiarului
 - b) numelui girantului
 - c) numelui tragătorului.
4. Avalul care nu îndeplinește condițiile de fond prevăzute de lege are valoarea:
 - a) unei fidejusiuni
 - b) unei obligații cambiale
 - c) unei garanții reale.
5. Acceptarea cambiei se face de către:
 - a) tras
 - b) intervenientul pentru onoare
 - c) avalist.
6. Prezentarea cambiei spre plată se face:
 - a) la domiciliul tragătorului
 - b) la domiciliul trasului
 - c) la domiciliul girantului.
7. Acțiunile de regres pot fi exercitate împotriva:
 - a) trasului
 - b) giranților
 - c) avalistului tragătorului.
8. Mijloacele extracambiale ce pot fi folosite de posesorul cambiei pentru valorificarea drepturilor sale sunt:
 - a) acțiunea cauzală
 - b) acțiunea de îmbogățire fără just temei
 - c) acțiunea pauliană.
9. Constituie titlu executoriu:
 - a) cambia
 - b) biletul la ordin
 - c) cecul.
10. Cecul „la ordin” se transmite prin:
 - a) gir

- b) tradițiune
- c) cesiune.

27.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie:

1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023
2. Popa Sorana, *Drept comercial. Curs*, biblioteca electronică, 2023

Bibliografie generală:

1. Stanciu D. Cărpănu, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019
2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012
3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015
4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
5. Radu Rizoiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022
6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 28. Proceduri de prevenire a insolvenței și de insolvență

28.1. Introducere

Unitatea de învățare prezintă aspecte generale, noțiunea, formele și caracteristicile juridice ale procedurilor de prevenire a insolvenței, precum și desfășurarea procedurii insolvenței.

Durata medie de parcurgere a acestui capitol este de aproximativ 2 ore.

28.2. Conținut

- A. Procedura acordului de restructurare.** Potrivit Legii nr. 85/2014, procedura acordului de restructurare este „procedura de prevenire a insolvenței prin care debitorul supune confirmării judecătorului-sindic un acord de restructurare negociat în prealabil cu creditorii ale căror creanțe sunt afectate și aprobat în condițiile prezentei legi, în baza căruia își

redresează activitatea și își achită total sau parțial creanțele afectate în perioada stabilită prin acordul de restructurare” (art. 5 pct. 43¹ din lege).

Procedura se declanșează la *cererea debitorului*, adresată judecătorului-sindic desemnat de tribunalul în jurisdicția căruia se află sediul întreprinderii aflate în dificultate.

Principalele *atribuții ale administratorului restructurării* sunt următoarele:

- a) verifică și atestă că debitorul se află în stare de dificultate;
- b) elaborează sau, după caz, asistă debitorul în elaborarea acordului de restructurare;
- c) asistă debitorul sau, la cererea acestuia, negociază acordul de restructurare și face demersuri pentru soluționarea pe cale amiabilă a oricărei dispute între debitor și creditori ori între creditori;
- d) se asigură că acordul de restructurare respectă condițiile de legalitate ș.a.

Un acord de restructurare va fi socotit acceptat de o categorie de creanțe dacă în categoria respectivă acesta este acceptat de o majoritate absolută din valoarea creanțelor.

După votarea acordului de restructurare, în termen de 3 zile de la încheierea procesului-verbal de constatare a votului, debitorul depune la instanța competentă o *cerere de confirmare a acordului de restructurare*, însoțită de raportul administratorului restructurării care analizează starea de dificultate și de declarația debitorului că nu se află într-una dintre situațiile prevăzute la art. 6¹ și 6² din lege cu privire la condițiile ce trebuie îndeplinite de către debitori în vederea aplicării acestei proceduri de prevenire a insolvenței.

Confirmarea acordului de restructurare produce următoarele *consecințe*:

- ulterior confirmării acordului de restructurare și până la închiderea procedurii, debitorul nu va putea accesa o altă procedură de prevenire a insolvenței.
- ulterior confirmării acordului de restructurare și până la închiderea procedurii, nu se poate deschide procedura insolvenței față de debitor la cererea unui creditor afectat.

În cazul în care un acord de restructurare este confirmat de instanța de judecată, activitatea debitorului va trebui restructurată în conformitate cu prevederile acestuia, iar drepturile creditorilor titulari ai unor creanțe afectate urmează a fi modificate în conformitate cu prevederile acordului de restructurare confirmat de la data pronunțării hotărârii de confirmare, întrucât un acord de restructurare confirmat este opozabil tuturor creditorilor, inclusiv acelor creditori care au votat împotriva sau nu și-au exprimat votul cu privire la acesta.

Procedura acordului de restructurare încetează prin pronunțarea unei hotărâri de închidere a procedurii de către judecătorul-sindic, într-un dosar asociat, într-unul din următoarele cazuri:

- a) *îndeplinirea prevederilor acordului de restructurare*, la cererea oricărei părți sau a administratorului restructurării, adresată judecătorului-sindic; în acest caz, dacă prin acord s-au prevăzut reduceri de creanțe, reducerile rămân definitive de la data pronunțării hotărârii de închidere a procedurii;
- b) *eșuarea îndeplinirii prevederilor acordului de restructurare*;
- c) *neîndeplinirea obligației de modificare a acordului dispuse de judecătorul-sindic sau de instanța de apel în termenul stabilit prin hotărârea prin care s-a dispus modificarea, din oficiu sau la cererea oricărei părți interesate.*

Procedura concordatului preventiv. Legea nr. 85/2014 definește procedura concordatului preventiv ca fiind „*procedura judiciară de prevenire a insolvenței, a cărei deschidere suspendă executările silite în condițiile prezentei legi, iar debitorul își redresează activitatea și își achită total sau parțial creanțele afectate în baza unui plan de restructurare votat de creditorii ale căror creanțe sunt afectate și omologat de judecătorul-sindic*” (art. 5 pct. 44¹ din lege).

Beneficiază de aplicarea procedurii concordatului preventiv debitorii aflați în dificultate, însă sunt excluse următoarele categorii de debitori [art. 16 lit. a), b) și c) din Legea nr. 85/2014]:

- a) debitorul care a mai beneficiat de procedura concordatului preventiv în perioada de 3 ani anterior depunerii cererii de deschidere a procedurii și aceasta a eșuat;

b) debitorul care, în ultimii 3 ani anteriori depunerii cererii de confirmare a acordului de restructurare sau cererii de deschidere a procedurii concordatului, a fost condamnat definitiv pentru săvârșirea unei infracțiuni intenționate contra patrimoniului, de corupție, de serviciu, de fals, pentru infracțiunile prevăzute de Legea societăților nr. 31/1990, Legea nr. 129/2019 pentru prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale, Legea concurenței nr. 21/1996, precum și pentru infracțiunile prevăzute la art. 240 și 241 C.pen.;

c) debitorul care se află în stare de insolvență.

Aplicarea procedurii concordatului preventiv poate fi cerută judecătorului-sindic de către debitorul aflat în dificultate - persoana juridică fiind reprezentată prin organele sale sau prin împuterniciții legal în acest scop -, precum și de către unul sau mai mulți creditori care dețin o creanță certă și lichidă împotriva debitorului și care au obținut acordul prealabil din partea acestuia. Observăm faptul că, pentru a putea fi formulată cererea de deschidere a procedurii concordatului preventiv, nu este necesar caracterul exigibil al creanțelor, întrucât actuala reglementare se aplică debitorilor aflați în dificultate, dar care, totuși, sunt capabili să își îndeplinească obligațiile la scadență.

Principalele atribuții ale administratorului concordatar sunt următoarele:

a) întocmește raportul privind starea de dificultate a debitorului, lista creanțelor și lista creanțelor în litigiu;

b) elaborează sau, după caz, asistă debitorul în elaborarea planului de restructurare;

c) asistă debitorul sau, la cererea acestuia, negociază planul de restructurare și face demersuri pentru soluționarea pe cale amiabilă a oricărei dispute între debitor și creditori ori între creditori;

d) poate solicita judecătorului-sindic verificarea legalității constituirii categoriilor și subcategoriilor de creanțe ș.a.

Administratorul concordatar are obligația ca, în termen de 60 de zile de la deschiderea procedurii, să elaboreze sau să-l asiste pe debitor în elaborarea planului de restructurare [art. 24 alin. (1) din lege].

Termenul maxim pentru implementarea măsurilor stabilite prin planul de restructurare este 48 de luni de la data omologării acestuia prin hotărâre executorie, cu posibilitatea prelungirii acestuia cu 12 luni. În primul an este obligatorie plata a minimum 10% din valoarea creanțelor afectate prin concordat [art. 24 alin. (7) din lege].

După primirea cererii, judecătorul-sindic, în procedură necontencioasă, omologhează planul de restructurare prin hotărâre pronunțată în camera de consiliu, în termen de maximum 10 zile de la data înregistrării cererii. Cererea de omologare a planului de restructurare poate fi respinsă exclusiv pentru motive de legalitate.

Un plan de restructurare omologat este opozabil tuturor creditorilor, inclusiv acelor creditori care au votat împotriva sau nu și-au exprimat votul cu privire la acesta, însă nu va produce niciun efect cu privire la creditorii neafecțați de prevederile acestuia.

În exercitarea atribuțiilor de supraveghere a planului de restructurare, administratorul concordatar are obligația de a comunica creditorilor afectați de planul de restructurare un raport de analiză trimestrial prin care se va prezenta modalitatea de îndeplinire a planului de restructurare, precum și faptul că, prin derularea acestuia, se menține viabilitatea afacerii, iar debitorul are obligația de a transmite administratorului concordatar toate informațiile necesare întocmirii raportului de analiză, în termen de cel mult 15 zile de la data încheierii situațiilor financiare aferente trimestrului monitorizat. Necomunicarea informațiilor de către debitor se prezumă că reprezintă eșuarea planului de restructurare.

Procedura concordatului preventiv se încheie prin hotărâre a judecătorului-sindic în următoarele situații:

a) *îndeplinirea prevederilor planului de restructurare*, la cererea oricărei părți sau a administratorului concordatar;

- b) *eșuarea îndeplinirii prevederilor planului de restructurare;*
- c) *neîndeplinirea obligației de modificare a planului de restructurare* dispusă de judecătorul-sindic sau de instanța de apel în termenul stabilit prin hotărârea prin care s-a dispus modificarea, din oficiu sau la cererea oricărei părți interesate;
- d) *în cazul în care planul de restructurare nu este votat de creditorii în termenul de negociere, nu este omologat de judecătorul-sindic sau în cazul în care debitorul consideră că negocierile nu pot conduce la aprobarea unui plan de restructurare.*

B.1. Noțiunea, formele și caracterele juridice ale procedurii insolvenței

§ 1. Noțiunea de „insolvență” și de „procedura a insolvenței”

Domeniul de reglementare al Legii nr. 85/2014 îl formează regulile din domeniul prevenirii insolvenței și al insolvenței.

Potrivit prevederilor Legii nr. 85/2014, insolvența reprezintă „acea stare a patrimoniului debitorului care se caracterizează prin insuficiența fondurilor bănești disponibile pentru plata datoriilor certe, lichide și exigibile” (art. 5 pct. 29 din lege).

Din ansamblul prevederilor legale putem desprinde o posibilă definiție a procedurii insolvenței. Astfel, putem defini procedura insolvenței ca fiind *un ansamblu de norme juridice care reglementează modul prin care se poate realiza acoperirea pasivului debitorului aflat în insolvență prezumată sau iminentă, fie prin reorganizare judiciară, fie prin faliment.*

§ 2. Formele procedurii insolvenței

Formele în care se realizează procedura insolvenței potrivit Legii nr. 85/2014 sunt următoarele:

- procedura generală și
- procedura simplificată.

Procedura generală reprezintă procedura legală prin care debitorul, care îndeplinește condițiile prevăzute în art. 1 alin. 1, fără a le îndeplini simultan pe cele prevăzute în art. 1 alin. 2 din lege, intra, după perioada de observație, succesiv, în procedura de reorganizare judiciară și în procedura falimentului sau, separat, numai în reorganizare judiciară ori doar în procedura falimentului.

Procedura simplificată reprezintă procedura reglementată prin Legea nr. 85/2014, prin care debitorul care îndeplinește condițiile prevăzute de art. 1 alin. 2 din lege intra direct în procedura falimentului fie odată cu deschiderea procedurii insolvenței, fie după o perioadă de observație în care vor fi analizate elementele arătate în art. 1 alin. 2 lit. c și d din lege.

§ 3. Caracterele juridice ale procedurii insolvenței

Procedura insolvenței, așa cum este reglementată prin Legea nr. 85/2014, prezintă următoarele caractere juridice:

- 1) caracterul judiciar
- 2) caracterul colectiv (concursual)
- 3) caracterul reformativ sau de lichidare judiciară

2. Condițiile legale necesare în vederea aplicării procedurii reglementate de Legea nr. 85/2014

§ 1. Insolvența debitorului

Așa cum am arătat anterior, insolvența reprezintă o stare a patrimoniului debitorului, caracterizată de insuficiența lichidităților disponibile pentru plata datoriilor exigibile. Lipsa de lichidități poate fi totală sau parțială.

Pentru a caracteriza starea de insolvență esențială este, totodată, neplata datoriilor scadente. Datoriile trebuie să fie însă certe, lichide și exigibile.

§ 2. Categoriile de persoane cărora li se aplică procedura insolvenței

Procedura generală, reglementată de Legea nr. 85/2014, se va aplica următoarelor categorii de debitori, în temeiul art. 38 alin. 1 coroborat pe art. 3 din lege, cu excepția celor cărora li se aplică procedura simplificată:

- 1) *societăți comerciale*, a căror activitate este reglementată de Legea nr. 31/1990;
- 2) *societăți cooperative*, care funcționează în temeiul Legii nr. 1/2005 privind organizarea cooperăției de consum și a cooperăției de credit;
- 3) *organizații cooperatiste* ca forme asociative, organizate în domeniul agriculturii; Legea nr. 566/2004 reglementează regimul juridic al cooperativelor agricole într-un mod care este asemănător cu cel al societăților cooperative;
- 4) *societăți agricole*, a căror activitate este reglementată de Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură;
- 5) *grupuri de interes economic*, care sunt entități juridice reglementate prin Legea nr. 161/2003, modificată prin O.U.G. nr. 119/2006;
- 6) *instituții de credit*;
- 7) *societăți de asigurări*;
- 8) *regii autonome*;
- 9) *orice altă persoană fizică sau juridică de drept privat, care desfășoară și activitate economică.*

Procedura simplificată se aplică, potrivit legii, debitorilor aflați în stare de insolvență, care se încadrează în una din următoarele categorii:

- 1) *profesioniști persoane fizice autorizate sau întreprinzători titulari ai unei întreprinderi individuale care acționează în condițiile O.U.G. nr. 44/2008 și sunt autorizate și înregistrate în condițiile legii*;
- 2) *întreprinderi familiale și membrii acestora*, care funcționează în temeiul O.U.G. nr. 44/2008;
- 3) *debitori care fac parte din categoriile prevăzute la alin. 1 și care îndeplinesc una din următoarele condiții:*

1. nu dețin niciun bun în patrimoniul lor;
2. actele constitutive sau documentele contabile nu pot fi găsite;
3. administratorul nu poate fi găsit;
4. sediul social/profesional nu mai există sau nu corespunde adresei din registrul comerțului;
- 4) *persoane juridice dizolvate voluntar, judiciar sau de drept, anterior formulării cererii introductive, chiar dacă lichidatorul judiciar nu a fost numit sau, deși numit, mențiunea privitoare la numirea sa nu a fost înscrisă în registrul comerțului*;
- 5) *debitori care și-au declarat prin cererea introductivă intenția de intrare în faliment sau care nu sunt îndreptățiți să beneficieze de procedura de reorganizare judiciară prevăzută de prezenta lege.* Nu pot fi supuși reorganizării judiciare debitorii, persoane juridice, care, în ultimii 5 ani precedenți hotărârii de deschidere a procedurii, au mai fost supuși unei astfel de proceduri (art. 69 din lege);
- 6) *orice persoană care desfășoară activități specifice profesioniștilor, care nu a obținut autorizarea cerută de lege pentru exploatarea unei întreprinderi și nu este înregistrată în registrele speciale de publicitate*; aplicarea dispozițiilor Legii nr. 85/2014 față de aceste persoane nu exclude sancțiunile aplicabile pentru lipsa autorizării sau a înregistrării respectivei persoane.

3. Participanții la procedura insolvenței

Potrivit art. 40 din lege, organele care aplica procedura sunt: instanțele judecătorești, judecătorul-sindic, administratorul judiciar și lichidatorul judiciar.

§ 1. Instanțele judecătorești

Legea nr. 85/2014 privind procedura insolvenței reglementează desfășurarea procedurilor colective sub controlul și participarea instanțelor judecătorești. Caracterul judiciar al procedurii insolvenței este dat de aceasta participare a instanței de judecată în scopul ocrotirii interesului public, dar și în vederea soluționării eventualelor litigii ce se pot ivi între părți în legătura cu aplicarea legii.

Potrivit reglementării actuale a insolvenței, instanțele judecătorești chemate să supravegheze modul de aplicare a legii și să soluționeze litigiile dintre părți în aceasta materie sunt tribunalul și curtea de apel.

A. Tribunalul

Legea nr. 85/2014 consacră regula potrivit căreia toate procedurile prevăzute de capitolul I din titlul II care reglementează dispozițiile generale aplicabile în procedura insolvenței, cu excepția

apelului, sunt de competența tribunalului sau, dacă este cazul, a tribunalului specializat în a cărui rază teritorială și-a avut sediul social/profesional debitorul cu cel puțin 6 luni anterior datei sesizării instanței, astfel cum figurează acesta în registrul comerțului, respectiv în registrul societăților agricole sau în registrul asociațiilor și fundațiilor, și sunt exercitate de judecătorul-sindic (art. 41 din lege).

Competența materială a tribunalului. Potrivit textului de lege precizat, competența *ratione materiae* în aplicarea procedurii insolvenței aparține tribunalului, în primă instanță. Astfel, art. 41 din Legea nr. 85/2014 derogă de la dreptul comun în materie de competență (art. 94 pct. 1 lit. j) N.C.pr.civ.). Potrivit Codului de procedură civilă, în primă instanță, judecătoriile sunt competente să soluționeze orice alte cereri evaluabile în bani al căror obiect are o valoare de până la 200.000 de lei, indiferent de calitatea părților, profesioniști sau neprofesioniști, în timp ce tribunalele judecă, în primă instanță, toate cererile care nu sunt date prin lege în competența altor instanțe (art. 95 pct. 1 N.C.pr.civ.).

Legea nr. 85/2014 instituie o reglementare specială în materie, care derogă de la dreptul comun. Astfel, tribunalul este competent să judece în primă instanță litigiile izvorâte din aplicarea procedurii insolvenței, precum și cererile din această materie, indiferent de valoarea obiectului cererii.

Competența teritorială a tribunalului se determină în funcție de sediul social/profesional al debitorului, astfel cum a fost înregistrat acesta în registrul comerțului, în registrul societăților agricole sau în registrul asociațiilor și fundațiilor, după caz.

Publicarea actelor de procedura și a hotărârilor judecătorești în Buletinul procedurilor de insolvență înlocuiește citarea, convocarea și notificarea actelor de procedura efectuate individual. Toate acestea sunt prezumate a fi efectuate de la data publicării.

B. Curtea de Apel

În temeiul art. 43 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, curtea de apel este competentă să soluționeze apelurile declarate împotriva hotărârilor pronunțate de judecătorul-sindic în temeiul art. 45 din lege. Aceste prevederi se coroborează pe cele ale art. 43 alin. 2 din lege, care prevăd următoarele: „Apelul va fi judecat de complete specializate, de urgență.”

§ 2. Judecatorul-sindic

Ca și reglementarea anterioară, Legea nr. 85/2014 a menținut concepția Codului comercial referitoare la desfășurarea procedurilor de insolvență cu participarea unui judecător special desemnat în acest scop de către tribunal: judecatorul-sindic.

Principalele atribuții ale judecătorului-sindic sunt următoarele (art. 45 din lege):

- 1) pronunțarea motivată a hotărârii de deschidere a procedurii insolvenței și, după caz, de intrare în faliment, atât prin procedura generală, cât și prin procedura simplificată;
- 2) judecarea contestației debitorului împotriva cererii introductive a creditorilor pentru începerea procedurii;
- 3) judecarea opoziției creditorilor la deschiderea procedurii;
- 4) desemnarea motivată, după verificarea eventualelor incompatibilități, prin sentința de deschidere a procedurii, după caz, a administratorului judiciar provizoriu/lichidatorului judiciar provizoriu, solicitat de creditorul care a depus cererea de deschidere a procedurii ori de către debitor, dacă cererea îi aparține acestuia. În lipsa unei astfel de propuneri făcute de către debitor sau de către oricare dintre creditorii, desemnarea se va face dintre practicienii în insolvență înscrși în Tabloul Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România, care și-au depus oferta la dosar. Dacă nu s-a depus nicio ofertă, va desemna aleatoriu pe oricare dintre practicienii în insolvență înscrși în Tabloul Uniunii Naționale a Practicienilor în Insolvență din România. În cazul în care atât debitorul, cât și creditorul au solicitat desemnarea câte unui administrator judiciar/lichidator judiciar va avea prevalență cererea creditorului. Dacă creditorii solicită a fi desemnați administratori judiciari/lichidatori judiciari diferiți, judecătorul-sindic va desemna motivat pe unul dintre cei propuși de aceștia. Desemnarea se va face pentru administrarea procedurii până la confirmarea acestuia în condițiile legii. Totodată, judecătorul-sindic va fixa onorariul în conformitate cu criteriile stabilite de Ordonanța de urgență a Guvernului

nr. 86/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și a atribuțiilor acestuia pentru această perioadă;

5) confirmarea, prin încheiere, a administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar desemnat de adunarea creditorilor sau de creditorul care deține cel puțin 50% din valoarea creanțelor;

6) înlocuirea, pentru motive temeinice, prin încheiere, a administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar;

7) judecarea cererilor de a i se ridica debitorului dreptul de a-și mai conduce activitatea;

8) judecarea cererilor de atragere a răspunderii membrilor organelor de conducere care au contribuit la ajungerea debitorului în insolvență, potrivit art. 169 din lege, sau sesizarea organelor de urmărire penală atunci când există date cu privire la săvârșirea unei infracțiuni;

9) judecarea acțiunilor introduse de administratorul judiciar sau de lichidatorul judiciar pentru anularea unor acte sau operațiuni frauduloase și a acțiunilor în nulitatea plăților sau operațiunilor efectuate de către debitor, fără drept, după deschiderea procedurii;

10) judecarea contestațiilor debitorului, ale comitetului creditorilor sau ale oricărei persoane interesate împotriva măsurilor luate de administratorul judiciar ori de lichidatorul judiciar;

11) confirmarea planului de reorganizare, după votarea lui de către creditorii;

12) soluționarea cererii administratorului judiciar sau a creditorilor de întrerupere a procedurii de reorganizare judiciară și de intrare în faliment;

13) soluționarea contestațiilor formulate la rapoartele administratorului judiciar sau ale lichidatorului judiciar;

14) judecarea acțiunii în anularea hotărârii adunării creditorilor;

15) judecarea cererilor administratorului judiciar/lichidatorului judiciar în situațiile în care nu se poate lua o hotărâre în ședințele comitetului creditorilor sau ale adunării creditorilor din lipsă de cvorum cauzată de neprezentarea creditorilor legal convocați, la cel puțin două ședințe ale acestora având aceeași ordine de zi;

16) dispunerea convocării adunării creditorilor, cu o anumită ordine de zi;

17) pronunțarea hotărârii de închidere a procedurii.

§ 3. Adunarea creditorilor. Comitetul creditorilor

A. Adunarea creditorilor

Adunarea creditorilor este alcătuită din toți creditorii cunoscuți ai aceluiași debitor și este convocată de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar în cazurile prevăzute expres de lege sau ori de câte ori este necesar (art. 47 alin. 1 și 2 din Legea nr. 85/2014).

De asemenea, adunarea creditorilor mai poate fi convocată, potrivit legii, și de către comitetul creditorilor sau de către creditorii care dețin cel puțin 30% din valoarea totală a creanțelor cu drept de vot (art. 47 alin. 3 din lege).

Deși legea nu consacră o prevedere specială în acest sens, din ansamblul reglementărilor cuprinse în Legea nr. 85/2014 putem desprinde următoarele atribuții ale adunării creditorilor:

- votarea planului de reorganizare;
- alegerea comitetului creditorilor, potrivit prevederilor art. 50 alin. 4 din lege;
- propunerea unui președinte pentru comitetul creditorilor, acesta urmând a fi desemnat de către judecătorul-sindic;
- analizarea rapoartelor prezentate de către comitetul creditorilor.

B. Comitetul creditorilor

Primul comitet al creditorilor este desemnat, potrivit Legii nr. 85/2014, de către judecătorul-sindic printr-o încheiere, după întocmirea tabelului preliminar al creanțelor, dintre creditorii cu cele mai mari creanțe garantate, bugetare ori chirografare. Acest comitet va fi format din 3 – 5 creditorii și va beneficia de calitate procesuală deoarece, potrivit legii, comitetul creditorilor se citează în persoana președintelui, iar în lipsa, prin oricare dintre membrii săi.

Comitetul creditorilor, desemnat fie prin încheiere de către judecătorul-sindic, fie prin hotărârea adunării creditorilor, are următoarele atribuții:

- 1) sa analizeze situația debitorului si sa faca recomandari adunarii creditorilor cu privire la continuarea activității debitorului si cu privire la planurile de reorganizare propuse;
- 2) sa negocieze cu administratorul judiciar sau cu lichidatorul, care doreste sa fie desemnat de catre creditorii în dosar, condițiile numirii si sa recomande adunarii creditorilor astfel de numiri;
- 3) sa ia cunostința despre rapoartele întocmite de catre administratorul judiciar sau de lichidator, sa le analizeze si, daca este cazul, sa faca contestații la acestea;
- 4) sa întocmeasca rapoarte, pe care sa le prezinte adunarii creditorilor, privind masurile luate de catre administratorul judiciar sau de lichidator si efectele acestora si sa propuna, motivat, alte masuri;
- 5) sa solicite ridicarea dreptului de administrare al debitorului;
- 6) sa introduca acțiuni pentru anularea unor transferuri cu caracter patrimonial, facute de debitor în dauna creditorilor, atunci când astfel de acțiuni nu au fost introduse de administratorul judiciar sau de lichidator.

§ 4. Administratorul special

Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență folosește noțiunea de „administrator special” spre a desemna pe reprezentantul asociațiilor/acționarilor/membrilor debitorului.

Administratorul special poate fi persoană fizică sau persoană juridică și este desemnat de către adunarea generală a acționarilor/asociațiilor sau a membrilor debitorului – persoană juridică în scopul de a reprezenta interesele societății și ale asociațiilor și de a participa la procedură pe seama debitorului.

Raporturile din adunarea generala a asociațiilor/acționarilor din societatea comerciala debitoare si administratorul special au natura juridica a contractului de mandat, al carui conținut variaza în funcție de etapele procedurii de insolvență.

Atribuțiile administratorului special, în temeiul art. 56 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, sunt următoarele:

- a) participă, în calitate de reprezentant al debitorului, la judecarea acțiunilor prevăzute la art. 117-122 din Legea nr. 85/2014 ori a celor rezultând din nerespectarea art. 84 din aceeași lege;
- b) formulează contestații în cadrul procedurii reglementate de lege;
- c) propune un plan de reorganizare;
- d) administrează activitatea debitorului, sub supravegherea administratorului judiciar, după confirmarea planului, doar în situația în care nu i s-a ridicat debitorului dreptul de administrare;
- e) după intrarea în faliment, participă la inventar, semnând actul, primește raportul final și situația financiară de închidere și participă la ședința convocată pentru soluționarea obiecțiunilor și aprobarea raportului;
- f) primește notificarea închiderii procedurii.

§ 5. Administratorul judiciar

Administratorul judiciar poate fi o persoană fizică sau o persoană juridică și este desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de Legea nr. 85/2014 atât pe durata perioadei de observație, cât și în perioada de reorganizare a debitorului.

Atât administratorul judiciar persoană fizică, cât și reprezentantul administratorului judiciar persoană juridică trebuie să aibă calitatea de practician în insolvență, dobândită în condițiile O.U.G. nr. 86/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, adoptată în contextul liberalizării legislației comunitare în materia liberei circulații a serviciilor.

Administratorul judiciar are, potrivit articolului 58 din Legea nr. 85/2014, următoarele atribuții principale:

- 1) examinarea situației economice a debitorului și a documentelor depuse conform prevederilor art. 67 sau ale art. 74 din lege, după caz, și întocmirea unui raport prin care să propună fie intrarea în procedura simplificată, fie continuarea perioadei de observație în cadrul procedurii generale și supunerea aceluși raport aprobării judecătorului-sindic, într-un termen stabilit de acesta, dar care nu va putea depăși 20 de zile de la desemnarea administratorului judiciar;

- 2) examinarea activității debitorului și întocmirea unui raport amănunțit asupra cauzelor și a împrejurărilor care au dus la apariția stării de insolvență, cu menționarea eventualelor indicii sau elemente preliminare privind persoanele cărora le-ar fi imputabilă, și asupra existenței premiselor angajării răspunderii acestora, în condițiile art. 169-173 din lege, precum și asupra posibilității reale de reorganizare efectivă a activității debitorului ori a motivelor care nu permit reorganizarea, și depunerea acestuia la dosarul cauzei, în termenul stabilit de judecătorul-sindic, dar care nu va putea depăși 40 de zile de la desemnarea administratorului judiciar;
- 3) întocmirea actelor prevăzute la art. 67 alin. 1 din lege, în cazul în care debitorul nu și-a îndeplinit obligația respectivă înăuntrul termenelor legale, precum și verificarea, corectarea și completarea informațiilor cuprinse în actele respective, când acestea au fost prezentate de debitor;
- 4) elaborarea planului de reorganizare a activității debitorului, în funcție de cuprinsul raportului prevăzut la pct.1 și în condițiile și termenele prevăzute la pct. 1;
- 5) supravegherea operațiunilor de gestionare a patrimoniului debitorului;
- 6) conducerea integrală, respectiv în parte, a activității debitorului, în acest ultim caz cu respectarea precizărilor exprese ale judecătorului-sindic cu privire la atribuțiile sale și la condițiile de efectuare a plăților din contul averii debitorului;
- 7) convocarea, prezidarea și asigurarea secretariatului ședințelor adunării creditorilor sau ale acționarilor, asociațiilor ori membrilor debitorului persoană juridică;
- 8) introducerea de acțiuni pentru anularea actelor și operațiunilor frauduloase încheiate de debitor în dauna drepturilor creditorilor, precum și a unor transferuri cu caracter patrimonial, a unor operațiuni comerciale încheiate de debitor și a constituirii unor garanții acordate de acesta, susceptibile a prejudicia drepturile creditorilor;
- 9) sesizarea de urgență a judecătorului-sindic în cazul în care constată că nu există bunuri în averea debitorului ori că acestea sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile de procedură;
- 10) denunțarea unor contracte încheiate de debitor;
- 11) verificarea creanțelor și, atunci când este cazul, formularea de obiecțiuni la acestea, notificarea creditorilor în cazul neînscrierii sau înscrierii parțiale a creanțelor, precum și întocmirea tabelelor creanțelor;
- 12) încasarea creanțelor; urmărirea încasării creanțelor referitoare la bunurile din averea debitorului sau la sumele de bani transferate de către debitor înainte de deschiderea procedurii; formularea și susținerea acțiunilor în pretenții pentru încasarea creanțelor debitorului, pentru aceasta putând angaja avocați;
- 13) cu condiția confirmării de către judecătorul-sindic, încheierea de tranzacții, descărcarea de datorii, descărcarea fidejursorilor, renunțarea la garanții reale;
- 14) sesizarea judecătorului-sindic în legătură cu orice problemă care ar cere o soluționare de către acesta;
- 15) inventarierea bunurilor debitorului;
- 16) dispunerea evaluării bunurilor debitorului, astfel încât aceasta să fie realizată până la data stabilită pentru depunerea tabelului definitiv al creanțelor;
- 17) transmiterea spre publicare în Buletinul Procedurilor de Insolvență a unui anunț cu privire la depunerea la dosar a raportului de evaluare, în termen de 2 zile de la depunere.

§ 6. Lichidatorul

Ca și administratorul judiciar, lichidatorul poate fi o persoană fizică sau juridică, practician în insolvență și împuternicit să conducă activitatea debitorului în cadrul procedurii insolvenței.

Lichidatorul va fi desemnat cu respectarea regulilor prevăzute de lege pentru administratorul judiciar. Poate fi desemnat în calitate de lichidator inclusiv administratorul judiciar desemnat în procedura anterioară.

Lichidatorul va fi desemnat în momentul în care s-a dispus trecerea la faliment a debitorului, iar din momentul stabilirii atribuțiilor lichidatorului încetează atribuțiile administratorului judiciar.

Atribuțiile lichidatorului judiciar sunt, în conformitate cu prevederile art. 64 din Legea nr. 85/2014, următoarele:

- 1) examinarea activității debitorului asupra căruia se inițiază procedura simplificată în raport cu situația de fapt și întocmirea unui raport amănunțit asupra cauzelor și împrejurărilor care au dus la insolvență, cu menționarea persoanelor cărora le-ar fi imputabilă și a existenței premiselor angajării răspunderii acestora în condițiile art. 169-173 din lege, într-un termen stabilit de judecătorul-sindic, dar care nu va putea depăși 40 de zile de la desemnarea lichidatorului judiciar, dacă un raport cu acest obiect nu fusese întocmit anterior de administratorul judiciar;
- 2) conducerea activității debitorului;
- 3) introducerea de acțiuni pentru anularea actelor și operațiunilor frauduloase încheiate de debitor în dauna drepturilor creditorilor, precum și a unor transferuri cu caracter patrimonial, a unor operațiuni comerciale încheiate de debitor și a constituirii unor cauze de preferință, susceptibile a prejudicia drepturile creditorilor;
- 4) aplicarea sigiliilor, inventarierea bunurilor și luarea măsurilor corespunzătoare pentru conservarea lor;
- 5) denunțarea unor contracte încheiate de debitor;
- 6) verificarea creanțelor și, atunci când este cazul, formularea de obiecțiuni la acestea, notificarea creditorilor în cazul neînscriserii sau înscrierii parțiale a creanțelor, precum și întocmirea tabelelor creanțelor;
- 7) urmărirea încasării creanțelor din averea debitorului, rezultate din transferul de bunuri și de sume de bani efectuat de acesta înaintea deschiderii procedurii, încasarea creanțelor, formularea și susținerea acțiunilor în pretenții pentru încasarea creanțelor debitorului, pentru aceasta putând angaja avocați;
- 8) primirea plăților pe seama debitorului și consemnarea lor în contul averii debitorului;
- 9) vânzarea bunurilor din averea debitorului, în conformitate cu prevederile legii;
- 10) încheierea de tranzacții, descărcarea de datorii, descărcarea fidejutorilor, renunțarea la garanții reale, sub condiția confirmării acestor măsuri de către judecătorul-sindic;
- 11) sesizarea judecătorului-sindic cu orice problemă care ar cere o soluționare de către acesta;
- 12) orice alte atribuții stabilite prin încheiere de către judecătorul-sindic.

4. 1. Cererile introductive

Potrivit prevederilor Legii nr. 85/2014, procedura insolvenței se declanșează la cererea categoriilor de persoane enumerate expres și limitativ în actul normativ, și anume debitorul, unul sau mai mulți creditori, Autoritatea de Supraveghere Financiară, precum și alte persoane sau instituții prevăzute expres de lege (art. 65 din lege).

§ 1. Cererea debitorului

Potrivit prevederilor art. 66 din Legea nr. 85/2014, debitorul aflat în stare de insolvență este obligat să adreseze tribunalului o cerere pentru a fi supus dispozițiilor legii în termen de maximum 30 de zile de la apariția stării de insolvență, după prealabila notificare cu privire la intenția de deschidere a procedurii insolvenței efectuată către organul fiscal competent.

În cazul debitorului persoană juridică, cererea se va introduce prin reprezentanții legali ai acestuia, care vor semna cererea în numele persoanei juridice.

§ 2. Cererea creditorilor

Dreptul creditorilor de a formula o cerere pentru deschiderea procedurii insolvenței față de un debitor prezumat a fi în insolvență este reglementat în art. 70 din Legea nr. 85/2014.

În acest caz, insolvența debitorului este prezumată, iar creditorii nu mai trebuie să aducă alte dovezi în acest sens.

4. 2. Deschiderea procedurii insolvenței și efectele acesteia

Judecătorul-sindic, desemnat în cauză potrivit prevederilor Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară în urma sesizării tribunalului cu judecarea unei cereri introductive în materie de

insolvență, va analiza această cerere în condiții diferite în funcție de calitatea procesuală a celui care a formulat-o.

Astfel, *dacă cererea este formulată de către debitor*, judecătorul-sindic o va analiza sub aspectul îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 66 din Legea nr. 85/2014 (art. 71 din lege). Dacă aceste condiții – respectiv existența uneia sau a mai multor datorii certe, lichide și exigibile neplătite la scadență din cauza lipsei de lichidități a debitorului – sunt îndeplinite, judecătorul-sindic va pronunța o încheiere, prin care se va deschide procedura generală de insolvență. În schimb, dacă prin declarația ce însoțește cererea introductivă, fie debitorul și-a manifestat intenția de a intra în procedura simplificată, fie se încadrează într-una din categoriile prevăzute de art. 38 alin. 2 din lege, judecătorul-sindic va pronunța o încheiere de deschidere a procedurii simplificate.

Prin încheierea de deschidere a procedurii, judecătorul-sindic va desemna un administrator judiciar (în cazul procedurii generale), respectiv un lichidator judiciar (în cazul procedurii simplificate), cărora le va dispune totodată să efectueze notificările conform art. 100 din Legea nr. 85/2014. Vor fi notificați cu privire la deschiderea procedurii creditorii menționați în lista depusă de către debitor (dacă acesta a formulat cererea introductivă), debitorul (dacă cererea aparține creditorilor) și Oficiul Registrului Comerțului sau Registrul Societăților Agricole ori alte registre unde debitorul este înmatriculat/înregistrat în scopul efectuării mențiunii. Această notificare se va efectua conform regulilor prevăzute în Codul de procedură civilă și se va publica, pe cheltuiala debitorului, într-un ziar de largă circulație și în Buletinul Procedurilor de Insolvență (art. 99 alin. 3 din lege).

Primind notificarea, creditorii au dreptul de a face opoziție la încheierea de deschidere a procedurii în termen de 10 zile de la primirea notificării.

Dacă se exercită dreptul de a face opoziție de către creditor, judecătorul-sindic va ține o ședință în termen de 5 zile de la expirarea termenului în care se pot exercita opozițiile, în urma căreia va pronunța o sentință prin care va soluționa toate opozițiile. La această ședință vor fi citați administratorul/lichidatorul judiciar, debitorul și creditorii care au formulat opoziția. În urma examinării opoziției, judecătorul-sindic va putea să admită opoziția, păstrând deschisă procedura insolvenței, calificând cererea debitorului ca fiind prematură, sau va putea revoca încheierea de deschidere a procedurii.

Reaua-credință a debitorului trebuie dovedită de către creditorul oponent.

Deschiderea ulterioară a procedurii, la cererea debitorului sau a creditorilor, nu va modifica data apariției stării de insolvență.

Creditorii nemulțumiți de soluția judecătorului-sindic cu privire la opoziția lor pot exercita calea de atac a apelului, a cărui judecată este de competența curții de apel.

Cererea introductivă aparținând creditorilor va fi comunicată debitorului și organelor fiscale competente în termen de 48 de ore de la înregistrare (art. 72 alin. 2 din lege).

În cazul cererii de deschidere a procedurii insolvenței formulate de creditor, la cererea debitorului, formulată în termen de 10 zile de la înregistrarea cererii introductive, judecătorul-sindic poate dispune, prin încheiere, în sarcina creditorului, consemnarea la o bancă a unei cauțiuni de până la 10% din valoarea creanței, dar nu mai mult de 40.000 lei. Cauțiunea va fi consemnată în termen de 5 zile de la comunicarea măsurii, sub sancțiunea respingerii cererii de deschidere a procedurii.

În termen de 10 zile de la primirea de către judecătorul-sindic a cererii introductive formulate de un creditor, debitorul trebuie fie să conteste, fie să recunoască starea de insolvență. Dacă judecătorul-sindic stabilește că debitorul nu este în stare de insolvență, respinge cererea creditorului, care va fi considerată ca lipsită de orice efect chiar de la înregistrarea ei. În acest caz, cauțiunea va fi folosită pentru a acoperi pagubele suferite de debitor, pentru introducerea cu rea-credință a unei astfel de cereri, conform dispoziției judecătorului-sindic. În cazul în care debitorul nu contestă în termenul legal – 10 zile de la primirea cererii introductive – că ar fi în stare de insolvență și, dimpotrivă, își exprimă intenția de a-și reorganiza activitatea, judecătorul-sindic va pronunța o sentință de deschidere a procedurii generale. În schimb, dacă din declarațiile debitorului rezultă că acesta se încadrează într-

una din categoriile prevăzute la art. 38 alin. 2 din Legea nr. 85/2014 sau a mai beneficiat de o reorganizare în ultimii 5 ani anteriori deschiderii procedurii, judecătorul-sindic va pronunța o sentință de deschidere a procedurii simplificate.

Prin sentința de deschidere a procedurii, judecătorul-sindic va desemna un administrator judiciar provizoriu, respectiv un lichidator provizoriu, care să efectueze notificările prevăzute de art. 100 din lege; acestea au fost prezentate anterior și nu vom reveni asupra lor.

Ca urmare a deschiderii procedurii insolvenței se produc următoarele *efecte cu privire la patrimoniul debitorului*:

- 1) suspendarea de drept a tuturor acțiunilor judiciare și a măsurilor de executare silită pentru realizarea creanțelor asupra averii debitorului (art. 75 alin. 1 din lege);
- 2) suspendarea cursului prescripției acțiunilor judiciare și extrajudiciare împotriva debitorului (art. 79 din lege);
- 3) suspendarea curgerii dobânzilor, majorărilor sau penalităților și a oricăror cheltuieli, numite generic accesorii, ce ar putea fi adăugate creanțelor anterioare deschiderii procedurii (art. 80 alin. 1 din lege);
- 4) suspendarea de la tranzacționare a acțiunilor emise de către societatea comercială debitoare (art. 81 din lege);
- 5) ridicarea dreptului debitorului de a-și mai conduce activitatea, de a-și administra bunurile din avere și de a dispune de acestea dacă nu și-a declarat intenția de reorganizare, în condițiile art. 67 alin. 1 lit. g) din lege sau nu și-a declarat intenția de reorganizare în termenul legal (art. 85 alin. 1 din lege).

5. Planul de reorganizare

Potrivit legii, după înregistrarea tabelului definitiv, numai titularii creanțelor înregistrate în tabelul definitiv pot participa la votarea planului de reorganizare sau la repartitia sumelor obținute din aplicarea procedurii simplificate (art. 112 alin. 2).

În scopul de a-l proteja pe debitorul aflat în stare de insolvență, Legea nr. 85/2014 reglementează posibilitatea redresării activității acestuia prin intermediul unor măsuri economico-financiare, cuprinse într-un plan de reorganizare (art. 132 – 144 din lege).

Planul de reorganizare va putea fi propus de către următoarele categorii de persoane:

- 1) debitorul
- 2) administratorul judiciar
- 3) unul sau mai mulți creditori.

Măsurile prin care planul ar trebui pus în aplicare vor fi specificate în plan și pot consta în următoarele:

- păstrarea de către debitor a conducerii activității, total sau parțial, sub supravegherea administratorului judiciar;
- obținerea de resurse financiare pentru susținerea realizării planului cu specificarea surselor de proveniență a acestora;
- transmiterea tuturor sau a unora din bunurile averii debitorului către una sau mai multe persoane fizice ori juridice, constituite anterior sau ulterior confirmării planului;
- fuziunea sau divizarea debitorului;
- lichidarea tuturor sau a unora din bunurile averii debitorului, separat sau în bloc, și distribuirea sumelor astfel obținute către creditori;
- lichidarea parțială sau totală a activului debitorului în vederea executării planului;
- modificarea sau stingereacauzelor de preferință;
- prelungirea datei scadenței, precum și modificarea ratei dobânzii, a penalității sau a altor clauze contractuale;
- modificarea actului constitutiv al debitorului în condițiile legii etc.

Potrivit legii, în cazul în care măsurile prevăzute în planul de reorganizare nu produc efecte în sensul redresării activității debitorului, precum și în cazul în care debitorul nu se conformează acestor măsuri, iar desfășurarea în continuare a activității debitorului determină pierderi în averea

acestuia, la cererea formulată de către administratorul judiciar, comitetul creditorilor sau orice alt creditor, precum și de către administratorul special, judecătorul-sindic va dispune declanșarea procedurii falimentului.

6. Falimentul

Legea nr. 85/2014 cuprinde o definiție legală a procedurii falimentului, cu ajutorul căreia putem considera această instituție ca fiind „procedura de insolvență, concursuală, colectivă și egalitară, care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia pentru acoperirea pasivului, urmată de radierea debitorului din registrul în care este înmatriculat” (art. 5 pct. 45 din lege).

Premisele intrării în procedura falimentului pot fi, așadar, următoarele ipoteze:

- 1) aprobarea raportului depus de către administratorul/lichidatorul judiciar în condițiile art. 92 alin. 1 din lege, care cuprinde propunerea de intrare în faliment în procedură simplificată (art. 97 alin. 4);
- 2) situația în care debitorul nu se încadrează în prevederile art. 38 alin. 2 din Legea nr. 85/2014, iar raportul administratorului judiciar întocmit în condițiile art. 92 va arăta motivele care nu permit reorganizarea activității debitorului și va propune intrarea acestuia în faliment;
- 3) aprobarea de către adunarea creditorilor a propunerii administratorului judiciar cuprinsă în raportul întocmit de către acesta în condițiile art. 97 alin. 5 din lege și pronunțarea de către judecătorul-sindic a sentinței de intrare în faliment potrivit art. 145 alin. 1 lit. d) din lege (art. 98 alin. 3).

Potrivit art. 145 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, cazurile care determină aplicarea procedurii falimentului sunt următoarele:

- 1) debitorul și-a declarat intenția de a intra în procedura simplificată;
- 2) debitorul nu și-a declarat intenția de reorganizare sau, la cererea creditorului de deschidere a procedurii, a contestat că ar fi în stare de insolvență, iar contestația a fost respinsă de către judecătorul-sindic;
- 3) niciunul dintre celelalte subiecte de drept îndreptățite nu a propus un plan de reorganizare, în condițiile prevăzute de art. 132 din lege, sau niciunul dintre planurile propuse nu a fost acceptat și confirmat;
- 4) debitorul și-a declarat intenția de reorganizare, dar nu a propus un plan de reorganizare, ori planul propus de acesta nu a fost acceptat și confirmat;
- 5) obligațiile de plată și celelalte sarcini asumate nu sunt îndeplinite în condițiile stipulate prin planul confirmat sau desfășurarea activității debitorului în decursul reorganizării aduce pierderii averii sale;
- 6) a fost aprobat raportul administratorului judiciar prin care se propune, după caz, intrarea în faliment, potrivit art. 92 alin. 5 sau art. 97 alin. 5 din lege;
- 7) a fost aprobată cererea cu privire la deschiderea procedurii falimentului depusă de către titularul unei creanțe curente, certe, lichide și exigibile, recunoscută de administratorul judiciar sau de judecătorul-sindic, al cărei quantum depășește valoarea-prag și care nu a fost achitată în termen de 60 de zile de la data luării măsurii de către administratorul judiciar sau a hotărârii instanței de judecată cu privire la cererea de plată (art. 75 alin. 4) sau cererea cu privire la trecerea la faliment depusă în timpul planului de reorganizare sau după îndeplinirea obligațiilor de plată asumate în plan de către titularul unei creanțe curente, certe, lichide și exigibile mai veche de 60 de zile și cu un quantum peste valoarea-prag (art. 143 alin.3).

Intrarea debitorului în procedura falimentului se decide de către judecătorul-sindic, care va pronunța o hotărâre judecătorească ce va fi, după caz, o încheiere (în condițiile art. 71 din lege) sau o sentință.

Prin hotărârea prin care s-a decis intrarea debitorului în faliment, judecătorul-sindic va dispune și luarea următoarelor măsuri (art. 145 alin. 2 din lege):

- a) ridicarea dreptului de administrare al debitorului;
- b) în cazul procedurii generale, desemnarea unui lichidator judiciar provizoriu, precum și stabilirea atribuțiilor și a onorariului acestuia, în conformitate cu criteriile aprobate prin legea de organizare a profesiei;

- c) în cazul procedurii simplificate, confirmarea în calitate de lichidator judiciar a administratorului judiciar, desemnat în condițiile art. 57 alin. 2 sau ale art. 73 din lege, după caz ;
- d) termenul maxim de la intrarea în faliment în cadrul procedurii generale, de predare a gestiunii averii de la debitor sau administratorul judiciar către lichidator judiciar, împreună cu lista actelor și operațiunilor efectuate după deschiderea procedurii prevăzute la art. 84 alin. 2 din lege;
- e) întocmirea de către administratorul judiciar și predarea către lichidatorul judiciar, în termen de maximum 5 zile de la intrarea în faliment, în cadrul procedurii generale, a unei liste cuprinzând numele și adresele creditorilor și toate creanțele acestora la data intrării în faliment, cu indicarea celor născute după deschiderea procedurii, a tabelului definitiv al creanțelor și a oricăror altor tabele întocmite în procedură, a oricăror rapoarte de distribuție, a listei actelor și operațiunilor efectuate după data deschiderii procedurii; această obligație revine administratorului special, cu avizul administratorului judiciar, dacă, până la data deschiderii procedurii falimentului, nu a fost ridicat dreptul de administrare;
- f) notificarea intrării în faliment.

În cazul *intrării în faliment în procedura generală*, lichidatorul va trimite o notificare tuturor creditorilor menționați în lista depusă de către debitor sau de către administratorul judiciar în conformitate cu prevederile art. 145 alin. 2 lit. e) din lege, ale căror creanțe s-au născut după deschiderea procedurii, precum și debitorului și registrului unde debitorul este înmatriculat, pentru efectuarea mențiunii. Dacă unii dintre creditorii au sediul /domiciliul în străinătate, notificarea va fi trimisă reprezentanțelor acestora din țară (art. 99 alin. 2).

Notificările se efectuează cu respectarea prevederilor Codului de procedură civilă, publicându-se și în Buletinul Procedurilor de Insolvență, precum și într-un ziar de largă circulație, pe cheltuiela averii debitorului (art. 99 alin. 3 din lege).

Notificarea intrării în faliment în procedură simplificată se realizează în condițiile prevăzute de art. 147 din lege, potrivit căruia lichidatorul judiciar va trimite această notificare privind intrarea în procedura falimentului și, în cazul debitorului persoană juridică, ridicarea dreptului de administrare, precum și dizolvarea acestuia, tuturor creditorilor notificați conform art. 99, debitorului și registrului comerțului sau, după caz, registrului societăților agricole ori registrului asociațiilor și fundațiilor în care debitorul este înmatriculat, pentru efectuarea mențiunii.

Intrarea în faliment în procedura simplificată poate avea loc într-una din următoarele situații:

- 1) debitorii aflați în stare de insolvență se încadrează într-una din situațiile prevăzute în art. 38 alin. 2 lit. a) – f) din lege;
- 2) ca urmare a aprobării raportului administratorului judiciar, întocmit conform prevederilor art. 92 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, prin care acesta a propus intrarea debitorului în procedura simplificată.

§ 1. Măsuri premergătoare lichidării

În scopul asigurării succesului lichidării, art. 151 din Legea nr. 85/2014 prevede un ansamblu de măsuri care se vor lua în această etapă cu privire la averea debitorului.

Astfel, potrivit legii, se va proceda la sigilarea magazinelor, magaziiilor, depozitelor, a birourilor, a corespondenței comerciale, arhivei, a dispozitivelor de stocare și prelucrare a informațiilor, a contractelor, mărfurilor, precum și a oricăror bunuri mobile aparținând averii debitorului (art. 151 alin. 1 din lege).

Sigilarea bunurilor aparținând debitorului va fi însoțită de inventarierea acestora, inclusiv prin obținerea relațiilor scrise de la autorități cu privire la asemenea bunuri. Dacă, în urma demersurilor efectuate în condițiile art. 94–96 din lege, administratorul judiciar nu identifică niciun bun ca aparținând debitorului, inventarul se va încheia pe baza informațiilor comunicate de autorități, în scris, conform legii.

Potrivit legii, lichidatorul judiciar, pe măsura desfășurării inventarierii, va lua în posesie bunurile, devenind depozitarul lor judiciar (art. 152 alin. 2 din lege).

Rezultatul inventarierii va fi consemnat în actul de inventar, care va descrie bunurile aparținând debitorului (art. 153 alin. 2 din lege).

Actul de inventar va fi semnat de către lichidatorul judiciar și de către administratorul special, iar dacă acesta nu participă la inventariere, numai de către lichidatorul judiciar.

§ 2. Efectuarea lichidării

Lichidarea bunurilor din averea debitorului va fi efectuată, potrivit legii, de către lichidatorul judiciar, sub controlul judecătorului-sindic, îndată după finalizarea inventarierii acestora (art. 154 alin. 1 din lege).

În vederea obținerii unei valori cât mai mari din vânzare, lichidatorul judiciar va efectua toate demersurile pentru expunerea bunurilor ce urmează a fi vândute, inclusiv va lua măsuri în vederea asigurării publicității, pe cheltuiala debitorului.

Bunurile vor putea fi vândute individual sau în bloc, iar metoda de vânzare (licitație publică, negociere directă sau ambele) va fi aprobată de adunarea generală a creditorilor la propunerea lichidatorului judiciar și cu recomandarea comitetului creditorilor.

Vânzarea valorilor mobiliare (acțiuni, obligațiuni etc.) se va realiza în condițiile Legii nr. 297/2004 privind piața de capital.

Sursele obținute din vânzarea bunurilor ce formează averea debitorului vor fi depuse în contul special deschis în condițiile Legii nr. 85/2014, iar recipisele vor fi predate judecătorului-sindic (art. 120 din lege).

§ 3. Distribuirea sumelor realizate în urma lichidării

Potrivit art. 159 din Legea nr. 85/2014, fondurile obținute din vânzarea bunurilor și drepturilor din averea debitorului, grevate, în favoarea creditorului, de cauze de preferință, vor fi distribuite în următoarea ordine:

1. taxe, timbre și orice alte cheltuieli aferente vânzării bunurilor respective, inclusiv cheltuielile necesare pentru conservarea și administrarea acestor bunuri, precum și cheltuielile avansate de creditor în cadrul procedurii de executare silită, creanțele furnizorilor de utilități născute ulterior deschiderii procedurii, în condițiile art. 77, remunerațiile datorate la data distribuirii persoanelor angajate în interesul comun al tuturor creditorilor, în condițiile art. 57 alin. (2), art. 61 și 63 din lege, care se vor suporta pro rata, în raport cu valoarea tuturor bunurilor din averea debitorului;

2. creanțele creditorilor beneficiari ai unei cauze de preferință născute în timpul procedurii de insolvență. Aceste creanțe cuprind capitalul, dobânzile, precum și alte accesorii, după caz;

3. creanțele creditorilor beneficiari ai unei cauze de preferință, cuprinzând tot capitalul, dobânzile, majorările și penalitățile de orice fel, inclusiv cheltuielile, precum și cele corespunzătoare art. 105 alin. (3) și art. 123 alin. (11) lit. a) din lege.

Dacă sumele arătate nu sunt suficiente pentru plata acestor creanțe, în întregime, pentru diferență creditorii vor avea creanțe chirografare și vor veni în concurs cu celelalte creanțe din această categorie. Însă, dacă după plata acestor sume rezultă o diferență în plus, aceasta va fi depusă în contul averii debitorului.

Creditorii cu creanțe beneficiare ale unei cauze de preferință au dreptul să participe la distribuirea de sume obținute din alte surse decât vânzarea bunului grevat de o cauză de preferință în favoarea sa. Sumele astfel obținute vor fi scăzute din ceea ce i se cuvine ca urmare a vânzării bunului afectat de garanție în favoarea sa.

Potrivit art. 161 din Legea nr. 85/2014, creanțele vor fi plătite, în cazul falimentului, în următoarea ordine:

1. taxele, timbrele sau orice alte cheltuieli aferente procedurii instituite prin prezentul titlu, inclusiv cheltuielile necesare pentru conservarea și administrarea bunurilor din averea debitorului, pentru continuarea activității, precum și pentru plata remunerațiilor persoanelor angajate potrivit prevederilor art. 57 alin. 2, art. 61, 63 și 73 din lege, sub rezerva celor prevăzute la art. 140 alin. 6 din lege;

2. creanțele provenind din finanțări acordate potrivit art. 87 alin. 4 din lege;

3. creanțele izvorâte din raporturi de muncă;

4. creanțele rezultând din continuarea activității debitorului după deschiderea procedurii, cele datorate cocontractanților potrivit prevederilor art. 123 alin. 4 și cele datorate terților dobânditori de bună-credință sau subdobânditorilor care restituie averii debitorului bunurile ori contravaloarea acestora potrivit prevederilor art. 120 alin. 2, respectiv ale art. 121 alin. 1 din lege;

5. creanțele bugetare;

6. creanțele reprezentând sumele datorate de către debitor unor terți, în baza unor obligații de întreținere, alocații pentru minori sau de plată a unor sume periodice destinate asigurării mijloacelor de existență;

7. creanțele reprezentând sumele stabilite de judecătorul-sindic pentru întreținerea debitorului și a familiei sale, dacă acesta este persoană fizică;

8. creanțele reprezentând credite bancare, cu cheltuielile și dobânzile aferente, cele rezultate din livrări de produse, prestări de servicii sau alte lucrări, din chirii, creanțele corespunzătoare art. 123 alin. 11 lit. b) din lege, inclusiv obligațiunile;

9. alte creanțe chirografare;

10. creanțele subordonate, în următoarea ordine de preferință:

a) creanțele născute în patrimoniul terților dobânditori de reacredință ai bunurilor debitorului în temeiul art. 120 alin. 2 din lege, cele cuvenite subdobânditorilor de rea-credință în condițiile art. 121 alin. 1 din lege, precum și creditele acordate persoanei juridice debitoare de către un asociat sau acționar deținând cel puțin 10% din capitalul social, respectiv din drepturile de vot în adunarea generală a asociațiilor ori, după caz, de către un membru al grupului de interes economic;

b) creanțele izvorând din acte cu titlu gratuit.

Potrivit legii, sumele obținute din lichidare vor fi distribuite creditorilor în funcție de rangul de prioritate, proporțional cu suma alocată pentru fiecare creanță în tabelul definitiv consolidat.

7. Închiderea procedurii

Procedura insolvenței se încheie în condițiile și în cazurile prevăzute de Legea nr. 85/2014, în următoarele situații:

1) în cazul în care averea debitorului nu există bunuri ori acestea sunt insuficiente pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale procedurii și niciun creditor nu se oferă să avanseze sumele corespunzătoare (art. 174 alin. 1 din lege);

2) în cazul îndeplinirii obligațiilor de plată asumate prin planul confirmat, precum și în cazul plății creanțelor curente scadente (art. 175 alin. 1);

3) când judecătorul-sindic a aprobat raportul final, toate fondurile fiind distribuite, iar fondurile nereclamate au fost depuse la bancă (art. 175 alin. 2);

4) în lipsa înregistrării în termen a creanțelor, când procedura a fost deschisă din inițiativa debitorului (art. 177 alin. 1);

5) în cazul în care toți creditorii înscriși în tabelul definitiv al creanțelor primesc sumele ce li se datorează în perioada de observație sau renunță la judecată în perioada de observație (art. 178).

Închiderea procedurii insolvenței are ca efect:

1) descărcarea judecătorului-sindic, respectiv a administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, precum și a persoanelor care i-au asistat, de îndatoririle și responsabilitățile ce le revin cu privire la procedură, debitor și averea lui, creditorii, titularii drepturi de preferință, acționari sau asociați (art. 180 din lege);

2) descărcarea debitorului persoană fizică de obligațiile pe care le avea înainte de intrarea în faliment, sub rezerva de a nu fi găsit vinovat de bancrută frauduloasă sau de plăți ori transferuri frauduloase.

8. Raspunderea membrilor organelor de conducere

Răspunderea membrilor organelor de conducere și/sau de supraveghere ale debitorului – persoană juridică va fi antrenată, în condițiile art. 169–173 din Legea nr. 85/2014, dacă aceste persoane, prin faptele lor, au cauzat starea de insolvență a debitorului.

9. Infrațiuni și pedepse în legătura cu aplicarea procedurii insolvenței

Infracțiunile prevăzute în cap. V al Legii nr. 85/2006, săvârșite în cadrul procedurii insolvenței sau în legătură cu aceasta, erau bancruta simplă (art. 143 alin. 1) și bancruta frauduloasă (art. 143 alin. 2). În prezent, aceste infracțiuni sunt reglementate în Codul penal.

1) *Infracțiunea de bancrută simplă* (art. 240 N.C.pen.) constă în neintroducerea sau introducerea tardivă de către debitorul persoană fizică ori de către reprezentantul legal al persoanei juridice debitoare a cererii de deschidere a procedurii, într-un termen care depășește cu mai mult de 6 luni termenul prevăzut de lege de la apariția stării de insolvență; fapta se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 1 an sau cu amendă; acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate;

2) *Infracțiunea de bancrută frauduloasă* (art. 241 N.C.pen.) este fapta persoanei care, în fraudă creditorilor:

- a) falsifică, sustrage sau distruge evidențele debitorului ori ascunde o parte din activul averii acestuia;
- b) înfățișează datorii inexistente sau prezintă în registrele debitorului, în alt act sau în situația financiară sume nedatorate;
- c) înstrăinează, în caz de insolvență a debitorului, o parte din active.

Săvârșirea acestei infracțiuni este sancționată cu închisoare de la 6 luni la 5 ani, iar acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

3) *Infracțiunea de gestiune frauduloasă* săvârșită în condițiile art. 242 N.C. pen. se sancționează cu închisoare de la 1 ani la 5 ani, când fapta este săvârșită de administratorul judiciar sau de lichidatorul averii debitorului, precum și de orice reprezentant ori prepus al acestuia.

Dacă fapta este săvârșită în condițiile art. 242 alin. 3 C. pen. se pedepsește cu închisoare de la 2 ani la 7 ani, atunci când subiectul activ este administratorul judiciar sau lichidatorul averii debitorului, precum și orice reprezentant ori prepus al acestuia.

Acțiunea penală se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

Să ne reamintim

Potrivit Legii nr. 85/2014, procedura acordului de restructurare este „*procedura de prevenire a insolvenței prin care debitorul supune confirmării judecătorului-sindic un acord de restructurare negociat în prealabil cu creditorii ale căror creanțe sunt afectate și aprobat în condițiile prezentei legi, în baza căruia își redresează activitatea și își achită total sau parțial creanțele afectate în perioada stabilită prin acordul de restructurare*” (art. 5 pct. 43¹ din lege).

Administratorul judiciar sau lichidatorul judiciar care acționează cu bună-credință, în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și a informațiilor disponibile, nu poate fi tras la răspundere pentru actele procesuale efectuate ori pentru conținutul înscrisurilor întocmite în cadrul procedurii. Buna-credință, potrivit dreptului comun, se prezumă.

28.3. Rezumat

Potrivit Legii nr. 85/2014, procedura acordului de restructurare este procedura de prevenire a insolvenței prin care debitorul supune confirmării judecătorului-sindic un acord de restructurare negociat în prealabil cu creditorii ale căror creanțe sunt afectate și aprobat în condițiile prezentei legi, în baza căruia își redresează activitatea și își achită total sau parțial creanțele afectate în perioada stabilită prin acordul de restructurare.

Procedura concordatului preventiv este procedura judiciară de prevenire a insolvenței, a cărei deschidere suspendă executările silite în condițiile prezentei legi, iar debitorul își redresează activitatea și își achită total sau parțial creanțele afectate în baza unui plan de restructurare votat de creditorii ale căror creanțe sunt afectate și omologat de judecătorul-sindic.

Procedura generală reprezintă procedura legală prin care debitorul, care îndeplinește condițiile prevăzute, fara a le îndeplini simultan pe cele prevăzute de lege, intra, după perioada de observație,

succesiv, în procedura de reorganizare judiciară și în procedura falimentului său, separat, numai în reorganizare judiciară ori doar în procedura falimentului.

Procedura reorganizării judiciare este procedura care se aplică debitorului, persoana juridică, în vederea achitării datoriilor acestuia conform programului de plată a creanțelor, stabilit în planul de reorganizare. Acest plan poate să prevadă restructurarea operațională și /sau financiară a debitorului, restructurarea corporativă prin modificarea structurii capitalului social, restrângerea activității prin lichidarea unor bunuri din averea.

Potrivit legii, prin procedura falimentului se înțelege procedura de insolvență concursuală, colectivă și egalitară, care se aplică debitorului în vederea lichidării averii acestuia pentru acoperirea pasivului.

Perioada de observație este cuprinsă între data declansării procedurii și data confirmării planului de reorganizare, respectiv data intrării în faliment.

Procedura simplificată reprezintă procedura reglementată prin Legea nr. 85/2014, prin care debitorul care îndeplinește condițiile prevăzute de lege intră direct în procedura falimentului fie odată cu deschiderea procedurii insolvenței, fie după o perioadă de observație de maximum 20 de zile, perioada în care vor fi analizate elementele arătate în lege.

28.4. Test de autoevaluare a cunoștințelor

1. Enumerați 3 atribuții ale administratorului concordatar.
2. În ce situații încetează procedura acordului de restructurare?

TEST

1. Insolvența reprezintă:
 - a) un dezechilibru patrimonial, situație în care valoarea pasivului este mai mare decât a activului
 - b) lipsa fondurilor banesti disponibile pentru plata datoriilor exigibile
 - c) caracterul disproporționat al creanțelor față de datorii.
2. Valoarea – prag a carei depășire îndreptățește creditorii să ceară deschiderea procedurii insolvenței este de:
 - a) 5.000 lei
 - b) 50.000 lei
 - c) 15.000 lei.
3. Cererile introductive pot fi formulate în procedura insolvenței de către:
 - a) debitor
 - b) creditorii
 - c) salariați.
4. Ca urmare a deschiderii procedurii insolvenței, se produc următoarele efecte cu privire la patrimoniul debitorului:
 - a) suspendarea de la tranzacționare a acțiunilor societăților comerciale
 - b) interdicția operațiunilor comerciale noi
 - c) modificarea obiectului și a scopului societății.
5. Acțiunea în anularea actelor frauduloase încheiate de debitor în fraudă drepturilor creditorilor poate fi intentată de următorii participanți la procedura insolvenței:
 - a) administratorul judiciar
 - b) lichidatorul judiciar
 - c) creditorul prejudiciat.
6. Planul de reorganizare poate fi propus de către:
 - a) debitor

- b) administratorul special
 - c) asociați.
7. Termenul pentru îndeplinirea planului de reorganizare se calculează de la data confirmării planului și este de:
- a) 3 ani
 - b) 5 ani
 - c) 7 ani.
8. Sunt sancționate cu nulitatea absolută următoarele acte efectuate între data confirmării planului de reorganizare și intrarea în faliment:
- a) actele cu titlu oneros
 - b) actele cu titlu gratuit
 - c) toate actele juridice.
9. Procedura insolvenței se încheie într-unul din următoarele cazuri:
- a) în cazul în care nu există bunuri suficiente pentru acoperirea cheltuielilor administrative ale procedurii
 - b) la cererea creditorilor
 - c) la cererea debitorului, când acesta a depus o garanție.
10. Falsificarea, distrugerea sau sustragerea evidențelor contabile ale debitorului constituie infracțiunea de:
- a) fals material în înscrisuri
 - b) bancrută simplă
 - c) bancrută frauduloasă.

28.5. Bibliografie recomandată

Bibliografie obligatorie: 1. Sorana Popa, „Drept comercial. Teorie și practică judiciară”, Editura Universul Juridic, București, 2023 2. Popa Sorana, <i>Drept comercial</i>. Curs, biblioteca electronică, 2023
Bibliografie generală: 1. Stanciu D. Cărpănuș, „Tratat de drept comercial român”, Editura Universul Juridic, București, 2019 2. Sorana Popa, „Drept comercial. Curs pentru învățământul IFR/ID”, Editura Universul Juridic, București, 2012 3. M. Nicolae, „Unificarea dreptului obligațiilor civile și comerciale”, Ed. Universul Juridic, București, 2015 4. Vasile Nemes, Gabriela Fierbinteanu, „Dreptul contractelor civile și comerciale. Teorie, jurisprudență, modele”, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022 5. Radu Rizoșiu, Codul insolvenței adnotat, Editia a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2022 6. Codul civil, Legea nr. 85/2014, legislație specială – la zi.

28.6. Tema de control:

Formulați cererea introductivă în cadrul procedurii falimentului în numele unui creditor.

